

३ ३॥ (ख)

॥पर्युपणादिक पर्वोनी कथाल प्रारंभः॥

॥ श्रीशान्तिनाथाय नमः ॥ अथ श्रीसौजायपंचम्यादिक महापर्वोनी कथाउ प्राकृत
 बालावबोधरूप लखीए ठीए ॥ तेमां प्रथम श्रीकृष्णदेव जगवानने नमस्कार करीने, तद-
 नंतर ज्ञानना दाता गुरु तथा जगवाननी वाणी जे सरस्वती देवी, तेमनुं चित्तने विपे स-
 रण करीने श्रीमेरतेरशनी कथा कह्यीए ठीए. तिहां आठ महाप्रातिहार्ये करी विराजमा-
 न, त्रण जगतना गुरु एवा श्रीमहावीरस्वामी, तेमणेजेवी रीते परंपराए प्रथम थइ गये-
 ला तीर्थकरो कहेता आब्या ठे, तेबीज रीते महा वदि तेरशना दिवसनुं माहात्म्य श्री-
 गौतमस्वामी आगल कछुं ठे, तेम हुं पण कहुं दुं॥ श्रीकृष्णस्वामीपढी पचास लाख कोडा-
 कोडी सागरोपमने आंतरे श्रीअजितनाथ नामे तीर्थकर थया, ते आंतरानी वच्चे श्री-
 अयोध्या नगरीने विपे इंदुवाकु वंशमां काश्यपगोत्रीय अनंतवीर्य एवे नामे राजा थयो
 ते राजा घणा हाथी, रथ, धोना अने पायक प्रमुख मोटी सेनानो धणी हतो वढी पांचसें
 राजा तेनी सेवामां रहेता हता, एवो ते राजा महाबलवान् हतो तेनी पांचसें राणीले
 हती. तेमां प्रियमती नामे राणी मुख्य पट्टराणी हती; वढी ते राजाने चार बुद्धिनुं
 निधान एवो धनंजय नामे महा चतुर प्रधान हतो. एवी रीते ते राजा, सुख समाधे राज्य
 पाळे ठे. हवे एक समयने विपे ते राजाना मनमां मोटी चिंता उत्पन्न थइ जे अहो !

जुड़े तो खरा, के हुं आवो राजाधिपति ठतां मारे एक पण पुत्र नथी, तो मारा पठी आ मारा राज्यनो भोगवनारो ते कोण थशे ? कछुं ठे के ॥ अपुत्रस्य गृहं शून्यं, दिशः शून्या ह्यबांधवाः ॥ मूर्खस्य हृदयं शून्यं, सर्वशून्यं दरिद्रिणः ॥ १ ॥ ते माटे पुत्र विनां घर शोभे नहीं- एबुं विचारी पुत्रप्राप्ति माटे अनेक उपाय कखा, तथापि पुत्रप्राप्ति न थइ- एवा अवसरमां एक कोणिक नामे साधु आहारने अशे राणीने घेर आव्या. साधुने सामा आवता देखी घणा हर्ष पामतां थकां राजा अने राणी बेहु जणां उठ्यां- उठीने विधिपूर्वक वंदन करी शुरू आहार बहोराकी पठी बे हाथ जोडी पूठवा लाग्यां के हे स्वामी ! अमारै पुत्र थशे के नहीं थाय ? ते सांजली साधु कहेवा लाग्या के हे राजन् ! ज्योतिष निमित्त संबंधी प्रश्नोना उत्तर कहेवा ए साधुनो धर्म नथी. ते सांजली फरी पण राजा अने राणी ते साधुने अनेक प्रकारे घणी घणी रीते विनंति करी पूठवा लाग्यां. ते सांजली साधुना मनमां करुणा आवी. तेशी ते साधु राजाने कहेवा लाग्या के तमारै पुत्र थशे, पण ते पांगलो थशे. एस कही साधु तो चाट्या गया. पाठलथी राजा अने राणी चिंतववा लाग्यां जे अरे आपणने पांगलो पुत्र थशे !!! पठी एकदा अनुक्रमे राणीने गर्ज रह्यो, अने नव महिना पूर्ण

યથે થકે રાણીને પુત્ર જન્મ્યો, તે વારે વધામણીએ જાહેને રાજાને વધામણી આપી કે મહારાજ ! આપને ઘેર પુત્ર પ્રસવ થયો તે સાંજલી રાજા ઘણેજ હર્ષ પામ્યો. પઠી રાજાએ મોટો જન્મમહોત્સવ કહ્યો વારમે દિવસે સર્વ કુટુબને જમાડી તે કુમરનું પિંગલ રાજા એનું નામ પાડ્યું પઠી તે કુમારને અંતેર માંહિજ રાખે, પણ વહાર કાઢે નહીં, તેથી ત્યાંના લોકો રાજાને પૂતવા લાગ્યા કે આપ આપના કુમારને વહાર શા વાસ્તે કાઢતા નથી ? ત્યારે તેડને રાજાએ કહ્યું કે અમારા કુમારનું અતિ અદ્ભુત રૂપ છે, તેથી કોઈની તેને નજર લાગે, માટે અમે વહાર કાઢતા નથી એ વાતની તે નગરમાં સર્વત્ર પ્રસિદ્ધિ થઈ ગઈ એ અવસરમાં તે અયોધ્યા નગરીથી સવાસો યોજન દૂર કોઈ મલય નામે દેશ છે, તેમાં એક વ્રહ્મપુર નામનું નગર છે, તેને વિષે શ્રદ્ધવાકુચંડીય કાશ્યપગોત્રીય સત્પરથ એવે નામે રાજા છે, તેની શંદુમતી નામે પદરાણી છે, તેની કૂલે ગુણસુંદરી નામે પુત્રી હરપદ્મ થયેલી છે તે કુમરી અધિક રૂપલાવણ્ય ગુણોએ કરી સંયુક્ત છે, અને વલી તે રાજાને પણ પુત્ર નથી, માત્ર એક પુત્રીજ છે, તેથી માતાપિતાને ઘણીજ વદ્ધત છે. હવે તે પુત્રી અનુક્રમે જાણી ગઈને સ્ત્રીની ચોસઠ કલામાં પ્રવીણ થઈ, અને યૌવનાવસ્થામાં પણ આવી એવી રીતની કુમરીને જોઈને તેના પિતાએ તેની સંમતિન સ્વરૂપવાન્ વર પરણાવવા માટે

कोइ एक राजकुमरनो शोध करवा मांड्यो, परंतु क्यांहि पण ते पुत्रीने योग्य वर मख्यो नहीं, तेथी राजाने पुत्रीने योग्य वर मलवा मांटे घणीज चिंता थवा मांकी. एवा अवसरने विषे तेहीज नगरना रहेनारा व्यापारीजे गामांडने विषे नाना प्रकारनां करियाणां चरीने व्यापार करवाने अर्थ देशांतर चाढ्या; ते व्यापारीजेने बोलावीने राजाए कछुं, के तमे देशांतर जाउं तो मांटे आपणी कुमरी गुणसुंदरी ठे, तेने योग्य कोइ पण ठे-काणे जो वर मळी जाय, तो सगपण करी आवजो. एवुं राजानुं वचन अंगीकार करी ते व्यापारी तिहांथी चालता थया. ते अनुक्रमे नगरे नगरे फरता अयोध्या नगरीए आव्या. तिहां सर्व करियाणां वेची घणुक द्रव्य उपार्जन करी, फरी पोताना देशमां खपवा योग्य एवां बीजी जातिनां करियाणां लइने पोताने देश जवा मांटे तैयार थया, एटलामां ते गाममां लोकोना मुखर्था राजकुमरनुं अद्भुत रूप सांजलीने राजानी पासे जइ ते कुमरनी संघाते गुणसुंदरीनुं सगपण कछुं. राजाए पण ते व्यापारीजेने घणुं आदर सन्मान आप्णुं तथा तेनां दाण माफ कछां, तेथी व्यापारी घणा खुशी अइने पोताना देश चणी चाढ्या. अनुक्रमे पोताने नगरे आवीने राजा आगल ते सर्व वृत्तांत कछुं. तयारे राजा पण ते कुमरनुं अद्भुत रूप तथा गुण सांजली घणेज हर्षे अने संतोष पाम्यो.

हवे अनुक्रमे ते कुमरी परणवा योग्य थइ, ते वारे कुमरने तेडवा माटे राजाए पोताना
 सेवक पुरुषोने अयोध्याए मोकड्या. तेउए जइ अनंतवीर्य राजाने विनव्यो के हे
 महाराज ! हवे आपना कुमरने परणवा सारु वहेला मोकलो. ते वात सांचली राजा
 पोताना मनमां घणोज उदास थयो थको तिहांथी उठीने पोताना महेलमां एकांत
 स्थानके जइ पोताना प्रधाननी आगल सर्व मननी वात कहीने पूछुं के हवे एनो
 शो उपाय करवो ? आपणो पुत्र तो पांगलो ठे तेने शी रीते परणावीए ? एने कन्या
 कोण आपशे ? एवी वात सांचली प्रधाने कांइक विचार करी तेडवा माटे आवेला
 सेवक पुरुषोने बोलावीने कहुं के अमारो कुमर हाल धेर नथी ते तो इहांथी वसे
 योजन दूर मुहर्गीपटण नामे नगरे एनुं मोसाल ठे, त्यां गयो ठे, माटे हालमां लग्न
 थवानुं बनशे नहीं. जे वारे कुमर धेर आवशे, ते वारे तमोने कहेवरावशुं अने पठी
 मोकलशुं. एबु प्रधाननुं बोलनुं सांचलीने सेवक पुरुषो बोल्या के हे स्वामी ! अमारुं शहेर
 इहांथी घणुं दूर ठे, माटे वारंवार इहां आवाय नहीं, तेथी लग्ननो दिवस तमे हमणां-
 ज निर्धार करी अमोने कहो, अने ते लग्न उपर तमे पण वहेला पधारजो. एवां से-
 वकोनां वचन सांचली प्रधाने तेमने कहुं के आजथी सोलमे महीने अमे लग्न करीशुं.

एवी रीते लग्नना समाचार लइने सेवक पुरुष पोताने देश गया. तिहां आवी सर्व वृत्तांत राजाने कछुं. हवे सेवकोने विदाय कख्या पढी अनंतवीर्य राजा पण चिंतातुर थयो थको फरी प्रधानने कहेवा लाग्यो के हवे आपणे कुमरनो शो उपाय करवो ? सोल महीना तो काहे पूरा थइ जशे. एम कही राजा राणी तथा प्रधान त्रणे जण घणीज चिंता करतां उपाय शोधवा लाग्यां, पण कशो उपाय सूजु पड्यो नही. एवा अवसरमां पांचसैं साधुना परिवारे परवस्था तथा चार ज्ञानना धरनार, एवा गांगील नामे आचार्य ते नगरीना उद्यानमां आवी समोसस्था. तेमनी वनपालके घणी सेवा नक्ति करीने पढी नगरमां जइ अनंतवीर्य राजाने वधामणी आपी. राजाए पण वनपालकना मुखथी साधुनुं आगमन सांजली हर्ष पामीने वनपालकने वधामणीमां घणुंएक ड्रव्य आप्णुं. पढी हाथी घोडा प्रमुख घणी कूडि सहित आचार्यने वांदवा माटे आव्यो. तिहां विधि सहित सर्व साधुर्दने बांदी बे हाथ जोकी आगल बेगो. जे वारे सर्व पर्षदा मली, ते वारे मुनिराजे पण धर्मोपदेश देवा मांड्यो॥ यतः ॥ जीवदयाइं रमिजाइं, इंदियवगो दमिजाइं सयावि ॥ सच्चं चैव चविजाइं, धम्मस्स र्हस्स मिणम्मैव ॥ १ ॥

जावार्थः—उत्तम प्राणी सदा जीवदयाने विषे रमै ठे, पांचे इंदियना समूहने वश करे

ઠે, સત્ય વચન વોલે ઠે, જૈનધર્મનુંં પહજ રહસ્ય જાણુંં ॥ ૨ ॥ ગાથા ॥ જયણા ધમ્મસ્સ
 જણણી, જયણા ધમ્મસ્સ પાલણી ચેવ ॥ તહ બુદ્ધિકરી જયણા, પગંત સુહાવહા જય-
 ણા ॥ ૨ ॥ જાવાર્થ:-જયણા ઠે તે ધર્મની માતા ઠે, વલી જયણા જે ઠે તે ધર્મને પા-
 લવાવાલી ઠે, તથા જયણા તે ધર્મની ઘણી વૃદ્ધિ કરવાવાલી ઠે, વલી પકાંત મોક્ષ-
 સુખની આપનારી પણ તે જયણાજ ઠે ॥ ૨ ॥ ગાથા ॥ આરંજે નહિ દયા, મહિલા-
 સંગેણ નાસણ વંજ ॥ સંકાણ સમ્મતં, દવજ્ઞા અઘગદ્દોણં ॥ ૩ ॥ જાવાર્થ:-આરંજમાં
 દયા હોતી નથી, સ્ત્રીની સંગતિ કરવાથી બ્રહ્મચર્યનો નાશ થાય ઠે, જિનવચનમાં શંકા
 રાખે, તેને સમકિત હોતું નથી અને ડબ્બ પરિગ્રહનો સંગ્રહ કરે, તેને ચારિત્ર હોય નહીં
 ॥ ૩ ॥ ગાથા ॥ જં વંજચેર જઠા, પાય પાહતિ વંજયારીણં ॥ તે હુતિ ટુંટમુંગા, વોહી પુણ
 ડુહ્હહા તેસિ ॥ ૪ ॥ જાવાર્થ:-જે પ્રાણી પોતે બ્રહ્મચર્યથી ઝટ્ટ, શીલગુણ રહિત થકા
 વીજા જે બ્રહ્મચર્યના પાલનાર મહા પુરુષો ઠે તેમને પગે લગાડે ઠે, તે પ્રાણી ટૂંઠા,
 લૂલા, પાંગલા, વહેરા થાય, ઘણુ ડુઃખ પામે. વલી તે પ્રાણીને વોધિ જે સમકિત તે
 પણ દોહિલુંં ઉદય આવે ॥ ૪ ॥ માટે ધર્મનુંં મૂલ તે દયા ઠે અને પાપનુંં મૂલ તે
 જીવહિસા ઠે. જે પોતે હિસા કરે, વીજાની પાસે હિસા કરાવે, તથા હિસા જે કરતો

होय तेनां बखाण करे, एं त्रणे जण सरखुं पापफल जोगवे. माटे जे पुरुष पाप करतो
 अको पण मनमां कांइबीक राखे नहीं तो तेना हृदयमां दया नथी. तथा जे पुरुष निर्द-
 गी अको घणा एकेंद्रिय जीवनो नाश करे, ते प्राणी परब्रवमां वात, पीत्त, श्लेष्म इत्यादिक
 अनेक रोगनो जोगवनारो आय. वली जे वेंद्रिय जीवनो विनाश करे, ते जीव परब्रवने
 विषे मुंगो, मुखरोगो तथा दुर्गंध निश्वासवालो आय. तथा जे जीव तेंद्रिय जीवोनो विना-
 श करे, ते जीवने परब्रवमां नासिकानो रोग आय. तथा जे जीव चउरिंद्रिय जीवोनो वध
 करे ते जीव परब्रवने विषे काणो, आंधलो, चूचो इत्यादिक आंख संबंधी अनेक प्रकारना
 रोगोनो जोक्ता आय. तथा जे जीव पंचेंद्रिय जीवोनो विनाश करे, ते जीव परब्रवमां
 पांचे इंद्रियोनुं नीरोगीपणुं न पामे. ते कारण माटे हे ब्रव्य लोको ! हिंसानो त्याग
 करो. जूतुं बोलवानो त्याग करी सत्य वचन बोलो. आ प्रकारनो धर्मोपदेश सांजदीने
 राजा, गुरु प्रत्ये पूठता हवा के हे स्वामी ! मारो पुत्र केवा प्रकारना कर्म करी पां-
 गलो अयो हशे ? ते सांजदी गांगील मुनि चार ज्ञानना धणी ते कुंवरना पूर्व ब्रव क-
 हेवा लाग्या के हे राजन् ! आ जंबूद्वीपना ऐरवत क्षेत्रमां अचलपुर नामना नगरने विषे
 महेंद्रध्वज नामे राजा હતો. तेनी उमया नामे पट्टराणीनो सामंतसिंह नामे कुमर ह-

तो एकदा ते कुमरने निशाळे जणवा जतां मार्गमां जुगारी लोक मळ्या तेनी संगत-
 थी ते जुगार रमवा शील्यो. एम अनुक्रमे तेणे नीच जनोनी संगतथी साते दुर्व्यसन सेव-
 वा मांड्यां. पठी राजाए तेनां व्यसन वर्ज्जन करवा माटे घणा उपाय कऱ्या, तथापि
 ते, व्यसन मूके नहीं वढी राजाए घणी शिखामण पण दीधी, परंतु कुमरे मानी नहीं.
 ते वारे दुर्व्यसन सेववाथी ते पुत्रने अयोग्य जाणीने देश वहार काढी मूक्यो, तोपण
 ते ग्रहण करेखां व्यसनोने ठांडे नहीं. पठी ते कुमर घणाक देशो मांहे फरतो फरतो शि-
 वपुर नगरे आंव्यो तिहां पंचक नामे शेठे तेनां सुंदर रूप, आकार देखीने जाण्युं जे आ-
 कोइ उत्तम पुरुष ठे वढी आनुं शरीर घणुं सुकुमार ठे, माटे एनाथी कोइ तरेहनुं महेनतनुं
 कामकाज थइ शकशे नहीं एवो विचार करी पोताना घरनी पासे जगवाननुं देरासर
 हतुं, तेनी पूजा करवा माटे तेने पोताने घेर राख्यो पण ते कुमर तो दुष्टात्मा ठे तेथी
 जगवान् पासे मूकेलां जे चोखा, सोपारी, फल प्रमुख होय, ते ठानां लइ जइने वेची ना-
 खे तेनुं जे द्रव्य उपजे, तेणे करी जुगार रमे. एम करतां घणा दिवस वढी गया ते वारे
 पंचक शेठने ते वातनी खबर पडी तेथी शेठे कुमरने कळुं के हे चोला ! जे प्राणी देव-
 द्रव्य प्रमुख लाय, ते प्राणी घणो काल संसारमां परित्रमण करे, तो हवे आज पठी तुं

एतुं काम करीश नहीं. एवी रीते घणी घणी शिखामण दीधी, तोपण ते डुष्ट मिथ्या-
हृष्टि, तीव्र अज्ञानना उदयशी कुकर्म ठांडि नहीं. हवे एक दिवस जगवाननां ठत्र प्रमुख
आचरण चोरी तेने वेचीने ते द्रव्यशी कोइक अनाचार सेव्यो, ते वात जेठना जाए-
वामां आवी. ते वारे जेठे तेने दुष्टाचारी जाणी घर थकी वहार काढी सूक्यो. तिहां-
शी नीकली वन मांहे जसतो आह्नेडीनुं कर्म करवा लाग्यो. तिहां मृग प्रमुख घणा
जीवोनो विनाश करतो थको उदरपूर्णां करे ठे. हवे ते वनमां तापसोनो आश्रम ठे,
तिहां घणा तापस तपस्या करवा पळ्या रहे ठे. वली वन मांहेशी घणा मृगपशु पण
आश्रम लेवा मांटे ते स्थानके आवी वेसे ठे. हवे एकदा कोइ सगर्जा मृगली तिहां
आवी, तेने सामंत कुमरे दीठी, ते वारे बाणनो घां करी ते मृगलीना चारे पग ठेदी
नाख्या; तेथी ते मृगली नीचे धरती उपर पडी तेने तापसे दीठी. ते वारे धर्म संचलाव्यो,
तेथी ते मृगली काल करीने शुभ गति पामी. पढी सामंतसिंह कुमरने तापसे कळुं के हे
डुष्ट! तें जेवी रीते मारी मृगलीना पग ठेद्या, तेवी रीते तुं पण परजवमां पांगवो थ-
इश. एवो शाप आपीने तापस पोताने आश्रमे गयो, अने सामंतसिंह पण तापसने
क्रोधानुर थयो देखी जय पामतो थको वनमां नासी गयो; पण अशुभ कर्मने उदये तेने

वनमां एक सिंह मढ्यो. तेणे तत्काल फाल मारी ते कुमरने मारी नाख्यो. तिहां अशु-
 च ध्याने मरण पामीने नरकगतिमां गयो तिहांथी आयु पूर्ण करी चवीने पठी असं-
 ख्याता तिर्यच तथा नारकीना जव कख्या तेमां अकामनिर्झराए करी घणां कर्म खपा-
 वतां खपावतां एकदा महाविदेह देवने विपे कुसुमपुर नगरनो विशालकीर्ति नामे राजा
 तेनी शिवा नामे दासीनी कूखे आवी पुत्रपणे उत्पन्न थयो तिहां तेने गलतकोढनो
 रोग थयो. तेणे करी हाथ पग खरी पड्या, एटले पांगलो थयो. पठी अंत समये शिवा-
 देवी दासीए नवकार मंत्र संजलाव्यो, तेथी समाधे मरणपामी व्यंतरिक देवता थयो-
 तिहांथी चकी आजवूछीपना जरत क्षेत्रमां सौहार्दपुर नगरे सूरदास शेठने घेर वसंतति-
 लका जार्यानी कूखे पुत्रपणे उपन्यो. तेनुं खयंप्रज नाम पाड्युं. ते घणो गुणी अने विवे-
 की थयो, पण तेना पगमां गरुणुवडां घणां थया करे, तेथी ते चाली पण शकें नहीं, अ-
 त्यंत दुःखी रहे. एम करतां अनुक्रमे जे वारे ते आठ वर्षनो थयो, ते वारे आपणने
 एकज पुत्र ठे अने ते पण पगे रोगी ठे एवो वनाव जोड तेनां मातापिता घणंज चिंता-
 तुर थकां रहे ठे. एवा समयमां श्रीशत्रुंजय तीर्थनी यात्रा करवा माटे मोटो संघ ज-
 वाने तैयार थयो ते वात सांजली शेठ पण पोताना रोगी पुत्रने साथे लड ते संघनी

साथे यात्रा करवा माटे चाळ्या. ते चाळतां चालतां अनुक्रमे सर्व श्रीसंघ तिहां श्रीसि-
रुद्धेत्रे आवी पहोंच्यो. तिहां मुकाम करी पढी दर्शन करवा निमित्ते सर्व लोक हुंगर
उपर चढ्या. तेमणे श्रीकृष्णदेवजीनी सेवा नक्ति करी अने सूरदास शेठे पण पोतानी
नार्थी सहित पुत्रने लड पर्वत उपर चढी सूर्यकुंभना पाणीमां पुत्रने स्नान करावुं, प-
रंतु ते जल देवता अधिष्ठित ठे अने स्वयंप्रभ कुमरने हजी घणां कर्म जोगववां शेष रखां
ठे, तेणे करी ते कुंभनु पाणी पगने ठवे नहीं. ते देखी सर्व संघना लोक विस्मय पाम्या
थका सर्व जण मली मुनिराज पासे जड वंदन करी एनो विचार पूढवा लाग्या. मुनीश्वरे कळुं
के एणे पूर्व जवमां घणुं देवद्रव्य नक्षण कळुं ठे, वली एक मृगलीना चार पग ठेद्या ठे ते-
मांशी घणां एक कर्म तो अकाम निर्झराए क्षय थयां ठे, अने शेष खटप रखां ठे, पण ते
कर्म निकाचित चीकणां ठे, माटे तेनो ते जोगव्या विना बूटको थवानो नथी. तेने योगे
एने तीर्थजलनो स्पर्श थतो नथी, एवुं मुनिनुं वचन सांजली माता, पिता अने पुत्र ए त्रणे
जण वैराग्य पाम्यां. पढी श्रीकृष्णदेवनां चरणकमलने नमस्कार करी घेर आवीने धर्मने
विषे उद्यमवंत थयां. ते कुमर सोल हजार वर्ष पर्यंत कोढ फोफा प्रमुख रोगनी वेदना जो-
गवीने अंत समये कर्म आलोची शुभ परिणामे मरण पामी पहेले देवलोक देवतापणे

उपन्यो. तिहांથી चवीને હે રાજા ! એ તારો પુત્ર થયો છે, તેનું તે પિંગલ કુમાર ઇંદુ
 નામ પાછું છે. એમ ગાંગીલ મુનિએ તે કુમારનો પૂર્વ જવ કહ્યો હવે વલી મુનિ કહે છે
 ॥ શ્લોક ॥ મધપાનાદયથા જીવો, ન જાનાતિ હિતાહિતમ્ ॥ ધર્માધર્મો ન જાનાતિ,
 તથા મિથ્યાત્વમોહિતઃ ॥૨॥ અર્થ:-જેમ મધુપાન કર્યાથી જીવ હિતાહિતને ન જાણે,
 તેમ મિથ્યાત્વના ઉદયથી મિથ્યાત્વી જીવ, ધર્મ અધર્મને ન જાણે ॥૨॥ શ્લોક ॥ મિથ્યા-
 ત્વેનાલીઢચિત્તા નિતાંતં, તત્વાત્ત્વે જાનતે નૈવ જીવાઃ ॥ કિં જાત્યંધાઃ કુત્રચિદ્સ્તુ
 જાતે, રમ્યારમ્યવ્યક્તિમાસાદયેયુઃ ॥ ૩ ॥ અર્થ:-મિથ્યાત્વે કરીને જે પ્રાણીનો જીવ
 મોહેલો છે, તે પ્રાણી તત્વાત્ત્વને જાણતો નથી. જેમ કોઈ જન્માંધ પુરુષ કોઈ વસ્તુ પા-
 મીને તે જલ્લી બુરી જાણે નહીં તેની પેરે જાણું ॥૨॥ શ્લોક ॥ અન્નઘ્યાશ્રયિમિથ્યાત્વ-
 ઽનાદ્યનંતા સ્થિતિર્જવેત્ ॥ સા જઘ્યાશ્રયિમિથ્યાત્વે-ડનાદિ સાંતા પુનર્મતા ॥૩॥ અર્થ:-
 તે અન્નઘ્યા આશ્રયી તો મિથ્યાત્વની સ્થિતિ અનાદિ અનંત હોય, અને જઘ્ય જીવ આ-
 શ્રયી તો મિથ્યાત્વની સ્થિતિ અનાદિ સાંત હોય ॥ ૩ ॥ ઇવા મિથ્યાત્વના ઉદયે કરી
 જીવ અનંતાં કર્મ વાંધે તેમ તારે પુત્રે પણ એવાં માંગાં કર્મ ઉપાર્જન કર્યાં છે, તેણે
 કરી પાંગલો થયો છે. એવાં મુનીશ્વરનાં વચન સાંજલીને રાજાએ પૂછું કે હે સ્વામી !

हवे ए कुंमरनां कर्म निवारण थाय, एवो कोइक उपाय बतावो. ते वारे मुनिराज कहेता हवा के हे राजन् ! त्रीजा आराने ठेडे त्रण वर्षे ने सामा आठ महीना शेष रहे अके महा वदि तेरशने दिवसे श्रीकृष्णदेवस्वामीनुं निर्वाण कल्याणक थयुं ठे; माटे ए दिवसनुं माहात्म्य मोडुं ठे, तेथी एने मोडुं पर्व गणीने जे वारे ए दिवस आवे, ते दिवसे स्व-उबिहारो उपवास करी, रत्नना पांच मेरु करवा, चारे दिशाए चार नाना मेरु करवा, तेनी आगल वली चार दिशाए चार नंदावर्त्त करवा, दीवो, धूप प्रमुख घणा प्रकारनी पूजा करवी. एवी रीते तेर महीना पर्यंत अथवा तेर वर्ष पर्यंत करवुं अने श्रीकृष्णदेवस्वामीनुं 'पारंगताय नमः' एवुं बे हजार गणणुं गणवुं. नोकरवाली गणवी. एवी रीते महीने महीने करे, तो सर्व कर्मनो दाय थाय. आ जव तथा परजवने बिषे सुख संपदा पामे. वली तेरशने दिवसे पोसह करे. पारणाने दिवसे गुरुने पडिलान्नी अतिथिसंविज्ञाग करी पारणुं करे. एवां गुरुनां वचन सांजली अनंतवीर्य राजा पुत्रने व्रत अंगीकार करावी गुरुने नमस्कार करी पोताने स्थानके आव्यो. तिहां पिंगल कुमरे प्रथम महा वदि तेरशने दिवशे व्रत आइखुं. तेणे करी पगना अंकूरा प्रगट्या. एम तेर मास पर्यंत कखुं, ते वारे सुंदर रूपवान् हाथ पग प्रगट थया. ते देखी राजा

ઘણો હર્ષ પામ્યો. ધર્મનો મહિમા देखીને પરમ વૈરાગ્યવાન્ થયો થકો વિશેષપણે ધર્મ
 કરવા લાગ્યો. પઠી સોલ મહીને પિંગલ કુમારે ગુણસુંદરી કુમરીનું પાણિગ્રહણ કહ્યું
 વહી તે કુમાર વીજી પણ ઘણી કન્યાએને પરણ્યો. ત્યારપઠી અનંતવીર્ય રાજાએ પિંગલ
 કુમારને રાજ્ય સોંપીને પોતે ગાંગીલ મુનિ પાસે ચારિત્ર લીધુ, તે નિરતિચારપણે પા-
 લીને શ્રીશંકુલય તીર્થને વિષે અણસણ કરી કર્મ લપાવી મોક્ષપદ પામ્યો. હવે પાઠલ
 પિંગલ રાજા પણ પુત્રની ખેરે પ્રજાને પાલતો નીતિ પ્રમાણે રાજ ચલાવે છે અને તેણે તેર વર્ષ
 પર્યંત ત્રિધિ સહિત મેરતેરશનું તપ કહ્યું, તપ પૂર્ણ થયે પોતાની શક્તિ પ્રમાણે ભજમણું
 કહ્યું, તેર મોટા શિલ્પવંધ જગવાનનાં દેરાસર કરાવ્યાં, તેમાં તેર પ્રતિમાએ સોનાની
 જરાવી અને તેર પ્રતિમા રૂપાની જરાવી તથા તેર પ્રતિમા રત્નની જરાવી, પાંચ મેરુ ક-
 રીને ચનાવ્યા, તેર વલત શ્રીસિદ્ધાચલજીના સંઘ કાઢ્યા, તેર સ્વામીવાતસલ્ય કહ્યાં.
 એવી રીતે ઘણે પ્રકારે જ્ઞાનની પ્રતિષ્ઠા કરી. વહી ત્યારપઠી પણ કેટલાંક પૂર્વે વર્ષ
 લગણ વ્રત સહિત રાજ્ય પાઢ્યું. તેવટ પોતાના મહાસેન નામે પુત્રને રાજ્યપદવી આપી
 પોતે શ્રીસુવ્રતાચાર્ય ગુરુ પાસે ઘણા રાજપુરુષોની સાથે દીક્ષા અંગીકાર કરીને દ્વાદ-
 શાંગી જાયા. અનુક્રમે આચાર્યપદવી પામ્યા. તે વાર પઠી દ્વપકથેણી ચઢવાને અર્થે

आठमे गुणठाणे शुक्ल ध्यान ध्याता थका चारित्र पालतां अनुक्रमे बारमे गुणठाणे चढी तेना अंत समये चार घातीकर्म द्य करी तेरमा गुणठाणाना प्रथम समयने विषे केवलज्ञान पाम्या. पढी पृथ्वीमंडलने विषे विहार करता, घणा ज्ञव्य जीवोने प्रतिबोध देता थका सर्व बहोतर लाख पूर्वनुं आयु पाढी चौदमे गुणठाणे पांच न्हस्व अक्षर प्रमाण कालमां योगनिरोधन करी शेष रहेलां चार अघाती कर्मने खपावी शरीर त्यागी पूर्व प्रयोग बंधन ठेदन प्रमुख करी एक योजन प्रमाण लोकांते सिद्धदेवने विषे एक समयमां सादि अनंतमे जांगे जइ स्थिर थइ रहा. ए रीते पिंगल राजाथी आ मेरुतेरशनुं व्रत प्रवर्तमान थयुं. ते पढी केटलाएक काल पर्यंत तो रत्नमय मेरु चढावता हुता. पढी केटलाएक काल पर्यंत सोनाना मेरु चढावता हुता. ह्मणाने काले घृतना मेरु चढावे ठे. ए रीते मेरुतेरशनो महिमा सांजलीने ज्ञव्य लोको, शुभ्र जावे करी विधिपूर्वक ए व्रत अंगीकार करो. जेणे करी इहलोके मनोवांछित सुख संपदा थाय अने परलोके देवगतिनां सुख तथा मोक्षरूप अनंतां सुखनी प्राप्ति थाय ॥ इति मेरुत्रयोदशिव्रतकथा संपूर्णा ॥

॥ ॐ नमः सिद्धं ॥ अथ श्रीमौनएकादशी व्रतकथा प्रारंभः ॥ श्रीमहावीरस्वामीने वादी
नमस्कार करीने श्रीगौतमस्वामी पूठता हवा के हे जगवन् ! हे अनंतज्ञानवंत ! मार्ग-
शिर शुद्ध एकादशीनो पौषध करे, तेनुं शुं फल थाय ? एम पूठे थके प्रभु श्रीमहावीर
कहेता हवा के हे गौतम ! सांजल एकदा प्रस्तावे द्वारिका नगरीने विषे श्रीनेमनाथ
जगवान् समोसखा तेमने श्रीकृष्णजी त्रण प्रदक्षिणा दइ विनयपूर्वक वंदन करी पर्यदा-
मां वेठा, अने जगवंते देशना दीधी. देशना समाप्त थया पढी श्रीकृष्णजी पूठवा लाग्या
के हे स्वामी ! वर्षना त्रणसें साठ दिवस थाय ठे, ते सर्वमां एवो कयो दिवस ठे, केजे
दिवसमां अल्प व्रत तप प्रमुख करे थके पण ते दिवस बहु फल आपनारो थाय ? ते वारे
जगवान् कहेता हवा के हे कृष्ण ! मार्गशिर शुद्धि अगीयारशने दिवसे अल्प पुण्य करे थके
पण बहु पुण्य थाय, तेषी ए पर्य सर्व पर्वो माहे उत्तम ठे, माटे ते आराधवा योग्य ठे. केम-
के ए दिवसे आ भरत क्षेत्रमां अठारमा श्रीअरनाथजीए दीक्षा लीधी ठे, तथा-एकवी-
शमा श्रीनिमिनाथजीने केवलज्ञान उपन्युं ठे तथा उगणीशमा श्रीमह्विनाथजीनो ए
दिवसे जन्म थयो ठे. वली दीक्षा पण एज दिवसे लीधी ठे तथा केवलज्ञान पण एज
दिवसे उपन्युं ठे. एम पांच कल्याणक एज क्षेत्रमां एज चोवीशीए तीर्थकरोनां थइ

गयां ठे, तैवां पांच जरत तथा पांच ऐरवत मली दशे क्षेत्रमां पांच पांचं थइ गयां ठे, सर्व मली पचास कढ्याणक थयां. ते वर्त्तमान चोवीशीनां गणवां, तेमज अतीत चोवीशी तथा अनागत चोवीशीनां पण पचास पचास गणवां. ते वारे दोढसो कढ्याणक थाय, माटे ए अगीयारशने दिवसे जो एक उपवास करीए, तो दोढसो उपवासनुं फल थाय, तेथी. ए दिवसे घर संबंधी सांसारिक कार्य करवानो त्याग करे, तेमज बीजां जे पोतानां दास दासीउं होय, तेमने पण अनुमति एटले आझा आपे नहीं, अने मौनपणे रही चउविहार उपवासनुं पच्चखाण करी जयणा सहित अहोरात्र आठ पहोरो पोसह करे. तेमां धर्मविचार, धर्मकथा, धर्मचर्चा प्रमुख गुरु संघाते तथा साधर्मी संघाते गाढे खरे करे, तथा गाढे स्वरे शास्त्र जणे, गणे, सद्याय करे, तो तेथी मौनव्रतनो जंग थाय नहीं, परंतु सावद्य वचन बोले नहीं, विकथा करे नहीं. एरीते आहट दोहट वर्जी पोसह करीने पारणाने दिवसे गुरुनी पासे पौषध पारी पढी ज्ञानपुस्तक पूजी, देरासरे जइ, श्रीजिनेश्वर आगल नालीयेर, सोपारी आदिक उत्तम फल होइने पूजा करे. पढी पोताने घेर आबी साधु संविभाग करी एटले साधुने वहोरावी स्वामीचाइने जमाडी तेमनी विशेष चक्ति करी पारणुं करे. एवी रीते ए तप अगीयार वर्ष पर्यंत

કરે. અગ્નીયાર વર્ષને ઠેઠે પૌષધ પારી શ્રીજિનેશ્વર આગલ પક્ષાન્ન, ફલ, ધાન્યાદિક સર્વ
 અગ્નીયાર અગ્નીયાર વાનાં ઢોકવાં. તથા જો સામર્થ્ય ન હોય તોપણ જઘન્યથી અગ્નીયાર શ્રા-
 વક તો જરૂર જમાડવા તથા શ્રીસંઘનુ પૂજાવાત્સલ્ય કરવું અગ્નીયાર અંગ લલાવવાં
 ઇત્યાદિક યથાશક્તિ ભજમણું કરવું, તેથી મોટો લાભ થાય તે માર્ગે શિર શુદ્ધિ અગ્નીયાર શ-
 નો દિવસ આવતી કાલે છે, એવું જગવાને કહે થકે ફરી શ્રીકૃષ્ણજીએ પૂછ્યું કે હે ત્રિશુવન-
 નાથ ! પૂર્વે કયા પુણ્યવંત જીવે એ અગ્નીયારશનું આરાધન કહ્યું ? અને તેથી તેને કેવાં
 કેવાં ફલ પ્રાપ્ત થયાં ? તે કૃપા કરી કહો તે વારે જગવાન્ કહે છે કે હે વાસુદેવ ! સાંજલ-
 ધાતકીલંકના દક્ષિણ ખરતાર્દને વિષે ચોરાશી ચૌટા અને અનેક દાનશાલાએ કરી
 શોચિત એવું વિજયપુર નામે નગર છે. તે નગર ગઢ, મઢ, ગોલ, જાલીએ કરી બિરાજ-
 માન છે, પ્રત્યક્ષ દેવલોક સમાન છે તેમાં અનેક વ્યાપારી ઘણા ધનવંત સુખી લોક
 વસે છે તિહાં નરવર્મા નામે રાજા રાજ્ય કરે છે. તે રાજા મહા ન્યાયવત, ગુણવંત, દાતા,
 ઓક્તા, પ્રજાને પાલનાર, પ્રજાનો જય ટાલનાર, શત્રુનો મદ ગાલનાર, એવો મહા પરા-
 કર્મી છે. તેની ચંદ્રવતી નામે યાર્યા છે, તે પણ મહા સ્વરૂપવાન્, ચંદ્રમા સરલા શીતલ
 પરિણામવાલી, શીલગુણે કરી શોજાથમાન, ચોસઠ કલામાં પ્રવીણ છે અને રાજાને

अत्यंत वद्वज्र ठे. ते नगरमां सुर नामे शेर मोटो व्यवहारी वसे ठे, ते पण रुद्धिवंत मोटी संपदानो धणी, देव गुरुनो परम चक्रिवंत अने रागी ठे. एकदा प्रस्तावे ते सूर शेर गुरुने पूव्युं जे हे स्वामी ! जे धर्मशी कर्म दयथाय, एवो धर्म मुजने कहो. ते वारे गुरुए मौनएकादशीनो महिमा तेनी आगल कह्यो. ते सांजली सूर शेर पण कुटुंब सहित मार्गशिर शुदि एकादशीनुं तप करवा मांड्युं. ते विधिपूर्वक अगीयार वर्ष पर्यंत तप कीधुं. तप पूर्ण थयाशी सर्व प्रकारे विस्तारशी उजमणुं कछुं. स्वामीवात्सल्य, संघपूजा करी. पढी अनुक्रमे आयुष्य पूर्ण थयाशी ते तपना प्रज्ञावे करी अगीयारमा आरण्यदेवलोके एकवीश सागरोपमने आउखे देवतापणे उपन्यो. तिहां देवतानी संपदा भोगवी आयु पूर्ण थये त्यांशी चवीने आ जंबूद्वीपना चरतने विषे सौरीपुर नगरमां समुद्र-दत्त शेरनी प्रीतिमती स्त्रीने उदरे पुत्रपणे आवी उपन्यो. ते वारे तेनी माताने व्रत पालवानी श्रद्धा थइ. अनुक्रमे सवानव मासे गर्भस्थिति पूर्ण थये थके पुत्रनो जन्म थयो. मध्य रात्रे बालकनुं नाल ठेदीने तेनालने दाटवा माटे पृथ्वी खोदी, त्यां खोदतां खोदतां तेमांशी निधाननीकली आव्युं. ते निधान लइने मातापिताए मोटो जन्ममहोत्सव की-धो, घणुं दान दीधुं, पुर माहे मोटो यश दीधो, बारमे दिवसे सर्व कुटुंब परिवारने अशन,

પાન, સ્વાદિમ, સ્વાદિમ જમાડીને પ્રથમ ગર્ભ રહ્યાથી માતાને વ્રત પાલવાની શ્રદ્ધા હતી,
 માટે તે વાલકનું સુવ્રત એવું નામ દીધું. પછી તે વાલક, પાંચ ધાવે કરી લાલતાં પા-
 લતાં સંજાલતાં જે વારે આઠ વર્ષનો થયો, તે વારે માતાપિતાએ તેને જાણવા યોગ્ય જા-
 ણીને શુભ દિવસે શુભ મુહૂર્તે નિશાલગરણું કરી મોટે ઉત્સવે નિશાલે જાણવા મોક-
 લ્યો. તે વાલક જ્ઞાનાવરણીય કર્મના કાર્યોપશમથી સમસ્ત કલામાં પ્રવીણ થયો. પછી
 અનુક્રમે ચૈવનાવસ્થા પામ્યો, તે વારે તેના પિતાએ તેને મોટા વ્યવહારીઆની અગીયાર ક-
 ન્યાલે પરણાવી તેનાં નામ કહે છે:— શ્રીકાંતા, ૨ પદ્મા, ૩ લક્ષ્મી, ૪ ગંગા, ૫ તારા, ૬ ગૌરી, ૭
 રંજા, ૮ ગંગાવતી, ૯ પદ્માવતી, ૧૦ પદ્મિની, ૧૧ રતી. એ અગીયાર કન્યાનું સમકાલે
 પાણિગ્રહણ કરાવ્યું. તે સર્વ મહા રૂપવંત દેવકન્યા સમાન છે, તેમની સાથે સં-
 સાર સંવધી પંચેન્દ્રિયનાં વિષયસુખ જોગવતો થકો રહે છે. એકદા સમુદ્રદત્ત શેઠે વિચા-
 રું જે મારો પુત્ર હવે ઘરનો જાર નિર્વહન કરવા યોગ્ય થયો છે, એમ ચિતવી સુવ્રત-
 ને ઘરનો જાર જલાવી પોતે શ્રાવકનો ધર્મ સાચવવામાં સાવધાન થયો. સામાયિક, પ-
 રિક્કમણું, પોસહ, શીલવ્રત, દાન, પુણ્ય, તપ પ્રમુલ ધર્મક્રિયા કરતો વિચરે છે. ઠેવટ
 અનશન કરી મરણ પામી દેવલોકે ગયો પાઠલ સુવ્રત શેઠ અગીયાર કોટી ધનનો ધ-

ણી થયો. લોક માંહે માનનીય થયો. અન્યદા પ્રસ્તાવે તે નગરના ઉદ્યાન માંહે શીલસુંદર નામે આચાર્ય આવી સમોસઘા. તે આચાર્ય કેવા હે ? તો કે ચાર જ્ઞાન સહિત હે, પાંચ ઇંદ્રિયના વિષયને જીત્યા હે, નવ વારુ સહિત બ્રહ્મચર્યના પાલનાર, ચાર કષાયના કીપક, પંચ મહાવતના પાલક, પંચાચારના પાલણહાર, પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુસિના ધરનાર, ઠગીશ ગુણે કરી બિરાજમાન, અનેક જીવોને ધર્મોપદેશ આપી ધર્મને વિષે દૃઢ કરનાર, મનના સંદેહને ટાલનાર, જ્ઞાનલોચનના દાતાર, અજ્ઞાનતિમિરના ટાલનાર, મોક્ષમાર્ગના દેખાડનાર હે. તે અનેક સાધુના પરિવારે પરવઘ્યા થકા વન- માં હતર્યા હે. હવે તેની વનપાલકે આવીને તરત રાજાને વધામણી દીધી કે મહારાજ ! આપના ક્રીડાવન માંહે ગુરુ પધાર્યા હે. એવી વાત સાંઝલીને જેમ મેઘના આગ- મનશ્રી મોર રલિયાત થાય, તેમ રાજા રલિયાત થયો, અને વનપાલકને વધામણીમાં ઘણું દ્રવ્ય આપીને વિસર્જન કહ્યો. પઠી રાજા ઘણા હસ્તી, ઘોડા, વાજિત્ર પ્રમુલના આહંબર સહિત પોતાના પરિવારને સાથે લઈ નગરલોકનાં ઘુંદ સહિત મુનિને વાંદવાને અર્થે ચાલ્યો. સુવ્રત શેઠ પણ ગુરુને વાંદવા આવ્યો. પઠી તિહાં મુનીશ્વરે પણ સર્વ પર્વદાની આગલ ધર્મોપદેશ દેવા માંડ્યો. તિહાં માર્ગશિર શુદિ અગીયારશનું

व्याख्यान कीधुं. ते सुव्रत शेठे सांजळ्युं तेनो ऊहापोह करतां तेने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं
 ते ज्ञाने करी पूर्व जव सांजखो जे हुं पोते अगीयारशनुं तप आराधीने आरण्यदेवलोके
 गयो तिहांथी चवीने इहां हुं सुव्रत शेठ थयो हुं. एम विचारी उजो थइ वे हाथ जोडी
 कहेवा लाग्यो के हे जगवन्। मने जे अंगीकार करवा योग्य होय, ते कहो. ते वारे गु-
 रूप पण तेमज पूर्व जवनी वात कही संजलावी, अने कळुं के ते पूर्व जवसां मौन एकाद-
 शीनुं तप कळुं हतु, अने हमणां पण एज तप कर ए थकी तुं मोक्षनां सुख पामीश
 ते सांजळी कुटुब सहित मौन अगीयारशनुं तप आदळुं. एकादशीने दिवसे कुटुब सहित
 मौनपणे रही अहोरत्तो चउविहार पोसह करे एकदा प्रस्तावे चोर लोकोए सांजळ्युं
 जे सुव्रत शेठ मौन अगीयारशने दिवसे कुटुब सहित मौन रहीने पोसह करे ठे, तेथी चो-
 रनी धारु आवी ते शेठनुं धन लेवा घरमां पेगी, पण रात्रि पडी हत्ती, तेने योगे कांइ
 सूजे नहीं, तेथी चोरोए अग्नि आणी उद्योत करीने माल लुंटी लेवा मांड्यो ते बखत
 शेठ काउस्सगध्याने उजो ठे, तेणे चोरोने दीगा अने मनमां विचारवा लाग्यो जे मारुं
 धन चोर लइ जाय ठे ते तो जेले लइ जाउ, परंतु एणे अग्नि प्रगटाव्यो ठे, ते मारा
 औदारिक शरीरना योगे अशिकाय जीवो हणाय ठे, तेनी विगधना माराथी आय

हे. एम विराधना संबंधी पश्चात्ताप करतो मनमां चढते परिणामे धर्मध्यान निश्चल चि-
त्तशी ध्यावे ठे. एवासमये चोरोए पण धन लइने चालवा मांड्युं, परंतु शेठना धर्मप-
सांयशी शासनदेवताए चोरने चित्रामनी भेरे थंज्नी राख्या, तेथी चोरो तिहांज निश्च-
ल थइ उजा रह्या. एम करतां प्रजात थयुं, ते वारे शेठ कुटुंब सहित धर्मशालाए जइ गु-
रुनी आगल पोसह पारी, ज्ञाननी पूजा करी, व्याख्यान सांजली देरे जइने श्रीजिने-
श्वरने विधिपूर्वक वांढी पूजीने घेर आव्या. तिहां चोरोने तेमना तेमज उजा दीठा.
लोके ते वात जइ राजा आगल कही, जे सुवत शेठने घेर चोर लोको चोरी करवा घेठा
हता, ते थंजाइ गया ठे. ते सांजली राजाए ते चोरोने पकमी लाववा माटे सुजटो मोकल्या.
तेने आव्या जोइ शेठ मनमां चितववा लाग्या, जे ए चोरोने राजा हणशे, छुःख उप-
जावशे, तो महा अनर्थ थशे. एवो करुणजाव चोरोनी उपर आण्यो, तेथी शेठना
तपना प्रजावथी राजाना सुजटो पण थंजाइ गया. ते पण चोरनी भेरे हाली चाली
शके नहीं. ए व्यतिकर लोकोना मुखथी राजाए सांजल्यो, ते वारे सपरिवारे राजा
पण तिहां आव्यो. एटले सुवत शेठ सामो जइ रूमां वस्त्र, आभूषण जेट करी
हाथ जोनी राजाने चरण नमीने चोरनुं अजयदान मांथुं, ते वारे राजा पण घणो

પ્રસન્ન થઈને તે ચોરોની તકસીર માફ કરતો હવો પઠી શેઠે ચોરોને કહ્યું કે તમે મુલે
 તમારે ઘેર જાઉં, એમ કહી શીખ દીધી. શેઠની મરજી જાણી શાસનદેવતાએ પણ ચોર
 તથા સુત્રદને સ્તંત્રનમુક્ત કર્યા, તે વારે સહુ પોતપોતાને સ્થાનકે ગયા તલારકક પ્રમુ-
 ખ સર્વ લોક જૈનધર્મ પાલવા લાગ્યા શ્રીજિનશાસનનો મહિમા વધ્યો. રાજા પણ વિ-
 સ્મય પામ્યો. વલી. એકદા મૌનએકાદશીને દિવસે શેઠ, પોતાના ગૃહને વિષે પૌપધ લઈ
 મૌનપણે કાઉસસગે હજાડે, તે અવસરે નગરમાં અગ્નિનો પલેવણો લાગ્યો તે દેહીને
 સર્વ લોક કોલાહલ કરવા લાગ્યાં, અને અગ્નિ તો સર્વ નગરમાં પસરી ગયો. શેઠને
 પાડોશી લોકો કૂમ પાની કહેવા લાગ્યાં કે હે શેઠજી ! તમો જલદી ઘરથી બહાર નીકળી
 આવો, હવે સ કરો. તે સાંજલી શેઠ તો કુદુચ સહિત કાઉસસગ કરતા ત્યાંજ રહ્યા
 હાગાર માત્ર પણ અગ્નિથી બીના નહીં. તિહાંધર્મેના પ્રજાવથી શેઠનાં ઘર, હાટ, વહારો,
 અને શેઠની ઉપજોગ્ય વસ્તુ તથા જિનજીવન અને પૌપધશાલા, એ સર્વને ટાલીને શેઠ સર્વ ન-
 ગર વલી ચરમ થયું. જે વારે પ્રજાત થયું, તે વારે સુત્રત શેઠનો માલ સર્વ અગ્નિમાંથી હાગ્યો
 જોઈને સર્વ નગરવાસી જનો શેઠનો ધન્યવાદ બોલવા લાગ્યા. તે વાત રાજાએ પણ સાંજલી
 અને હાથી, ઘોડા, મનુષ્ય, રથ, પ્રધાન સામંતાદિક પરિવાર પ્રમુખ સાથે લઈ રાજા

पोते शेटनुं घर जोवा माटे आव्यो, ते वारे सर्वे माल अखंरु रह्यो देखी राजा वणुं आश्चर्य पाव्यो. शेठे पण राजाने आव्यो जाणीने तेनी आगल नेट मूकी, मोतीने आ-
ले वधाव्यो. राजाए पण शेटनी घणी प्रशंसा करी अने कळुं के तुजने धन्य ठे, तुं
आ नगरनुं आचरण ठो. एम कही राजाए शेटने तथा तेनी अगीयार स्त्रीलेने घणां
वस्त्र, अलंकार पहिरावी मान महत्त्व आपी शेटने मली राजा पोताने मंदिर गयो. नगर-
लोक सर्वे श्रीजैनधर्मनी प्रशंसा करवा लाग्यां, अने कहेवा लाग्यां के अहो ! जैनधर्म-
नो महिमा प्रत्यक्ष नयणे दीगो. तप पूर्ण थयाथी शेठे उजमणुं कळुं. लाडवा प्रमुख
पक्वान्न सर्वे अगीयार अगीयार ढोक्यां. तथा अगीयार प्रकारनां धान्य अने फल ढोइ तप
शुरू करी स्वामीवात्सल्य संघपूजादिक, बीजां पण घणांक धर्मकार्य कल्यां. पठी जे
अगीयार स्त्रीले हती, ते प्रत्येक स्त्रीने अगीयार अगीयार पुत्र थया, तेने परणाव्या. तथा
अगीयार पुत्रीले थइ, तेने पण परणावी. अनुक्रमे ते सुव्रत शेट महा कृत्स्नवंत थया.
नवाणुं क्रोरु सौनैया उपार्जन करी धनवान् थइ दान पुण्य करवा लाग्या. वृक्षावस्था
थये थके एकदा शेठे मनमां विचाळुं जे में आज पर्यंत गृहस्थनो धर्म पाव्यो, मौन-
एकादशीनुं तप पूर्ण करी उजमणुं पण कळुं. तो हवे जो रुमा गुरु पासेथी दीक्षा

લશ શુદ્ધ ચારિત્ર પાલું, તો મારો જન્મ સફલ થાય એવો મનોરથ મનમાં ઉપજ્યો, તે વારે
 સર્વ પરિવારને પૂઠી તેમની આજ્ઞા લીધી. એવામાં શેઠના પુણ્યયોગે કરી તિહાં ચાર
 જ્ઞાનના ધણી એવા ગુણસુંદર નામના આચાર્ય પધાસ્યા. તે મુનિ ઠગીશ ગુણે કરી સહિત,
 ધન ધાન્યાદિ પરિગ્રહ રહિત, ચારિત્ર, નિર્મલ ગાત્ર, ઠક્કાયના પીયર, ક્રોધાદિ કપાય
 તથા આઠ મદના ટાલનાર, યાંચ વિયયના કીપક, મિથ્યાત્વનિવારક, શુદ્ધ ક્રિયાના
 કરનાર, વૈતાલીશ દોષ રહિત આહારના ગવેપનાર, સમતાના ઘર, ગુણરચણાકર,
 એવા આચાર્ય આવી સમોસસ્યા. તેને શ્રાવકોએ હર્ષે કરી વધાવ્યા. રાજા પ્રજા સર્વ
 વાંદવા ગયાં ગુરુએ પણ સર્વ સજાજનોને ધર્મોપદેશ દેવા માંડ્યો. તેમાં સંસારનું અનિ-
 ત્યપણું દેલાડવા લાગ્યા. તે જેમકે:—હે જગત્તે પામવો હુલેજન એવો
 આ મનુષ્યાવતાર પામીને કેવલિજાપિત, અહિંસાલક્ષણ, વિનયનું મૂલ એવો જે ધર્મ,
 તેને વિષે સહુએ આદર કરવો તે સર્વ સાવધ ત્યાગથી સર્વચિરતિરૂપ ચારિત્રધર્મ
 સંપજે છે, માટે જે પ્રાણી વિષયસુખની લાલચથી ઘુણાદર ન્યાયે પામવો હુલેજન એવો
 મનુષ્યજન પામીને તેને પ્રમાદ સેવન કસ્યાથી હારી જાય છે, તે જીવ, સંસારમાં
 ઘણો કાલ જટકશે. અરે જીવ ! તું એકલો આવ્યો એકલો જડશ ! અને માતા, પિતા,

પુત્ર, કલત્ર, સર્વ સંબંધીઁ સ્વાર્થે મલ્યાં છે. સ્વાર્થે પૂર્ણ થયાથી તે એક ક્ષણ માંહે જેહ દેલાડી અલગાં થઈ જશે, વિલંબ લગામશે નહીં; માટે આ સંસાર તે પતંગના રંગ સમાન છે. જેવો સંધ્યાનો રાગ, જેવો વીજલીનો ડબકાર ચંચલ છે, અને જેમ તેને વિસરાલ થતાં વાર લાગતી નથી તેવું આ સંસારનું સુખ પણ ચંચલ છે, તેથી વિણસતાં વાર લાગે નહીં. સંસારમાં જીવ આરંભ અને પરિગ્રહના પ્રસંગથી પરન્નવે દુઃખી થાય છે. જન્મ, જરા, મરણ, રોગ, શોક, વિયોગ દિવ્યાદિક અનેક કષ્ટ ઝોગવે છે. વલ્લી નરક તિર્યંચ ગતિમાં અનેક પ્રકારે ઠેવન બ્રેદનાદિક દુઃખ પામે છે, માટે સંસારમાં અલ્પ સરસવ સમાન તો સુખ છે, અને મેરુ પર્વત સમાન દુઃખ છે; પણ જીવ અજ્ઞાનને યોગે મદિરાપાન કલ્યાની પેરે ઘેલો થઈ ગયો છે, મુંઝાઈ ગયો છે, તેથી સંસારને સારઝૂત માની એમાંજ તલ્લીન થઈ રાત્રી માત્રી રહ્યો છે, પરંતુ જે પ્રાણી સમસ્ત વસ્તુ ઉપરથી મૂર્ખાં ઉતારી શ્રીવીતરાગે પ્રરૂપેલાં દાન, શીલ, તપ અને જાવરૂપ ચાર પ્રકારના ધર્મનું આરાધન કરશે, તે પ્રાણી સર્વ દુઃખથી મુક્ત થઈને પરંપરાણે જન્મ, જરા, મરણ રહિત પૂવા મોક્ષ સંવંધી સુખને પામશે. એવો આચાર્યના મુખથી ઉપદેશ સાંઝલીને સુવ્રત શેઠ સંસારથી ત્રય પામ્યા. ઉદ્દેગચિત્ત થયા થકા ડાઝા થઈ હાથ જોત્તીને ગુરુને કહેવા લાગ્યા જે હે જગવન્ ! હવે હું આપની પાંસેથી દીકા લઈશ.

आंवो, के जेथी मारी वेदना शमी जाय. तमे शरीरे नीरोगी हो, अने हुं तो वेदनाथी पीना पासुं हुं, माटे माराथी जवाइ शकाय तेम नथी. एवुं सांजली सुव्रत मुनिए विचाखुं जे आज में मौनव्रत लीधुं ठे, माटे माराथी कोइनी साथे बोलाशे नहीं. वली उपाश्रयथी बहार जवानो पण नियम लीधेलो ठे, माटे बहार जवाय तेम नथी. एवी चिंता करे ठे, एवामां तो साधुए रीस चडावी उघो लइने सुव्रत साधुना माथामां माख्या, पण तेथी सुव्रत मुनिने कोप न चळ्यो, परंतु उलटी क्कमा आणीने विचाखुं जे ए साधु पीडां पामे ठे, अने हुं एतुं काम करी शकतो नथी, एम चितवतो शुक्ल ध्यान ध्यावतो कपकश्रेणीए चढीघाती कर्म दाय करीने केवलज्ञान पाम्या. देवताए मोटो महोत्सव कख्यो. पृथ्वीने विषे विचरी अनेक जव्यजीवने उपदेश आपी धर्म पसारी घणां वर्षे लगे केवलपर्याय पाली, ठेवटे अनशन उच्चरी सुव्रत साधु मोक्षपद पाम्या. तेम बीजा पण जव्य जीव ए तपनुं आराधन करी आ जवे अनर्गल कृष्टि जोगवी परंपराए मोक्षसुख पामे. ए संबंध श्रीनेमीश्वर जगवानना मुखथी सांजलीने कृष्णवासुदेव धर्मने विषे उद्यमवंत थया. जे थकी तीर्थकर गौत्र कर्म उपाज्जन कखुं. ए संबंध श्रीमहावीरस्वामीए श्रीगौतमगणधर आगल कख्यो. ते सांजली घणां जव्य जीवो मौनएकादशीव्रत आराधवाने उजमाल थया॥ इति मौनएकादशी कथा संपूर्णा

॥ अथ चैत्री पूनमनुं व्याख्यान प्रारंभः॥ तीर्थराज नमस्कृत्य, श्रीसिद्धाचलसंज्ञकम्॥ चित्र-
 शुक्लपूर्णिमाया, व्याख्यानं क्रियते मया॥ १॥ अर्थः—अहो ज्ञव्य जीवो ! हुं श्रीसिद्धाचल नामे
 तीर्थधि राज प्रत्ये नमस्कार करी चैत्र शुदि पूर्णिमानुं बलाण लखुं हुं. सर्व पूर्णिमा मध्ये
 चैत्री पूनम अत्यंत पुण्यनी वृद्धि करनारी ठे जे माटे श्रीविमलाचल तीर्थने विषे अनेक वि-
 द्याधर, चक्रवर्ती आदिक मोटा पुरुषो सिद्धिने पाમ्या ठे वली श्रीकृष्णदेवजीना वे पुत्र
 नमि अने विनमि मोक्षगति पाम्या ठे, तथा श्रीसिद्धाचलने विषे कृष्णदेवस्वामीना प्रथम
 गणधर जे श्रीपुंनरीक नामे मुनीश्वर, ते चैत्री पूनमने दिवसे पांच कोडी साधुना परिवारे
 मोक्षे पहाता ठे. माटे ए पूनमनो दिवस सर्वमां मोटो कह्यो ठे, तेथी ए दिवसने उत्तम पर्व
 जाणीने तेनुं आराधन करवुं. इहां प्रथम नमि विनमिनो संबंध कह्नीने पढी श्रीपुंनरीक
 गणधरजीनो संबंध कह्नीशुं. अयोध्या नगरीनुं राज्य भरतने आपी अने तद्दशिलानुं रा-
 ज्य बाहुबलने आपी तथा वीजा पुत्रने यथायोग्य देशोनुं राज्य आपी श्रीकृष्णदेव ज्ञ-
 गवाने दीक्षा लीधी, पण ते वखत नमि अने विनमि कोइ कार्य निमित्ते देशांतर गया
 हुता, तेथी जगवान् पण नमि विनमिने राज्य आपवा झूली गया पढी केटलेक दिवसे जे वारे
 ते परदेशथी फरी आब्या, ते वारे भरतने आबी पूठवा लाग्या जे आपणा पिता क्यां गया

हे ? एम पूठवाथी तेमने जरते उत्तर आप्यो के आपणा पिताए तो दीक्षा लीधी ठे, माटे तमे हवे मारी सेवा करो, अने हुं तमोने कोइक देशनुं राज्य आपीश, पण ते-मणे जरतनी कहेली वात न मानी, अने राज्य लेवा सारु जगवान् पास आव्या. ति-हां जगवान् जिहां जिहां विचरे, ते ते स्थानके कांटा कांकरा वेगला करी भूमि शुरू करे, तथा जगवान् जे वारे काउस्सगध्याने उजा रहे, ते वारे तेना उपरथी दांस मल-र उदाडे, अने प्रजातमां, संध्याकालमां, जगवानने वांदीने विनंति करे के, महाराज ! अमने राज्य आपो. एम नमि विनमि जगवंतनी पाठल विचरे ठे. एकदा धरणींद्र जगवा-नने वांदवा आव्या, तेणे नमि विनमिने सेवा करता जोइने तेमनी उपर प्रसन्न थइ अरु-तालीश हजार सिद्धविद्या आपी, सोल विद्यादेवीजनुं आराधन बताव्युं अने बैता-ल्य पर्वतनी दक्षिण मेखलाए रथपुर चक्रवाल प्रमुख पचास नगर वसावी आप्यां, त-था उत्तर मेखलाने विषे गगनवद्वज्र प्रमुख साठ नगर वसावी आप्यां तथा विद्याने बढे करी तिहां लोकोनी वस्ती पण करी आपी. पठी ते दिशाने विषे नमि अने विनमि ए बेहु नाइ राज्य पालवा लाग्या, अंते बेहु नाइ पोतपोताना पुत्रने राज्यपाटे स्थापी पोते संसार त्यागी दीक्षा ग्रहण करी श्रीविमलाचल तीर्थे आवी श्रीकृष्णदेव जगवानने

નમસ્કાર કરી તેહિજ પર્વત ઉપર સાધુની વે કોહી સાથે મોઢે પહોંતા. એ નમિ વિનમિનો સંવધ કહ્યો. હવે શ્રીકૃષ્ણજદેવસ્વામીના થયેલા ગણધર શ્રીપુંડરીકજી ચૈત્રી પૂનમને દિવસે એ પર્વત ઉપર મોઢે ગયા. જેથી એ પર્વતનું નામ પણ પુંડરીકગિરિ કહેવાય છે, માટે તે પુંડરીક ગણધરની કથા કહે છે. શ્રીકૃષ્ણજદેવસ્વામી ટઢ્ઠસ્થપણે વિહાર કરતાં પુરિમતાલની સમીપે શકલમુલ ઉદ્યાન માંહે આવ્યા. તિહાં પ્રજુને કેવલજ્ઞાન ઉપન્યું તે વારે સર્વ ઇંદ્રાદિક દેવોએ મલી સમોસરણની રચના કરી. સેવકે આવી જરત રાજાને પ્રજુને થયેલા કેવલજ્ઞાનની વધામણી આપી, તે સાંપ્રલી જરત રાજા ઘણો હર્ષ પામ્યો થકો વેળો છે. એટલામાં વલી વીજો સેવક આવ્યો, તેણે પણ આવી વધાશ આપી કહે મહારાજ ! આયુધશાલાને વિપે તેજપુંજે કરી વિરાજમાન એવું ચક્રરત્ન ઉપન્યું છે ? તે સાંપ્રલી જરતજીએ મનમાં વિચાલું જે વેહુ વધાશ સાથે આવી તો હવે પ્રથમ મહોત્સવ કેનો કરીએ ? જે માટે ચક્રરત્નો મહોત્સવ તો કેવલ કર્મવંધનું કારણ થને આ જવનો અર્થ સાધક છે, અને તીર્થકરના કેવલજ્ઞાનનો મહોત્સવ જે કરવો, તે તો ઇહજીવ પરજીવ સંવંધી સર્વ અર્થનો સાધક છે, માટે પ્રથમ કેવલજ્ઞાનનો મહોત્સવ કરવો. એમ નિર્ધારી ચતુરંગિણી સેના લશ મરુદેવા માતાની સાથે હાથી ઉપર ચઢી અનેક પ્રકારનાં વાજિત્ર

વાજતે જેવામાં અયોધ્યા થકી બહાર નીકળી પ્રચુની સમીપ જાય છે, તેવામાં પ્રજુ આગલ દેવહુંડુન્નિનો ધ્વનિ થાય છે, તે સાંજલી માતા મરુદેવાજીએ હર્ષવંત શ્વ પૂઠું જે હે પુત્ર ! એ વાજિત્રધ્વનિ ક્યાં થાય છે ? તે વારે જરતે કહું, હે માતાજી ! તમારા પુત્રની આગલ ધ્વનિ થાય છે, વલી આ તમારા પુત્રની ત્રણ ગઢ પ્રમુખની રચના આદિક કદ્દિતો જૂઠું ! એવાં જરતનાં વચન સાંજલીને તે દેખવા માટે મરુદેવાજી પોતાની આંખોને મસલવા લાગ્યાં, તેમાંથી હર્ષના આંસુ આવ્યાં, તેથી આંખનાં પડલ ઊતરી ગયાં. તે વારે સમોસરણની શોજા દીઠી, પણ પુત્ર તો માતાને બોલાવતો નથી, તેથી વૈરાગ્ય પામી કૃપકશ્રેણી આરોહણ કરી કેવલદ્વાન પામી તત્કાલ તે મોકે પહોંતાં. તે વારે જરત રાજા માતાના શરીરને ક્ષીરસમુદ્રમાં પરઠવી, શોક નિવારીને જગવાન્ પાસે જઈ પંચાન્નિગમ સાચવી ત્રણ પ્રદક્ષિણા દઈ વિધિએ વંદના કરી યથાયોગ્ય સ્થાનકે બેઠા. તિહાં જગવાને ધર્મોપદેશ દીધો, તે સાંજલી જરત રાજાએ શ્રાવકનો ધર્મ આદર્યો, અને જરતનો પુત્ર જે કૃષ્ણસેન તેનું જ બીજું નામ પુંફરીક તેણે ઘણા પુત્ર પૌત્રાદિક સાથે ચારિત્ર લીધું. જગવાને ચતુર્વિધ સંઘની સ્થાપના કરી, ચોરાશી ગણધર શાપ્યા, તેમાં પ્રથમ ગણધર શ્રીપુંડરીકજીને શાપ્યા. હવે પુંફરીક ગણધર શ્રીકૃષ્ણદેવજીની સાથે શુદ્ધ ચારિત્ર પાલતા વિચરે છે, કેટ-

लाएक काल पढी चगवान् सर्व परिवार सहित श्रीसिद्धाचल तीर्थे रायणवृद्ध तले स-
 मोसख्या, तिहां इन्द्रादिक देवता वांदवा आब्या, तेमनी आगल तथा पुंढरीकादिक मुनी-
 श्वरेनी आगल श्रीशत्रुंजय तीर्थनो महिमा कह्यो, तथा ए तीर्थे उपर पुंढरीक गणधरने
 मोक्षप्राप्ति थशे. ते वखाणीने वली कछुं के हे जव्य जीवो । ए तीर्थे अनादिकालनुं
 शाश्वतुं ठे. इहां अनंता तीर्थकर अनंता मुनीश्वर कर्म खपावी सिद्धि पाम्या ठे, अने अनं-
 ता पामशे. अजव्य जीव तो प्रायः ए तीर्थने नजरे पण न देखे, वली ए अवसरपिणी-
 मां ए तीर्थे, विशेषपणे पुंढरीक एवे नामे प्रगट थशे इत्यादिक तीर्थनो महिमा कहूनि
 जगवाने बिहार कख्यो हवे पुंढरीकजी पांच कोनी साधुना परिवारे बिचरता ग्रामा-
 नुग्राम बिहार करता सोरठ देशे आब्या तिहां तेमने वांदवाने अनेक राजा, शेठ, सेना-
 पति प्रमुख घणाक लोको आब्या गुरुए पण यथायोग्य धर्मदेशना आपी ते अवसरमां
 कोइक स्त्री चित्ततुर थकी महा दुःखी एवी पोतानी विधवा पुत्रीने साथे लइने तिहां
 आबी. पुंढरीक गणधरने नमस्कार करी अवसर पामी पठवा लागी के हे महाराज ।
 आ कन्याए पूर्व जवमां शुं पाप कछुं हशे, के जेशकी एनो विवाह करतां हाथ मेलव-
 वानी वखतेज एनो भरतार मरण पाम्यो ? एवुं पूठे थके चार ज्ञानना धरनार गणवरजी

कहेवा लाग्या के हे महानुच्चाव ! अशुच कर्मनुं अशुचज फल थाय. सर्व जीव पोतानां पूर्वकृत शुचाशुच कर्मनांज फल पामे ठे, परंतु बीजां तो निमित्तमात्र ठे, माटे एना पूर्व-
 ला जव हुं कहुं, ते सांजल. जंबूद्वीपे पूर्व महाविदेहे चंद्रकांता नामनी नगरीनो समरथ-
 सिंह नामे राजा ठे. तेने धारणी नामे राणी ठे. तेज नगरमां एक महा धनवंत परमश्रावक
 धनावह नामे शेठ रहे ठे. तेनी एक चंद्रश्री अने बीजी मित्रश्री एवे नामे बे स्त्री ठे.
 एक दिवसे चंद्रश्री कामविकारने वश थइ थकी मर्यादा मूकी पोतानी शोक्य मित्रश्रीनो
 पति पासे जवानो वारो हतो तेने उद्धन करी पोते जरतार पासे आवी, ते वारे तेने जरतारे
 कहुं के आज तो तारो वारो नथी, माटे मर्यादा मूकीने केम आवी ? ते सांजली
 चंद्रश्री कामवश थकी कहेवा लागी के एमां शानी मर्यादा ? ते वारे शेठे कहुं के कुलवंतने
 मर्यादा बोक्की युक्त नहीं. ते सांजली चंद्रश्री संतोष रहित थइ रोषे जरणी थकी मलिन
 परिणामे मुख बिलखुं करीने मित्रश्री उपर घणोज छेष धरवा लागी. केटलाएक दिवस
 पढी ते चंद्रश्रीए पोताना पिताने घेर आवीने मंत्र, यंत्र, तंत्र, कामण, टूंमण करीने
 मित्रश्रीना शरीरमां माकणनो प्रवेश कराव्यो, तेथी मित्रश्रीना शरीरनी शोजा सर्व जती
 रही, ते जोइ जरतार पण मित्रश्रीने त्यागी चंद्रश्रीने वश थइ गयो. पाठलथी जरतारे

पण केटलाएक दिवसे ते स्वरूप जाणु, तेथी ते चंद्रश्रीने त्यागी दीधी हवे चंद्रश्री श्रावक-
धर्म पावती थकी पण ते पाप आलोया विनाज मरण पामीने आ तारी पुत्रीपणे
आवी उपनी ठे, एणे पूर्व जवमां मित्रश्रीने पतिनो वियोग पाळ्यो, तेथी ए विपकन्या थड
ठे एने जरतारनो स्पश तो दूर रह्यो, पण जरतार एनुं मुख जोवानी पण चाहनां न करे,
एबुं कर्म एने उदय आळ्युं ठे ए पूर्वकृत कर्मना उदयथी दुःखीयारी थड ठे, माटे कर्मनी
गति विचित्र ठे ते वारे फरी तेनी माताए कळुं के हे स्वामी ! जरतारना विरहथी पीमाणी
थकी आजि एने वृद्धनी मालने विपे फांसी खाडने मरवा मांड्युं हतुं, तेने फांसी ठोका-
वीने हु आंपनी पासे लड आवी लु, माटे आप कृपा करीने एने सर्व दुःखथी विमुक्त
करनारी एवी दीक्षा आपो गुरु वोळ्या के आ तारी पुत्री दीक्षा लेवाने अयोग्य ठे,
ते वारे माताए कळुं के हे महाराज ! एने जे धर्म करवा योग्य होय, ते वतावो गुरु
वोळ्या के हे नडे ! एने चैत्र शुदि पूनमनु आराधन करावो, के जे थकी एना अशुभ कर्मनो
विलय थाय पठी कन्याए कळुं के हे महाराज ! तमे मुजने एनो विधि वतावो, ते वारे
पुमरीक गणधर वोळ्या के चैत्र शुदि पूनमने दिवसे शुभ भावथी उपवास करवो, तथा श्री-
जगवंतना देरासरे जड पूजा करवी, ह्यात्रमहोत्सव करवो, सर्व देरासरे वांदवा जनुं,

गुरुनी पासे चैत्री पूनमनुं वखाण सांभलबुं, दीन हीन जनोने दान आपबुं, ते दिवसे शील पालबुं, जीवनी रक्षा करवी, मोतीथी अथवा चावलथी पाट उपर विमलगिरिनी स्थापना करीने तेनी मोटी पूजा करवी, गुरुनी पासे पांचे शक्रस्तवे देव वांदवा. दश, वीश, त्रीश, चालीश, पचास लोगस्सना काउस्सग करवा, स्तवन पण कहेवां. वे टंक पन्निक्कमणुं करवां, बीजो विशेष विधि ग्रंथांतरथा जाणवो, इत्यादिक दिन रात्रिनां कर्त्तव्य करवां. पढी पारणने दिवसे मुनिमहाराजने वहोरावीने पोते पारणुं करबुं, एवी रीते पन्नर वर्ष तपस्या करवी, तपस्या पूर्ण अथथी शक्ति प्रमाणे उजमणुं करबुं, एथी जे दरिद्री होय, ते धनवान् थाय, पुत्र, कलत्र, सौभाग्य, यश, कीर्त्ति वधे, देवतानां सुख अने मोक्षनां सुख पामे, बली स्त्रीने जरतारनो वियोग न थाय, रोग शोक विधवापणुं मृतवत्सापणुं इत्यादिक दोषोनो नाश थाय. बली विषकन्यापणुं तथा भूत, प्रेत, शाकिनी, डाकिनी आदिकना सर्व दोष विलय पामे. जे प्राणी जावे करी चैत्री पूनमनुं आराधन करे, ते प्राणी मोक्षनां सुख पामे. एवी पुंरुरीक गणधरनी वाणी सांभलीने, ते कन्या हर्षवन्त थइ कहेवा लागी के हे महाराज ! तप हुं करीश, एम गुरु पासे तप अंगीकार करी माता पिता सहित गुरुने नमस्कार करी पोताने घेर जइ ते दिवस आवेथी चैत्री पूनम-

नुं आराधन कहुं, तप पूर्ण करी उजमणु कहुं, श्रीसिद्धाचलजीनी यात्रा करी, श्रीकृष्ण-
नंददेवस्वामीनुं ध्यान धरती रही. ठेवट अनशन करी आयु पूर्ण थये सौधर्म देवलोक
देवतापणे जइ उपनी. तिहां देवता संबंधी जोग जोगवी आयु पूर्ण करी महाविदेहने
त्रिपे सुकळ विजये वसंतपुर नगरमां, नरचंद्र राजाना राज्यने विपे ताराचंद नामना शेठ
वसे ठे तेनी तारा नामे जार्यो ठे, तेनी कूखे पुत्रपणे उपजशे. तेनुं नाम पूर्णचंद्र थशे,
बहोतेर कलाए परिपूर्ण थशे, पन्नर कोडो डव्य पामशे, पन्नर ह्रीउ अने पन्नर पुत्र
पामशे. इत्यादिक घणां सुख जोगवशे. बली ते भवमां पण चेत्री पूनमनुं आराधन कर-
शे, ठेवट जयसमुद्र गुरुनी पासेथी दीक्षा लइ चारित्र पाली मोक्षे जशे. एमज चेत्री
पूनमनुं तप करतां घणा जीव मोक्षे गया ठे. तथा बली श्रीकृष्णना पुत्र सांव, प्रद्युम्न,
दशरथनो पुत्र भरत, शुक्र नामे मुनिराज, शैलकजी, पंथकजी, रामचंद्र, ड्रविड राजा, नव
नारद, पाच पांमव, ए सर्व श्रीसिद्धाचल उपर मोक्षे गया ठे बली चेत्री पूनमने दिव-
से उपवास करीने जे प्राणी श्रीसिद्धाचल तीर्थनी यात्रा करे, ते प्राणी नरक तिर्यचनी
गतिनो विछेद करे चेत्री पूनमने दिवसे मंत्रादारे पवित्र स्नात्रजल ग्रहण करीने घरने
विपे ठाटे, तेना घरमां मरकी प्रमुख उपद्रव न थाय. सर्वदा ठाटे ते प्राणी कछि वृद्धि

સુખ સંપદા પામે. શુભ જાવથી આરાધતાં માંગલિકની માલા વધે, મોક્ષનાં સુખ પામે, શ્રીનંદીશ્વર દ્વીપને વિષે શાશ્વતા જગવાન્ પૂજ્યા થકી જે પુણ્ય થાય, તે થકી અધિક પુણ્ય ચૈત્ર શુદ્ધિ પૂનમને દિવસે શત્રુંજય તીર્થે ઉપર જગવાનની પૂજા કરવાથી થાય. જે મનુષ્ય અન્ય સ્થાનકે રહ્યો થકો પણ ચૈત્રી પૂનમને દિવસે શ્રીકૃષ્ણદેવજીની તથા પુંકરીક ગણધરની પૂજા કરે, તે દેવતાની પદવી પામે, અને જો વિમલાચલ ઉપર રહ્યો થકો ત્રક્તિ કરે, તો ઘણુંજ ફલ પામે, તેમાં તો કહેવુંજ શું ? તથા ચૈત્રી પૂનમને દિવસે જે દાન આપીએ, તપસ્યા કરીએ, ધ્યાન ધરીએ, સામાયિક કરીએ, જિનપૂજા કરીએ, તે સર્વ ધર્મકાર્ય, પાંચ કોડી ગુણાં ફલનાં આપનાર થાય. જે ગ્રાણી શુદ્ધ વિધિએ ચૈત્રી પૂનમનું આરાધન કરે, તે જીવ પોતાને સ્થાનકે વેળે થકો જાવના જાવતો પણ તીર્થ-યાત્રાનું ફલ પામે ॥ ઇતિ ચૈત્રી પૂનમનું વ્યાખ્યાન સંપૂર્ણ ॥ ॥

॥ अथ श्रीआखात्रीज व्याख्यान प्रारंभः ॥ श्रीकृष्णदेवस्वामीनो जीव, सर्वार्थसिद्ध विमान्त्री च्यवीने आपाढ वदि चोथने दिवसे नाचि कुलकरनी जार्या श्रीमरुदेवा स्वामिनीनी कूखे आवी उपन्यो नव मास ने चार दिवस गर्जमां रखा. चैत्र वदि आठमने दिवसे अर्द्ध रात्रिने समये जगवाननो जन्म थयो ते अवसरे त्रण लोकमां उद्योत थयो, कृण्णेक वार नारकीना जीवोने पण सुख उत्पन्न थयुं पठी ठप्पन्न दिक्कुमारिकानां आसन कंज्यां, ते वारे अवधिज्ञान प्रयुजी जगवंतनो जन्म थयो जाणी ते ते कुमारिकाळ त्यां जन्मस्थानके आवी पोतपोतानु कर्त्तव्य करी पाठी स्वस्थानके गइ पठी चोसठ इंद्रनां आसन कंज्यां, तेमणे पण अवाधज्ञाने करी जगवाननो जन्म थयो जाणीने एक सौधमैंद्र विना वीजा त्रेसठ इंद्र मेरु पर्वत उपर गया, अने सौधमैंद्र जन्मस्थानके आवी माता प्रमुखने अवस्वापिनी निद्रा आपी, तिहां जगवाननुं प्रतिविव माता पासे मूकी जगवानने वेहु हाथमां लइ मेरु पर्वत पर आब्यो तिहां चोसठ इंद्र मली खात्रमहोत्सव करी त्रेसठ इंद्र तो त्यांथीज नंदीश्वर द्वीपे गया, अने सौधमैंद्र जगवाननी माता पासे वालकने मूकी अवस्वापिनी निद्रा तथा प्रतिविव सहरी जगवाननी माताने तथा जगवानने प्रणाम करी पठी नंदीश्वर द्वीपे गयो. तिहां चोसठे इंद्र मली अष्टाद महोत्सव करी आप आपणे स्थानके गया. जगवानने अं-

મુઠે ઇંદ્રે અમૃત સંચાહું તે ચૂસે, અને માતાનું સ્તનપાન ન કરે, અમૃતજપીએ. અનુક્રમે પ્રહુનું ક્ષણ એવું નામ દીધું. ઇંદ્રે આવી ઇદ્વાકુવંશની સ્થાપના કરી, વીશ લાખ પૂર્વે લગે જગવાન્ કુમર અવસ્થામાં રહ્યા. ઇંદ્રે વિનીતા નગરી વસાવી આપી. જગવાનને રાજ્યાધિષેક કર્યો, ત્રેસઠ લાખ પૂર્વે સુધી રાજ્યપદવી જોગવી જગવાનની સુનંદા અને સુમંગલાનામે બે રાણી થઈ, તેમના જરત બાહુબલી પ્રમુખ સો પુત્ર થયા, તથા આદિત્ય, યશા, સોમયશા પ્રમુખ ઘણા પૌત્ર થયા. પઠી અયોધ્યાનું રાજ્ય જરતને આપ્યું અને બાહુબલીને તક્કશિલાનું રાજ્ય આપ્યું તથા વીજા પુત્રોને પણ યોગ્યતા પ્રમાણે દેશ નગર આપીને પોતે ચૈત્ર વદિ અષ્ટમીને દિવસે દીક્ષા લીધી અને આહારનિમિત્તે ગામોગામ જમવા લાગ્યા; પણ જદ્દક લોક સાધુને આહાર દેવાનો વિધિ કોઈ જાણે નહીં, તેથી મણિ, માણક, મોતી પ્રમુખ અનેક ઉત્તમ વસ્તુઓની ઝેટ આવી કરે, તે જગવાન્ સર્વથા ત્યાગી થયા હે માટે કાંઈ પણ વસ્તુ લીધે નહીં. એમ ફરતાં ફરતાં એક વર્ષ જાહેરો કાલ અન્ન પાણી વિનાનો નીકલી ગયો, એવા અવસરે ગજપુર નગરે બાહુબલીજીનો પુત્ર સોમયશા રાજા તેનો પુત્ર શ્રેયાંસ કુમર હતો, તિહાં આહારનિમિત્તે શ્રીકૃષ્ણદેવ જગવાન્ વિચરતા આવ્યા, તે વારે રાત્રિને સમયે શ્રેયાંસ કુમરે એવું સ્વપ્ન દીધું, જે મેરુ પર્વત શ્યામ થઈ ગયો

हतो, अने तेने अमृतकलशे करी पखालीने में उजलो कल्यो वली तेहिज रात्रिए ते गा-
 ममां सुबुद्धि नामना शेठने पण स्वप्न आव्युं, तेमां तेणे एवु दीतुं जे सूर्यना मंरुलमांथी
 हजार किरणो खरी पड्यां, ते श्रेयांस कुमरे सूर्यना बिंवने विपे पाठां स्याप्यां. वली तेहिज
 रात्रिए सोमयशा राजाए पण स्वप्नमां एवुं दीतुं, जे एक पराक्रमी सुजट घणा वैरीए रो-
 क्यो थकी व्याकुल थयो हतो, ते श्रेयांस कुमरनी सहाय थकी तत्काल जय पाम्यो ए-
 वा त्रणे जणे त्रण स्वमां दीठां पठी प्रजातसमये राजसज्जामां सर्वे एकठा मळ्या, ते वारे
 सहुए पोतपोताने आवेलां स्वप्न कथन कल्यां, ते सांजली सहु कोइ कहेवा लाग्या के
 आज श्रेयांस कुमरने कोइएक अपूर्व मोटो लाज थशे. एम करतां जगवान् पण आहा-
 रनिमित्ते घर घर जमतां श्रेयांस कुमरने घर आव्या, तेमने आवता देखी कुमर घणो हर्षे
 पाम्यो, वीजा लोको जगवान् पगे जटके ठे ते देखी हाथी घोडा प्रमुख नजराणां करवा ला-
 ग्या, पण जगवाने लीधां नही, तेथी ते लोको उदास थया थका मनमां चिंतववा लाग्या जे
 जगवान् आपणा हाथनुं कांइ लेता नथी, माटे आपणा उपर कोधवंत थता देखाय
 ठे, पण शुगलियापणुं त्यागवाने स्वल्प काल थयो ठे, माटे ते पुरुषो आहार देवानो
 विधि जाणता नथी हवे श्रेयांस कुमर तो जगवंतनी साधुमुद्रा देखी विचारवा लाग्यो,

જે દેવી મુદ્રા મેં આગલ પણ કોઈક વારે દીઠી છે, એમ ઝહાપોહ કરતાં તેને જાતિસ્મરણજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું, તે જાતિસ્મરણ મતિજ્ઞાનનો ઝેદ છે, તેણે કરીને જગવાનના સાથે પોતે સંઝીપણમાં નિરંતર નવ જવ કીધા હતા, તે સર્વે દીઠા. તિહાં જગવાન્ પ્રથમ જવે ધનસાર્થવાહ, બીજે જવે શુગલીયા, ત્રીજે જવે દેવતા, ચોથે જવે મહાબલ રાજા, પાંચમે જવે લલિતાંગ દેવ થયા. તિહાં શ્રેયાંસનો જીવ પ્રથમ ધર્મિણી નામની સ્ત્રીના જવમાં નિયાળું કરીને તે લલિતાંગ દેવતાની સ્વયંપ્રત્ના નામે દેવી થઈ હતી, એ સંબંધ જગવાન્ સાથે થયો. પઠી લલિતાંગનો જીવ વજ્રધર રાજા થયો, અને સ્વયંપ્રત્નાનો જીવ શ્રીમતી રાણી થઈ, પઠી સાતમે જવે વેહુ શુગલીયા થયા. આઠમે જવે સૌધર્મ દેવલોકે વેહુના જીવ દેવતા થયા. નવમે જવે જગવાનનો જીવ જીવાનંદ નામે વૈદ્ય થયો, અને શ્રેયાંસનો જીવ કેશવ નામે શ્રેષ્ઠીપુત્ર થયો. તિહાં પણ પોતામાં મિત્રાઈ હતી, તિહાંથી દશમે જવે અચ્યુત દેવલોકે વેહુ જાણ મિત્રદેવતા થયા. તથા અગ્યારમે જવે જગવંતનો જીવ ચક્રવર્તી અને શ્રેયાંસનો જીવ સારથી થયો, તથા વારમે જવે વેહુ જાણ સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાને દેવતા થયા, અને તેરમે જવે જગવાનનો જીવ કૃષ્ણદેવજી થયો, અને સારથીનો જીવ હું શ્રેયાંસ કુમાર થયો, એમ નવે જવનો સંબંધ દીઠો, તેમાં પૂર્વે

पोते साधुपणुं अनुचळुं हतुं, तेथी श्रेश्यांसकुमर विचारवा लाग्यो के, जूड ! संसारी जीवो-
 ने केवु अज्ञानपणुं ठे ? जे जगवान् त्रण टोकना राजा ते राज्यपदवीने तृण समान
 गणीने विषयचोगरूप सांसारिक सुखने किंपाकफल समान जाणता थका साधुपणुं आ-
 दरी मोक्षसुख जणी यल करता थका, रागद्वेषादिक विकारनां जे कारण तेने परमाणु
 मात्र पण ग्रहवाने वांठतानथी, तो ते हाथी, घोडा, कन्या, सुवर्ण, मणि, मुक्ताफल
 प्रमुख परिग्रहने शी रीते ग्रहण करशे ? एटलुं जाणतानथी एवु विचारी श्रेश्यांस कु-
 मर तरत पोताना घरना गोंखथी नीचे उत्तरी ज्यां जगवान् जना ठे, त्यां आवी घणो
 हर्षवंत थको जगवानने त्रण प्रदक्षिणा दइ नमस्कार करी, वे हाथ जोडी, आगल
 उन्नो रही कहेवा लाग्यो के हे स्वामी ! मारा पर कृपा करो, हुं संसाररूप तापे क-
 री तापित हुं, तेथी मारो निस्तार करो. अठार कोमकोमी सागरोपम सुधी विवेद
 पामेलो जे साधुने प्राशुक आहार लेवानो विधि, ते प्रगट करो, अने मारे घेर जेट
 दाखल आवेला एकसो ने आठ इक्षुरसना धमारूप प्राशुक आहार ठे, ते आप
 ग्रहण करो. ए वचन सांजली चार ज्ञाने संयुक्त एवा जगवाने ते सेलमीना रसने नि-
 दोष आहार जाणीने श्रेश्यांसने घेरथी पोताना वे हाथमांहे व्होख्यो. जे माटे जगवान्

પાણિપાત્ર લલિધના ધણી છે, તેને પોતે પાણિ જે હાથ તણૂપ પાત્રામાં સેલનીનો રસ લીધો, તે રસ લેતાં તતાં તેમનો હાથમાંથી એક બિંદુમાત્ર પણ ધરતી ઉપર પડ્યું નહીં, યદ્યપિ એ તો એકસો આઠ ઘડા હતા; પરંતુ જો હજારો, લાખો ઘડા હોય અથવા સમુદ્ર જેટલો રસ હોય, તોપણ લલિધના વલે કરી હાથમાં સમાઈ જાય, ઉપર શિલા ચઢેલરી, પણ ધરતી ઉપર એક ટીપું પણ પડે નહીં. હવે પરમ કૃપાલુ સર્વોત્કૃષ્ટ સુપાત્ર એવા શ્રીકૃષ્ણદેવસ્વામી ઝણી નવ કોટિ વિશુદ્ધ આહાર દેતાં થકાં મન, વચન અને કાયાની શુદ્ધતાએ કરી ઉત્પન્ન થયેલો જે ઘણાક આનંદનો સમૂહ, તે પોતાના ચિત્તમાં તથા શરીરમાં સમાતો નથી. વલી મનમાં વિચારે છે, જે ત્રણ જગતના પૂજનીય, અનંત ગુણના નિધાન, એવા શ્રીકૃષ્ણદેવ ઝગવાને મારે હાથે આહાર વહોલ્યો, એ મારા ઉપર મોટો પ્રસાદ કીધો, ઝગવાનને પ્રાણુક આહાર દેવા થકી આજ મારાં પાપ સંતાપ સર્વ દૂર ગયાં. જેવામાં શ્રેયાંસ કુમાર એવો વિચાર કરે છે, તેવામાં આકાશમાં દેવતા-એ પંચ દિવ્ય પ્રગટ કલ્યાં, દેવતાએ “અહો દાનમહો દાન” એવી ઉદ્વોષણા કરી દેવ-હુંદુન્નિ વજાની, તિર્યક્જૂંતક દેવોએ સાનીવાર ક્રોડ સુવર્ણરત્નની વર્ષા કરી. તે વખત શ્રેયાંસ કુમારનું ઘર સુવર્ણરત્ને ઝરાણું, અને ત્રણ ઝુવન સસ્યે ઝરાણાં, તથા ઝગવાનું શુદ્ધરસથી

नराणां श्रेयांस कुमरतो आत्मा निरुपममुखं प्राजन यथो. ए. वेशाख शुदि त्रीजने दिवसे
 श्रीरूपनंदेयन्वासीनुं श्रेयांस कुमरने घेर इछुरसे करी पारणुं यथुं. ते दान, श्रेयांस कुमरने
 अक्षय मुग्रनु कारण यथुं. ते माटे ए. दिवसनुं नाम अक्षयतृतीया अथवा इष्टतृतीया
 गुरु लोकमा प्रसिद्ध यथुं. इहां कोइ पूठे जे त्रैलोक्यनाथ श्रीरूपचंदेवने एक वर्ष सुधी
 ए. रीते आहारनो पतराय शाथी पढ्यो ? तिहां कहे ठे के पाठले जेवे मार्गमां चालतां
 धान्यना राखामांहे रुपन धान्य खाता हता, तेथी तेने कर्पणीउं मारता हता त्वारे ते कर्प-
 णीउने कणुं श्वरे मूर्याउं ! आ बलदोने मोठे ठीकुं बांधो त्वारे कर्पणीउं बोल्या के
 अमे तो बांधी जाणता नथी. ते चारे पोते तिहां वेसी पोताने हाथे ठीकुं बांधी देखाड्युं,
 तेथी ते बसदे त्रणसें ने साठ नीसासा नाख्या, तिहां अंतराय कर्म उपार्जन कणुं तेनो
 वीजा लगाने दिवसे उदय थयो, अने आजि उपशम पाम्यो. ए. दानना प्रतावथी श्रेयांस
 मोक्षपदवी पामरो. जगमान् एक हजार वर्ष ठग्नस्यपणे रखा, अने एक हजार वर्ष
 न्यून एक लाख पूर्वे वर्षे लगे केवलीपणे अनेक जव्य जीवोने प्रतिबोध देता विचख्या.
 अष्टापद परंते मोक्ष सभाव्या, माटे अक्षय त्रीजने दिवसे जव्य जीमोए सुपात्र दान देउं,
 शीस पासतु, तपस्या करवी, जावना नाववी, पूजा करवी, स्नात्रमहोत्सव करवो ॥ इति

श्रीपरमात्मने नमः ॥ अथ बालावबोधरूप ज्ञानपंचमी कथा प्रारंभः ॥ त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथस्वामी ते श्रीफलवर्द्धि गाममां रह्या, ते माटे श्रीफलवर्द्धि पार्श्वनाथ कहे-वाणा- ते केवा ठे ? तो के सर्व वांछित पदार्थना आपनारा ठे, तथा सर्व दुःख टालवाने समर्थ ठे- तेमने उत्कृष्ट नक्तिपूर्वक नमस्कार करीने जेमां कार्तिक शुद्धि पंचमीनु माहात्म्य कहेलुं ठे, ते कथाने हुं नव्य जीवोना उपकारने माटे जेम पूर्वाचार्योए कहे-ली ठे, तेम हुं पण कहीश ॥ श्लोक ॥ ज्ञानं सारं सर्व संसारमध्ये, ज्ञानं तत्त्वं सर्वतत्त्वेषु नित्यम् ॥ ज्ञानं ज्ञानं मोक्षमार्गप्रदर्शि, तस्माद् ज्ञाने पंचमी सा विधेया ॥ १ ॥ ज्ञानार्थः-अहो नव्य जीवो ! संसारमाहे ज्ञान जेठे, ते त्रेणे लोकमाहे सारभूत ठे, वली सर्व तत्त्वमाहे ज्ञान निरंतर रखुं ठे माटे ते ज्ञान सर्वमाहे सोडुं ठे, मोक्षमार्गनुं देवावाळुं ठे, सर्व अर्थनुं साधन ठे, वली ज्ञान ठे ते अज्ञान पापादिकनुं निकंदन करनां ठे, तथा ज्ञान ते कष्टपट्ट सद्दश देवलोकादि वांछित सुखनुं दातार ठे- ते माटे हे नव्य जीवो ! तमे ज्ञानने विषे एकचित्ते उद्यम करो- ज्ञान सेवन करवाथी सम्यक्त्वनी प्राप्ति थाय, माटे कार्तिक शुद्धि पंचमीने दिवसे आलस प्रमाद ठांडीने ज्ञान आराधवाने अर्थे विधिपूर्वक ज्ञाननुं तप अवश्य करवुं- जेम वरदत्त अने गुणमंजरीए ज्ञावे करीने

જ્ઞાનનુ આરાધન કહ્યું, તેથી તે સમગ્ર સુખને પામ્યાં તેમ તમારે. પણ કરબું હવે તે વરદત્ત
 અને ગુણમંજરીની કથા કહુ તું:—એ જંબુદ્વીપના ષરતદેવને વિષે પદ્મપુર નામના નગરનો સ-
 કલ પૃથ્વીમાં પ્રસિદ્ધ અને સમસ્ત ગુણનો ધરનાર એવો અજિતસેન નામે રાજા રાજ્ય કરે છે,
 તેની યશોમતી નામે રાણી તે ચોસઠ કલાની જાણ, ન્યાયવંત, ચતુરશિરોમણિ છે, તેને
 વરદત્ત નામે કુમર છે તે રૂપ લાવણ્ય ગુણે કરી સહિત મહા વિનયવંત છે તે પાંચ ધાવે
 લાલતો, પાલતો, અનુક્રમે આઠ વર્ષનો થયો તે વારે માતાપિતાએ શુદ્ધ સુહૃત્ત જોઈ વિદ્યા-
 ય્યાસ કરાવવા માટે પઢિત પાસે વેસાડ્યો. પંક્તિ પણ રાજાનો કુમર જાણીને તેને
 ઘણો પ્રયાસ લઈ જણાવવા લાગ્યો, પરંતુ તે કુમરને એક અદ્ધર માંત્ર પણ મુખે વહે
 નહીં, તો વહ્લી વીજાં મોટાં શાસ્ત્રો જણવાની તો વાત શી કરવી ? એમ કરતાં તે
 કુમર યૌવનાવસ્થા પામ્યો, તે વારે પૂર્વકૃત અશુદ્ધ કર્મના ભદ્રથી તે કુમરના શરીરે
 કોઢનો રોગ ઉત્પન્ન થયો, તેણે કરી તેનું શરીર કુશોજાવંત, કાંતિરહિત અને કુત્સિત થયું,
 તેથી તે ઘણું દુઃખ પામતો થકો કાલ નિર્ગમન કરવા લાગ્યો. ક્યાંહિ પણ સુખ પામે નહીં
 હવે તે જ નગરમાંહિ એક સિંહદાસ શેઠ રહે છે તે જિનધર્મનો પાલનાર છે, સાત કોઢ સૌન્યા-
 નો ધણી છે, જગત્માં તેનું નામ પ્રખ્યાતિ પામેલું છે. તેની કપૂર તિલકા નામે સ્ત્રી છે, તે સર્વ

ગુણના ઘરરૂપ છે, પોતાના ઝરતારના ચિત્તની જાણનારી છે, બ્રહ્મચર્ય ગુણે કરી સુશોચિત છે, પતિવ્રતાધર્મની પાલનારી છે, મહા શીલવતી છે. તેને એક ગુણમંજરી નામે પુત્રી છે, તે અદ્ભુત વિનયની ધરનારી છે, પરંતુ તેનું શરીર પણ સમકાલે રોગે કરી પીડા પામે છે, વચને મુંગી છે, તે માટે તે શેઠે પોતાની પુત્રીને નીરોગી થવા સારુ અનેક ઔષધો કહ્યાં, પણ તેના રોગની શાંતિ થઈ નહીં. એવી સ્થિતિમાં તે યૌવનાવસ્થા પામી, પરંતુ તેનું કોઈ પણ પાણિયહુણ કરે નહીં, એમ કરતાં જે વારે તે સોલ વર્ષની થઈ, તે વારે તેનાં માતાપિતાદિક સર્વ પરિવાર મહા હુઃખે પીડ્યાં થકાં ચિંતા કરવા લાગ્યાં:—યતઃ ॥ યાચકો વંચકો વ્યાધિઃ, પંચત્વં મર્મન્નાષકઃ ॥ યોગિનામપ્યમી પંચ, પ્રાચેણોદ્દેગહેતવઃ ॥ ૧ ॥ જ્ઞાવાર્થ:—એક માગણ જન, વીજો ધૂતારો, ત્રીજો રોગ, ચોથું મરણ, પાંચમો મર્મ વોલનાર, એ પાંચ વાનાં જે છે, તે યોગીને પણ પ્રાયઃ ઉદ્દેગનાં કરનારાં છે. હવે એકદા નગરની બહાર ચાર જ્ઞાનના ધરનાર, પાંચ સમિતિ એ સમિતા, ત્રણ ગુપ્તિ એ ગુપ્તા એવા વિજયસેન સૂરીશ્વર, તે ગ્રામાનુગ્રામે વિહાર કરતાં જઞ્ઞ્ય જીવોને પ્રતિવોધ દેતા તિહાં પધાસ્યા, તે વારે તે નગરના સર્વ લોક તથા રાજા પણ પોતાના પુત્ર સહિત કુટુંબ પરિવારને સાથે લઈને મુનિરાજને વાંદવા આવ્યા. તિહાં ત્રણ પ્રદક્ષિણા દઈ વિધિપૂર્વક ગુરુને વાંદીને તે સર્વ ગ્રાસ્થાનકે ધર્મ-

देशना सांजलवा वेठा गुरु पण प्रव्य जीवोना उपकारने अर्थ क्लेशरूप दोषनी हरनारी
 एवी धर्मदेशना देता हवा, के अहो प्रव्य जीवो ! जो तमे मुक्तिपदनी वांठा करता हो, तो
 ज्ञान जणवु, जणवु, सांजलवुं इत्यादिक ज्ञानना आराधनने विपे उद्यम करो, परंतु
 ज्ञाननी विराधना म करो, केमके जे प्राणी मात्र, मने करीने ज्ञानने विराधे, ते जवांतर-
 ने विपे शून्य मनना धणी थाय, वली विचारे करी रहित थाय, आंधला, बहेरा, जो-
 बडा, कुरूपवंत थाय, तथा जे प्राणी वचने करी ज्ञानने विराधना करे, ते माठी बुद्धिना
 धणी थाय, मुंगा थाय, मुखपाकादिकना रोगे करी दुःखित थाय. तेमां कांइ संदेह जा-
 एवो नहीं, तथा जे प्राणी कायाए करी ज्ञानने विराधे, ज्ञाननो यत्न न करे, ते प्राणीने
 परजने कोड, पित्त प्रमुख महा दुष्ट रोग पैदा थाय, देह क्षीण थाय, तथा जे प्राणी
 मन, वचन अने काया ते त्रिकरण योगे करी पोते ज्ञाननी विराधना करे, करावे तथा
 अनुमोदे, ते प्राणी परजने महा मूर्ख थाय, तथा तेनां पुत्र, स्त्री, मित्रादिकनो क्षय थइ
 जाय, धनधान्यनो नाश थाय, अने तेने मननी चिता मटेज नहीं, तेना शरीरे अनेक प्रका-
 रना रोग थाय इत्यादिक अमृतसमान गुरुनी देशना सांचलीने सिंहदास शेठ विनये करी
 वे हाथ जोडीने गुरुने पूवतो हवो के हे स्वामिन् ! कये कर्मे करीने मारी पुत्रीना

શરીરને વિષે રોગ ઉત્પન્ન થયો છે? અને એને કયા યવનાં કર્મ ઉદય આપ્યાં છે? એણે શાં અ-
 શુષ્ક કર્મ કહ્યાં હશે? તથા તે રોગ કેવી રીતે મટશે? તે વારે ગુરુ બોલ્યા કે હે જહાન્નાગ્ય !
 સાંજલ. કર્મે કરીને પ્રાણીને શું શું નશી થતું? અર્થાત્ સર્વે કાંઈ આયજ છે. નિશ્ચયે કરી-
 ને આ સંસારને વિષે સુખ તથા દુઃખ જે કાંઈ લીવને આય છે, તે સર્વે પૂર્વકૃત કર્મ વ-
 ઢેજ આય છે; માટે એ તમારી પુત્રીએ પાઠલા યવમાં જ્ઞાનની વિરાધના ઘણી કરી છે,
 તે કારણે એનું શરીર રોગગ્રસ્ત થયું છે, માટે હું એનો પાઠલો યવ કહું તું તે સાંજલો
 અને હૃદયને વિષે ધારો. ધાતકીલંકના પૂર્વે યરત માંહે ઘણું શોચાયમાન અને સુખી
 પ્રાણીડેએ કરી વ્યાસ એવું ચેટકપુર નામે નગર છે. તિહાં જિનદેવ નામે શેઠ વસે છે,
 તે મહા સંપત્તિમાન્ છે. તેને રૂપે કરી મનોહર અને શરીરે ઘણી સુકુમાર એવી સુંદરી
 નામે સ્ત્રી છે. તેને એક આસપાલ, બીજો તેજપાલ, ત્રીજો ગુણપાલ, ચોથો ધર્મપાલ
 અને પાંચમો ધર્મસાર, એ પાંચ પુત્ર છે. તથા એક લીલાવતી, બીજી શીલાવતી, ત્રીજી
 રંગાવતી અને ચોથી મંગાવતી, એ ચાર પુત્રીડે છે. હવે જિનદેવ શેઠે હર્ષવંત થઈને પોતાના
 પાંચે પુત્રોને યજ્ઞાવવા સારુ પંડિત પાસે મૂક્યા, પરંતુ તે ઠોકરા ચપલાઈ કરે, માંહો-
 માંહે રમત ક્રીડા કરે, હન્માદી થકા ચઢત્ ચઢત્ બોલે, પણ યજ્ઞે નહીં અને બીજાને પણ

જાણવા દીએ નહીં, તેમ નિશાલમાં પણ વેગા રહે નહીં. તેડને જે વારે જાણાવણાર પંક્તિ શિખા-
મણ દીએ, માર મારે, તે વારે તે રફતા રહતા ઘેર જડને પોતાની માતા આગલ પોકાર કરે
કે અમને તો પંડિત ઘણો માર મારે છે, તાડના તર્જાના કરે છે. એવાં પુત્રોનાં વચન સાંજીવીને
તેની માતા કહે કે હે પુત્રો ! તમે જાણવા જશો નહીં, આપણને જાણવાનું કાંઈ કામ નથી,
કારણ કે લોકમાં જે મૂર્ખ હોય છે, તે પરમ સુખી હોય છે, તેથી નિશ્ચિત થકો રહે છે, અને જે
જાણે છે, તે પણ મરણ પામે છે, અને અજાણ હોય છે, તે પણ મરણ પામે છે, મરણ તો વેહુને આ-
વવાનું જ છે તે તો કોઈને મૂકનાર જ નથી, માટે તમે કાંઈ એ વાતનો શોક કરશો નહીં એમ
કહી વલી પંક્તિને પણ ટપકો દીધો, અને પુત્રોની પાસે જાણવાનાં ભપકણ જે પાટી, પોથી,
લેખણ પ્રમુખ હતાં, તેને ઘણો ક્રોધ કરીને અગ્નિમાં વાલી ચસ કરી નાખ્યાં અને પુત્રોને કહ્યું
કે હવે તમે જાણવા જશો નહીં. જો કદાચિત્ પંડિત તમને તેડવા આવે, તો તેને તમે ઘૂટા પ-
થરાથી મારજો, એમ શીખવી રાખ્યા. હવે તે વાત શેઠના જાણવામાં આવી, તે વારે શેઠ પોતાની
છત્રી પ્રત્યે કહેવા લાગ્યા જે હે જોલી ! તં પાંચે પુત્રોને જાણાવ્યા વિના એમજ મૂર્ખ રાખ્યા, તો
હવે તેડને કન્યા કોણ આપશે ? વલી વ્યાપારના કામમાં લત, પત્ર, નામુ લલ્લું, હિસાવ
રાલવા ઇત્યાદિક કામ કેમ કરી શકશે ? તથા વલી ચતુર જનોની સજામાં પણ એ તારા

પુત્ર હાસ્યના પાત્ર થશે, વલ્લી તે મૂર્ખ છે, માટે ક્યાંહિ પણ શોચા પામશે નહીં. જે માટે શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે ॥ માતા વૈરી પિતા શત્રુઃ, પુત્રો યાત્ર્યાં ન પાઠિતઃ ॥ સત્તા મધ્યે ન શોજતે, હંસમધ્યે બકો થયા ॥ ૧ ॥ અર્થ:-તે માતા પણ વૈરી જાણવી, અને પિતા પણ શત્રુ જાણવો, કે જે પોતાના પુત્રને ઝાણવે નહીં. કેમકે જેમ હંસના ટોલામાં બગલો શોચા ન પામે તેમ અઝાણ જન તે સત્તામાં શોચા પ્રત્યે ન પામે. વલ્લી કહ્યું છે કે ॥ શ્લોક ॥ વિદ્ધત્વં ચ નૃપ-ત્વં ચ, નૈવ તુલ્યં કદાચન ॥ સ્વદેશે પૂજ્યતે રાજા, વિદ્વાન્ સર્વત્ર પૂજ્યતે ॥ ૨ ॥ અર્થ:- જે માટે રાજા જે છે, તે એક પોતાના જ દેશમાં પૂજાય છે, અને વિદ્વાન્ જે પંક્તિ છે, તે સર્વત્ર, જ્યાં જાય, ત્યાં પૂજાય છે, માટે પંક્તિપણું અને રાજાપણું એ બે બરાબર કદાપિ કહેવાયજ નહીં. તે કારણ માટે હે સ્ત્રી! તેં ઠોકરાને મૂર્ખ રાખ્યા, તે ઘણુંજ અઘટિત કાર્ય કહ્યું. એ સર્વ તારો દોષ છે. એવાં શેઠનાં વચન સાંજલી શેઠાણી ઉતાવલી થઈને બોલી કે, ત્યારે તમે કેમ ઠોકરાને ઝાણાવ્યા નહીં? તેથી એ તમારો જ દોષ છે, તે માટે તમે વારંવાર મને શામાટે કહ્યા કરો? એવાં સ્ત્રીનાં વચન સાંજલીને શેઠ તો મૌન કરી રહ્યા. હવે અનુક્રમે તે પાંચે પુત્ર યૌવન અવસ્થા પામ્યા. ઘણા સુંદર રૂપવંત દેસાઈ, પણ મૂર્ખા જાણી કોઈ પોતાની પુત્રી તેમને આપે નહીં. તે વારે ફરી શેઠ, સ્ત્રીને કહેવા લાગ્યો કે હે સ્ત્રી!

જો પુત્રો તો હવે પરણાવવા યોગ્ય થયા, પરંતુ તેડને કોઈ પણ કન્યા આપતું નથી. જે માટે કહ્યું
 છે કે ॥ મૂર્ત્યર્થનિર્ધનદુરસ્થ-શૂરમોક્ષાન્નિલાપિણમ્ ॥ ત્રિગુણાધિકવર્ષાણાં, તેણે કન્યાં ન દીયતે
 ॥ ૧ ॥ અર્થ—જે મૂર્ત્ય હોય તેને, તથા દરિદ્રીને, પરદેશીને, શૂરવીરને, વૈરાગ્યવાનને ત-
 થા જેને કન્યાની વયથા ત્રણ ગુણ કરતાં પણ અધિક વર્ષો થયાં હોય, તેને કોઈ ક-
 ન્યા આપે નહીં. માટે હે સ્ત્રી ! તેં એમની પાટી, પોથી બાલી મૂકી. તથા ત્રણાવનાર
 પક્તિને ઊલંઘી દેવરાવ્યો, એવા તારા દોષથી એ પુત્રો મૂર્ત્ય રહ્યા, અને પરણવાને અ-
 યોગ્ય થયા. તે સાંજલી શેઠાણી કહેવા લાગી, હે સ્વામિન્ ! એમાં મારો લગાર માત્ર
 પણ દોષ નથી, કેમકે પુત્ર તો પિતાને જ આધીન હોય, માટે જે પુરુષને કરવા યોગ્ય
 કામ હોય, તે પિતા શીખવે અને દીકરી માતાને વશ હોય, તેને સ્ત્રી આદિકનાં જે
 કામકાજ તે સર્વ માતા શીખવે એવી લોકનીતિ છે, માટે એ પુત્રને અન્ન પણ રાખવામાં
 તમારો જ દોષ છે. તે સાંજલી શેઠ વોલ્યો કે હે પાપણી ! હે માઠા આચરણની આચરનારી !
 તું તારો વાક તો જોતી જ નથી, ને વલી ઊલટો મને દોષિત ઠરાવે છે ? તે સાંજલી તે
 હુટ આશયવાલી સ્ત્રી વોલી, જે અરે હુટ ! પાપિષ્ઠ તો તારો વાપ હશે કે જેણે મૂર્ત્ય
 બુદ્ધિના ધણીયે એટલું તુજને શીખવ્યું. જેથી સર્વ મનુષ્યમા નીચમાં નીચ તું થયો. તે

सांचली शेठे कछुं के हे छि! आ तारुं बोलवुं कांइ सारुं नथी. ते वारे स्त्री बोली के तुं केम साबुं बोलतो नथी? जे तें हाथे करीने पुत्रोने बगाड्या, अने हवे मारी उपर दोष मूके ठे. एवां स्त्रीनां कठोर वचन सांचलीने शेठ कहेतो हवो के हे पापीणि! पगले पगले वात वातमां मारी सामुं बोले ठे? ते वारे वली स्त्री बोली के पापी तो तारो बाप ठे, मने शामाटे कहे ठे? धिक्कार ठे तुजने! हे क्रोधमुख! हे काला मुखना धणी! ताराथी क्रोधवान् वली बीजो जगतमां कोण ठे? एवी रीते ते स्त्री जरतारनो निरंतर दंतकलह थयो. एवा दंपतीने सुख ते स्वप्नमां पण क्यांथी होय? हवे एवां स्त्रीनां असह्य वचन सांचली जिनदेव शेठे ते समये क्रोधवंत थइ, पासे एक पथरा पड्यो हतो, ते उपानीने स्त्री उपर फेंक्यो, ते तेना माथामां मर्मस्थानके लाग्यो, तेथी ते स्त्री मरण पामीने इहां हे शेठ! आ तारी पुत्री थइ ठे, एणे जे पाठले नवे ज्ञाननी मोटी आशातना करी ठे, ते कर्मना उदयथी एने ए रोगोत्पत्ति थइ ठे, जे माटे लोकि कशाख-मां पण कछुं ठे के ॥ यतः ॥ कृतकर्मदयो नास्ति, कल्पकोटिशतैरपि ॥ अवश्यमेव प्रोक्त-व्यं, कृतं कर्म शुचाशुभम् ॥ १ ॥ अर्थः—जे कर्म कस्यां होय ते क्रोडो गमे कल्पयुग थइ जाय, तोपण शुभ अथवा अशुभ जेवां कर्म बांध्यां होय, तेवां चोगठ्या विना बूटको

थाय नहीं, अवश्य जोगवर्वाज पडे. एवी गुरुनी वाणी सांचली ऊहापोह करतां गुण-
 मंजरीने तिहां जातिस्मरणज्ञान उपन्युं, तेने योगे पोतानो पाठलो जव देखीने तेथी
 मूर्छां खाड भूमि उपर पनी गइ. तेने चंदनविलेपनादिक शीतल उपचार कख्या, तेथी मूर्छां
 चली. ते वारे गुरुने प्रणाम करीने आदर सहित कहेवा लागी जे हे स्वामी ! तमे जे
 कही ते सर्व खरेखरी बात ठे. अहो ! जूडे, ए ज्ञाननु माहात्म्य केहुं ठे ? त्रण जग-
 त्मां ज्ञाननी वरावरी करनार बीजो कोइ पदार्थ नथी. पठी सिंहदास शेठ गुरुने पूठवा
 लाग्या के हे करुणानिधि ! हवे तमे मारी उपर प्रसन्न यइने कहो के शी रीते ए
 पुत्रीना शरीरना रोग लशे ? ते वारे आचार्य बोल्या के हे शेठजी ! ज्ञानना आराधन-
 श्री सर्व प्रकारनी सुखसमाधि प्राणी मात्रने प्राप्त थाय ठे, अने सर्व प्रकारनां दुःख
 मटी जाय ठे, माटे अजवाली पांचमने दिवसे विधिपूर्वक चउबिहारो उपवास करीए
 मली पुस्तकने पाट उपर स्थापीने तेनुं सुगंधी फुलथी पूजन करीए तथा धूप उले-
 वीए. मुस आगल पांच साथीआ करीए, पांच वर्णा धान्य चढावीए, तथा पांच दीवे-
 टनो घृतनो दीवो करीए, तेनी आगल पांच जातिनां फल तथा पांच जातिनां पक्का-
 न्न डोइए, गुरुनां चरणकमलने वंदन करीए, ज्ञान आगल जाव सहित जव्य जीवे

જ્ઞાનની પૂજાઞ્જ્ઞાન કરવી. એવી રીતે પાંચ વર્ષને પાંચ મહીના સુધી નિશ્ચે જ્ઞાનપંચમીના તપનું આરાધન કરવું. ત્રિકરણ શુદ્ધે કરી કાઢ્યા પુરુષોએ, એ રીતે મહીના મહીનાની શુદ્ધ પંચમીએ તપ કરવું, અને જો એ રીતે મહીને તપ ન કરી શકે, તો હયાં લગણ જીવે, ત્યાં લગણ પ્રત્યેક વર્ષમાં એક કાર્તિક શુદ્ધ પંચમીને દિવસે પૂર્વોક્ત રીતે આરાધવું. એ જ્ઞાનપંચમીનું તપ, જે પ્રાણી વિધિપૂર્વક કરે, તેનું સૌજાગ્ય વધે, રૂઢું રૂપ મલે, રોગનો નાશ થાય, ધન ધાન્ય પુત્રપૌત્રાદિક સંપદા મલે, બુદ્ધિ વિસ્તાર પામે, મોટાદ, ઠકુરાદિપણું વધે, મતિ, શ્રુત, અવધિ, મનઃપર્યવ અને કેવલ, એ પાંચ પ્રકારનાં જ્ઞાન પ્રત્યે પામે, સ્વર્ગ મોક્ષનાં સુખ પામે, ઞ્જ્ઞાન સહિત પંચમીનું સેવન કલ્યાણી એ પૂર્વોક્ત સર્વ સુખ પ્રાપ્ત થાય, નિર્મલ બુદ્ધિવાલો થાય. એમ એથી પૂર્વોક્ત સર્વ સંપદા પામીએ. ઇત્યાદિક ગુરુનાં વચન સાંજલીને શેઠ બોલ્યા કે હે જગવન્ ! મારી પુત્રીને શરીરે રોગ વ્યાપ્યો છે, તેને યોગે મહીને મહીને ઉપવાસ કરવાની શક્તિ એમાં નથી, માટે વર્ષ વર્ષ પ્રત્યે કાર્તિક શુદ્ધ પંચમીને દિવસે તપ કરશે, તેનો વિધિ કહો. તે વારે આચાર્ય મંહારાજ કહેતા હતા કે પાટ ઉપર પુસ્તક સ્થાપન કરવાં ઇત્યાદિક જે કાંઈ પૂર્વે વિધિ કહ્યો છે, તે પ્રમાણે સર્વ વિધિ કરી ગુરુ પાસે આવી ઞ્જ્ઞાન કરી તેમનાં ચરણકંમલ પ્રત્યે વલ્લ પડિલેહી

बांदीने चउविहार उपवासनुं पच्चस्काण करीए वली ते दिवसे उँ छी "नमो नाणस्स",
 ए पदनो वे हजार जाप उत्तर सन्मुख अथवा पूर्व सन्मुख अथवा ईशान खूणे वेसीने क-
 रीए हवे जो कदापि पंचमीने दिवसे पोसहू लेवाने उजमाल थाय, तो गणुं प्रमुख विधि
 ते दिवसे थइशके नहीं, ते वारे पारणाने दिवसे पूर्वोक्त रीते सर्व विधि करवो, अने पारणाने
 दिवसे साधुने बहोरावी यथाशक्तिए साधमीने जमानी स्वामीवात्सल्य करीने पढी पो-
 ते पारणुं करवुं, उजमणुं पण यथाशक्तिए करवुं. पुस्तक, रुमाल, पाठां प्रमुख ज्ञाननां
 उपकरण प्रत्येके पांच पांच गुरुने आपवां, सूत्रनी नोकरवाली पाच आपवी इत्या-
 दिक विधि साजलीने गुणमंजरीए शुभ्र मने करी गुरुमुखे कार्तिक शुदि पंचमीनुं तप अं-
 गीकार कछुं जेम कोइ रोगी पुरुष, जीववानी आशाए रूडा वैद्यनुं वचन मान्य करे
 तेम गुणमंजरीए पण गुरुवचन निश्चये मान्य करीने तप आदछुं. ए अवसरने विपे
 राजा, गुरुने पूठतो हवो के हे स्वामी ! मारा वरदत्त पुत्रना शरीरे कोढनो रोग क्या
 कर्मना उदयथी थयो ठे ? वली तेने जणतां थकां एक अक्षर पण मुखे चढतो नथी
 तेनुं शुं कारण हशे ? ते मारी उपर कृपा करीने प्रकाश करो ते वारे गुरु कहेवा ला-
 ग्या के हे राजन् ! तारा पुत्रनो पाठलो चव हुंकहुं हुं, ते तुं सांजलः—आ जंबूद्धीपना

ચરતકેત્રને વિષે શ્રીપુર નામે નગર, તિહાં વસુએવે નામે શેઠ મોટી કૃદ્ધિનો ધણી વસે છે. તેને વસુસાર અને વસુદેવ એવે નામે બે પુત્રો છે. એકદા તે બેહુ જાણ ક્રીમા કરવા માટે ઉદ્યાનમાં ગયા. તિહાં રમતા હતા, એવામા તેભણે એક મુનિસુંદર નામે આચાર્યને દીઠા, તેમને બેહુ જાણ જઇને જાવે કરી વંદન કહ્યું, આચાર્યે પણ યોગ્ય જીવ જાણી તેમને ધર્મોપદેશ દેવા માંહ્યો, જે આ સંસારમાં સર્વે પદાર્થ અનિત્ય છે, જે પદાર્થ પ્રજાતે દીઠો, તે મધ્યાહ્ન સમયે દેખાતો નથી અને મધ્યાહ્ને જે પદાર્થ દીઠો, તે રાત્રિએ દેખાતો નથી. એમ કોઈ પણ પદાર્થ સ્થિર નથી. વલી જે પોતાનું ગુહ્ય સ્થાનક ઢાંકવાને સમર્થ નથી તથા હંશ મશકાદિક જંતુને પણ ઉમાહવાને સમર્થ નથી એવી કુતરાની પૂઠડીની પેરે અહીં ધર્મરહિતપણે જે મનુષ્યપણું છે તે નકામું છે. વલી જે ધાન્ય પ્રજાતે રાંધ્યું હોય, તે મધ્યાહ્ન કાલે વિણસી જાય છે, તેવાજ ધાન્યે કરીને કાયાને પોષીએઢીએ. એવી એ કાયામાં સાર તે કયાંથી હોય? તો હે જીવ્યો! તમે આવો બનાવ જોડને મનમાં વિચાર કરો, જે આ સંસાર જૂવો છે, એમાં કાંઈ સાર નથી. ઇત્યાદિ પ્રકારની ગુરુએ આપેલી દેશના સાંઝલીને તે બેહુ જાણ વૈરાગ્ય પામી ઘેર આવી માતાપિતાની આજ્ઞા લઈ તેહિજ આચાર્ય પાસેથી દીક્ષા અંગીકાર કરી. ઇંદ્રિયોના વિકારને જીતવા માટે શુદ્ધ ચારિત્ર પાલતા થકા આચા-

र्धनी साथे विचरता हवा. तेमां नानो जाइ जे वसुदेव हतो, ते निरतिचारपणे चारित्र
 पालतो सिद्धांतरूप समुद्रने अवगाहतो, बुद्धिबले करीने सर्व सिद्धांत जख्यो. सिद्धांतना
 अर्थमां अत्यंत प्रवीण थयो जे गुणवंत प्राणी होय, ते जगत्मां मोटी पदवी पामे, तेम
 वसुदेवने पण आचार्य योग्य जाणीने तेने आचार्यपदवी आपी पठी ते निरंतर पांचसें
 साधुर्लेने आगमनी बांचना थाये, ते वसुदेव आचार्य सर्व आगमसमुद्रनो पारंगामी
 ठे. एक समय ते वसुदेव आचार्य मध्याह्ने संथारा उपर सूता हता. एवामां एक साधु
 आचीने आगमना अर्थो पूठवा लाग्यो, ते वारे आचार्य पण तरतज उठीने शीघ्रपणे ते-
 णे पूठेलो अर्थ कह्यो ते मुनि अर्थ पूठी गया के थोडेक आंतरे वली बीजो साधु आ-
 न्यो, तेने पण गुरुए अर्थ कह्यो, एटले वली त्रीजो साधु आव्यो, तेने पण गुरुए अर्थ
 कह्यो ए रीते घणा साधुले आवी आवीने पदना अर्थ पूठवा लाग्या, ते सर्वने उत्तर आपी
 विदाय कल्या. एटलामा आचार्यने कांइक निद्रा आवी, तेटले वली एक साधुए आवीने
 पद पूठुं के हे स्वामी ! आ सूत्रनी आगलनुं पद कह्यो, तथा ते पदनो अर्थ पण मारी उपर
 प्रसाद करी कह्यो. एम वारंवार पूठवा लाग्यो ते वारे आचार्यने निद्रानो जंग थयो तेथी
 ते साधु उपर क्रोध आणीने मनमां माठा विचार चितववा लाग्यो के अहो ! आ मारो

મોટો જાણ મહા પુણ્યવંત છે, સદા સુખી છે, સુખે નિદ્રા કરે છે, કારણકે એ મૂર્ખ છે, તેથી એની પાસે કોઈ પણ અર્થ પૂઠવા જતોજ નથી, તે સ્વેચ્છાચારીપણે મનેહાણે પ્રવર્તે છે, સારી રીતે ખાય પીએ છે, માટે એવું મૂર્ખપણું જો મારામાં હોત, તો ઘણુંજ સારું થાત. જે માટે મૂર્ખમાં ઘણા ગુણ છે, તે કહે છે ॥ યતઃ ॥ મૂર્ખત્વં હિ સર્વે મમાપિ રુચિતં ત-સ્મિન્ યદષ્ટૌ ગુણા, નિશ્ચિતો बहुज्जोनोऽत्रपमना नक्तंदिवा शायकः ॥ કાર્યોકાર્યવિચાર-ણાંધવધિરો માનાપમાને સમઃ, પ્રાयेणामयवर्जितो दृढवपुर्मूर्खः सुखं जीवति ॥ ૧ ॥ જાવા-ર્થઃ- ॥ કોઈક પુરુષ પોતાના મિત્રની આગલ કહે છે કે હે મિત્ર ! મૂર્ખપણું જે છે, તે મુજને ઘણુંજ રુચેલું છે, તે કેમ ? કે મૂર્ખમાં આઠ ગુણ હોય છે, તે ગુણોનાં નામ કહે છે:- ૧. એક તો મૂર્ખને કોઈ પ્રકારની ચિંતા ન હોય, બીજો નિશ્ચિત માટે યોજન પણ પેટ ઝરી કરે, ત્રીજો તેને કોઈ પ્રકારનો અસંતોષ ન હોય, ચોથો રાત્રિદિવસ સર્વદા સૂઈ રહે, પાં-ચમો આ કામકરવું કે આ કામ ન કરવું તેના વિચાર વિષે અંધ તથા બહેરો હોય, એ-ટલે તેને કોઈ આવીને કાંઈ પણ વાત વિગત પૂછે નહીં, તેથી કોઈ વાતનો વિચાર કરવો પડે નહીં. બઠો માન મલવાથી રીજ ન પામે, અને અપમાન થવાથી રીસ ન કરે, સાં-તમો તેના શરીરે ઘણું કરીને રોગ પણ થાય નહીં, આઠમો શરીરે લપટ પુટ હોય. ૯

આઠ ગુણ મૂર્ખમાં હોય છે. તેથીજ જગત્માં મૂર્ખ પ્રાણી સુલે કરીને જીવે છે, તે માટે
 હવે હું પણ આજ પઠી કોફને એક અક્કર માત્રનો પણ પાઠ આપું નહીં, અને પ્રથમ
 ત્રણેબુંડે જે શાસ્ત્ર તેને પણ સંત્રાહું નહીં, સર્વ વીસારી મૂકું, અને હવે આજ પઠી નવા
 નવા ગ્રંથોનો પણ અધ્યાસ ન કરું. એમ મનમાં ક્રોધ આણીને વાર દિવસ પર્યંત તે
 આચાર્ય મૌનપણે રહ્યા, તે પાપ આલોચ્યા વિના અશુભ ધ્યાનથી મરણ પામીને ચારિત્ર
 આરાધનને પ્રત્યાવે હે રાજા ! તારો પુત્ર થયો, તે પૂર્વકૃત કર્મને યોગે કરી અત્યંત મૂર્ખ
 થયો, તેનું કુટ્ટ પ્રસુલ રોગે કરીને શરીર પીઠાય છે. વલ્લી તે આચાર્યનો મોટો જાડ
 મરણ પામીને માન સરોવરને વિપે હંસપણે ઉપન્યો, તે માટે હે રાજાન્ ! કર્મની ગતિ
 તે ત્રિચિત્ર પ્રકારની છે. એવાં ગુરુનાં વચન સાંજલી વરદત્ત કુમરને જાતિસ્મરણજ્ઞાન ઉ-
 પન્યું, તેથી તેને પોતાનો પાઠલો જવ સાંજરી આવ્યો, તેને યોગે મૂર્ખા પામ્યો, કણેકમાં
 સચેત થયો, તે વારે ગુરુને પ્રણામ કરીને કહેવા લાગ્યો કે મહારાજ ! તમે કહેલી વાત
 વધી યેરેલરી છે, ધન્ય છે તમારા જ્ઞાનને ! કે જે થકી જગત્ના જાવ પ્રકાશ કરો ઘો-
 વલ્લી તમે એ મોટી આશ્ચર્ય જેવી વાત કરી ! તે વારે રાજાવોલ્લો, હે જગવંત ! હે દયાસ-
 મુદ્ર ! મારી ઉપર કૃપા કરીને કહો કે આ મારા પુત્રનો રોગ કેવી રીતે જશે ? કે જેથી એને

સુખસમાધિ થાય, તે હપાય બતાવો. તે સાંજલી આચાર્ય જગવાન્ કહેતા હવા કે હે રાજેન્દ્ર ! તપસ્યાના પ્રજાવથી સર્વ રોગોની શાંતિ થાય અને વલી સર્વ પ્રકારની સંપદા આવી મહે, જે માટે કહ્યું છે કે ॥ યતઃ ॥ યદૂરં યદુરાધ્યં, યન્ન દૂરે વ્યવસ્થિતમ્ ॥ તત્સર્વં તપસા સાધ્યં, તપો હરતિ દુષ્કૃતમ્ ॥ ૧ ॥ અર્થઃ—જે વસ્તુ ઘણી દૂર છે, દુઃખે આરાધવા યોગ્ય છે અને જેની દૂર વ્યવસ્થા થયેલી છે તે સર્વ તપથી સધાય છે, માટે તપથી કાંઈ પણ અસાધ્ય પદાર્થ નથી. સર્વ કાંઈ ફલદાયક જ થાય છે. એવાં વચન ગુરુ કહ્યાં, તે વારે વરદત્ત કુમર બોલ્યો કે હે સ્વામી ! મારામાં વિશેષ તપ કરવાની શક્તિ નથી, માટે મારા ઉપર કૃપા કરી જેવું મારાથી બની શકે, તેવું તપ પ્રકાશ કરો. તે વારે ગુરુ પ્રથમ જે ગુણમંજરીને કાર્તિક શુદ્ધિ પંચમીનું તપ બતાવ્યું હતું, તે હિજ તપ, વરદત્ત કુમરને પણ જિહાં લગણ જીવે તિહાં લગણ કરવાની જલામણ કરી, અને વરદત્ત કુમરે પણ તે તપ વિધિ સહિત કરવા અંગીકાર કર્યું. તેમજ રાજા અને રાણી તથા વલી વીજા પણ ઘણા જનો જાવથી તે તપને અંગીકાર કરતા હવા. પછી ગુરુને વાંદીને સર્વ લોક પોતપોતાને સ્થાનકે ગયા. તિહાં ગુરુ-મુખે જે પ્રમાણે જ્ઞાનપંચમીનું તપ લીધું, તેજ પ્રમાણે રાજા પ્રમુખ સર્વ જાવ સહિત પાલતા હવા, અને વરદત્ત કુમર પણ રૂઢી રીતે તપ કરતો હવો. તેના પ્રજાવથી જેમ રીસ

चढावीने जतो रद्देलो माणस पावो फरी न आवे, तेम वरदत्त कुमरना शरीर सँवंधी
सर्व रोगो पण क्रोध करी रीस चढावीने जता रद्दया. तेथी तेनुं शरीर घणुंज शोजवा लागुं,
पती स्वयरमंडये वरदत्त कुमरनी उपर राग धरती थकी वरदत्त कुमरने परणवा
माटे उत्सुक थयेली एवी एक हजार मोटा मोटा राजाळनी कन्यानुं वरदत्त कुमरे
मोटा आडवर सहित महोत्सवे करी पाणिग्रहण कळुं ते वरदत्त कुमर सर्वें पुरुषनी
बहोतेर कलाळ पण शील्यो. एम ते उत्तम हर्षनो आपनार सर्व दुःखनो हर्त्ता थयो. एकदा
वरदत्तना पिताए वैराग्यवान् थइ वरदत्तने राजपाटे स्थापी चारित्र अंगीकार कळुं ते
चारित्र केवुं ठे ? तो के परजवे जतां जीवने संवल सरखुं ठे, एवा चारित्रने सुखे स-
माधे पालतो विहार करतो हवो. हवे वरदत्त राजा पण पोतानुं राज्य पालतो प्रजाने
घणुं सुख आपतो घणी यशःकीर्ति पामतो हवो, अने वर्षोवर्ष मोटी विस्तारवंत शक्ति-
ए करी ज्ञानपंचमीनुं तप विधि सहित करतो हवो. एम अखंड ठे आझा जेनी एवो
सिंह समान बलवान् थइने सघला वैरीउने नमावतो थको मोटी पृथ्वीनो धणी
एवो जे वरदत्त राजा, ते घणां सुकृतकार्य करतो, मोटा उदार मनथी सात क्षेत्रे धन
वावरतो, मोटा उत्साहथी पंचमी तपने आराधतो, घणां वर्ष पर्यंत संसारना जोग

मोगवी ठेवटे संसारने असार जाणी पोताना पुत्रने राज्य आपीने पोते गुरु पासेथी दीक्षा अंगीकार करतो हवो. हवे गुणमंजरी पण विधि सहित पंचमीनुं तप आराधती थकी जगवंतने शुद्ध जावे पूजती थकी रही. तेना प्रजावशी शरीरना रोग सर्व नाश पाय्या, ते वारे अनुपम अमृत रूपनी धरनारी थइ. तदनंतर तेना पिताए शुचलश जो-इने मोटे महोत्सवे करी जिनचंद्र नामे महा कृद्धिंत व्यवहारीआने ते परणावी. ति-हां हथेवालो मूकाववाने अवसरे तेना पिताए दायजामां घणुं द्रव्य आप्णुं, ते गुण-मंजरी पण पोताना जरतार जिनचंद्रनी साथे घणा काल सुधी संसारनां सुख मोगव-ती विधि सहित पंचमीनुं तप करती सुकृत मार्गे घणुं द्रव्य वावरती थकी ठेवटे सदगुरुनी देशना सांजळी दीक्षा ग्रहण करती हवी. अंत अवस्थामां अधिक फलने पामवानी इह्या करती एवी गुणमंजरी ते निरतिचारपणे चारित्र पालती अंत समये स-माधिमरण करी तथा वरदत्त कृषिगण समाधिमरण करी वेहु जण विजयंत विमान-मां ठत्रीश सागरोपमने आउखे जइ उपन्यां. तिहां देवताना मोग मोगवी तिहांथी आ-शु पूर्ण थये चवीने आ जंबूद्वीपना पूर्व महाविदेहमां सुखनुं घररूप एवी पुष्कलावती नामे विजय मध्ये पुंडरिगिणि नगरी ठे, तेने विपे अमरसेन नामे राजा श्रीजिनधर्मनो

પાલનાર સર્વ ગુણે કરી-અલંકૃત છે, તેની ગુણવંતી નામે પદ્મરાણી છે, તે પતિવ્રતા ધર્મની પાલનારી શીયલગુણે કરી શોચાયમાન, પોતાના ઝરતારને હર્ષ સંતોષની ઉપજાવનારી છે, તેની કૂલે વરદત્ત કુમરનો જીવ, જેમ ઠીપ માંહે મોતી નીપજે, તેની પેરે આવીને ઉપન્યો. તે ગર્ભને સુલે પાલતાં અનુક્રમે નવ માસે પુત્ર પ્રસવ્યો તે સંપૂર્ણ ગુણ લક્ષણે કરી શોચતો હવો. તે વારે માતા, પિતા, સ્વજન કુટુંબાદિકે મલ્લી મોટો મહોત્સવ કરી તેનું શૂરસેન પંડુ નામ પાડ્યું પછી તે પાંચ ધાવે પાલીજતો અનુક્રમે વાર વર્ષનો થયો, તે વારે સર્વ વિજ્ઞાનમાં સર્વ કલા માંહે પ્રવીણ થયો એમ કરતાં જે વારે યૌવનાવસ્થા પામ્યો, તે વારે તેના પિતાએ ચોસઠ કલાની જાણ અપ્સરા સરસ્વી રૂપવાલી પૃવી એકસો કન્યાઓનું પાણિગ્રહણ કરાવ્યું તે વાર પછી કેટલેક કાલે તે શૂરસેનને પાટે થાપીને તેનો પિતા પરલોકે પહોંચ્યો. એવે સમયે જવ્ય જીવરૂપ કમલવનને વિકસર કરતા, મિથ્યાત્વરૂપ અંધકારને ટાલવામાં સૂર્ય સમાન એવા શ્રીસીમંધરસ્વામી આવી તિહાં સમોસથા, તેમને આવવાની વધામણી વનપાલકે જડને રાજાને થાપી, રાજા પણ જગવંતનું આગમન સાંજલી ઘણે હર્ષવંત થયો થકો પોતાના પરિવારને સાથે લઈ ઘણા આહવર સહિત પ્રચુને વાંદવા માટે આવ્યો. તિહાં પાંચ અન્નિગમન સાચવી પ્રચુને વાંદી યથાસ્થાનકે ધર્મેદેશના સાંજ

लवा बेवो. ते वखते जगवान् पण सर्व ह्देशने हरनार अने संसारसमुद्राची तारनार, एवी अमृत समान देशना देता ह्वा के हे जठय जीवो ! तमे सौजाग्यपंचमीनुं आराधन करो, के मके णुनुं तप करतां थकां सर्व प्रकारनी आपदा मटे, अने सौजाग्यलक्ष्मी प्रत्ये जीव पास, जेम वरदत्त कुमर ए ज्ञानपंचमीना आराधने करी घणी सुखसंपदा पाम्यो. एवां जगवाननां वचन सांजली शूरसेन राजा विनयपूर्वक ते हाथ जोनी जगवंत प्रत्ये पूठ तो ह्वो के हे स्वामी ! वरदत्त कुमर कोण थयो ? तेनुं चरित्र अमने प्रकाशो. ते वारे जगवाने पण सर्व सत्ता समक्ष तेनुं पूर्व जव संबंधी सर्व स्वरूप कहेवा मांड्यं अने कळुं के हे राजन् ! ते वरदत्त कुमरनो जीव ते तुं पातेजठो. हमणां तुं तपना प्रज्ञावशी इहां आवी राजा थयो ठो. एम कही वली ज्ञानपंचमीना तपना माहात्म्यने विशेषे वर्णन करी कहेता ह्वा. तिहां जगवाननां वचन सांजली घणा जीव प्रतिबोध पामी प्रचुन्नी पासे पंचमी तप अंगीकार करता ह्वा. शूरसेन राजा प्रतिबोध पामी जगवंतने वांदी स्वस्थानके गयो. दश हजार वर्ष सुधी राज्यलक्ष्मी पाली घणां सुकृतनां काम करी पोताना पुत्रने राज्यपाट सोंपीने मोटा आडंबर सहित सीमंधरस्वामी पासे चारित्र अंगीकार करतो ह्वो. पठी एक हजार वर्ष पर्यंत चारित्रपर्याय पाली घनघाती क-

મં સ્વપાત્રી, કેવલજ્ઞાન પામી મોહનાં સુલને પામતો હવો એ વરદત્ત કુમરની કથા કહી હવે ગુણમંજરીની કથા કહે છે. એમ જંબૂદ્વીપના મહાવિદેહમાં રમણીય ભમા વિજયને વિષે શુદ્ધા નામે નગરી ઘણી વિખ્યાત છે, તિહાં અમરસિંહ નામે રાજા છે, તેની અમરાવતી નામે રાણી તે ચોસઠ કલાની જાણ, શીલગુણે અલંકૃત, અનુપમ અગ્સરા સરસી શોજાની ધરનારી છે, તેની કૂલને વિષે ગુણમંજરીનો જીવ આવી પુત્રપણે લપન્યો, નવ માસે ગર્ભસ્થિતિ પૂર્ણ થયેથી શુદ્ધલગ્ને રાણીએ પુત્ર પ્રસવ્યો. માતાપિતાએ તેનું નામ સુગ્રીવ કુમાર પાડ્યું તે કુમાર શુદ્ધ પદના ચંદ્રમાની પેરે દિવસે વધનો થકો રૂપલાવણ્યગુણે કરી શોજાયમાન થકો અનુક્રમે વીશ વર્ષનો થયો તે વારે અમરસેન રાજા સંસારથી વૈરાગ્યવંત થકો પોતાના પુત્રને રાજ્યપાટે ધાપી, દીક્ષા લઈ, ચારિત્ર પાઠી, મોકે પહોંચ્યો હવે પાઠલ સુગ્રીવ રાજા ઘણી રાજકન્યાલેનું પાણિગ્રહણ કરીને તેની સાથે સંસારનાં સુલ જોગવતો થકો રહે છે. તેને ચોરાશી હજાર પુત્ર થયા. તેવંટે મોટા પુત્રને રાજ્યપાટે ધાપ્યો, અને નાના દીકરાલેને લઘુ રાજ્યપાટે સ્થાપન કરી પોતે સુગુર પાસે ચારિત્ર અગીકાર કરી સુલે ચારિત્ર પાઠી ઘનઘાતી કર્મે દાય કરી કેવલજ્ઞાન પામીને જવ્ય જીવોને પ્રતિવોધતા હવા. અનુક્રમે તે સુગ્રીવ રાજકૃપિ એક લાલ પૂર્વ સુધી ચા-

રિત્રપર્યાય પાલીને સર્વ કર્મનો દહ્ય કરી મોક્ષપદ પ્રત્યે પામ્યા. અજરામર થયા. એમ પંચમીના આરાધન થકી જવ્ય જીવોને અધિક સૌનાગ્યની પ્રાપ્તિ થાય, તેથી એ જ્ઞાનપંચમીનું નામ લોકોમાં સૌનાગ્યપંચમી એવું પ્રસિદ્ધ થયું. તો હે જવ્યો ! તમે પંચમીના તપને વિશેષે આરાધો, એને વિષે ઉદ્યમ કરો, સંસારના જય ટાલવા માટે એ અત્યંત અદ્ભુત છે, એના આરાધન થકી જીવ, આ જવ તથા પરજવને વિષે અનંતી સુખસંપદા પામે. એવી રીતે શ્રીતપાગદ્ધરૂપ ગગનાંગણ તેને વિષે સૂર્ય સમાન એવા શ્રીવિજયસેનસૂરીશ્વરજીના લઘુ શિષ્યે એ કથાની સંસ્કૃતજાષામાં રચના કરી. તેને પંન્યાસ કનકકુશલજી, પંક્તિ શ્રીપદ્મવિજયજી તથા મુખ્ય પંડિત શ્રીત્રીમવિજયજી એવા પંક્તિોએ મલીને શોધી શુદ્ધ કરી. જે માટે સંવત્ ૧૬૫૫ ના વર્ષમાં કનકકુશલજીની આગલ સુંદરવિજયજીએ વિનંતિ કરી જે તમે એ જ્ઞાનપંચમીની કથા વાંધો. તેની પ્રાર્થનાથી પૂર્વાચાર્યોએ કહેલા કથાના પ્રબંધો જોડેને મેં એ કથાની રચના મેતારુ નામે નગરને વિષે કરી. એ સંબંધ સાંજલીને જે પ્રાણી એ જ્ઞાનપંચમીનું આરાધન કરશે, જ્ઞાનની ઘણી જાતિ કરશે, તે જવ્ય જીવ ઘણી સુખસંપદા પ્રત્યે પામશે ॥ इति ज्ञानपंचमीनी कथा संपूर्णा ॥

॥ अथ पौषदशमी कथा प्रारच्यते ॥ तत्र प्रथमं मंगलाचरणं ॥ वंदेऽहं पार्श्वनामांघ्रि-
 पंकज सर्वभौख्यदम् ॥ समस्तमंगलश्रेणि-लतापल्लवतोयदम् ॥१॥ अर्थः-सर्व जनने सुख-
 नु देनारुं तथा समस्त मंगल पक्तिरूप लताने नवांकुर करवामां मेघ समान एवुं श्रीपा-
 र्श्वनाथनु जे चरणकमल, तेने हु वंदन करुं हुं ॥ बली कवि कहे ठे के हुं वामेयजिनने
 नमस्कार करी तथा सजुरुने प्रणाम करीने जव्य जीवना बोधने अर्थे तथा परोपकारा-
 र्थ ऐहिक अने पारलौकिक सुखने आपनारुं एवुं पौष मासनी कुस दशमीनुं व्रत प्राकृत
 जापाए करी कहुं हुं, माटे हे जव्य लोको ! हुं जे व्रतनो महिमा कहीश, ते व्रतनुं जरुर
 जावे करी आराधन करवु हवे ते कथा कहे ठे चंपा नगरीने विषे पूर्णचंद्र नामे चैत्य
 ठे, तिहा एक दिवस चरम तीर्थकर जे श्रीवीर जगवान् ते आवीने समोसखा. तेमने आव-
 वाना समाचार मगधाधिपति श्रेणिक राजा सांजलीने महा झांडवरे त्यां प्रभुनी पासे आवी
 प्रेमे करीने प्रभुनी सन्मुखवेगो पढी संसारनो जेणे नाश कखो ठे एवा श्रीचरम तीर्थ-
 कर चार गतिमां पडेवा एवा जीवोना उद्धारने अर्थे उपदेश देता हवा श्लोक ॥ जिन-
 धर्मविनिर्मुक्तो, मा भूयाच्चक्रवर्त्यपि ॥ सोऽयं चेटो दरिद्रोऽपि, जिनधर्मोद्भिवासते ॥१॥ ज्ञा-
 वार्थः-कदाचित् चक्रवर्तीनी पदवी कोइ पुरुष पामेलो होय, तोपण श्रीजिनधर्मविनिर्मुक्त

થકો હોય તો તે કર્મ થકી મુક્ત થાય નહીં. તેમજ કદાચિત્ કોઈ પુરુષ દરિદ્રી હોય, તો-
 પણ તે જિનધર્મ થકી ઉત્તમ મોક્ષપદને પામે છે, અર્થાત્ ચક્રવર્તીપદવી પામેલા પણ
 જિનધર્મવિમુક્ત જો હોય છે, તો તેને મોક્ષ થતો નથી, પરંતુ દરિદ્રી હોય પણ જિનધર્મ-
 મમાં સરાગી હોય તો તે મોક્ષપદને પામે છે. માટે આ સંસારમાં જીવને જિનધર્મની સા-
 મગ્રી પામવી મહા ડુર્લભ છે, તેમાં વલી દાન, શીલ, તપ અને જાત્ર, એ ધર્મનાં ચાર
 અંગ મલવાં, તે પણ વાળાં કરિણ છે. તથા પાપ કરવાથી પણ જીવ નરકમાં જાય છે.
 તેમાં પણ દેવદ્રવ્યની ચોરી તથા પરસ્ત્રીગમન કરનારા તો સાતમી નરકને વિષે સાત
 વખત જાય છે. કહ્યું છે કે ॥ મોસણે દેવદવ્વસ, પરહિગમણેય ॥ સત્તમેં નરયં જંતિ,
 સત્તવારાળં ગોયમા ॥ મહારંચયો ઇત્યાદિ ॥ જાવાર્થ:-પરદ્રવ્યના ચોરવાથી તથા પરસ્ત્રી-
 ગમન કરવાથી જીવ, સાતમી નરકજૂમિને વિષે જાય છે. મહારંચીની પણ એવીજ દશા
 જાણવી. વલી વીર જગવાન્ કહે છે કે હે ગૌતમ ! પૂર્વે અનંતા પુરુષ પૂર્વધર થકા પણ
 નિગોદને પ્રાપ્ત થયેલા છે. આવાં વચન વીર જગવાનનાં સાંજલી વલી પાઠા ગૌતમ પૂઠે
 છે કે મહારાજ ! તે પૂર્વધર હતા, અને શામાટે નિગોદમાં ગયા ? ત્યારે જગવાન્ કહે છે
 કે હે ગૌતમ ! પ્રમાદના યોગે કરી તે પૂર્વધર નિગોદમાં જાય, માટે પ્રમાદ કોઈ દિવસ

करवो नहीं वली गौतमस्वामी श्रीवीरस्वामीने त्राण प्रदक्षिणा दक्षने वंदन करीने पूठवा
 लाग्या के हे स्वामिन् । पौष कृष्ण दशमीनु माहात्म्य मने कहो. ए सांजली वर्द्धमान
 स्वामी, कहे ठे के पौष दशमीने दिवसे श्रीपार्श्वजिननो जन्म थयो ठे, माटे ते दिवस श्रीपा-
 र्श्वजिन जन्मकल्याणक ठे. माटे ते दिवसे आवी रीते सर्व ग्रन्थ जीवोए वर्तवुं, ते कहे ठे.
 प्रथम तो सायंकाल अने प्रातःकाल वे वलत पक्कमणुं-करवुं, अने जिनमंदिरमां
 जइ अष्ट प्रकारे अथवा सत्तर प्रकारे पूजा नणाववी, स्नात्रमहोत्सव करवो नव अंगे आ-
 नंदरे करी नगवाननुं पूजन करवु पठी गुरु पासे आवी सिद्धांतनुं श्रवण करी प्रणाम
 करी पोताने घेर आवी अने एकलगाणुं करीने चउविहारनो नियम लेवो. तेमज आगस्त
 नवमीने दिवसे एकलगाणुं करवुं, तथा एकादशीने दिवसे पण एकाशन करवुं. त्रिविधा-
 हारनु पञ्चखाण करवुं तथा त्राण दिवस ब्रह्मचर्य पालवु आवी रीते पौष कृष्ण दशमीनुं आ-
 राधन दश वर्ष सुधी करवु जे प्राणी मन, वचन, कायाए करी आ व्रत पूर्वोक्त रीते करे, ते
 जीव, मनःकामना सिद्धिने तथा आ लोकने विपे धनधान्यादिकने पामे, अने परलोकने विपे
 इन्द्रादिपदने प्राप्त थाय, अने अंते मोक्षने पामे. वली गौतमस्वामी पूठे ठे के हे महाराज ।
 ते व्रत कोणें कछुं हतुं ? अने ते करनारने शु फल मढ्युं ? ते कहो ते वात सांजली वीर

जगवान् कहे ठे के हे गौतम ! सांजलो. श्रीवांमानंदन पार्श्वनाथ तीर्थकरना आंतरामां
सुरदत्त नामे श्रेष्ठीए ए व्रत आराधुं हतुं. त्वारे गौतम पूठे ठे के, ते सुरदत्त श्रेष्ठी कया
गामनो अने कोण हतो ? तथा तेणे केवी रीते व्रत ग्रहण कछु ? ते कहो. त्वारे वर्द्धमान
स्वामी कहे ठे के हे इंद्रचूति ! सांजल. जंबूद्वीपना भरत क्षेत्रने विषे सुरेंद्रपुर नामनुं नगर
हतुं, त्यां नरसिंह नामे राजा राज्य करतो हतो, तेनी चातुर्यगुण युक्त अने शीलाखंकार
धरनारी पतिव्रत धर्मवाली गुणसुंदरी नामनी स्त्री हती. हवे ते नगरने विषे महा धन-
वान्, तेजस्वी, यशस्वी, प्रतापी एवो सुरदत्त नामे श्रेष्ठी रहेतो हतो, तेनी शीलाचरणचूषित
शीलवती नामनी स्त्री हती. हवे ते सुरदत्त श्रेष्ठी मिथ्यात्वे करी वासित अंतःकरणवालो
हतो, तैथी संन्यासी नक्तोए अंगीकार करेला एवा शिवधर्मनुं आराधन करवामां प्रति-
दिन तत्पर रहेतो हतो. तैथी ते श्रेष्ठी जैनशासन, जिनप्रवचन, सुदेव, कुदेव, सुगुरु,
कुगुरु, सुधर्म, अधर्म, कर्म, अकर्म वगैरेने कांइ पण जाणतो न हतो. वली बीजुं तो झुं ?
पण मिथ्यात्वना ग्रहणथी जीव अजीवने तथा जीव अने शरीर जिन ठे के एकज ठे,
तेने पण जाणतो न हतो, अने मिथ्यादृष्टिना धर्मनुं आराधन करतो ठतो ज दिवस काहे ठे.
पढी ते केटलेक दिवसे करेलां कर्मना उदयथी वेपार करवा माटे करियाणानां सवाबसे व-

हाणो जरीने रतद्वीप प्रत्ये चाढ्यो, त्यां जइ सर्व करियाणां वेची वीजां नवां करियाणां लइ
तेनां वहाण जरी पावो पोताना नगर जणी चाल्यो तेवामां देवयोगथी पवनना जरे
करी वहाणो आरुस्ते चाल्यां. ते कालकूट द्वीपने विषे आवी पड्यां, अने त्यांथी नीकल-
वानो रस्तो मळो नही, तेथी त्यांज रोकाइ रद्यां. पोते कालकूट द्वीपमां गयो. हवे ते सुर-
दत्त श्रेष्ठी करियाणावालां वहाणने त्यांज राखी, ते वहाणमां जे डव्य हतुं ते डव्यनां पांचसो
गानां जरी पगरस्ते चाढ्यो. रस्तामां आवतां चोर लोकोनी धाडे सुरदत्त श्रेष्ठीनां डव्यनां
पांचसो गानां लूटी लीधां. पठी सुरदत्त श्रेष्ठी नागो पूगो घेर आव्यो, अने त्यां घरना जं-
नारमां अगीयार करोन सोनामहोर पण सर्प वृश्चिक कीट समान थइ गइ, गाममां श्रेष्ठी-
पद हतुं ते पण निर्धन थवाथी चाड्युं गथुं. ते जोइ मोटो कडपांत करवा लाग्यो, जे अरे।
आ ते कोनो कोप थयो। जे सर्व मारुं डव्य गथुं तेनी साथे मान मरतवो अने आ-
वरुपण गइ, अने गामना लोको पण मने सन्मान आपता बंध थइ गया. अरे!! हवे हुं शुं
करुं? एम शोकसमुद्रमां मग थइ विलाप करवा लाग्यो. एम अति विलाप करतां करतां
दिवस निर्गमन करवा लाग्यो. एवामां एक दिवस ते सुरेंद्रपुर नगरना उपवनमां जय-
घोप नामे आचार्य आवी समोसस्था. पठी नरसिंह राजा वनपालना मुख थकी जयघोप

સૂરિનું આગમન સાંજલી ચતુરંગિણી સેનાના પરિવારે કરી ચુકતે ગુરુવંદનાર્થે આઠ્યો-
તેની સાથે સુરદત્ત શ્રેષ્ઠી પણ આઠ્યો. સર્વે જનોએ ગુરુને વંદને કહ્યું, અને નિરવચ સ્થાન
પર સહુ જાણ બેઠા. ત્યારે જયવોષ સૂરિ પણ ધર્મદેશના દેતા હવા કે:-હે ઋઘ્ય જનો!
સંસારમાં સારજૂત અને સર્વ શ્રેયનો કરનારો માત્ર એક ધર્મજ છે, કહ્યું છે કે ॥શ્લોક॥ ધર્મતઃ
સકલમંગલાવલિ-ધર્મતઃ સ્ફુરતિ નિર્મલં યશઃ ॥ ધર્મતઃ સકલસૌઘ્યસંપદા, ધર્મ એવ તદ-
હો વિધીયતામ્ ॥ ૧ ॥ જીવદયાંદ રમિજાઈ, ઇંદિયવગ્ગો દમિજાઈ સયાવિ ॥ સચ્ચે ચ વિજાઈ
સયા, ધર્મમસ્સ રહસ્સ મિણમેવ ॥ ૨ ॥ ધર્મમો મંગલમૂલં, હિંસામૂલં ચ સવડુઆણં ॥ ધર્મમો
બલં ચ વિહલં, ધર્મમો ટાણં ચ સરાણં ચ ॥ ૩ ॥ ચુક્તાચુક્ત વિચારઃ સ્યાત્, ગમ્યાગમ્ય વિજેદઃ
કૃતઃ ॥ માર્ગામાર્ગ પરિદ્વાત્રી, ગુણગુણ વિચારણા ॥ ૪ ॥ કદ્વાણક્ષો ક્ષિજણી, દુરંતડુરિયા-
રિવગણી ઠવણી ॥ સંસારજલહિતરણી, ઇગં ચ હોઈ જીવદયા ॥ ૫ ॥ સર્વે શ્લોકોનો જા-
વાર્થ:-ધર્મે કરી સકલ મંગલની પંક્તિ મલે છે, ધર્મે કરી પ્રાણીનો નિર્મલ યશ સર્વે પ્રકાશ-
માન થાય છે, અને ધર્મે કરીને સકલ સુખસંપદા પ્રાપ્ત થાય છે. માટે હે ઋઘ્યો! તમે જિન-
ધર્મનું આરાધન કરો ॥ ૧ ॥ વલી ધર્મનું મૂલ જીવદયા છે, માટે દયાને વિષે રમું છું દયા
પાલવી, તથા ઇંદ્રિયલોહુપ પુરુષથી દયા પલતી નથી, માટે ઇંદ્રિયવર્ગનું પ્રતિદિન દમન

કરવું, તથા સત્ય વચન બોલવું, કારણકે સત્ય છે, તે ધર્મનું મૂલ્ય છે, માટે સત્યજ બોલવું, એ પૂર્વો-
 ક્ત્રણ વાનાં જે છે, તે ધર્મનાં મૂલ્ય છે ॥૧૥॥ અને ધર્મ છે તે મંગલનું મૂલ્ય છે, હિંસા તે સર્વ
 દુઃખનું મૂલ્ય છે, અને ધર્મ છે તેજ જીવનું વિપુલ એવું મોટું વલ્ય છે, અને ધર્મ તેજ સંસાર-
 રથી જય પામતા જીવને શરણ તથા સ્થાનચૂત છે ॥૩૥॥ અને ગુણ તથા શ્રવણની જે વિચારણા
 છે, તેણે કરી ચુક્ત અને અચુક્તનો વિચાર થાય છે, તથા તેણે કરી ગમ્ય અને અગમ્યનો
 ભેદ થાય છે. અને તે ગુણાગુણ વિચારણા જે છે, તે માર્ગ અને કુમાર્ગ તેને જાણનારી છે
 ॥ ૪ ॥ તથા જીવદયા જે છે, તે પણ કોટાનકોટી કલ્યાણને પ્રગટ કરનારી છે, તથા
 હુરંત હુરિતને નાશ કરનારા જે શત્રુ તેની સ્થાનચૂત છે તથા સંસારરૂપ સમુદ્રથી તાર-
 નારી છે. ઇત્યાદિ સર્વ કાર્ય કરનારી એક જીવદયાજ જાણવી ॥૫॥ એ પ્રકારની દેશ-
 ના ગુરુમુલ્યથી સાંજલી પર્યદામાં વેઠેલા સુરદત્ત શ્રેષ્ઠી પૂઠવા લાગ્યા કે હે જગવન્ ! આપે
 જે જીવ કહ્યો, તે જીવનું શુ લક્ષણ છે ? ત્યારે મુનિ કહે છે, હે શ્રેષ્ઠી ! જ્ઞાન, વર્ણન, ચા-
 રિત્ર, તપ, વીર્ય અને ઉપયોગ યુક્ત જે હોય, તેને જીવ કહીએ. એ લક્ષણે કરી જીવ જાણવો.
 કહેલું છે કે.—શ્લોક ॥ નાણં ચ દંસણં ચેવ, ચારિત્તં ચ તવો તહા ॥ એ સમણં પત્તા, જીવા
 ગઘંતિ તે સુગમા ॥ ૧ ॥ ચેતનાલક્ષણશ્ચાત્મા, સામાન્યેન બુદ્ધેઃ સ્મૃતઃ ॥ સંસારાત્મા તથા

જીવઃ, પરમાત્મા દ્વિધા મતઃ ॥ ૨ ॥ સંસારાત્મા સદા દુઃખી, જન્મમરણદુઃખજાક્રુ ॥ ચતુ-
રશીતિલેકેષુ, યોનિષુ વ્રમતે સદા ॥૩॥ ન સા જાઈ ન સા જોણી, ન તે ઠાણે ન તે કુલે
॥ ન જાયા ન મૂઝા જહ, સદ્વ જીવ ધ્રાણંતસો ॥ ૪ ॥ ઇગયા દેવલોણસુ, નરણસુવિ ઇ-
ગયા ॥ ઇગયા અસુરં કાયં, અહા કર્મમેહિં ગહ્ ॥ ૫ ॥ સુજગો દુર્જગો શ્રીમાન્, રૂપવાન્
રૂપવર્જિતઃ ॥ સ એવ સેવકઃ સ્વામી, નરો નારી નપુંસકઃ ॥૬॥ સંસારી કર્મસંવંધાત્, પરિવ્રમ-
તિ નટવત્ ॥ અનંતકાલગમિતં, કર્મતક્રુતુ કર્મદઃ ॥૭॥ જઘ્યજીવે દયાદાનં, ધર્મકલ્પતરૂપ-
મમ્ ॥ દાનશીલતપોજાવઃ, શાલા મુક્તિસુખં ફલમ્ ॥૮॥ ધર્મદેવ કુલે જન્મ, ધર્માચ્ચ વિપુલં
યશઃ ॥ ધર્માદ્યુનસુખં રૂપં, ધર્મઃ સ્વર્ગપવર્ગદઃ ॥૯॥ દોહો ॥ ધર્મ કરત સંસાર સુખ, ધ-
ર્મ કરત નિર્વાણ ॥ ધર્મપંથ સાધન વિના, નર તિર્યચ સમાન ॥ ૧૦ ॥ એ સર્વનો જાવાર્થઃ-
જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ અને વીર્ય ઉપયોગ યુક્ત જે હોય, તે જીવ કહીએ. જે જીવ સમ્ય-
ક્ત્વને પ્રાપ્ત થાય છે તે સુગમ જાણવા ॥૧૧॥ વલી જે ચેતનાલક્ષણ છે, તેજ આત્મા છે,
એમ સામાન્યે કરી પંક્તિ પુરુષો કહે છે. તે વે પ્રકારનો આત્મા છે. તેમાં જે સંસારને
વિષે પરિવ્રમણ કરે તે જીવાત્મા જાણવો. તથા જે સંસાર પરિવ્રમણ રહિત સિદ્ધાત્મા
તે પરમાત્મા જાણવો ॥ ૨ ॥ સંસારાત્મા જે છે, તે સદા જન્મ મરણ વિગેરે દુઃખનો જો-

ગવનારો હોય છે, ચોરાશી લાખ જીવાયોનિમાં પરિવ્રમણ કરે છે ॥ ૩ ॥ ચૌદ રાજમાં
 એવી કોઈ જાતિ નથી, એવી કોઈ યોનિ નથી, એવું કોઈ સ્થાન નથી, એવું કોઈ કુલ
 નથી, કે ય્યાં જીવ જન્મ્યો નથી, કે મૂળ નથી. એ સર્વ સ્થાનકે એકેક જીવ અનંતી
 વાર ફરસી સંસારમાં જમ્યો છે કોઈ ઠેકાણું મૂક્યું નથી ॥ ૪ ॥ જીવ કર્મે કરી એક-
 લોજ દેવલોકને વિપે જાય છે, અને નરકને વિપે પણ એકલોજ જાય છે, અને વલી
 એકલોજ જીવ કર્મોએ કરી અધઃ પટલે નીચો અસુરકાયને પ્રાપ્ત થાય છે. એકલોજ
 કુંથુલ થાય છે, એકલોજ કીનીના જવને પામે છે ॥ ૫ ॥ વલી તે જીવ એકલોજ સુ-
 જાગી, ડુર્જાગી, શ્રીમાન, રૂપવાન, રૂપરહિત થાય છે, તથા તેજ જીવ સેવક, સ્વામી,
 નર, નારી, નપુંસક થાય છે ॥ ૬ ॥ વલી તે સંસારી જીવ નટની પેઠે કર્મવંધન થકી
 સંસારમાં પરિવ્રમણ કરે છે. અનંત કાલ જમતો કર્મનો અંત કરે તો સન્નતિ પામે છે
 ॥ ૭ ॥ જઞ્ય જીવને વિપે દયા, દાન અને ધર્મ એ ત્રણરૂપ કલ્પવૃક્ષ જાણવું. દાન,
 શીલ, તપ અને જાવના, તેરૂપ તે વૃક્ષની શાખાઈ જાણવી, તથા મુક્તિનું સુખ, તેરૂપી
 ફલ જાણવું ॥ ૮ ॥ ધર્મ થકીજ સારા કુલમાં જન્મ હોય છે, તથા ધર્મે કરીનેજ વિપુલ
 એવો યશ હોય છે. ધર્મ થકી ધનસુખ તથા રૂપ હોય છે, તથા ધર્મે તેજ સ્વર્ગ અને

અપવર્ગને આપનારો હોય છે ॥ એ ॥ ધર્મથી સંસારનાં વિપુલ સુખ મલે છે, અને ધર્મ કરી મોક્ષસુખ પ્રાપ્ત થાય છે, માટે ધર્મમાર્ગના સાધન વિના જે મનુષ્ય છે, તે તિર્થંચની સમાન જાણવો ॥ ૨૦ ॥ આ પ્રકારે ગુરુના મુલ્યથી દેશના સાંઝલીને સુરદત્ત શ્રેષ્ઠી ધર્મને પ્રાપ્ત થયો, અને જીવાંજીવાદિ નવ પદાર્થ શુક્ત સમ્યક્ત્વ રત્નને પામ્યો. વલી સુરદત્ત શ્રેષ્ઠી ગુરુપ્રત્યે પૂઠે છે કે હે જગવન્ ! કાંઈ પણ એવું સાધન હોય તે કહો, કે જે સાધન કરવાથી મારું ઘરમાં રાખેલું તથા બહારથી ઉપાર્જન કરેલું જે નિધાન હતું, તે સર્વ જતું રહ્યું છે, તે પાલું મને મલે. ત્યારે ગુરુએ કહ્યું છે હે શ્રેષ્ઠી ! પૌષ દશમીનું વ્રત કરો, તેથી સર્વ સંપત્તિ ઉપલબ્ધ થશે; કારણકે પૌષ દશમીને દિવસે શ્રીપાર્શ્વનાથનો જન્મકલ્યાણક મહોત્સવ છે, માટે તેજ વ્રત તમારે કરવું. એ વાક્ય સાંઝલી શ્રેષ્ઠી પૂઠે છે કે મહારાજ ! તે વ્રત કેવી રીતે કરવું? ત્યારે ગુરુ કહે છે કે પ્રથમ પૌષ કૃષ્ણ નવમીને દિવસે સાકર અથવા ધાંમનું ઊણ પાણી કરીને તેનું પાન કરવું, એકાસણું કરી વ્રત શુક્ત થઈને દશમીને દિવસે એક ઠામે આહાર કરી એક ઠામે પાણી પીને ચઢવિહાર કરવો. તથા તે દિવસે જૂ-મિશયન કરવું, બ્રહ્મચર્ય પાલવું અને જે વલત પન્નિકમણં કરવાં. તથા જિનાલયમાં જઈ અષ્ટપ્રકારી, સત્તર પ્રકારી પૂજા જાણવી, જાણાવવી; અને “શ્રીપાર્શ્વનાથાદિતે નમઃ” એ

मंत्रनु वे हजार गुणुं गुणुं, अने वली फरी एकादशीने दिवसे एकासणुं करवुं, तेम-
 ज ब्रह्मचर्य तथा भूमिशयन तो नवमी, दशमी अने एकादशी, एत्रणे दिवस करवुं वली
 पारणाने दिवसे स्वामीवात्सल्य करवुं. आ व्रत दश वर्ष पर्यंत करवुं हे श्रेष्ठी ! आ प्रमाणे
 ए पौष दशमीनु व्रत जे मनुष्य करे, ते पुरुष आ लोकने विषे धनधान्य समृद्धिनी वृद्धिने पामे
 ठे, परलोकने विषे इंद्रपणाने पामे ठे, ए प्रकारनां फलनी प्राप्ति होय, अने अते मुक्तिपदने
 प्राप्त थाय ठे. आ प्रमाणे सुरदत्त श्रेष्ठी ए पौष दशमीनु माहात्म्य सांजलीने गुरु पासि व्रत
 ग्रहण कछुं पठी पोताने घेर आव्यो, अने गुरु ए वीजे देशे विहार कख्यो. पठी सुरदत्त
 श्रेष्ठी ए पूर्वाक्त रीते दश वर्ष पर्यंत पौष दशमी व्रत आचरण कछुं अने ते व्रत संपूर्ण
 थयुं के तुरत ते व्रतना महिमा ए करी शेतनां करियाणानां जरेलां सवावसो वहाणो
 जे कालकूट वेदमां रोकायेलां हतां, ते अनुकूल पवनना योगे करी पोतानी मेल्ले
 शेतने गाम आव्यां ते आवेलां वहाणना खलासीज ए आवीने शेतने तथा शेवाणीने
 कछुं के आपनां वहाण कालकूट छीप थकी कोइ देवकृपाथी अनुकूल पवन लागवे
 करी अहीं आव्यां ठे ते वात सांजली स्त्रीपुरुष, वेहु जण संतोष पाम्या, अने परस्पर कहेवा
 लाग्यां के अहो ! पौष दशमी व्रतना महिमा थकी, जेनी आपणे आशा पण मूकी

દીધી હતી, અને જે સાવ ગયાં હતાં, તે વહાણો વગર પ્રયાસે આવ્યાં, તેમ આપણા ઘરના ઝંઘારમાંથી સર્પ, વૃશ્ચિક થઈ ગયેલી અગીયાર કરોડ સોનામહોરો પણ આપણને દશમી વ્રતના પ્રજાવથી ઉપલબ્ધ થશે. એમ ज्यां વાત કરે છે, ત્યાં તો એકાદશ કોટિ સુવર્ણ મુદ્રિકા પણ પ્રગટ થઈ. ત્યાં શેઠ શેઠાણી જડને જૂવે છે, તો ઉત્પન્ન થયેલી અગીયાર કરોડ સોનામહોરો પૂર્વે હતી, તેવી જ જોવામાં આવી, તે જોડને સુરદત્ત શ્રેષ્ઠી અતિ હર્ષિત થઈ પોતાની સ્ત્રીને કહેવા લાગ્યો જે હે સ્ત્રી ! જો તો સ્ત્રી, કે આ જૈનશાસનનો મહિમા કેવો છે !!! અહો !!! આ જૈનશાસન તો પ્રકટ પ્રજાવવાનું દેખાય છે ! અહો ! મેં ઘણાં ધર્મોનાં વ્રત કરી જોયાં, પણ આવી રીતે તુરત પ્રત્યક્ષ ફલદાયક કોઈ પણ ધર્મનાં વ્રત દીઠાં નહીં. ધન્ય છે જૈનશાસનને તથા તેનાં વ્રતને !! કે જે જૈનધર્મ સંબંધી વ્રતના મહિમા આપ કરી ઘણે પ્રયાસે પણ ન આવે, એવાં સવાવસો વહાણ કાલકૂટ દ્વીપથી પોતાની મેલે ચાલ્યાં આવ્યાં, તથા ઘરમાંથી કીટ સમાન થઈ ગયેલી અગીયાર કોટિ સોનામહોરો પણ પોતાની મેલે કોણ જાણે ક્યાંથી પાઠી હતી તેવી જ પ્રકટ થઈ ! હે સ્ત્રી ! હાલ આપણને દશમી વ્રતના પ્રજાવે કરી જેવું લક્ષ્મીનું ડુઃખ હતું, તેવું જ સુખ થયું, માટે ઘણું શું કહું ? ધર્મ માત્રમાં જૈનધર્મ જેવો વીજો આ લોક અને પરલોકમાં સુલદાયક

कोइ धर्म नथी. एम सुरदत्त श्रेष्ठी आह्लादित थइने पोतानी स्त्रीने कही सहुने कहेवा
 लाग्यो, जे श्रीपार्श्वनाथनी कृपाथी तथा गुरुनी आझाथी अने जैनधर्मना प्रज्ञावथी हुं
 धनवान् थयो हुं, माटे सहुए जैनधर्म अंगीकार करवो एम सर्वने उपदेश करी जैन-
 धर्म उपर दृढ ज्ञाव राखीने सुरदत्त श्रेष्ठी काल निर्गमन करवा लाग्यो. पठी ते सुरदत्त श्रे-
 ष्ठीना निर्धनपणाने स्त्रीधे श्रेष्ठीपद गयुं हतु ते ते गामना राजाए सन्मानपूर्वक तेमने
 पाहुं आयुं एम करतां एक दिवस श्रीसुखेंद्र नामे आचार्य, फरता ते गामना उपवनमां
 आवी समोसस्था, लारे वनपालके आवी राजाने वधामणी आपी के आपणा उपवनमां
 सुखेंद्र सूरि समोसस्था ठे ते सांचली राजा अने सुरदत्त श्रेष्ठी वगेरे सर्व मोटा आडंबरे
 करी गुरुवंदनार्थ आब्या, अने वंदन करी सर्व पोतपोताने वेसवा योग्य स्थानके वेठा.
 ते पठी सुखेंद्र सूरिए देशना देवा मांकी ते देशनाने सांचलीने श्रेष्ठी पोताने घेर
 आब्या पठी सुरदत्त श्रेष्ठीए सर्व गृहजार पोताना पुत्रने सोंपीने पोते पोताना पुत्रने कहेवा
 लाग्यो के हे पुत्र । तुं पौष दशमीनुं व्रत जरूर करजे. तेमां ते दशमीने दिवसे श्रीजिनेश्वरनी
 अष्ट प्रकारे वा सत्तर प्रकारे पूजा करवी. पठी गुरुना मुखथी व्याख्यान श्रवण करवुं एक
 वखत जोजन करी चउविहार नियम ग्रहण करवो, अने ब्रह्मचर्यव्रत तथा भूमिशयन

વગેરે ઘણા પ્રકારના નિયમ નવમી, દશમી અને એકાદશી એ ત્રણ દિવસ સુધી પાલવા, અને પારણને દિવસે સ્વામીવાત્સલ્ય કરવું. વલી તું કહીશ જે વીજાં ઘણાં વ્રતો છે, તે તતાં દશમીના વ્રતનો આપનો આગ્રહ વહુ છે, તેનું શું કારણ? તો ત્યાં સુરદત્ત શ્રેષ્ઠી કહે છે કે હે પુત્ર ! તું જો કે આ સર્વ આપણા ઘરમાં આપણને જે અનર્ગલ સંપત્તિ પ્રાપ્ત થઈ છે, તથા આપણે સુખી થીએ, તે સર્વ પૌષ દશમી વ્રતના મહિમા થકી જાણજે; માટે હું તુને પણ કહું તું કે તે વ્રતનું આરાધન તારે પણ કરવું. એ પ્રમાણે સુરદત્ત શ્રેષ્ઠી એ વ્રતનું સર્વ માહાત્મ્ય પાતાના પુત્રને કહ્યું. પઠી સુરદત્ત શ્રેષ્ઠી ગુરુ સમીપે ગયો, અને ગુરુને જણાવ્યું કે મહારાજ ! પૌષ દશમીનું વ્રત મેં કહ્યું તથા તેના પ્રજાવચ્ચી સર્વ સંપત્તિ મને પ્રાપ્ત થઈ, પરંતુ મહારાજ તે વ્રતના વિવિધી મને માલમ નથી, તે કહ્યો. તે વારે ગુરુજીએ કહ્યું કે હે શ્રેષ્ઠી ! પૌષ દશમીના ત્રણ પનમાં સર્વ વસ્તુનું દશ દશ લેવી. તેનાં નામ કહે છે. પ્રથમ દશ પૂર્ણાં, દશ પુસ્તકવંધણાં એટલે દશ સમાલ, દશ જપમાલિકા, દશ નીલમણિ, દશ ચંદ્રુઆ, સોનું રૂપું, કાંસું અને પીતલ, એ ચાર ધાતુની દશ દશ જિનગ્રતિમાર્ગ, ઇત્યાદિ સર્વ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રનાં ઉપગરણો છે, તે જોડે. આ પ્રમાણે ગુરુનો કહેલો ઉજમણનો વિધિ સાંઝલી, તે પૂર્વોક્ત જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રનાં ઉપગરણો કરી ગુરુના કહેવા

मुजव पौप दशमीनु उद्यापन कछुं तदनंतर सुरदत्त शैठ गुरुनीसमीपजइने कहेतो हवोके
 'अलिसेणं चंते लोए जम्मजरामरणबंधणाणिमुत्तवंचारित्तं देहि' जावार्थः—लोकने विपे
 संसार थकी अलिप्त एवा हे जगवन्तमे मुजने जन्म, जरा, मरणनावंधन थकी मुक्त थवाने
 माटे चारित्र आपो, कारणके चारित्र थकी जीव स्वर्ग अने मोक्षपदने प्राप्त थाय हे एवी
 रीते कही सुरदत्त श्रेष्ठीए गुरु पासेथी चारित्र ग्रहण करीने पांच समिति अने त्रण गुप्ति म-
 ली आठ प्रवचन माताने पाली सत्तर जेदे संयमनु आराधन कछुं विविध प्रकारे वार प्रकार-
 नी लग्न तपश्चर्याए करी मासद्वपणादिक करीने अंते संलेपणानुं आराधन कछुं मरण पा-
 मीने प्राणत देवलोकने विपे वीश सागरोपम आयुवालो देवता थयो तिहां देवता संबंधी
 घणां सुख जोगवी, आयु पूर्ण करी चवीने अर्ही जंबूद्वीपने विपे महाविदेह क्षेत्रमां
 पुष्कलावती विजयने विपे मंगलावती नगरीमा सिहसेन राजानी गुणसुंदरी नामेस्त्रीनी
 कूखने विपे पुत्रपणे उपन्यो. पूर्वना सुकृतथी अत्यंत रूपवान् तथा कान्तिमान् थयो
 तेनु जयसेन एवुनाम पाळ्यु. अनुक्रमे यौवनावस्था पाम्यो, ते वारे तेना पिता सिहसे-
 न राजाए योग्य एवी शीलवती नामे राजकन्या साथे तेनु लग्न कराव्युं ते स्त्री साथे
 कामजोग पूर्ण रीते जोगवीने ठेवटे बेराग्य पामी उत्तम गुरुनी पासे चारित्र लइ विहार

कख्यो. एकदा जिनकदपी थइ गुरुथी जूदो पनी एकाकी बिहार करतो तेज गामना उप-
वनने विषे जइ कायोत्सर्गे उच्चो रख्यो. तिहां वनदेवताए ते मुनिने बीवराववा माटे नो-
लीयो, बिंढी, हाथी, सिंह, व्याघ्र वगेरेनां रूप करीने घणज उपसर्ग कख्या, तेने स-
हन करतो शुक्ल ध्यानना योगे करी केवलज्ञान पाम्यो. तेनो चार निकायना देवताउए
आवी महोत्सव कख्यो. तेणे करी वनदेव जे उपसर्ग करतो हुतो, ते पण प्रतिबोध पा-
मीने सम्यक्त्व पाम्यो, जयसेन मुनि केवलपर्याय पाद्वीने मोक्ष गयो. तथा तेमनी शील-
वती स्त्रीए पण चारित्रदीधुं. पंच महाव्रतनुं पालन कखुं. अगीयार अंगनुं पठन कखुं.
एकदा कोइकवनने विपे काउस्सगे रही ते वलते मिथ्यात्वी वनदेवे आवी एकवीश दिवस
पर्यंत वणक पूर्वोक्त सिंहादि रूपे उपसर्ग कख्या, तोपण चलायमान थइ नहीं. देव
पण शीलवतीथी बोध पामीने देवलोकने विपे गयो. तिहांथी चवी महाविदेहने विपे
सिद्धिने पामशे, अने शीलवती केवलज्ञान पामी मुक्तिपदने प्राप्त थइ. एवी रीते ए श्रीवी-
र चगवाने गौतमनी आगल कखुं. ए कथा पूर्वाचार्योक्त सवालक श्लोक संख्यावाला
ग्रंथमांथी उच्चरीने यत्किंचित् कही ॥ इति पौषकण्णदशमी व्रतकथा समाप्ता ॥

॥ अथ श्रीहोलिका पर्वनी कथा प्रारंभः ॥ दोहा ॥ कृपन् जिणंद हृदय धरी, शांति
नेमि सुखकार ॥ पार्श्व वीर ए प्रणमता, पामे सुख अपार ॥ १ ॥ पथपंकज प्रणमुं स
दा, गुरु गुणरणचडार ॥ ज्ञान नयन दाता गुरु, वाणी जसु अविकार ॥ २ ॥ अरिहं-
त मुख उत्पन्न थइ, नारति ब्रह्मसुता य ॥ जसु समरण करतां थकां, लीला अधिक
लहाय ॥ ३ ॥ होलि माहात्म्य इणी परे, सांजलो श्रद्धावंत ॥ मिथ्या पर्व निवारशे, ते
लहेशे जन अत ॥ ४ ॥ अहो जठ्य लोको ! चोथा आराना त्रण वर्ष ने सान्ना आठ मास
थतां ज्ञातपुत्र श्रीमहावीरस्वामी मोक्षे पहोता, ते पढी चोसठ वर्ष केवलज्ञानादि-
क घणी वस्तु विछेद गइ, परंतु चौद पूर्वधर दशपूर्वधर विचख्या. केटलोक काल गया पढी
श्रीसुव्रताचार्य घणा शिष्यना परिवारे परवख्या थका विचरता विचरता पूर्वदेशमां पधा-
ख्या ते देशमां होलिनूं पर्व देखीने कोइक साधु, आचार्य महाराजने पूठवा लाग्यो के
महाराज ! आजि हूं गोचरीए गयो हतो, तिहां नगरमां घणां लोकोने स्त्रीजना समुदाय
सहित उन्मत्तनी पेठे असच्य वचन बोलता नाचता कूदता में दीठा, माटे ए प्रवृत्ति परं-
परानी आ देशमां चादी आवेठे, किंवा आधुनिक थयेली ठे ? एम पूठवाथी गुरुमहा-
राज कहेता हवा के, ए प्रवृत्ति परंपरानी नथी, परंतु पूर्वाचार्य कही गया ठे के, आ

પાંચમા આરામધ્યે દુર્ગતિના દાતા એવા મહા મિથ્યાત્વીર્તનાં પર્વ પ્રગટ થશે. કાલના યો-
ગે અજ્ઞાનરૂપ અંધકારના જોરથી લોકો મિથ્યાત્વને વિષે આસક્ત થશે. એક તો પાંચમો
આરો, બીજો હૂંફાવસર્પિણી કાલ, ત્રીજો રસમગ્રહ, ચોથો કુલ્લપક્ષીયા જીવ અને પાં-
ચમો દક્ષિણાર્ધ જરત, એ પાંચ કારણને યોગે કરીને અધર્મી તથા ધર્મવિરાધક, દેવગુરુ-
ના પ્રત્યનીક, એવા પ્રાયઃ ઘણા જીવ થશે; માટેજ આ મિથ્યાત્વીર્તના પર્વમાં ઘણા લોકો
આસક્ત થયા છે. હવે એ હોલિનું પર્વ કેમ પ્રગટ થયું? તેની કથા તુજને કહું તું તે
સાંભલ. આ પાંચમા આરામ પાંચસે વર્ષ ગયા પછી પૂર્વદેશ મધ્યે જેતપુર નામે નગર,
તેનો જયવર્મા રાજા, તેની મદનસેના રાણી છે, અને મતિચંદ્ર નામે પ્રધાન છે. તે નગ-
રમાં ઘણા લોક ધનાઢ્ય વસે છે. તેમાં એક મનોરમ નામે શેઠ રહે છે. તેને પોતાની
સ્ત્રી સાથે જોગ વિલાસ જોગવતાં થકા ચાર પુત્ર થયા. તે શેઠ શેઠાણીને અત્યંત વહ્નજ
હતા, પરંતુ શેઠાણી એક પુત્રીની ઇચ્છા કરવા લાગી; કેમકે પ્રાયઃ સ્ત્રીને પુત્રી વહ્નજ
હોય છે. એમ કરતાં કાલાંતરે એક પુત્રી પણ તેને આવી. તે વારે માતાપિતાદિક સર્વે આ-
નંદ પામ્યાં. તે પુત્રી મહા રૂપવતી, ગુણવતી દેહી તેનો દશોટણ કરી બ્રાહ્મણને વોલાબીને
કહું કે, આ નગરમાં બીજા કોણું જે નામ ન હોય, એવું અપૂર્વ કોઈ નામ હોય તે મને કહો,

तो ते नाम हुं आ सारी पुत्रीनु राखुं. जोशीए पण ग्रह नक्षत्र जोइ युक्तिने वले क-
 री ते पुत्रीनुं होलिका एवुं अपूर्व नाम दीधुं शेठे पण जोशीने संतोषीने विदाय कख्यो
 हवे होलिका मुखे समाधे लावी जती पाळी जती वीजना चंद्रनी पेठे दिवसे दिवसे वध-
 ती मोटी थती जे वारे अग्नीयार वर्षनी थइ, ते वारे तेना वापे लेखकशालामां जणवा
 वेसानी. ते थोका कालमां जणीने चोसठे कलामां प्रवीण थइ ते वारे तेनां मातापिता
 वरनी चिता करवा लाग्यां, के जो वये करी, विद्याए करी, रूप लावयताए करी एना सरखो
 वर मले तो पुत्री सुखी थाय एम चितवी ते शेठे नगरमां शोध करवा मांकी ते वारे ते
 गाममां देवदत्त नामे शेठनी देवदत्ता नामे खीनो जसदेव नामे पुत्र ते महा रूपवंत, गुण-
 वंत, पुरुषनी वहेतेर कलानो जाण हतो. तेनी साथे होलिकानुं सगण कछुं पळी शु-
 द्ध लग्न जोइ मोटा महोत्सव पूर्वक विवाह कख्यो घणो दायजो आपीने कन्याने वला-
 वी दीधी तिहां सासरे जइ 'देवगणा' करी पोताना जरतारनी साथे विषयसुख जोगवती
 रहे ठे. इहा शिष्य गुरु प्रत्ये पूठे ठे के महाराज ! देवगणा एटले शुं ? ते अमने समजावो ते
 वारे गुरु कहें ठे के, देवस्थान ते व्यवहारे अतमंगल जाणवुं, अने पाटमहोत्सव ते आद्य
 मंगल जाणवु. तिहां वली अंतमंगल वे प्रकारनुं ठे तेमां एक जिनधर्मनुं अंतमंगल अने

वीजुं मिथ्यात्वीनुं अंतमंगल.तेमां जैनधर्मवाद्यानी पुत्री परणीने सासरे जाय,ते वारे श्रीजिनमंदिरमां जइ उत्सव सहित देव जुहारे, अने गुरुनो योग होय तो तेने वांटे, समकितादिक व्रतनो उच्चार करे, कारणके जो मिथ्यात्वीउना घरनी कन्या होय, तो पठी घरमां कदाग्रह करे.घरना बीजा माणसोने मिथ्यात्व पर गमावे.ते कारणे प्रथमश्री समकितनी श्रद्धा करावे. वीजो जेइ मिथ्यात्वीनी 'देवगणा' करे, ते आबी रीते,के:-मिथ्यात्वीउनां देव देवीने जुहारे, मिथ्यात्वीउना गुरुनी जक्ति करे, इत्यादि जाणी लेवुं. हवे ते होलिका सुखसमाधे श्वशुरना घेर रही थकी केटलाएक दिवस पठी पीयरीए आणा माटे गइ.एकदा तेना जरतारने रात्रिने समये अकस्मात् तीव्र वेदना थइ आबी, तेनाश्री ते मरण पाम्यो. ते वारे तेनां मातापिता सासु ससरो आदिक हाहाकार करता मोटो पोकार करी रोवा पीटवा लाग्यां. होलिका पण महा दुःख धरती सर्व परिवार सहित रुदन करवा लागी. आखा नगरमां हाहाकार थयो. पठी तेनां मृतकारज करवा माटे आखात्रीजना चार ब्राह्मण जमाड्या, पाणीनो लोटो जरी वारणे नाम्यो, दीवी करी मूकी. एम वार दिवस लगण करी तेरमे दिवसे ज्ञाति जमाही. एमज मासीसो, ठमासी, श्राद्ध संवत्सरी, पीत्रीने पाणी आपवुं इत्यादि सर्व कर्मबंधना हेतु जे मिथ्यात्वीउनां कृत्य ठे, ते कल्यां; पठी मातापिता होलि-

કાને પોતાને ઘેર તેડી આવ્યા. इहां सोल वर्षनी अइ. एकज पुत्री ते वली बालविधवा
 अइ, माटे मातापिता तेनुं घाणुं आदर मान राखतां अधिक खेह धरवा लाग्यां. कछुं
 ठे के ॥ श्लोक ॥ कृतकर्मद्वयो नास्ति, कल्पकोटिशतैरपि ॥ अवश्यमेव भोक्तव्यं, कृतं
 कर्म शुभाशुभम् ॥ १ ॥ एक दिवस होलिका गोखमां वेठी थकी बजारनी चेष्टा देखे
 ठे, एवामां राजानो सामंत जेनी तरुण अवस्था ठे, कामदेव जेवो महा स्वरूपवान् ठे,
 ते वंग देशना त्रिभुवनपाल नामे राजानो पुत्र ठे, कामपाल तेनुं नाम ठे, ते पोતાના
 पिताथी रीसाइने इहां जेतपुरना राजानी पासे आवीने रह्यो ठे. ते पण बजारमां फ-
 रतो फरतो ते बखत गोखनी नीचे आव्यो तेनी दृष्टि होलिका उपर पड़ी, अने हो-
 लििकानी दृष्टि तेनी उपर पड़ी तेथी वेहु जण कामातुर थयां. कछुं ठे के ॥ नारी देह
 दीव्री करी, पुरुष पतंगिया होय ॥ जग सघळुं खूची रह्युं, नीकले बिरला कोय ॥ १ ॥
 नारी मदन तलावडी, बूढ्यो सयल संसार ॥ काढणहारो को नहीं, बूढ्या बुंचनिवार
 ॥ २ ॥ हवे कामपाल पोताने स्थानके गयो, अने पावलथी होलिका विहल अइ. तेना
 शरीरमां कामज्वर व्याप्यो, तेथी खाबुं, पीबुं जावे नहीं, निद्रा आवे नहीं, कामकाज
 उपर चित्त लागे नहीं, निशासा मूक्या करे बेसतां, लठतां, सूतां, चालतां कांइ चैन वडे नहीं,

एवी पुत्रीनी अवस्था जोइने तेनां मातापिता चिंता करवा लाग्यां, वैद्यबोलावी विचित्र प्रकारनां औषध कराव्यां. दोरा, राखकी करावी वांध्यां, उतारणां कराव्यां, ग्रहपूजा करावी, जूआ धूणाव्या, तेणे कछुं जे एनो जरतार वाळ्यावस्यामां मरण पांम्यो ठे, तेनुं फूल करावो, वेष पहरो, वरुंद जमावो. (फूल करावी एक घरना माणसना गलासां पहरोवे ठे, तथा लुगडां एक जातनां करी तेज वेप, एक घरनो माणस पहरे ठे, तेमज वरुंद जमाडे एटले तेना नामंथी एक घरनो माणस केटलाएक दिवस जमे. एसर्व रीत घणुं करी मारवाड देशमां प्रसिद्ध ठे.) ते कछुं. तावीत कराव्यां. एम अनेक उपचार करतां पण शाता थड नहीं. ते वारे मातापिता घणां दिलगीर थयां. एवामां शेठे लोकोना मुखथी एत्री वात सांजली जेआ नगरमां चंद्ररौद्र नामे वेदीया ऋट जांकनी हुंढा नामे पुत्री हती. ते यौवन पामी ते वारे तेने एज गामनो रहेवासी कोइ अचलनूति नामे ब्राह्मण घरडो हतो, ते परण्यो, पण थोना दिवसमां ते ब्राह्मण मरण पांम्यो, पठी तेना घरमां कांइ खावाने न हतुं तेथी ते हुंढा मावित्रने घेर जइने रही. कर्मयोगे तेनां मातापिता पण मरण पांम्यां. ते पण दरिद्री हतां. घरमां कोडी एक मत्ते नहीं, तेथी तेमना मृतकार्य माटे झातिजमण प्रमुख पण कांइ थड शक्युं नहीं. पठी ते हुंढा ब्राह्मणी ताप-

સણી થઈને ઘર ઘર ઝમતી ઝિદ્દા માગી આજીવિકા ચલાવવા લાગી, પણ તે ઘણીજ અલ-
 શ્વામણી છે, માટે તેના મુલ સામું પણ કોઈ જૂવે નહીં. એમ લાંબાતરાયના ઉદય થકી
 તેને પૂરી ઝિલ્લ પણ ગામમાં મલતી નથી, તેથી રીસે વલતી ફમ્બા કરે, તેને વલ્લી વીજી કોંઈ
 તાપસણી મલ્લી, તેની પાસેથી તે ઢુંઢા કામણ, ઢુંમણ, મોહન, ઉચાટન, વશીકરણ, ગર્જનપા-
 ત, ગર્જાવિધારણ, ચૂર્ણ, યોગ, મંત્ર, યત્ર, તંત્ર ઇત્યાદિક અનેક પ્રકારની વિદ્યાબે શીખીને
 લોકમાં પ્રસિદ્ધિ પામી કપાલમાં સૂલરુનું તિલક કરે. દેવીની પૂજા કરે, ગેરુથી રંગે-
 લાં ત્રલ્લ પહેરે, પૃથ્વી થકી વહુલ કૂન કપટ કરતી તે નગરમાં પૂજા પામતી થકી ફરે
 છે તેને શેઠે પોતાને ઘેર બોલાવી લ્હી સહિત પગે લાગી આદર સત્કાર આપીને કહ્યું
 કે હે માતાજી ! અમારા ઉપર કૃપા કરીને અમારી એકજ પુત્રી છે, તેના ડુઃખનું નિ-
 વારણ કરો, તમારો ઉપકાર ચૂલશું નહીં. આ પુત્રી જાણે તમેજ અમને વીધી, એમ કહી
 પોતાની પુત્રી પાસે તે ઢુંઢાને લઈ આવ્યા ઢુંઢાણ તેની નાડી જોઈ તેમાં કાઢ પણ રોગ
 વીઠામાં આવ્યો નહીં. તે વારે પોતે લ્હીના ચરિત્રની માહિતગાર છે, મહા નિપુણ છે, તેથી
 હોલિકાને ઇફાંતે જરા દૂર તેડીને પૂંબું કે હે વત્સે ! તારા શરીરમાં કાંઈ રોગ દેખાતો
 નથી, માટે મારી પાસે સાચેસાચું બોલજે કે, તને શી ચિંતા છે ? તું મારી પુત્રી પ્રાય

हो, तेथी तारा मननी जे वात होय, ते कही आप. हुं तारुं काम अवश्य पार पानीश. एहुं सांजली होलिका बोली के तमे घणो आग्रह करो ठो, तेथी तमोने माता जेवां जाणीने हुं मारा मननी वात कहुं हुं, के कामपाल साथे मारो संयोग करावो तो हुं जीवती रहीश, नहीकां थोडा दिवस मांहे मरण पामीश; माटे मारुं ए काम पार पानीने मने जीवितदान आपो. ते वारे हुंढा बोली, तुं कांइ चिंता करीश नहीं. तारुं ए काम हुं थोका दिवसमां करी आपीश. एम कही तेने शाता उपजावी अने कपटथी एक दोरो करी तेणे वांध्यो, तथा सूर्यदेवनी यात्रा मनावी मातपिताने कळुं, तमारी पुत्रीने आजथी शाता थवा मांउशे. ते सांजली होलिकानां मातापिता प्रसन्न थयां. नित्य प्रत्ये तापसणीने सारुं सारुं खावा आपे, वस्त्र प्रमुख आपे. हुंढा पण नित्य प्रत्ये आवीने होलिकाने कपटथी जाडो नाखे. होलिका पण दिनदिन प्रत्ये कहे के, मने शाता ठे; पण हुंढा आव्या विना होलिकाने चाले नहीं. एवी मांहोमांहे गाढ प्रीति देखीने होलिकानां मातापिताए पोताना घरनी पासे हुंढाने रहेवा माटे एक ठापरुं बंधावी दीधुं. तेमां हुंढा सुखे रहेवा लागी. शेठना घरथी खरची मले, तेथी शिक्का मागवी मूकी दीधी. हवे हुंढा कामपालने जइ मदी, तेने होलिकानी वात कही, ते वारे कामपाल राजी अशने कहेवा लाग्यो के हे माताजी! ए काम

आप पार पाडी आपो, तो हुं तमारो उपकार स्वारे पण झूलीश नहीं. हुंढाए बुद्धि
 उपार्जी शेर शेवाणीने कलुं के, आवती चौदशने दिवसे स्रजवार आवेठे, मांटे ते
 दिवसनी एरु प्रहर रात्रि गया पठी गामनी वहार श्रीसूरजनं मंडिर ठे, तिहां घणां
 छी पुरुषोने साथे तेडी गजते गजते जड होलिकाने पूजा करवी पडशे. ते बात
 शेर शेवाणीए मानी. ते गारेटुडाए जइनेकामपालने सर्व वाते वाकेफ करीने कलुं के,
 तमे चौदशने दिवसे सूर्यना मंदिरनी जमती मांहे गुप्तपणे रहेजो, एवो संकेत कख्यो. प-
 ठी जे गारे चौदश आवी, मेळो जराणो, घणां लोक एकठां थयां, ते अवसरमां होलिका
 पण पोतानी जोजाडउनी साथे सारां वत्त पहेरीने पूजापो लड गजते वाजते घणां
 लोकोना सयुदाय सहित मंदिरने वारणे आवी. तिहां टुडा वोढी के एकढी होलिकानेज
 मांहे जग यो. ते गारे वीजा लोक वहार रखां, अने होलिका मांहे जड रुपी रहेला काम-
 पातनी मांथे विषयमुग जोगगालागी. एटलामा तो कोइ एक पुरुषे दीगी, ते वारे होलि-
 काए जाण्युं जे हचे मारी ताज आवरु जशे, तेथी कामपालने कलुं के तु मुजने धक्को
 मारीने चाट्यो जाजे. ते साजती कामपाल पण दीवाना जेवो यइने घणां लोको देख-
 तां होलिकाने धक्को मारी आलिंगन देइ था मी मारीठे, एम कहेतो तिहांथी नाशी

गयो. ते वारे होलिका कपटथी सतीनो डोल करवा सारु कामपालना वांसांमां हाथनी
 अपाट मारी प्रहार देइ बूम पानी मोटे सादे पोकार करवा लागी, जे अहो लोको! मुजने
 कुकर्म परपुरुषनो स्पर्श थयो, तेनुं मोटुं पाप लाग्युं! तेनी शुद्धि करवी पडशे! एम अत्यं-
 त हठने विषे तत्पर तथा अत्यंत गुप्त ठे कपट जेनुं एवी ते होलि, जो पण असती
 ठे तोपण बहारथी सती अवा माटे कपटथी सरवाने तैयार थइ, कहेवा लागी के,
 अरे मारो शीलचंग थयो! तो हवे हुं अग्निमां वली मरुं. हवे हुं मारे घेर जइश
 नहीं; कारणके स्त्रीने तो शोभा मात्र एक शीलनीज ठे, तेनो तो मारे आ. वाढ्या-
 वस्था मांहेज जंग थयो. तो हवे मारे जीवने शुं करबुं ठे? हवे मारुं जीवबुं अयो-
 ग्य ठे. एवी वात सांजली ते होलिकानां मातापिता तिहां आवी पुत्रीने समजाववा
 लाग्यां. बीजां पण घणां लोक एकठां थयां, अने कहेवा लाग्यां के हे वाइ! मेलासां
 तो घणा पुरुष तथा स्त्रीलेने मांहो मांहे धक्का लागे ठे, माटे ए दीवाना पुरुषना धक्का-
 थ्री शुं तारो शीलचंग थयो? एथी कांइ तारो शीलचंग थयो नथी. तुं तो महा सती
 ठी, ते सर्व लोक जाणे ठे. एम समजाबीने मातापिता तेने पोताना घेर लइ आव्यां.
 हवे होलिका निरंतर ठूढा पासेज बेसे, रात्रे पण तिहांज रहे, अने होलिकानां मातापिता

तो हूँडानी उपकार माने ठे, जे एणे अमारी ठोकरीने जीवती राखी ठे, तेथी ते कांइ प-
 ण हूँडा उपर शंका लावतां नथी. हवे रात्रिनी वखते कामपाल कुमर पण हूँडाने जूंपडे
 आवीने होलिकानी साथे जोगविलास करे, ते वात कोइ जाणे नहीं एकदा फाट्गुन
 शुदि पूनमने दिवसे होलिका अने कामपाल वेहुहूँडाना जूंपडामां सूतां थकां विचारवा
 लाग्यां, जे ठ काने वात गइ होय ते बहार पड्या विनारहे नहीं, माटे आ हूँडानी जो
 कोइ बारे मारा मातापिता जक्ति नहीं करशे, तो ए आपणी वात जाहेर करी देशे, ते
 बारे आपणी फजेती थशे, माटे आजे आपणे ए हूँडाने वाली जस्म करी अन्य स्थान-
 के चाट्यां जइए, तो आपण वेहुने वियोगनुं दुःख पण मटी जाय एम चिंतकी अर्द्ध रात्रि-
 ए हूँडानुं जूंपडु के जेमां ते पोते वे जण सूतां हतां ते तथा तेनी पासे बीजी एक
 घासनी जूंपनी हती, तेमां होलिना कहाथी हूँडा सूती हती तेने निःशंकपणे निद्रा आ-
 वी गइ ठे, ते वेहु स्थानकोने सलगव्री दीधा हूँडा ते मांहे सूती हती ते बली जस्म
 थइ गइ, अने कामपाल तथा होलिका तेहिज नगरमां क्यांक एकांत स्थानके जइ रहां.
 स्त्रीना चरित्रनो कोइ पण पार पामे नहीं प्रचाते होलिकानां मातापिताए कुत्रिम
 चित्ता देखने जाएथुं, जे होलिका बलीने मरण पामी, गामनां लोको पण कहेवा लाग्यां

जे धन्य ठे आसतीने ! के जेने अजाणपणाथी पुरुषनो हाथ मात्र स्पर्श थयो, तेथी ते अग्निशरण थइ, माटे ए मरण पामीने देवलोके गइ हशे. एवी सतीउ तो जगत्मां कोइ विरलीज नीकळे ! ए तो बिचारी तेहिज दिवसे अग्निमां प्रवेश करती हती, पण एनां मातापिताना कहेवाथी तथा आपणा गामनां लोकोना कहेवाथी आटला दिवस जीवती रही. हवे मातापिता पण बळेदी पुत्रीनां स्मृतकार्य करवा लाग्यां. कुटुंबनां वधां माणस घणोज शोक संताप करवा लाग्यां. अहो सती ! अहो सती ! अमारा कुलमां दीपक समान, अमारा घरमां तुं एक अमूलकरत्न हती, ते तुं जती रही ! एवो मुखथी उच्चार करीने घणा विदाप करवा लाग्यां. तेने सती जाणीने घणां लोक ते बळेले स्थानके आवी नमस्कर करवा लाग्यां, चिताने पगे लागतां हवां. राख उपामी पोतानां कपाळे टीळां करतां हवां. घणां लोक राख चोपडवा लाग्यां. घणां लोक नालिचेर फोमी वधारवा लाग्यां. घणां लोको ठोकरा ठोकरीउने साथे साथे लइ आवीने ते चिताने पगे लगामीने मानता करवा लाग्यां. मांहोमांहे एक बीजाने कहेवा लाग्यां के, ए सतीनी जस्म जो शरीरे चोपमीए, तो ताप आदिक अनेक रोगो मटी जाय, अथवा ए राखनुं काजल करी जो आंखमां आंजीए, तो आंखना सर्व रोग मटी जाय. वली ए होलिनो प्रसाद

જો લાય તો અપુત્રીયાને પુત્રપ્રાપ્તિ થાય. એવું જાણીને લોક તે હોલિનું ઘણું જ માહા-
 ત્મ્ય કરવા લાગ્યાં. ઘણાં લોકે હોલિનું વ્રત કરવાનો નિયમ લીધો, ઘણાં લોકોએ હો-
 લિની રાહ લઈ જઈને ધાન્યના કોઠારમાં નાચી, કારણકે જો રાહ નાચશું તો એ ધાન્ય અ-
 શૂટ થશે, કે વારે શૂટશે જ નહીં અને સદા જરૂર રહેશે એવો નિશ્ચય કયો રાજા તથા પ્રધા-
 ન પ્રમુખને સ્વર્ગપરુવાશ્રી તે પણ તિહાં આવીને હોલિકાને પગે લાગ્યા અને તેની રાહ
 લઈ જઈને પોતાના જંડારમાં લજાનામાં મૂકી ઘોડા તથા હાથીને પ્રમુખની ઉપર ચોપમ્ની.
 એવી રીતે તે હોલિકાની યશકીર્તિ નગરમાં પરગણામાં ફેલાતી ફેલાતી ઘણાં દેશોમાં
 વિસ્તાર પામી ગઈ હોલિકાનાં માતાપિતા પણ કોઈક પ્રકારે હોલિના શોકથી નિવૃત્ત
 થઈને ઘણા દિવસે હોલિને ચૂલી ઘરનો ધંધો ચલાવવા લાગ્યાં. હવે એકદા કામપાલ
 હોલિને કહેવા લાગ્યો કે, ધન વિના સંસારમાં જે મનુષ્ય છે, તે જીવતો પણ મુશ્કેલીઓ
 જાણવો, ધન વિના સંસારનાં સુખ પણ જોગવાય નહીં, માટે હું ધન કમાવા પરદેશ
 જાઉં તું એવું પતિનું વોલવું સાંજલીને હોલિ વિચારવા લાગી જે એની સાથે સુખ જોગ-
 વવા સારું મેં આ ઉપાય કયો તો હવે જો એ મારો જરૂર પરદેશ જતો રહે, તો મારે
 એનો વિયોગ થઈ પડે. તે વારે મારું યૌવન ફોગટ જાય, માટે હું કોઈક એવો ઉપાય કરું

के जे थकी मारो जरतार पण धेर रहे, अने धन पण मले. एतुं कारण शोधवा मनमां विचार करीने पढी कामपाल प्रत्ये कहेवा लागी के तसे मारा पित्तानी ठुकाने जइने मने पहेरवा सारु अमूख्य वस्त्र वेचातुं लइ आवो. ते वारे कामपाल पण स्त्रीना कहेवा उपरथी मनोरम शेठनी ठुकाने गयो अने कहेवा लाग्यो के हे शेठजी ! मारी स्त्री सारु उमदा अमूख्य वेष पहेरवा माटे वस्त्र वेचातुं आपो, ते वारे शेठे पण घणुं सरसमां सरस उंचुं वस्त्र काढीने आप्णुं. ते जोइ कामपाल बोल्यां, के आ वस्त्र हुं मारी स्त्रीने देखामी आबुं, जो ते पसंद करशे तो ठीक, नहींतर पाबुं बदलावी बीजुं लइ जइश. शेठे ते वात कबूल करी. कामपाल ते वस्त्र लइ स्त्री पासे आव्यो. स्त्रीए कहुं, आ मारे काम नहीं आवे, ते वारे कामपाल ते वस्त्र लइ फरी शेठनी ठुकाने जइ बदलावी बीजुं लइ गयो. ते पण स्त्रीए पसंद कीधुं नहीं. एम चार वखत स्त्रीए सामी बदलाववा जरता-रने शेठनी ठुकाने मोकड्यो. चोथी वारे शेठे कहुं के अरे जोला ! तुं पण आवी आवी पाठो फरी जाय ठे, अने मने पण खोटी करे ठे, माटे तुं तारी स्त्रीने ज अहींयां लइ आव तो ते पोते आवी जोइ तपासीने जे तेने सारुं लागशे ते लइ जशे. ते वारे कामपाल पोतानी स्त्रीने तेनीने शेठनी ठुकाने आव्यो. शेठ वस्त्र बताववा लाग्यो, अ-

ने कामपालनी स्त्रीनुं मुख जोइ विस्मय पामतो वारंवार ते स्त्रीनुं मुख जोवा लाग्यो,
 ते जोइ कामपाल वोढ्यो के आप मोटा वृद्ध माणस थइने मारी स्त्रीना मुख सासुं
 वारंवार जूवो ठो, तेनु शु कारण ठे ? ते वारे शेर आंखोमांथी आंसु नाखतो गद्गद्
 खरे वोढ्यो, हे जाइ ! मारी दीकरीना जेवीज आ वाइ देखाय ठे हुं तो एने देखीने जाणुं
 तुं, जे आ मारी पुत्रीज ठे, पण मारी पुत्री तो मरण पामी, तेने आज घणा दिवस थइ
 गया आज एने देखीने मारी दीकरी मने याद आवी जे थकी मारी आंखमां आंसु
 आठ्यां. ते वारे कामपाल वोढ्यो, के इंगित आकार उपरथी सरखे सरखां दीठामां आवे
 एवां पृथ्वीमां घणां माणसो देखाय ठे. वली तमे शुं नथी जाणता ? जे प्रथम सूर्यदेवने
 देरे तमारी पुत्रीने देखीने मने मारी स्त्रीनो भ्रम पढ्यो હતો અને आज મારી
 સ્ત્રીને देखીને તમોને તમારી પોતાની પુત્રીનો ભ્રમ પડ્યો, માટે હે શેઠ !
 મારી સ્ત્રી અને તમારી પુત્રી, એ વેહુનું રૂપ એક સરખુંજ છે જે માટે સરખે સરખાં રૂપ પણ
 જગતમાં ઘણાંનાં થાય છે. इहां वीजु कांइ कारण देखातुं नथी तमोने नकामो भ्रम पडे ठे,
 पण इहां भ्रम पम्वा जेबु कांइ कारण नथी ए वात सांचલી शेठ हर्पवंत थइने वोढ्यो
 जे आज पठी तारी स्त्री ते मारी पुत्रीने स्थानके हो, कारणके में एने मारी

पुत्री कही, माटे मारी तो आज्ञाथी ए पुत्री समान थइ चूकी. ते वारे कामपाल बोळ्यो, आप तो जाग्यशाहीओ, माटे आपनी तो आ पुत्रीज ठे, कारणके जगतमां जे जाग्यशाही पुरुष होय, तेनी जो बहेन न होय, तो ते धर्मनी बहेन करी दीए ठे. जो पुत्री न होय तो ते पुत्री पण धर्मनी करी दीए ठे. जो गृहस्थने पुत्री न होय तो घर शोभे नहीं. वली पुत्री बिना मातापिता लारु कोरु कोना पूर्ण करे ? एबुं कामपाले कळुं, ते वारे होलिका पण बोली के हे पिताजी ! मारे पण पियरमां कोइ नथी अने आपने पुत्री नथी, माटे मने पुत्री करी राखो. ते वारे शैठ मोहनीय कर्मने वश थयो थको ते होलि-काने पोताने घर लइ आवी वख भूषण आपीने भोजनादिक सामग्री पूरवा लाग्यो, अने एक जगा रहेवा माटे दीधी, अने पोतानी स्त्रीने शेठे कळुं के आपणी एज पुत्री अने एज जमाइ जाणजो, माटे एनीज आगतास्वागता करो. ते सांजली शेठाणी आदिक सर्व कुटुंब खुशी थयुं, अने होलिका पण सुखे समाधे पिताने घर काल निर्ग-मन करवा लागी. जे माटे समुद्रने जुजाबले तरी पार पामीए, पण स्त्रीना चरित्रनो पार कोइ रीते न पामीए. हवे हुंढानो संबंध कहे ठे:-एकदा ते नगरमां मरकीनो रोग उपन्यो तेथी घणां लोक मरवा लाग्यां. नगरनिवासी जन सर्व व्याकुल थयां

ते वारे राजादिक सर्व लोक मली वलिवाकुला लइने नगरनी वहार आवी वलिवाकुला
 उगल्ली शांति करीने सर्व लोक वोल्या के हे देव, दानव, यक्ष, राक्षस, भूत, व्यंतर ! जे हो
 ते सुखे वोलो अमे तमारी मानता पूजा करअं, तमे अमारो रोग मटानो ते वारे आका-
 शमा वाणी थड के हे लोको ! हु कहुतुं ते रीते जो करो, तो तमारो रोग मटे तमे होलिका-
 ने तथा कामपालने ज्ञानो. एनु हलकुं वोलो हाल जे तमे होलिने सती करी मानो
 ठो, ते हवे नहीं मानो, पण एने असतीनी परे वोलावो महा शुदि पूनमथी ते फाट्गुन
 शुदि पूनम सुधी कामपालनुं रूप नय वनावीने चौटे चौटे बेसानो, जूंगां वचन वोलो.
 ज्ञाइ, बहेन, पिता, पुत्र, माता, बेटी, सर्व कोइ मांहोमांहे मलीने खोटां असज्य वचन
 वोलो, धूल उमानो, मांहोमांहे घणी मश्करी ठगा करो, कुंआरा तथा परण्या होय ते
 सर्व कोइ कामपालनी पूजा करो. जूनुं देखान्वा माटे फागण शुदि पूनमनी राजे होलि-
 ने वालो, कामपालनु रूप ज्ञांगो, विखोनी नाखो, बीजे दिक्से धूल पफुवो करीने धूल
 उमानो. एवी आकाशवाणी सांजलीने सर्व लोक हाथ जोमी वोल्या जे होलिका तो महा
 सती ठे, तेने तमे एवा जूंगां वचने वोलावानी अमोने सूचना शा वास्ते करो ठो ? वली
 आप कोण ठो ? ते कह्यो. ते वारे आकाशथी देवी वली के अहो लोको ! आ होलिका

જે વારે માંદી હતી, તે વારે એનાં માંતાપિતાએ હુંદા તાપસણીને બોલાવી હોલિકાના રોગ-
ની પૂઠા કરાવી, પણ હુંદાએ તેની નાહી જોડ તો કાંઈ રોગ ન હતો. તે વારે હોલિને એકાંતે પૂ-
છું જે હે બાઈ ! સાચું કહે, તુજને શું છે ? તે વારે હોલિકા બે હાથ જોમી હુંદાને પગે પમીને
કહેવા લાગી જે મને કામપાલ કુમર સાથે મેલાપ કરાવી આપો, નહીંતર મારા પ્રાણ બૂટી
જશે. તે વારે હુંદાએ કામપાલની સાથે મેલાપ કરાવ્યો. પઠી હુંદાની સાથે વિશ્વાસઘાત
કરી, ફાગણ શુદ્ધ પૂનમની રાત્રે તેને સૂતી બાલ્હીને પોતે બેહુ જળ નગરમાં ઠાનાં જઈ
રહ્યાં. વલ્લી કેટલેક કાલે શેઠને મહ્યાં. શેઠે પણ તેને પોતાને ઘેર રાખ્યાં છે. તેડની આગતા-
સ્વાગતા કરે છે. તેજ હોલિકા પોતાના બાપને ઘેર કામપાલની સાથે હજી પણ વિષયસુખ
પ્રોગવે છે. તે તમે ગામનાં લોક સર્વે નજરે જૂઝે થો. હવે હુંદા તાપસણી અકામ નિર્જા-
રાને યોગે શુભ્ર જાવશ્રી મરણ પામીને ંયંતર નિકાયમાં દેવીપણે ડપની હું. તે દેવી હું ફરતી
ફરતી જે વારે અહીં આવી, તે વારે આ નગરની ડપર પ્રીતી ડપની, દિલ લાગી રહ્યું. તે વારે
અવધિજ્ઞાને કરી જોયું, તો મેં મારા પૂર્વલા જવ દીઠા અને હોલિકાનાં કૃત્ય સર્વ જાણ્યાં.
તે વારે ગુણની પઠવાડે અવગુણ કહ્યા, એવી ડુષ્ટ હોલિકા ડપર મને રીસ ચમી, જે માટે મેં
એનો વિયોગ મટાડ્યો, જરતારનો સંયોગ કરાવી આપ્યો, એના પ્રાણ જતા હતા તે રાખ્યા,

તો તેણેજ મને ચાલી ષસ કરી, તેથી એની ઉપર રોષ ચઢ્યો. તથા વીજો વલી આ નગરનાં
 લોક મારી નિર્જીવના કરતાં હતાં અને ત્રિલ પળ આપતાં ન હતાં, તેના ઉપર પણ ક્રોધ
 ઉપન્યો, તેથી મેં મરકીના રોગનો ઉપદ્રવ કહ્યો, માટે તમે આજ પઠી વર્ષોવર્ષ હોલિની
 નિર્જીવના કરો, તથા જે નવા પુત્ર જન્મે, અને જેટલા નવા પરણે, તે સર્વ જન હોલિએ
 ‘હુંદણ’ કરે (હોલિને દિવસે નાના ઠોકરાને પાટલા ઉપર વેસાડી તેની આગલ વી-
 જા પાંચ પાંચ વર્ષના પાંચ ઠોકરા તેડી લાવીને તેના એક હાથમાં એકેકો પાપન આપે,
 અને વીજા હાથમાં લાકડાની તરવાર આપે, પઠી તે ઠોકરો પાપડની ઉપર કાઠની તરવાર
 મારતો જાય, અને હુંદો, હુંદો, એમ મુલથી કહેતો જાય) એ ‘હુંદણની’ ચાલ માલવા તથા
 મારવાન દેશમાં પ્રસિદ્ધ છે. એટલું મારું નામ રાખો. એવી દેવીની વાણી સાંચલીને રાજાદિક
 સર્વ બોલ્યા, અમે તમારું વચન સત્ય કરીશું. તમારા કહેવા પ્રમાણે વર્ષોવર્ષ કરતા જઇશું
 તે સાંજલી વ્યંતરી દેવી સુશી થઈ, અને ફૂલોનો વરસાદ વરસાવ્યો, મરકીની શાંતિ કરી.
 લોક સહુ પોતપોતાને સ્થાનકે ગયાં. હવે હોલિકાનો સંબંધ મેલવે છે મહા શુદિ પૂનમને
 દિવસે કામપાલ અને હોલિકાના સંવધની વાત નકી કરીને વદિ ચૌદશને દિવસે સૂર-
 જના દેરાસરમાં એમનો મેલાપ કરાવ્યો, માટે વચમાંના ચૌદ દિવસ વિયોગ રહ્યો ફા-

दुन शुदि पूनमे ढूढाने बाळी तेथी होळिने बालवी ठरावी. पढी ए होळि करवानी रीत देशोदेश विस्तार पांमी. सर्व लोक होळि करवा लाग्यां. केमके पापनां काम करवानी वात होय, तो ते करवा माटे तरत सहु कोश्ने रुचि थाय. वढी एकाममा तो विषयनी ला-
लसा घणी ठे, तेथी घणां लोक ए कार्य करवा लाग्यां. ए महीनामां लज्जाभय, राजभय पण लोकने रहेतो नथी. हे शिष्य! आ पंचम कालना ज़ारी कर्मी जीवोने माटे एवां दुष्ट पर्वो प्रचलित थयां ठे. एवी वात गुरुना मुखथी सांजळीने फरी शिष्य बोड्यो के हे स्वा-
मी! ए होळिका ए पूर्वे शुं पुण उपार्जन कखुं हतुं? केजेना बलथी व्यंतरी एने कांड पण उपद्रव करी दुःख देवाने समर्थ न थइ? अने होळिका सुखीजरही? वढी बालप-
णामां जरतार मरण पाम्यो, तेनो वियोग दीगो, तेनुं कारण कहो. ते वारे गुरु कहेवा लाग्या के पूर्वे पावली पुर नगरमां कृषन्नदत्त नामे शेठ रहेतो हतो. तेनी चंदना नामे स्त्री हती. तेने बे पुत्र थया. तेनी उपर एक देवी एवे नामे पुत्री थइ. ते रूप लावण्य गुणे करी युक्त हती. तेजे वारे आठ वर्षनी थइ ते वारे माता पिता ए तेने ज्ञावी. पढी ते कन्या मातानी सा-
थे सामायिक, पक्कमणां, पोसह आदिक धर्म करणी करे. यथाशक्ति ए व्रत नियम पाले. हवे तेनी पकोशमां ब्राह्मणादिक मिथ्यात्वी लोक वसे ठे, ते मिथ्यात्वी उनी ठोकरी उजेगी ए पण

बेसे, उठे, फरे, ब्राह्मण कथा वाचे, ते पण कोइक वखते सांचले यद्यपि ते कन्या पोते जिन-
 धर्म पाले ठे, तोपण संगतथी मिथ्यात्वने आदर आपे. जेमके जेठ श्रावण महीनामां नीक-
 लती गणगोर पूजवाथी सारो वर मले, पुत्रप्राप्ति थाय, धन धान्य घणुं थाय, एवी वातो
 रुचे. एकदा कुमरी मनमां विचारवा लागी जे जिनधर्ममां श्रीवीतराग देव ठे, ते तो कोइने
 जलो भूक्तो करे नही, अने सांख्यदर्शनमां तो ब्रह्मा जगतनो कर्त्ता ठे, विष्णु सार संजाल
 करे, शिव सहार करे; माटे जो ईश्वर पार्वतीनी पूजा करीए अने जो ते तुष्टमान थाय,
 तो मन मानतां सांसारिक सुख मले. एवुं चिंतवीने गणगोर प्रमुख मिथ्यात्वीर्त्तनां पर्वा-
 ने आदरती यइ (जेठ आदरवा मासमां मारवार तथा मालवा देशोमां गणगोर का-
 ठे ठे.) हवे जो पण देवीनां मातापिता तेने घणुए वळो, अने कहे के तु मिथ्यात्वीर्त्त-
 नां पर्वाराधन म कर, चिंतामणिरत्न समान श्रीजैनधर्म हाथमां आव्यो, तेने नाखी द-
 इने काचनो कटको म उपाक, तथा अमृतनो प्यालो मूकीने विपनो प्यालो उपान नही,
 जो विपपान करीश तो दु.खी यइश. इत्यादिक घणी युक्तिथी मावित्रे समजावी, तोपण मि-
 थ्यात्वीना अति परिचयथी तेणे कांइ मान्युं नही, अने मिथ्यात्वीर्त्तनां पर्व आराधवा लागी.
 जेम जेम मिथ्यात्वी लोक वखाणे, तेम तेम खुशी थाय पठी तेनां मातापिताए तेने

પરણાવી, તે ધોમ્મજ કાલમાં મરણ પામીને શેઠની પુત્રી હોલિકા નામે થઈ, અને કથા વાંચનાર વ્યાસની જે દીકરી હતી કે જેની સાથે હોલિકા પણ વાલ્યાવસ્થામાં મિથ્યાત્વીનાં વ્રત કરતી હતી, તે બ્રાહ્મણી મરણ પામીને ઢૂંઢા થઈ. તથા દેવી કુમરીએ કિંચિત્માત્ર જિ- નધર્મ આરાધ્યો, તેના યોગે કિંચિત્ સુખ મળ્યું, અને વ્રતચંગ કહ્યો, તેથી બાલપણમાં રંભાપો પામી પૂર્વ જવની મિત્રાઈથી ઢૂંઢાએ કામપાલ સાથે મેલાપ કરી દીધો. ઢૂંઢાએ જે- વાં કૃત્ય કહ્યાં, તેવાં તેનાં ફલ પણ તરત પામી. એ હોલિકા અહીંથી કાલ કરીને ઘણો સંસાર જમશે. તથા તે કથાનો વાંચનાર બ્રાહ્મણ મરીને કામપાલ થયો. એ પણ હજી ઘણો સંસાર જમશે. એવી રીતે હોલિનું ચર્વ ઉત્પન્ન થયું છે. તે પ્રમાણે હમણાં પણ પરમાર્થશૂન્ય જે અજ્ઞાની લોકો છે, તે ઢાળાં, લાકડાં પ્રમુખનો, એક હોરીનો, બીજો દોસી- નો એવાં બે ઢગલા કરીને હોલિપર્વને કરે છે. તથા ધૂલ ઉમાવવી, મલ મૂત્ર ઢાંટવાં, રાસ- ને ઉપર ચઢવું, અસહ્ય વચન એટલે ડુર્વચન બોલવાં, સ્ત્રી મનુષ્યને પીમા ઉપજાવવી, ક- દર્શના કરવી, માંહોમાંહે હાસ્ય મશ્કરી કરવી, વાજાં ફાલ્યાદિ ક્રિયા કરવી. તે સર્વ કર્મ અનર્થદંડનું કારણ જાણવું. એ દ્રવ્યહોલિ છે, તે ઉત્તમ પુરુષને ત્યાગવા યોગ્ય છે. ધર્મો મનુષ્યને તો જાવહોલિ આ પ્રમાણે કરવી, તે કહીએ ઢીએ. જાગ્રત તપરૂપ અગ્નિ લઈને

કર્મોનાં દલિયારૂપ જે ઠાણાં તેને વાલી નાલવાં તથા ધર્મધ્યાનરૂપ પાણીથી खेल કર-
 વો, શુભ જાવનારૂપ જલે કરી ક્રીમા કરવી નવતત્ત્વરૂપ ગુલાલ ઉમાન્વો, પાંચ સમિ-
 તિરૂપ પિચકારી હાથમાં લઇને ઉપશમજલરૂપ ઠંટકાવ કરવો એ પ્રકારે ઉત્તમ પુરુ-
 પને જાવહોલિ કરવી તથા खेलવી, પણ જગ્ય જીવે દ્રવ્યહોલિની તો સામું પણ જોડું નહીં,
 હોલિ खेलવી નહીં, એ પાપપર્વે સિધ્યાત્ત્વની વૃદ્ધિ કરનારું છે, સંસારવૃદ્ધિનું દાતા છે ગુરુ કહે
 છે કે જો શ્રાવકને હોલિ કરવી હોય તો પૂર્વોક્ત દ્રવ્યહોલિ ન કરવી, પરંતુ વર્ષમાં ત્રણ
 ચોમાસી આવે છે, તેમાં ફાલગુન ચોમાસી હોલિને દિવસે આવે છે, માટે તે વખત ચૌદશ
 અને પૂનમ મહી વંહુ દિવસ ઠઠ કરીને વે ઉપવાસ કરવા, પોસહ કરવો. સર્વ સંઘે એકઠા
 થઈને મોટા મહોત્સવ સહિત જગવાન્ આગલ પૂજા જણાવવા, માંગલિકનાં પદ બોલવાં
 અવીર, ગુલાલ, કુકુમ, ચંદનનાં ઠાટણાં કરવાં પઠી સ્વામીવાત્સલ્ય કરવું. એવી રીતે હોલિ
 કરવી એટલે તપોરૂપ આશ્રિ સલગાવીને કર્મરૂપ ઠાણાં બાલવાં, રાગ દ્વેષરૂપ કાષ્ઠ
 વાલવાં, ધ્યાનરૂપ મંત્ર જપવાં ક્ષત્રાદિક શુભ કરાણી કરવી તથા ગ્રંથાંતરે વલી એમ પણ
 લખ્યું છે કે, વ્યતરીને જે વારે પાઠલો જવ સાંજસ્યો, તે વારે તેણે જાણ્યું જે આ નગરનાં
 લોક મહા હુણ્ડે, કારણકે મને કોઈ વારે પૂરી જિજ્ઞાસા આપતાં ન હતાં. એમ ચિંતવો

क्रोधवत अइ थकी लोकोने चूरवा माटे ते नगरनी उपर आकाशमार्गेशी एक मोटी शि-
ला विकूची. होलिकानुं पुण्य प्रबल हतुं तेथी तेने मारवा माटे कांइ उपाय चाळ्यो नहीं, अने
शिला देखी लोक सर्व त्रय पामतां थकां तेनी सामे धूप प्रमुख करी बलिवाकुला उठावी
पूजा करवा लाग्यां. ते वारे ते व्यंतरी कोइक रीते मुखशी बोली जे अहो लोको! मारां
पीयरियां जांड हतां, अने सासरियां जरमा हतां. ते बेहु कुल उपर मने घणो खेह
रह्यो ठे, माटे जांम अने जरडा टाळीने बीजा सर्व लोकोने हुं मारी नाखीश. ते सां-
जली सर्व लोके विचारुं जे आपणे पण जांम अइए तो ए मारशे नहीं. एम मरणनी
बीकशी सर्व लोकोए रुमा कुलनी मर्यादा मूकीने जांमपणुं आदखुं, जे वचन बोलवा
योग्य न हतां, तेवां निर्लज्ज वचन बोलवा लाग्यां, दुष्टवाजां वजावतां जांम जेवां थयां.
बली बीजे दिवसे शरीरे राख अने धूम लगामी कादव चोपमीने जरमा सरखां थयां. ते
दिवस पढी वर्षोवर्ष होलिने बीजे दिवसे धूलेटी पर्व प्रवर्तुं. ते वारे ते व्यंतरी सर्व लो-
कोने जांम जरमा देखीने प्रसन्न अइ थकी पोताने स्थानके गइ. एवी रीते सद्गुरु कहे
ठे के हे त्रयो! मिथ्यात्वरूप लौकिक होलि प्रवर्त्ती, ते कर्मबंधनरूप जाणवी. ए
कोइ रीते कट्याणकारी नथी, माटे ते परिहरवी. सौजाग्यपणुं, संपूर्ण आयुष्य, नीरो-

ગતા, આશ્ચર્યકારક સંપદા, ઉપમારહિત રૂપપણું, જગત્માં યશસ્વીર્તિની પ્રસિદ્ધતા, વકુરા-
 ડપણુ, હાથી, ઘોઘા, રથ, પાયઠયુક્ત રાજ્યલક્ષ્મી, પન્નિતાડ, ચતુરાડ, વિવેકપણું ઇત્યાદિ
 મંપદાનો જો અચિલાપ કરો તો એ હુદ્દા હુર્ગતિના દાતાર એવા મિયાત્વીર્જનાં પર્વોનો
 ત્યાગ કરો, અને શ્રીજિનધર્મનું સેવન કરો. જે ચક્રી સર્વ પ્રકારનાં પૂર્વોક્ત સુખ પામીને
 પરત્વે ન્વર્ગપિવર્ગ પ્રત્યે પામો. તે કારણે જલ્પ્ય જીવોએ પોતાનાં આત્માના સુખને માટે
 શ્રીગીતરાગ દેવનો ઉપદેશોલો ધર્મ સેવન કરવો. સામાયિક, પોસહ, પન્નિમણું, વ્રત,
 પચરક્ષણ, જગવંતની પૂજા, ગુરુવચન, વ્યાખ્યાનાદિક ધર્મ આરાધન કરવો વતી ગુરુ
 કહે છે કે જે પ્રાણી વલ્લતી હોલિની જાલમાં એક મુદ્દિ ગુલાલની નાલે તો તેને
 દગ ઉપગાસનું આલોચણ આવે, તથા જો એક લોટો પાણીનો રેહે તો એકસો ઉપગાસનું
 આલોચણ આવે, મૂત્ર નાસે તો પચાસ ઉપગાસનું આલોચણ આવે, ઝાણાં નાલે તો પચ્ચીશ
 ઉપગાસ, એક ગાલ ઘોલે તો પત્તર ઉપગાસ, ગીત ગાય પાગ ગાય તો દોહસો ઉપગાસ,
 મુઠ્ઠા પચાવે તો સિત્તર ઉપગાસ, એક ઘાણું નાલે તો વીશ ઉપગાસ, ઘાણાંનો દારડો કરી
 નાલે તો સો ચાર વલ્લી મરબુ પડે, શ્રીફલ નાલે તો હજાર ચાર વલ્લી મરબુ પડે, એક
 સોપારી નાલે તો પચાસ વલ્લત વલ્લી મરબુ પડે, ધૂલ રાલ નાલે તો પચ્ચીશ વલ્લત

बली मरबुं पड़े, होलिनी खानो खोदे तो सो वार बली मरबुं पड़े, होलिमां लाकना नाखे तो हजार वखत बली मरबुं पड़े, होलि सलगावे तो हजार वखत चंदावना कुलमां उपजबुं पड़े, एकवार बाले तो दश हजार वखत बली मरबुं पड़े, होलिनी पूजा करे तो बली मरबुं पड़े. बली जे पुरुष होलिभूख्यो रही व्रत करे, ते एक हजार वखत म्बेहना कुलमां उपजे. एरीते सर्व पापेशी होलितुं पाप घणुं ठे, सराग वचनशी, घणा अनाचारशी, ठक्कायनी हानिना दोषशी, दारु, खोट, तटकीया, चुंगलां, जाठां, इंटालां घणां बले ठे तथा लोक पोतपोतामां बाधी मरे, आपसमां लमाइ करे, तेथी दणानां माथां फूटे, इत्यादिकशी पाप उपजे ठे, घणा गरीब लोक शाप आपे. इत्यादिक अनेक अनर्थ थाय ते सर्व पापना हेतु ठे, माटे धर्मिष्ठ प्राणीने होलिनी ज्वाला पण जोवी योग्य नशी. नवकार गुणवा, बेलां करां, अने होलिना फितुरशी जीवने दूर राखवो, जे माटे “लाखे एक लखेसरी, सोए एक सुजाण ॥ धर्मी थोमा, असराप थोमा, सिंह थोमा, हंस थोमा, साधु थोमा, सुजाण थोमा, गंजीर थोमा, वातना राखनार थोमा, दातार थोमा” माटे अनर्थरूप पाप न करबुं, होलि बलती न जोवी, अंतःकरणमांशी अज्ञानदशा काढी नाखवी. इति हुताशनीपर्वव्याख्यानं संपूर्णम् ॥ ॥

॥ अथ श्रीदीवाली कल्पनुं चालावबोधरूप वखाण प्रारंभ ॥ वीरविश्वेश्वरं देवं, नत्वा-
 ऽहं भक्तिभावतः ॥ दीपाक्षिपर्वव्याख्यान-चालवोधं करोमि वै ॥ १॥ अर्थः-श्रीवीर भ-
 गवंतने भक्तिभावधरी नमस्कार करीने दीवाली पर्वनुं वखाण चालवोधरूपे करुंहुं. तिहां
 थम ए पर्व केम थयुं ? तेनुं कारण कहीशु वीजुं ए पर्वने दिवसे शां शां काम करवां ? ते
 ।शु. वीजु ए पर्व आराधवानुं फल कहीशुं ए त्रण अधिकार ग्रंथांतरश्री लखशुं. तेमां
 स ए दिवाली पर्व केम थयुं ? ते कहीए ठीए स्वर्गपुरी समान एवी उज्जयणी नगरी
 ठे, तेमां संप्रति राजा राज्य करे ठे ते राजा महा प्रतापवंत त्रण खंरुनो जोका ठे. ते
 नगरीमां जीवंत स्वामीनी प्रतिमा महा प्राजाविक ठे. तेने वांदवा माटे श्रीसुहृस्ति नामे
 आचार्य तिहां आव्या हता. तिहां एकदा श्रीजिनेश्वरनी रथयात्रानो वरयोको
 नीकलयो ठे. तेनी साथे सुहृस्तिस्वरिपण श्रीसंघ सहित राजमागें चाल्या जायठे. एवामां
 संप्रति राजा गोखमां वेग ठे, तेमणे सुहृस्तिस्वरिने दीग. तेथी तेने जातिस्मरणद्वान
 उपन्युं. ते वारे पूर्वभवे ए आचार्य मारा गुरु हता, एम जाणवामां आव्याथी तरत गोन थ-
 की उतरी, नीचे खावी आचार्यने प्रदक्षिणा दइ वांदीने विनय करी पृठवा लाग्यो के, हे
 सी ! तसे मुजने उल्लो गो ? आचार्य कहुं के हे राजन् ! तुजने कोण नथी उल्लवनुं ?

તું રાજા બો, તે તો સર્વ કોઈ જાણેજ છે. ત્યારે રાજા બોલ્યો હે જંગવનુ ! જાણવાનું તો હું નથી કહેતો. એવું સાંજલી આચાર્ય શ્રુત ઉપયોગ દંડ બોલ્યા કે હે રાજન્ ! મેં તુજને ઊલ-
 સ્યો છે, જે તું મારો શિષ્ય થયો હતો. તે વારે રાજા બોલ્યો હે સ્વામી ! હું જાણતો નથી, જે મુજને ચારિત્ર તે કેમ ફલીનૂત થયું ? આચાર્ય બોલ્યા કે હે રાજન્ ! જે વારે સા-
 ધુર્લે ગોચરી ગયા, તે વારે તેને નક્તિથી લોક આહાર વહોરાવતા હતા. તે દેહીને તું નિહુ-
 કનો જીવ હતો તેથી મનમાં વિચારવા લાગ્યો, જે હું માગતો ફરું હું, તે ઠતાં પણ મુજને કોઈ લોક આપતાજ નથી, અને એમને લામ્વા આપે છે. તો હું પણ એમને ત્યાં જઈ લામ્વા માગું. એ સાધુને કાંઈ ત્રોટો નથી, એમને તો ઘણાં લામ્વા મલે છે, એમ વિ-
 તવી તું અમારે લપાસરે લાવતી લાલચે આવ્યો, અને અમારી પાસે લામ્વાનું માગું, તે વારે અમે તુજને કહ્યું, કે તું જો અમારા જેવો થા, તો અમે લામ્વા આપીએ. તે પણ વિચાલું જે જો હું એના જેવો થાઉં, તો મને લામ્વા માટે સારું મલે. એવું ધારી તેં દીક્ષા લીધી. અમે તુજને લામ્વા લાવ્યા. પછી તે પણ પેટ જમ્યા ઉપરાંત ઘણાજ લામ્વા લાધા, તેથી તુજને વિષૂચિકા થઈ, સાધુ સર્વ તારી વૈયાવજ્ઞ કરવા લાગ્યા. તે વારે તેં જડક પરિણામે એવું જાણ્યું, જે આ જોલ પણ ઘણેજ રૂમો છે. એમ જોલની

अनुमोदना करी पुण्य बांध्युं. पढी तेज रात्रिमां मरण पामी पुण्यप्रज्ञावधी तुं अही संप्रति
 राजा थयो चारित्रने रुडुं कहुं तेनुं आ फल थयुं. एवुं सांजलीने राजा गुरु उपर अत्यंत
 प्रीति धरतो थको वोढ्यो के हे प्रज्ञो ! आपणा प्रज्ञावधी ए राज हुं पाम्यो हुं, तो हवे
 ए राज्य तमेजल्यो आचार्य वोढ्या के हे राजन् ! अमार ए राज्यनी इछा नथी अमे तो
 आ अमारा शरीरनी पण गरज राखता नथी, तो वली राजने शुं करीए ? ए राज्य
 तमारा पुण्यथी तमने मढ्युं ठे, तो हवे फरी पण तमे समकित धारण करो, अने श्रीजि-
 नशासननी पूजा, प्रज्ञावना करी धर्म दीपावो, सद्गुरुनी पासे धर्म सांजलो दान,
 शील, तप अने ज्ञावरूप चार प्रकारनो धर्म करो वली ए धर्म पर्व दिवसे विशेषे करो. ते
 सांजली राजा वोढ्यो के हे स्वामी ! पर्युपणादिक पर्व तो श्रीजिन आगममां प्रसिद्ध ठे,
 परंतु दीवाली पर्व उपर सर्व लोक उत्तम रूमां वस्त्र घरेणां दिक पहेरे ठे, अने हार वृ-
 द्धादिकने पूजे ठे, माटे ए पर्व ते केवी रीते थयुं ठे ? ते कृपा करी कहो. ते वारे आचार्य
 कहेवा लाग्या के हे राजन् ! ए पर्व उत्पन्न थवानुं कारण हुं तुजने कहुं हुं, ते तुं उपयोग
 राखीने सांजल आ जगत क्षेत्रमां क्षत्रियकुंठ नामे नगरने विषे सिद्धार्थ नामे राजा,
 तेनी त्रिशला देवी नामे पट्टराणी, तेनी कूखे प्राणत देवलोक पुण्योत्तर विमानथी चवीने

उत्तराफाट्पुनी नक्षत्रे श्रीवीर आवी उपन्या. ते वारे त्रिशला राणीए चौद सुपन दीठां-
अनुक्रमे चैत्र शुदि तेरशने दिवसे जन्म थयो. ठप्पन्न दिक्कुमारिका तथा चोसठ इंद्र जन्म-
महोत्सव कख्यो. जन्म थया पढी माता पिता धनधान्यादि सर्वप्रकारे वध्यां, तेथी तेनुं वर्ऊ-
मान एवुं नाम पाळ्युं. तथा परिसहथी अने देवताथी जय न पाभ्या, माटे देवताउए श्रीम-
हावीर एवुं नाम पाळ्युं. अनुक्रमे यौवन पाभ्या, ते वारे जोगसमर्थ जाणीने माता पिताए
यशोदा नामे कन्या परणात्री. एमनो काको सुपाश्व हतो, वक्तो ज्ञाड नंदी वर्ऊन हतो, सुद-
र्शना नामे बहेन हती. हवे यशोमती स्त्री साथे सुख जोगवतां थका तेमने प्रियदर्शना
नामे पुत्री थड. एवा परिवारे परखा थका जे वारे अष्टावीश वर्पना थया, ते वारे माता-
पिता देवलोके पहुँच्यां, तेथी गर्जमांठता जगवंते अजिग्रह कख्यो हतो जे माता पिता
जीवतां चारित्र लेखुं नहीं, ते अजिग्रह संपूर्ण थयो. तथा पिमोटा ज्ञाड नंदी वर्ऊनना
कहेवाथी बे वर्ष वली पण गृहवासे रखा. पढी लोकांतिक देव आवी बोढ्या के हे
जगवन् ! तीर्थ प्रवर्त्तावो. ते वारे जगवान् संवत्सरी दान आपी, ठठनुं तप करी मोटा
महोत्सवथी चंडप्रजा पालखीमां बेसी मागशिर वदि दशमीने दिवसे पाठले पहारे
दीक्षा लेता हवा. तिहां मनःपर्यवज्ञान उपन्युं, चीजे दिवसे कोट्यागसन्निवेश गोमे

जइ पारणे कीरनुं जोजन कछुं, सर्व मली सारुवार वर्षतप कछुं, गोवालीयाना, शूल-
 पाणि यदना, संगमदेवना उपसर्ग सखा, अने कजुवालुका नदीने तीरे श्यामाक कुटुं-
 वीना क्षेत्रमां शाढमली वृद्धनी नीचे शुक्ल ध्यान ध्यावता गोदेहिकासने वेठा. ठठ तपे करी
 वैशाख शुदि दशमीए घातीकर्मने दय करी केवलज्ञान पाम्या. देवे समवसरण रउं,
 चोसठ ड्ड आढ्या, इंड्रचूति आदिक अगीयार गणधर थाप्या. तेना नव गढ थया, चौद
 हजार साधु, ठत्रीश हजार साध्वीउं, एक लाख उंगणसाठ हजार श्रावक, त्रण लाख
 अठार हजार श्राविकाल आदिक परिवार थयो, अने दीक्षा लीधा पठी एक चोमासुं
 अस्थि ग्रामे, त्रण पुष्टचंपामां, वाणीय ग्रामे विशाल नगरीनी निश्राए वार चोमासां, राज-
 गृहीना नालंदा पारु चौद चोमासां, मिथिलामा ठ चोमासां, चड्डिका नगरीमां वे चोमा-
 सां, आलंजिकापुरीमां एक चोमासुं, प्रणीतचूमिमां अनार्य देशम्लेष्ट देशमां एक चो-
 मासुं, सावढीमां एक चोमासु तथा ठेल्लु अंतनुं एक चोमासुं पावापुरीए हस्तिपाल
 राजानी सजामां कछुं तिहां जगवंते पोतानुं आयु खटप जाणी जापावर्गणानां पुजल
 अधिक हतां, माटे लोकना हितने अर्थे सोल पहेर पर्यंत देशना दीधी एवामां पुण्य-
 पाल राजा आढ्यो, तेणे पूछुं के हे जगवन् ! मे आठ स्वप्ना दीगां तेनां नाम कहुं बु-

પ્રથમ સ્વપ્ને જૂની શાલામાં હાથી દીગો, બીજે સ્વપ્ને વાંદરો ચપલતા કરતો દીગો, ત્રીજે દ્વીર વૃક્ષને કાંટા દીગા, ચોથે કાગળો ઘણાં પાણીથી ખરેલા સરોવરને ઢોમ્મી સ્વલ્પ પાણીમાં સ્નાન કરતો દીગો, પાંચમે સિંહનું મનું દેખી બીજાં જનાવર વેગલાં રહે, પણ પાસે ન આવે. ઠઠે કમલ ઉકરમે ઊગતું દીગું, સાતમે ઉચ્ચર ક્ષેત્રમાં બીજ વાવતો દીગો, અંતે આ-ઠમે સ્વપ્ને સોનાનો કુંડ મલીન ઝર્ર થયેલો દીગો. માટે હે ઝગવંત ! એ સ્વપ્નોનો શ્યો અર્થ છે ? તે કહો. તે વારે ઝગવાનું બોલ્યા કે હે રાજન ! એ સ્વપ્નોનું ફલ હવે પાંચમા આરામાં વર્તશે તે હું કહી સંજ્ઞલાવું. પ્રથમ સ્વપ્ને જે જૂની શાલામાં હાથીડે રહે છે, તે જૂની શાલા પડતે થકે તેમાંથી કાઢવા માંડ્યા તોપણ કેટલાએક હાથીડે નીકળ્યા નહીં, તે વિનાશ પામ્યા. તથા કેટલાએક તે શાલાથી સંહોત્ર પામીને નીકળ્યા, તે વિનાશ ન પામ્યા. એવું જે સ્વપ્ન દીગું, તેનું ફલ કહું. આ પાંચમા આરામાં ડુઃખ, દૌર્ભાગ્ય, દીનપણું, રોગ, પીના, તે સમાન વિષમ જૂની શાલા જેવો ગૃહસ્થાવાસ જાણવો. તેમાં હાથી સરલા ધર્માર્થી શ્રાવક જાણવા. તે એવા યજ્ઞે કે ગૃહસ્થાવાસમાં રહ્યા થકા મહા ડુઃખ દેવ-જો, તોપણ દીક્ષા લેશે નહીં, અંતે જો લેશે તો પાઠા મૂકી દેશે, પરંતુ વ્રતરૂપિણી નવીન શા-લામાં જડ અવિઘ્નપણે રહેશે નહીં. જૂની શાલામાં જ પડ્યા રીવાજો. કદાપિ

कोइएक सत्पुरुषो गृहस्थावासरूप जीर्ण शालामांथी नीकलीने चारित्र ग्रहण करशे, तो ते-
 मां पण घणा स्वप्नपरिणामी थशे यथार्थ चारित्रमां रही शकशे नहीं. कोइ विरला पुरुषज
 साधु थइने आगमानुसारे घर संबंधी संक्लेशनी अवगणना करी दीक्षा लइ कुलीनपणा
 माटे चारित्रनो निर्वाह करशे. ए चावार्थ जाणवो ॥ दोहा ॥ जीरण शाला रक्त थया, हस्ती
 तणा समाज ॥ तस कोन्ने शाला पत्नी, गुजी रह्या गजराज ॥ १ ॥ पत्तां कोइक नीकले, कोइक
 रहे संक्षोज ॥ घणा त्रास पामे तिहां, वली थोना अक्षोज ॥ २ ॥ इति स्वप्न ॥ अथ
 स्वप्नफलं ॥ जीरण शाला स्थानके, घोर गृहस्थावास ॥ तिहां मुनिवर गज सारिखा, न
 तजे गृहनो पास ॥ ३ ॥ घर मूके तोपण धरे, घणा घणानी आश ॥ निज चारित्र थकी पत्नी,
 करेज वतनो नाश ॥ ४ ॥ आवक ते पण धर्मथी, रहित होशे अति मंद ॥ दीक्षा लइ
 नहीं पालशे, फरी ग्रहेशे गृहफंद ॥ ५ ॥ संक्लेश पामी करी, होशे जन्न परिणाम ॥
 विरला साधु होशे वली, थिरताए कोइ गाम ॥ ६ ॥ संक्लेश दूरे करी, आगमने
 अनुसार ॥ दीक्षा लइने पालशे, निर्वहेशे व्रतचार ॥ ७ ॥ इति प्रथम स्वप्नफलं ॥ इवे
 वीजा स्वप्नमां, कोइक स्थानके घणा वानरानो समूह ठे, ते वानरानो स्वामी पोताना
 शरीरे विष्टानो लेप करे ठे, तेम टोळामांहेला वानरा पण पोताना शरीरे विष्टानो लेप

કરે છે. એવું તે વાનરાડું અપચેન દેખીને લોકો તે વાનરાની હાંસી કરે છે, તેને વાનરા કહે છે કે એ વિષ્ટા કાંઈ અપવિત્ર નથી, એ તો ગોશીર્ષચંદન સમાન છે, તથા કેટલાક વાનરા તે વિષ્ટાને અપવિત્ર જાણી નથી લીંપતા, તેના ઉપર વલી બીજા વાનરા રોષ કરે છે, લીજે છે, કે તમે કેમ વિષ્ટા નથી લીંપતા ? જે એવું સ્વપ્ન દીધું, તેનું ફલ કહે છે કે ચંચલ વાનરાની પટે ચપલાત્મા, અલ્પસસ્ત્રવાલા એવા અને જ્ઞાનક્રિયાને વિષે અનાદર કરનારા, શિથિલાચારી, ચલપરિણામી યતિઠે થશે, અને વાનરાના યુધ્ધનો અધિપ જે વાનરો કહ્યો, તેની પેટે ઇહાં ગભ્બના અધિપતિ આચાર્ય જાણવાં. તે સાવધ સેવનરૂપ ડુષ્ટકર્મ તદ્રૂપ અશુચિ જે વિષ્ટા, તેણે કરી પોતાના આત્માને લીંપશે, અને બીજા પણ તે આચાર્યની પાસેના રહેનારા જે શિષ્ય પ્રમુખ હશે, તે પણ અશુચિરૂપ સાવધ્યકર્મે કરી લીંપાશે. તે વારે અયોગ્ય પ્રવૃત્તિ અનાચાર દેખીને લોક તેમની હાંસી કરશે. તે સાંત્રલી પ્રવચનના નિંદક તે હાંસી કરનારાડુંને એમ કહેશે કે, અમે જે આચરીએલીએ તેની ગર્હી નિંદા કરવી યોગ્ય નથી, અમે તો સાદ્ગાત્ કેવલ ધર્મનું જ અંગ આચરું, હે, એવું કહેશે. હવે તે શિથિલાચારીડું પાસે બેસનારા બીજા કેટલાએક વલી સાવધ સેવન નહીં કરે એવા થશે. તેમની તે શિથિલાચારી સાધુડે હાંસી મશ્કરી કરશે,

જેમ કોઈ ગ્રામીણ લોક થકા નગરવાસી લોકોની હાંસી મશ્કરી કરે, તેની પેરે તે શિથિલા-
 ચારીડં પણ સાવચતા ત્યાગી એવા જે સાધુડં હશે તેને કહેશે કે, અગીતાર્થ યત્કિંચિત્કર
 મૂર્ખ છે એવી હાંસી કરશે, એ રીતનાં વિપમ સાધુ આગામિક કાલે થશે. અર્થાત્ માથું મુંઝા-
 વ્યા પઠી ચપલ વાંદરાની પેટે ઢીલા થશે, થોડું જાણીને અજિમાન કરશે, નવાનવા વેપવના-
 વશે, ક્રિયા પાલવામાં ઢીલા થશે. તેને કોઈ ઉત્કૃષ્ટ માર્ગે ચાલનારા શિલામણ આપશે કે
 તેમે અવિધિમાર્ગમાં કેમ પડ્યા તો? અને જૂઠી પરંપરા કેમ ચલાવો તો? તે સાંજલી તે લિંગી-
 ડં તથા તે લિંગીડના જરમાવેલા યુદ્ધસ્યો મલીને જેમ કાગળા નગરના લોકની હાંસી કરે,
 તેની પેટે શુદ્ધ માર્ગે ચાલનારાને કહશે કે, જૂડી આ ઉત્કૃષ્ટ ચારિત્રીયા થયા છે. હમણાં પાં-
 ચેમો આરામાં ચારિત્ર ટેજ કયાં? એવી રીતે ત્રણાચારી વાંદરાની પેટે ચપલાઈ કરશે. એ વીજા
 સ્વપ્નનું ફલ ॥૬॥ ત્રીજે સ્વપ્ને ઠાયાપ્ સહિત નવપદ્મવ થયેલું જે ક્ષીર વૃદ્ધ, તેની નીચે સિંહના
 ધૃષ્ટા બાલક પ્રશંતરૂપે વેગા દીઠા. તેમનાં લોકો વલાણ કરે છે, પ્રશંસા કરે છે, તેની પાસે
 બાવલનુ વૃદ્ધ છે, તેની નીચે કૂતરાના બાલક ક્રીડા કરે છે. ઇંડું જે સ્વપ્ન દીડું તેનું ફલ
 પ્રત્યુ કહે છે કે હે રાજન્! ક્ષીર વૃદ્ધની જેવા શ્રાવક જાણવા. ઇટલે જે ક્ષેત્રમાં સાધુનો વિ-
 હાર પ્રવર્તે, તેવા ક્ષેત્રમાં રહેનારા શ્રાવક તે ક્ષીર વૃદ્ધ જેવા જાણવા. અર્થાત્ જલ્પા જ્ઞાન-

દીવાલી.

॥ ૬૨ ॥

ક્રિયાવાન્ જે સાધુ તેની શક્તિ બહુમાન કરનારા, શ્રીજિનશાસન પ્રજાવક, સાત દેત્રે ધન વાવરનારા દાતાર, ધર્મનું દાન દેવાને તત્પર, સાધુને રાખવાને વિષે તત્પર, ચારિત્રીયાના રાગી એવા દ્વીર વૃદ્ધ જેવા શ્રાવક, તેને ઘણા સિંહના બાલક સમાન એવા નિત્ય-વાસી પાસઘા, ઉસન્નાદિક સાધુડતે રુંધી રહ્યા છે, સંક્લેશ પમાની વીજાને યાવા વાંઢે, તે માટે કૂતરા પ્રાય વીજા પણ ગઢવાસીડ તે પોતે લોકોને રંજવાને અર્થે પાંચન-રૂપી અફને સાધુપણું દેલાડશે, તેથી કેટલાએક લોક તથાવિધ દેહી કુતૂહલ પામ્યા અકાજ એવા પાંચડીડની સેવા કરશે, તેની પ્રશંસા કરશે, તેમના ધર્મના અધિકારી કરી આપશે. તે પાંચડીડનાં વચનના અધિકારી અશે. ગઢની પરંપરા ચલાવશે. એવી રીતે તે પાંચડીડનું વચન પ્રમાણ કરવાથી ત્યાં કોઈએક ધર્મત્મા શ્રાવક અનાચાર જાણી તે પાંચડીડનો ત્યાગ કરશે. એવા જાવિક જે ધર્મને વિષે શ્રદ્ધાવાન્ અફને પ્રવર્તશે તેવા ઉત્તમ જીવોની વહી તે લિંગી પાંચડી લોક હેલના કરશે. કૂતરાની પેરે હેલવા યોગ્ય કરશે, એકવાર શુદ્ધ ધર્મને કહેવે કરીને નિર્જર્તસના કરશે, શુદ્ધ ધર્મના કહેનારને કુલિંગીડ હેલશે, જે સુકુલને વિષે રહેશે તે વાચાલ સમાન પ્રતિહાસ્યના કારણ અશે, અવજ્ઞા કરી હેલવા યોગ્ય અશે. આ ધુષમારક વશે કરીને ધર્મના જે ગઢ છે, તે સિંહના વા-

लकनी पेरे डुष्ट थशे. जावार्थ ए ठे जे जला. ज्ञान क्रियावान् साधु होय तेना नृत्तिवंत
शासनना प्रजावक सात क्षेत्रे धन वापरनारा मुनिजनोने वद्वज एवा कीर वृक्ष समान जे
श्रावक तेमने द्रव्यलिङ्गी साधुर्ल कंटक सरखा थइने जला मुनिनी संगत करवा देशे नहीं
सूत्रपरंपराए चालनार साधुर्लनी पासे जनारा रूडा श्रावकोने ते वेपधारीर्ल द्वेषथी
कहेशे के तमे अमारा गहना ठो, माटे अमोने ठोमीने क्यां जाल्ठो? त्यां जशो तो
अष्ट थइ जशो इत्यादिक वचन कहेशे मत्सर धरता तेने वलगी रहेशे. तथा जला मुनि-
उने देखीने ते वेपधारीर्ल कहेशे के आ तो वगला नृक्त थइ फरे ठे गहने जगवी ना
खीने बांपडा साधु थया ठे. साधुपणुं तो आ पांचमा आरामां ठेज क्यां? एवा बोल
बोलतां, पोतानो गह थापन करता, जला क्षेत्रमां साधुने आववा देशे नहीं. एवा कांटा
सरखा द्रव्यलिङ्गी थशे. ए त्रीजा स्वप्ननुं फल कह्युं ॥ ३ ॥ हवे चोथा स्वप्नमां कोइक कागडा-
नुं टोळुं तृपावंत थकुं वाक्मीना तटनी सन्मुख जलुं ठलुं वचमां कोइ कुत्सित सर त-
लाव देखीने जे वारे तिहां जवा मांड्युं, ते वारे ते टोळामांहेला कोइक कागडाए तेमने
वाळुं के, अरे! त्यां पाणी नथी तोपण तेनी वात अणमानता थका ते कागडा कुत्सि-
त सरमां गया. तिहां सर्व विनाश पारया. हे राजन्! ए स्वप्ननुं फल सांजल. जे अत्यंत गं-

दीवाली.

॥ ६२ ॥

जीर एवा जला अर्थना जालनारा; तथा उत्सर्ग ते सर्वथा नियम अने अपवाद ते य-
थाशक्तिए नियम करवा एवा मार्गने विषे कुशल, घेला नहीं, पण घेलानी पेठे रा-
जाने न्याथे करीने रहेला, कालोचित धर्मे संयुक्त, उपासराने विषे अनिश्रित एवा
सुसाधु मुनिराजनी परंपरा ते वावकीने स्थानके जाणवी, अने अत्यंत वक्त, जक्त, घ-
णा कलंके करी संयुक्त पण धर्मार्थी माटे धर्मेने विषे श्रद्धाए करी संयुक्त ते बापमा
जला मार्गशी विपरीत एवो जे धर्मे तेना करनारा, अधर्माचारी, दुष्टानुष्ठानने विषे
रक्त, माठी परिणतिए अपरिहणाने विषे दुष्ट मार्गे प्रवर्त्तता एवा लोक ते कर्मबंधने
कारणे दुष्ट मूढ धार्मिक वायस जेवा जाणवा. एवा पुरुषो ते सुसाधुरूप वावकी तर-
फ जतां थका मार्गनी वचमां कुलिंगीरूप कुत्सित तलाव देखीने ते मार्गे जणी जशे,
ते वारे मूढ धर्मीने कोइ गीतार्थ कहेशे के, अरे जोलाउ! तमे जे धर्ममां प्रवर्त्तो ठो, ते धर्म ए
न होय, केमके कर्मबंधनी हेतुभूत एवी माठी परिणति ज्यां वर्त्ते, त्यां अनुवाद प्रवर्त्तनाए
धर्मपणुं न होय, माटे धर्मेनो आज्ञास मात्र पण एमां नथी, तोपण ते लोको गीतार्थनुं
वचन अणमानता पाखंकीना धर्मेने विषे जशे. तेवा पुरुषो वायसनी पेठे विनाश पामशे,
संसारमां पफशे. तेमां वली जे पुरुष पूर्वोक्त वाड्य सरखा गीतार्थ गुरुनां वचन मानशे

તે શુદ્ધ ધર્મના થાપનાર થશે. એ ચોથા સ્વપ્નનું ફલ કહ્યું ॥ ૪ ॥ હવે પાંચમા સ્વપ્નનું ફલ કહે છે:—અનેક જીવે કરી આકુલ એવું જે વિષમ વન, તેમાં એક મૃતક સિંહનું કલેવર છે, પણ તેનું કોઈ પ્રદાન કરતું નથી. શિયાલીયા પ્રમુખ પણ તે મૃતક સિંહનો વિનાશ કરતા નથી, અનુક્રમે તે સિંહના કલેવરને વિષે કીડા ઉપન્યા તે દેહીને શિયાલીયા પ્રમુખ જીવ પણ તેને ઉપદ્રવ કરે છે, એવું સ્વપ્ન દીતું તેનું ફલ હું કહું છું, તેનું સાંઝલ. સિંહરૂપ પ્રવચન સિદ્ધાંત જાણવો અને જિહાં ધર્મના જાણકાર સ્વરૂપ પુરુષો છે, એવું આ ધરતે દેવરૂપ વન જાણવું. જેમાં પ્રકર્ષણે કોઈ વિરલાજ સુગુરુના રૂડા પરીક્ષક થઈને ધર્મના ધોરી થકા સિંહના કલેવરરૂપ છે, અને પરતીર્થીનું જે પોતાના અંગીકાર કરેલા કુધર્મ તેને વિષે રક્ત જિનપ્રવચનનાં પ્રત્યનીક તરૂપ શ્વાપદનો સમૂહ એટલે તે વનચરજીવોનો સમૂહ જાણવો. તેણે એવું માન્યું છે, જે એ શ્રીજિન સંબંધી પ્રવચન જે છે, તે અમારી પૂજા સત્કાર દાનાદિકના ઉઘડ કરનાર છે. તે માટે યદ્યત્ તદ્યત્ પ્રવૃત્તિ કરી, અર્થના અનર્થ પ્રવર્ત્તાવતા, એવા વિષમ કુમાર્ગને અંગીકાર કરીને રહેલા જે જનો, તદ્દૂપ શ્વાપદે કરી સંકુલિત છે તે શ્વાપદરૂપ પ્રત્યનીક જનોના પ્રયે કરીને યદ્યપિ તે પ્રવચનરૂપ સિંહકલેવર ઉપદ્રવ પામેલું નથી, તોપણ તેના અતિશયનો અજાવ થવાથી સિંહકલેવરનું નિઃપ્રજાવણું થશે

અન્ય તીર્થીની સાથે સ્વતીર્થીની માંહોમાંહે પ્રીતિ થશે. કાલજાવના દોષે કરી સુસ્થિત-
પણું થશે. તથા તે સિંહકલેવરમાં જે કાલાંતરે કીના પડ્યા, તે એમાંજ રહ્યા થકા પ્રવચન
નિર્ઋધસ લોક એવા દુષ્ટ ઉપજશે જે માંહોમાંહે પોતેજ પોતાના ધર્મને નિંદશે, ઝંડના ક-
રશે, તેથી જિનશાસનની લઘુતાઠ્ઠ દેવાનુશે કે જે દેહીને અન્યદર્શની જે જિનધર્મના પ્રત્ય-
નીક લોકો છે, તે એટું કહેશે કે શ્રાવકોને પણ માંહોમાંહે એક પરંપરા દેખાતી નથી. એવી રી-
તનાં વચન પાણંડી લોકો કહેશે, તથા નિશ્ચય નિરતિશેષ એજ પ્રવચન માંહે કશો અતિ-
શય નથી, તે માટે તે પ્રત્યનીક લોક નિર્ઋયપણે પ્રવચનને ઉપદ્રવ કરશે. એટલે પાંચ-
મા આરાને વિષે શ્રીજિનશાસન તે સિંહલેવરની પેઠે તપોલબ્ધિ, જ્ઞાનાતિશય ઇત્યાદિ પ્ર-
જાવથી રહિત થશે તોપણ જેમ સિંહના મરુતને દેહી શિયાલીયા પ્રમુલ શ્યાપદ ડૂરના-
સી જાય, તેમ જૈનના શુરુ મુનિંડના પ્રજાવની આગલ અન્યદર્શનીંડે કુતીર્થીંડેરૂપ
શિયાલીયાં ઉત્ત્રાં રહી શકશે નહીં. તેમજ પાસઠાદિક શિયાલીયાં ઉત્ત્રાં રહી શકશે
નહીં. તથાપિ નાના પ્રકારના સ્વઠંદાચારીંડે અનેક પ્રકારની વિપરીત પ્રરૂપણા ગ્રંથ સમા-
ચારીંડે રચીને ઝિન્ન ઝિન્ન કરી નાખશે. તે પાસઠાના પ્રચારથી કુતીર્થીંડે પણ પીઠા
ઉપજાવશે. ઇતિ પંચમ સ્વમ્પલં ॥ ૫ ॥ ઠઠે સ્વમે કમલ જે ઠે, તે પદ્મ સરોવરાદિક મો-

टा स्थानकमां उगे, तेने वदले उकरमाना ढगला उपर कमल उगुं दीनुं ते पण सर्वत्र
 उकरमाना ढगलालं उपर नहीं, पण कोइ कोइ उकरडानी उपर उगेलुं दीनुं, ते पण वली
 जेनुं जोइए तेवु रमणिक न हतुं, पण थोरुं समीचीन अने घणुं कुत्सित हतुं. तेनुं फल कहे
 ठे:-इहां सरोवरने स्थानके धर्मक्षेत्र जाणवुं, अथवा उत्तम कुल जाणवुं. तेने विपे धर्मनी
 प्रतिपत्ति जोइए, ते पद्म सरोवर जेनुं कहेवाय, पण पांचमा आराने विपे तो जे सरोवररूप
 क्षेत्रने स्थानके राजा प्रमुख उत्तम कुलना पुरुषरूप जे साधु श्रावकनो संघ ते तो कुशील
 संसर्गी, पतितपरिणामीथको धर्मरूप कमलने वर्ज्यो, अने उकरमारूप प्रत्यंत क्षेत्रने स्था-
 नके इहां नीच कुलरूप क्षेत्र जाणवुं, एटले नीच कुलमां पण सर्वत्र नहीं, परंतु कोइ कोइ
 जातिविशेषमां धर्म प्रवर्त्तेशे अर्थात् जे जीव आजीविकाना दोपे करी दुःखी आथका लो-
 के निंदित थका रीस प्रमुख दोपे करी दुष्ट होवाथी पोतानो आत्मारथ साधी न शके एवा
 कूंकपटथी जरेला वणिकादि कुल मांहेला कोइक जागने विपे कदाग्रहरूप संसार वधा-
 रनार एवो लेशमात्र धर्म प्रवर्त्तेशे इति षष्ठ स्वप्नफलम् ॥ ६ ॥ सातमे स्वप्ने कोइएक कर्षणी
 दुर्विदग्ध भूमि उखर भूमिने सुक्षेत्र जाणतो थको तथा सार योग्य वीजने अयोग्य असार
 जाणतो थको अने अयोग्य असार वीजने योग्य सारबीज जाणी तेने वाबीने अंकूरा

नीपजाववा लाग्यो. तेमां कोइ दैवप्रयोगथी शुद्ध बीज आवी जाय ठे तो ते काढी नाखे ठे, पण सुद्धेत्रने विषे सुबीज वावतो नथी. तेनुं फल नगवान् कहे ठे. इहां कर्षणीने स्थानके दानधर्मनी रुचिवाला पुरुष जाणवा: ते मूर्ख लोक पात्र कुपात्रनी परीक्षा कखा विनाज ज्ञेयधारील तथा शुद्ध साधुल ए बन्नेने सरखा मानशे, अने कहेशे के आपणने तो सर्व सरखाज ठे. सर्व जगाए धर्म ठे, एम बोलता कुपात्रने पात्र जाणी दान दइ अनंत संसार वधारशे. एवा दानना देनार थशे, अथवा अवीजरूप जे कुसाधु हशे, तेने साधुनी बुद्धिए दुर्विदग्ध ग्रहण करशे. अस्थानकने विषे अविधे थापशे. जेम कोइ कर्षणी अवीजने शुद्ध बीज करी माने, अने शुद्ध बीजने अवीज करी माने, जेमां कीमा प्रमुख तेंद्रियं जीव घणा उपजे, तेमां जो कोइ शुद्ध बीजनो अंकूरो प्रगट थाय, तो ते विखेरी नाखे, तेने राखे नहीं. अथवा अन्य पक्षे शुद्ध अंकूरने चतुष्पदादिक जीवो जेहेदी नाखे. एम अजाण मूर्ख लोक धर्मनी श्रद्धाए करी जो सुपात्रने पामशे, तोपण अविधि अबहुमान आदे दइने एवी रीते करी नाखशे के जे थकी पुण्यरूपी आ अंकूरा सफल नहीं थशे. इति सप्तमं स्वप्नफलम्॥७॥ आठमे स्वप्ने प्रासादना शिखरने विषे खीरोदके जरेलो अने सूत्रादिके शोभायमान कंठवालो एवो कलश ठे, तेनी पासे वल्ली बीजी जूमिने विषे गला रहित गोबर समान

बांनो, जांगेला घट ठे. हवे काले करी ते सारो कलश पोताना स्थानक थकी चलायमान
 थइने ते जांगेला घटनी उपर पढ्यो. तेथी ते सारो कलश जांगी पढ्यो, तेनु फल जग-
 वान् कहे ठे. प्रथम उग्र विहारे करी विहार करता थका पूजा प्रतिष्ठा पामेला एवा प्रासा-
 द शिखरचूमि स्थानके रहेला जे साधुर्न ते कालने दोषे करीने पोतानुं सत्तर जेदे संयम-
 रूप जे स्थानक तेथी चढ्या. उत्सन्नीभूत थया थका शीतलविहारी मंदबिहारी थशे. ते
 वारे बीजा पासठादिक चूमिए रह्या अढार पापस्थानरूप भूमिरजे करी अत्यंत लीपाणा
 एवा असंयम स्थानके रह्या जांगेला गलावाला घटप्राय निपणपरिणामी जे हशे, तेनाथी
 पूर्वे कह्या जे सुसाधु ते जो पण टलता थका रहेशे, तोपण अन्यत्र विहारदेवना अजा-
 वथी जांगेला घडाना जेवा जे पासठादिक ठे तेनी उपर पडीने पीमाने करशे. शेष क्षेत्र
 अकर्म पीड्या थका निर्धरूपणे करी सुष्टुदेव वर्ज्जीने तेमने संक्लेशना करनारा थशे
 तिहां ते मांहोमाहे विवाद करता थका वेहु जण संयमथी त्रष्ट थशे, विनाश पामशे,
 केटलाएक तपगारवी थशे, केटलाएक क्रियाने विषे शिथिल थशे मत्सरवशे करीने अस्प-
 र्शधर्म थशे, धर्मने पूठ देशे. केटलाएक जो पण वली घेला नथी, तोपण ते घेलानी पेठे
 राजानी कथाने दृष्टांते पासठादिकनी साथे रहीने आत्मानो निर्वाह करशे. एटले

એ જાવ જે જ્ઞાનાદિકગુણસહિત ચારિત્રવંત સુવર્ણ કલશ જેવા મુનિ થોમ્મા થશે, તેમ-
 ના મનમાં પણ કાલના પ્રજાવચ્ચી લિંગીતના પ્રચારથી મત્સરદોષપણું લાગશે. એમ લો-
 ત્રપણું ઠેકાણે ઠેકાણે થશે. લિંગધારીત ઘણા થશે. તે શુદ્ધ સાધુતની સાથે કલહ કર-
 શે, તે વારે તે શુદ્ધ સાધુત પણ તેમને ઉત્તર આપવા માટે વિવાદ કરશે. તેથી લોકોના
 મનમાં બેહુ સરખા જાણવામાં આવશે. તે લિંગીત મુનિતને સંતાપીને લોકમાં પોતાના
 જેવા એ પણ છે એમ દેખાઈશે, એટલે ઘણા પ્રેલધારી જ્ઞાન, જ્ઞાણગાર કરશે, તેને લોકો
 પ્રષ્ટ કહેશે, અને મુનિતને જલા કહેશે, તે વારે તે લિંગીત મુનિતને સંતાપી તેતને ક-
 લહ કરતા લોકમાં દેખાઈને પઠી લોકોને કહેશે કે, એતમાં અને અમારામાં શો ફેર
 છે? એમ કરી સાધુની ઉપરથી લોકોનો જાવ ઉતારશે. તે વારે તે ગીતાર્થ મુનિતને પણ
 લિંગીતની સાથે મલી ચાલતું પડશે. તેથી તે યતિ નિર્ગ્રથનો જે શુદ્ધ માર્ગ છે, તેની પ્રહ-
 પણા કરશે નહીં. જે માટે તે જાણશે કે, જો આપણે શુદ્ધ માર્ગની પ્રહપણા કરશું, તો લિંગી-
 યા કલહ કરશે. એવું જોડને તે પોતાના મનમાં શુદ્ધ રહી તેતની સાથે મલતા રહેશે. એના
 ઉપર એક રાજા અને ઘેલોની કથા કહે છે. પૃથ્વીપુર નગરે પૂર્ણ નામે રાજા છે, તેનો સુબુ-
 દ્ધિ નામે પ્રધાન છે, તે મહાબુદ્ધિમાન્ છે. એક દિવસે લોકદેવ નામે નિમિત્તિયો રા-

जसजाए आव्यो तेने प्रधाने पूछुं, कहो निमित्तिया ! आगलनुं वर्ष केहुं थशे ? निमित्तियाए कहुं के, एक मास पठी एक वरसाद एवो वरसशे के, तेना जलपान करनार सर्व घेला थशे. पठी केटलाएक काले वीजी मेघवृष्टि थशे, तेनुं जल पीवाथी वली सर्वलोक सारी समजवाला थइजशे. ते सांजली राजा अने प्रधाने आखा नगरमां जलसंग्रह करवानो पडह वजनाव्यो, ते वारे सर्वलोक के जलसंग्रह कख्यो तेमज राजा अने प्रधाने पण जलसंग्रह कख्यो एवामां एक मास वीत्यो के कुमेघवृष्टि थइ. तेणे करी सर्व कूवा तलाव नराइ गयां, पण तेनुं पाणी कोइ पीए नहीं सहु कोइ पोताना घरमां संग्रह करेहुं पाणी पीए एम करतां एक राजा, वीजो प्रधान, एवे विना वीजा सर्व लोको संग्रह करेहुं जल खपी गयुं ते वारे ते नबु पाणी पीवा लाग्या तेथी सर्व लोक घेलां थइ गयां. ते वारे राजसन्नामां आवनार सामंतादिक सर्व लोक कचेरीमां वेठा थका गांजा बनी गया; परंतु राजा अने प्रधान एवे जण घेलाइनां चिह्न करे नहीं ते जोइ सर्व सजालोके जाण्युं जे आ राजा अने मंत्री वे गांजा थइ गया ठे, आपणा जेवा समजु नथी, माटे एने लठानी मूकीए, अने वीजा माह्याने राजा अने प्रधान करी स्थापीए. एम सर्व जनोए विचाखुं. ते वात प्रधाने राजाने कही, ते वारे राजाए कहुं, ए सर्वलोकने काढी मूको. तेने

प्रधाने कहुं के, ए आपणथी कढाय नहीं, काजानुं जोर चाहे, माटे ए आपणने काढी मूकशे. राजाए कहुं तो आपणे केम आत्माने राखीशुं. प्रधाने कहुं आपणे पण एना सरखा गांडा थइने एनी साथे रहीए. नहींतर आपणने ए काढी मूकशे. पठी राजा प्रधान बेहु जण कचेरीमां धेला थइने तेनी पूरे गान करता, नाचता स्वेछाए विकल थका रह्या. ते जोइ सामंतादिक बोल्या, हवे एवे जण पण माह्या थया. एम करतां केटलेक काले वली नलो वरसाद थयो. तेना जलनुं पान करवाथी सर्व लोकनी जेवी प्रकृति हती तेवी यथार्थ समीचीन थइ. ते वारे सर्व स्वस्थ थया, ए दृष्टांत कह्यो. एनो सिद्धांत कहे ठे. कुमेधनी पेरे पांचमो आरो जाणवो, अने निमित्तियानी पेठे केवली मार्ग जाखी गया ठे. तथा नगरलोक धेला थया, तेम श्रावक जनो पावंसीउनां वखाण सांनलवारूप मातुं जल तेनुं पान करी आन्नियहिक मिथ्यादष्टिरूप धेलाइने पाम्या. ते श्रावक सर्व पासवानी जेगा गया, अने शुरु मुनि प्रगट थशे तेरूप वरसाद थयो. तेना बचला कालमां राजा मंत्रीनी पेठे शुरु मुनि अने संवेगपक्षी, एवे शुरु मार्गने जाणे ठे खरा, पण घणा श्रावकलोक पासवानी वखाणथी धेला थयेला ते वेहुनी मश्करी करतां नंडना करवा लाग्या, ते वारे शुरु मुनि अने संवेगपक्षी, एवे यद्यपि

जाणे ठे, तोपण एवुं विचारे, जे कोइ श्रावक शुद्ध मुनिना उपदेशमां आवी शुद्ध मार्गने जाणे, तिहां सुधी तेमनी साथेजरहेवुं एम विचारी प्रासादस्थाने रहेला सुवर्णकलश जेवा शुद्ध मुनि पण पासहानी संगतरूप मलथी मलीने रहेशे, ए आठमा स्वप्नं फल सांजलीने पुण्यपाल राजा पांचमा आराना विचारथी वैराग्यवत थयो थको जगवंत पासेथी दीक्षा लइ शुद्ध चारित्र पाली मोक्षे गयो एम वली लौकिक अन्यमतीर्तना शास्त्रमां पण कलियुगनुं स्वरूप आवी रीते वर्णव्युंठे, ते कही एठीए. राजा युधिष्ठिरे एकदा रयवाडीने विपे गये थके कोइएक स्थानके वाठनीनी हेठ गाय नीची थइने स्तनपान करती दीठी. ते जोइ राजाए ब्राह्मणने पूछ्यु के आ विपरीत आश्चर्य वली शुं देखाय ठे? ब्राह्मणे कहुं हे राजन्! ए आगामिक काले कलियुग आवशे, तेनो जाव सूचन करे ठे, एटले कलियुगने विपे लक्ष्मी विना दुःखी थकां एवां मातापितादिक ते कोइक धनवंतने कन्या आपी, तेनु धन लइ निर्वाह करशे ए अर्थ सांजली राजा युधिष्ठिर वली आगल चाढ्यो, तिहां पाणीथी जीजेली वेलुनां दोरमां वणता एवा केटलाएक मनुष्य दीठा ते दोरमां वली क्षणमात्रमां वायराना योगथी जांगतां त्रुटतां जाय, वली लोकवणतां जाय, वली जांगतां जाय. ते वारे राजाए ब्राह्मणने पूछ्यु, तेनु पण फल कहेवा लाग्यो के हे राजन्!

કલિયુગમાં કર્ષણ આદિક ઘણાક ક્લેશ કરી લોકો મોટી મહેનતથી ધન કમાશે, તે વલી તરતજ ચોર, અશિ, રાજદંડુ ઇત્યાદિ પ્રકારે કરી વિનાશ પામશે, ઘણા યલે કરી પણ રા-
ત્યારે બ્રાહ્મણે કહ્યું કે હે દેવ ! એનો અર્થ સાંજલો. અસિ, મણિ અને કુવિ, તેણે કરી જે પૂઠું
લોક દ્રવ્ય ઉપાર્જન કરશે, તે સર્વ લક્ષ્મી રાજાને ઘેર જશે, એટલે અતીત કાલના રાજા-
ને તે પોતાનું દ્રવ્ય આપી પ્રજાને સુખી કરતા હતા, અને આગામિક કાલના રાજા
પ્રજા પાસેથી ધન લઈ લેશે. વલી આગલ જતાં રાજાએ ચંપક વૃક્ષની સમીપે એક સ્ત્રીજ-
નીનું વૃક્ષ દીધું, તે સ્ત્રીજનીના વૃક્ષને વેદિકાવસ્તુ ચતુરો કહ્યો છે. વલી માંદાનાં કહ્યાં
તે મનુષ્યે કરી પૂજાનું થકું ધર્મપુત્રે દીધું, અને પાસે જે ચંપાનું વૃક્ષ છે, તે ત્રાકાર છે,
તેનાં સર્વ કુસુમો વાસનાએ કરી સંયુક્ત છે. વલી સ્ત્રિધ છે, તે ત્રાકાર છે,
પણ કોઈ પૂરતું નથી. એવું દેવી વિપ્રને પૂછવાથી તેનું ફલ વિપ્ર કહેતો હવો કે હે દેવ !
આગામિક કાલે કલિયુગમાં જે ગુણવંત મહાત્મા જે સજ્જન પુરુષ, તેની નગરાદિકને વિષે
ચંપક વૃક્ષની પેરે કોઈ પૂજા કરશે નહીં, અને નિર્ગુણ પાપના કરનાર એવા જે સ્વલ

जन, ते पूजा सत्कार अने रुद्रि पण पामशे. वली आगल चालतां राजाए एक शिला
 सूक्ष्म वालाये बांधी आकाशने विपे लटकती दीठी ते वारे सूत्रकंठ नामे ब्राह्मणने पूठवाथी
 तेणे कळुं के हे महाप्राग ! कलियुगने विपे शिला सरखुं पाप धणुं थशे, अने वालाग्र स-
 रखो अदृश्य धर्मे प्रवर्तेशे तेदला धर्मना माहात्म्ये करी केटलोएक काल-चालशे. पठी तेमां-
 थी पण लोक नीसरशे, ते धर्म झुटशे, ते वारे सर्व लोक बुरशे. ए प्रकारे अन्यदर्शनीर्तना
 नारतादिक ग्रंथमां एकसो ने आठ प्रकारे करी कलियुगनी स्थिति देखाडी ठे, पण इहां
 ग्रंथ बधवाना नयथी लखता नथी हवे पूर्वोक्त स्वप्नतुं फल सांचली श्री गौतमस्वामी
 विस्मय पामीने यद्यपि पोते ज्ञाने करी सर्व जाणे ठे, तोपण सज्जाना लोकोने जणाव-
 वाने अर्थे पूठता हवा के हे जगवन् ! आपना निर्वाण थया पठी शुं थनार ठे ? ते वारे
 जगवान् बोल्या के हे गौतम ! मारा निर्वाण पठी नेव्यासी पद गये थके पांचमो आरो
 वेसशे, तेमां यमदंन सरखा राजा थशे, अने मारा निर्वाण पठी वार वर्षे हे गौतम !
 तुं मोर्के जइश, मारा पाटे क्रमे करी शण्ठ आचार्यो थशे तेमां प्रथम मारे पाटे सुधर्मे
 गणधर वेसशे ते मारा निर्वाण पठी वीश वर्षे मोर्के जगे वली सुधर्मेने पाटे जंबू
 आचार्य थशे. ते मारा निर्वाण पठी चोसठ वर्षे मोर्के जशे ते वार पठी अरत क्षेत्रमां

દીવાલી.

॥ ૬૫ ॥

આહારક શરીર, મનઃપર્યવજ્ઞાન, પુલાકલબ્ધિ, પરમાવધિ, ક્ષયકશ્રેણી, ઉપશમશ્રેણી, કેવલ-જ્ઞાન, યથાહ્યાત ચારિત્ર, પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્ર અને સૂક્ષ્મસંપરાય ચારિત્ર, એ ત્રણ ચારિત્રનો એક જોડ, નવમો મોક્ષમાર્ગ, અને દશમો જિનકલ્પ, એ દશ વાનાં વિઠેદ જશે. જંબૂને પાટે વલી પ્રત્નવસૂરિ થશે. તેને પાટે સ્વયંન્નવસૂરિ દ્વાદશાંગધારી દશવૈકાલિક કરશે. તેને પાટે ચૌદપૂર્વી શ્રીયશોજદ્રસૂરિ થશે. તેને સંનૃતિવિજય અને જદ્રવાહુ, એ વે શિષ્ય થશે. તેમાં ઘણા ગ્રંથનો રચનારો, નિયુક્તિનો કરનારો એવો જદ્રવાહુ તે મારા નિર્વાણથી એકસો ને સીતેર વર્ષે દેવલોકે જશે. તેના શિષ્ય શૂલ્લિજદ્ર થશે. હજાર વાર ડુકાલી પડશે. એ આચાર્ય દશ પૂર્વે અર્થ સહિત જાણશે, અને ચાર પૂર્વે અર્થ વિના જાણશે. તે મારા નિર્વાણથી બસે ને પંદર વર્ષે દેવલોકે જશે. હજાર પહેલું સંઘયણ અને સંસ્થાન તથા સૂક્ષ્મ મહાપ્રાણાયામધ્યાન વિઠેદ જશે. પઠી અનુક્રમે પાંચસે ચોરાશી વર્ષે વજ્ર આચાર્ય થશે, તે વારે દશમું અર્ધ પૂર્વ તથા ચાર સંઘયણ અને ચાર સંસ્થાન વિઠેદ જશે. તથા ઠસે ને સોલ વર્ષે પુણ્યમિત્ર થશે. હજાર સામાનવ પૂર્વે વિઠેદ જશે અને નવ પૂર્વતું જ્ઞાન શેષ રહેશે. મારા નિર્વાણથી ઠસે ને વીશ વર્ષે આર્યમહાગિરિજી થશે, તે ગ્રામાનુગ્રામ વિહાર કરશે. ઠસે ને નવ વર્ષે રથવીરપુર નગરમાં દિગમ્બર મત

यशे वली मारा निर्वाणथी त्रणसे वर्षे उल्लयणीमां सप्रति राजा यशे, ते आर्यसुह-
 स्तिसूरिना उपदेशथी जातिस्मरणज्ञान पामीने जैनधर्म धारण करशे, त्रण खंमनो चोका
 यशे, विनयवंत यशे, जैनप्रासादे करी पृथ्वी शोजायमान करशे, सवा लाल देरासर, ठत्रीश
 हजार जीर्णोद्धार, सवा कोफी जिनप्रतिमा, पंचाणु हजार धातुनी प्रतिमा अपार जरावशे,
 एक हजार उपासरा करावशे, सातसे दानशाला करावशे, अने पोताना सेवक मूकी अना-
 र्धदेशमां पण जिनधर्म प्रवर्त्तावशे, निर्ग्रथोना विहार थाय एवां क्षेत्र करशे, ए रीते ते
 राजा सर्व देशोमां जिनधर्म प्रवर्त्तावशे, ते काल करी देवलोके जशे. वली मारा मोक्ष-
 थी चारसें ने सीत्तेर वर्षे उल्लयणीमां विक्रमादित्य राजा यशे, ते सिद्धसेनसूरिना उपदे-
 शथी सम्यक्सव पामशे, जेनी यशे, तेनो अग्निवीर नामा चेताल चाकर यशे, ए राजा बहु
 विद्यावान्, धैर्यवान्, परोपकारी एवो सर्व लोकोमां प्रसिद्धि पामशे, पोताना नामनो
 संवत् चलावशे, देवता तेनी स्तवना करशे तथा विक्रमादित्यना सवत्थी १३५ मे वर्षे
 शालिवाहन राजा यशे ते पण पोतानो शक प्रवर्त्तावशे, तथा विक्रमादित्यथी पांचसे
 पच्यासी वर्षे श्रीहरिचक्रसूरि यशे मारा निर्वाणथी एण्डे वर्षे कालिकाचार्य यशे, ते
 कारणना योगे चोथनी संवत्सरी करशे, पढी पदपात यशे. मारा निर्वाणथी १२९०

વર્ષે વપ્પજટસૂરિ મહા વિદ્યાવિશારદ થશે. તે આમ રાજાને પ્રતિવોધી ગ્વાલેરના પર્વતમાં
 ત્રણ કોટિ સોનાની મૂર્તિ શ્રીવીર જગવાનની ઝરાવશે. મારા નિર્વાણથી ૨૩૦૦ વર્ષ ગયા
 પઠી ઘણા ગહ થશે. તે મારા માર્ગને હોદ્દી નાચશે. સુધર્મપરંપરા ઉઘાપીને પોતપોતા-
 ના ગહ આપી વાના બાંધશે. સહુ પોતપોતાની જૂદી જૂદી સમાચારી કરશે, પ્રરૂપણા નિન્ન
 કરશે, શ્રદ્ધા નિન્ન કરશે, પોતાનો ગહ સ્થાપન કરવા માટે અસત્ય વોલશે, સિદ્ધાંતરુચિ
 જીવો સ્વલ્પ થશે, ક્રિયાએ શિથિલ થશે. વલ્લી લોકમાં કપાય ઘણો થશે, લોકો મર્યાદા
 રહિત થશે, ધર્મનષ્ટ લોક થશે, મિથ્યાત્વી ઘણા થશે, પરોપકાર રહિત સત્યતા રહિત એવા
 લોક થશે, શિષ્ય પોતાના ગુરુનો વિનય કરવો મૂકી દેશે, ગામ સ્મશાન સરખાં થશે
 અને નગર તે ગામમાં જેવાં થશે, ઉત્તમ પુરુષો ચાકરી કરશે, નીચ પુરુષો રાજા થશે,
 ઉત્તમનો આચાર નીચ પાલશે, અને નીચ લોકોનો આચાર ઉંચ લોકો પાલશે, ઉત્તમ
 જાતિના લોકો નિર્ધન અને ડુઃખી થશે તથા નીચ લોકો ધનાઢ્ય થશે, રાજા હુદ
 થશે, દેવતા દેલાવ આપશે નહીં, જાતિસ્મરણજ્ઞાન કોહને ઉપજશેજ નહીં, નીચ
 લોકોમાં બલ વહુ થશે, લોક સર્વ કૃતદ્વી અને પરનું ઝંઙું વાંઠનારા થશે, મતલબીયા
 થશે, પુણ્યકાર્યમાં પ્રમાદી થશે, પાપ કરવામાં હલમી થશે, તેમજ લોચી

तथा जूठा अजिमानना करनार, उगाइ करवामां चतुर अने धूर्त विद्यामां कुशल तथा
 परना डोह करनारा एवा घणा लोको थशे, तथा जे कोइ धर्म करशे ते पण अजिमाने
 युक्त थका करशे, एवा लोक थशे लोक घणा दरिद्री थशे तेम राजाउ पण अनेक प्रका-
 रना नवा नवा कर नाखनारा अन्यायी, विना कारणे दंड करनारा, देराना पारुनारा,
 देवद्रव्य नक्षत्र करनारा थशे, तथा यतिउ पण देवद्रव्य लेनारा, लोचने वशे ज्ञानद्रव्य
 नक्षत्र करनारा, शिखामण आपनारनी साथे कदाग्रह करनारा, एवा आचारभ्रष्ट
 थशे, तथा माता पिता पोतानी दीकरीने बेचीने पेट भरशे, दीकरीनुं धन लइ आजी-
 विका चटावशे, एवा निर्दयी थशे तथा वाणीया कूरु कपटना करनारा, यतिउनुं अने
 चैत्योनुं द्रव्य नक्षत्र करनारा थशे शास्त्रना रहस्यना अजाण थशे एकज कल्पसूत्र
 मात्र सांज्ञद्वयु के सर्व समजी गया एटलुंज जिनधर्मनुं रहस्य तेउमां देखाशे. तेमज
 घणा मतपक्षी थशे, पोतानो हठ लीधेलो मूकशे नही जैनधर्मनुं तो तेमां नाम मात्र
 रद्देशे, दुकाल घणा पम्शे, राजारुना ऊधना घणा थशे, घणा देश शून्य थइजशे, लोक
 निर्धन थशे, नीच कुलना राजा ते श्रीजिनधर्मने मूकी बीजा धर्मेना माननारा घणु
 करीने नरकगामी थशे एम पांचमा आरामां घणा लोक दुःखी थशे. वली घणा अग्निना उ-

પડવ, ઘણા ચોરના ઉપદ્રવ, ઘણા લેણદારના ઉપદ્રવ થશે. તથા ઉલ્લવલ મંત્ર, ચંત્ર, ઔષ-
ધના પ્રજાવ મંદ પત્ની જશે, અને મલિન મંત્રાદિકનું પ્રવલપણું થશે. દાન, શીલ, તપ અને
જ્ઞાવરૂપ ધર્મનો દાય થશે. શિષ્ય સર્વ અવિનીત થશે. પુત્ર પોતાનાં માતાપિતાની સેવા
કરશે નહીં. ઘણા વ્યાપારી કૂમા તોલ, કૂમાં માપ રાખશે. ધર્મઠગાદ્ વહુ થશે, સત્યપણું કો-
ઈક રાખશે, દશ પ્રકારનો યતિધર્મ કોઈ વિરલાં પાલશે, પ્રધાનલાંચના લેનારા થશે, સે-
વક સ્વામીદ્રોહી થશે, પોતાના સ્વામીની ગણના પણ નહીં કરશે. કાલી રાત્રિ સમાન
નિર્દયી સાસુ થશે અને સાપણ સરસી ક્રોધી, વિનય રહિત વહૂ થશે. વલી નિર્લજ્જ ક-
ટાક્ષપેદાણાદિકે કરી કુલીન સ્ત્રીનું પણ વેચ્યાનાં આચરણ શીખશે, સ્વેચ્છાએ ચાલશે, પુત્ર
પિતાની શીલ માનશે નહીં, શિષ્ય પોતાના ગુરુની શીલ માનશે નહીં. અકાલે શિયાલામાં,
ઉનાલામાં મેઘવૃષ્ટિ થશે, પણ કાલે મેઘ નહીં વરસે. હુર્જાન ધૂત્ત લોક સુખીઆ થશે.
ચોરના ત્રય, મરકીના ત્રય, પારકા કટકના ત્રય ઘણા થશે. હુષ્ટ જીવ જે ટીક પ્રમુખ
તેડના ઉપદ્રવ થશે. સંધ્યાત્યાગી, અનાચારી, અર્થના લોની એવા બ્રાહ્મણ થશે. તથા
ઔષધી, ઘૃત, સાકર, ફૂલ પ્રમુખના રસ, ગંધ સર્વ હીન થઈ જશે. મનુષ્યોનાં વલ, બુદ્ધિ,
આયુ પ્રમુખ ઘટી જશે. આચાર્ય શિષ્યને વાંચના આપશે નહીં, તથા કલહકારી અસ-

माधिकारी उपद्रवकारी असुखकारी अनिवृत्तिकारी एवा साधु दश क्षेत्रने विपे यशे,
 मंत्र तंत्रादिकने विपे उद्धत यशे, साधुनो व्यवहार मूकी देशे, आगमना अजाण यका
 विपरीत अर्थ प्रकाशशे जेम राजा जोरावरीथी कणवी पासेथी वढीने चाग लीए, तेनी पेठे
 अन्न, वस्त्र, पात्र, वस्ति प्रमुख श्रावकोनी पासे जोरावरीथी कजीया करी देशे, पोतानी
 स्तुति करी पारकी निंदा करतां स्वकल्पित समाचारी थापी मूर्ख लोकोने मोह पमान्शे,
 मिथ्यात्वी लोक बलवंत अने समकित्ती जीव अल्पवली यशे. बली हे गौतम ! मारा
 निर्वाणथी १६५ए वर्षे थके चौलूक्य वंशमां कुमारपाल नामे मोटो राजा यशे. ते
 जैनधर्मनो पालनारो यशे, अढार देशोमां तेनी आझा प्रवर्त्तेशे उत्तर दिशाए गंगानदी सुधी,
 पूर्व दिशाए विध्याचल पर्वत सुधी, दक्षिण दिशाए समुद्र पर्यंत, अने पश्चिम दिशे समुद्रना
 कोण सुधी एटली हद सुधीमां जैनधर्म प्रवर्त्तावशे ए राजाना अगीयारसो हाथी, दश
 हजार रथ, अगीयार लाख घोडा, अढार लाख सुन्नट, एटली सेना यशे श्रीमुनिचंद्र-
 सूरिना कुलमां श्रीहेमचंद्र नामे आचार्य तेमनी पासेथी ए राजा श्रावकनां व्रत देशे तेने
 समकित सहित पालशे, घणां जिनचैत्य करावशे, देवपूजा तथा गुरुभक्ति कल्या विना
 भोजन करशे नहीं. गामोगाम देरासर करावशे. एकदा श्रीहेमचंद्रसूरिना मुखथी जीवित-

स्वामीनी मूर्तिनुं वर्णन सांचढीने धूलिकोटने खणावी, तेमांशी प्रतिमा प्रगट करावी, तेने श्रीपाटणमां लावीने देरासरमां स्थापन करशे, अने साक्षात् श्रीवीर जगवानजठे, एबुं जाणीने ते प्रतिमांनी निरंतर पूजा करशे, अने जेम उदायि राजाए पूजामां गाम आप्यां ठे, तेम ए राजा पण गाम आपशे. एवो ए राजा स्वदारासंतोषी, दातार, शूरवीर थशे. वढी जो मनशी पण व्रतचंगनो दोष लाग्यो जाणशे तो ते उपवास करशे, तथा कारण विना मार एवो शब्द जो मुखशी बोलाइ जशे तो ते उपवास करशे, अपुत्री यानुं धन लेवानो त्याग करशे, अठार देशमां अमारीनो पडह वजडावशे, कोइ जीव मारे नहीं एबुं करशे. चोमासाना दिवसोमां सेना न चढाववी, घोडा प्रमुखने पण वल्लशी गढीने ठाएयुं पाणी पीवरावबुं, एवी रीतनो जिनधर्म पालवामां दृढ थशे, श्रीजिनशासननी उन्नति करशे. तथा हे गौतम ! विक्रम संवत् ११०० ने वर्षे श्रीजिनइत्तसूरि प्रमुख तथा श्रीअजय-देवसूरि नवांगी वृत्तिना कर्त्ता थशे. ए आचार्य पंचागीमां जेवा अर्थ हशे, तेवाज अर्थ लखशे, पण पोताना गळनुं ममत्व राखशे नहीं. जिहां संदेह थशे तिहां केवढी जगवान् जाणे एम लखशे, एवा थशे. तथा मारा निर्वाण पढी नवसें ने एंशी वर्ष पढी सिद्धांत पुस्तकारूढ थशे. तेना अर्थ करनारा महा जाग्यवान् आचार्यो थशे. एवामां

વલી કુમારપાલ રાજાને પાટે રાજા હુદ્દ થશે તે દેરાસરો પડાવી નાલશે, તેનું રાજ્ય યવનલો-
કો લઇ લેશે પઠી વિક્રમ સંવત્ ૧૫૭૦ ના સેકામાં શ્રીઆનંદદેમવિમલસૂરિ ક્રિયાનો ઉ-
દ્ધાર કરશે તેમની શિષ્યપરંપરામાં શ્રીહીરવિજયસૂરિ થશે, જે દિલ્હીના અકબર વાદશા-
હને પ્રતિવોધી હિંસા કરવી બંધ કરાવશે એ વાતો નાના મોટા જૂદા ચાર પાંચ
દીવાલીકલ્પ જોઈને તેમાંથી લેલેલી છે. હવે વલી જગવાન્ કહે છે કે હે ગૌતમ ! પાંચ-
મા આરામાં પ્રેલધારી લિંગીજી વિપરીત શ્રદ્ધાવાલા ઘણા થશે, તે કલહ કરનારા, માં-
હોમાંહે લનાઈ કરનારા, અસમાધિકારક, આશાતનાકરનારા, લોકોમાં સાધુ કહેવરા-
વતા અકા મંત્ર, તંત્ર, ઔપધોષચાર કરનારા થશે, સૂત્રના પરમાર્થ ચૂલી જશે ધનના લોખી,
લાલચી, બ્યાપારના કરનારા, ઇંદ્રિયોના વિષય ઝોગવનારા, ઉપકરણ જે વસ્ત્ર પાત્રાદિક,
તેનું મમત્વ કરનારા, વસ્ત્ર પાત્રાદિકોનો સંગ્રહ કરી તે પાત્રાદિકોને ગૃહસ્થને ઘેર પોતાનાં
થકાં કરી રાલનારા, હપાસરાને અર્થે કઝીયા કરનારા એવા મળવાસી જેવા ઘણા થશે,
અને શુદ્ધ પ્રરૂપક શુદ્ધ મુનિ તો કોઈ વિરલાજ થશે માટે ઘણા મોળા અને થોળા સાધુ
થશે. તથા સમકિતી જીવ નિર્વલ થશે, અને મિથ્યાત્વી રાજાનુજોર થશે, દુઝત્રી અલ્પવ-
લવત થશે વલી મારા નિર્વાણથી કેટલેક કાલે કલંકી રાજા થશે, તેનો સંવધ આ

પ્રમાણે છે કે કોઈ મગધસેન નામે નીચ ચાંદાલને ઘેર યશોદા નામે બ્રાહ્મણી તેની કૂલને વિષે તેર માસ પર્યંત ગર્ભમાં રહીને ચૈત્ર શુદિ આઠમના દિવસે જયશ્રી નામે મકરલગ્નમાં ગુરુ મકરનો, તથા રાહુ, બુધ, શુક્ર, અને સૂર્ય, એ ચાર ગ્રહ મેષના ચોથે સ્થાનકે, તથા વૃષનો મંગલ, મિથુનનો શનિ, કર્કનો ચંદ્રમા, દશમે તુલા રાશિનો કેતુ, એ અવસરમાં ષષ્ઠે નવાંશે, મંગલવારે, અશ્લેષા નક્ષત્રને પહેલે પાયે, પાટલીપુર પટ્ટણમાં જન્મશે. તેનાં એક કલંકી, બીજું રુદ્ર, ત્રીજું ચતુર્મુલ અને ચોથું કંટકી એ ચાર નામ પડશે. ત્રણ હાથનું બુંદું શરીર, માથાના કેશ પીલા, માંજરી આંખો, તીલો સ્વર, પીઠ ઉપર લંઠન, વિદ્યાવંત, ધૂત્ત, દીર્ઘ હૃદય, નિર્લજ્જ, મહા નિર્ગુણ, નિર્દયી એવો થશે, તેના જન્મસમયે ઉપદ્રવ થશે, તેને પાંચમે વર્ષે પેટપીડા થશે, સાતમે વર્ષે અગ્નિની આપદા થશે, દશમે વર્ષે ધનપ્રાપ્તિ થશે, અઢારમે વર્ષે રાજ્યાન્નિષેક થશે. અદત્ત નામે તેને પોતાનો ચડવાનો ઘોડો જાણવો. દુર્વાસા નામે જાણું હાથમાં ધરશે. મૃગાંક નામે મસ્તક ઉપર મુકુટ પહેરશે. દૈત્યસૂદન સ્વરૂપ, સૂર્ય ચંદ્ર નામે બે પગનાં બે તલીયાં, ત્રેલોક્યસૂદન તેને વસવાના ઘરનું નામ જાણવું, તેની પાસે કોટાકોટિ દ્રવ્ય થશે. તે રાજા વિક્રમ સંવત્સર મટાફીને પોતાનો નવો સંવત્સર થાપશે. જે વારે સામીવીશ વર્ષનો થશે તે વારે આબુના રાજાની પુત્રી પરણશે.

તેની સાથે જોગ જોગવતાં તેને મહા પરાક્રમી ચાર પુત્ર થશે. તેનાં નામ એક દત્ત, બીજો વિ-
 જય, ત્રીજો મુંજ અને ચોથો અપરાજિત, એ ચાર જાણવાં એ કલંકીની રાજધાની પાટલી-
 પુર નગરે થશે. તે વારે તે નગરનું નામ પણ કલંકીપુર પડશે તથા દત્તની રાજધાની દત્તપુર-
 માં થશે, અને વિજયની રાજધાની રાજગૃહીમાં થશે તેથી તે નગરીનું નામ વિજયપુર
 એવું થપાશે. તથા મુંજ રાજાની રાજધાની અણહિલપુરપાટણે થશે, અને અપરાજિતની
 રાજધાની અવંતી નગરીમાં થશે એમ ચારે પુત્રોને રાજપાટિ થાપી, પોતે એકલો સંગ્રામ ક-
 રશે જેથી પૃથ્વીને રુધિરથી નવરાવશે. વલી નવ નંદ રાજાના સંચેલા સુવર્ણના મોટા નવ
 શુભને લોકોના મુખથી સાંઝલીને પૃથ્વી ખોદાવી તેમાંથી ધન કાઢી લેશે, તથા વીજું પણ
 ઘણાં સ્થલથી દ્રવ્ય ગ્રહણ કરશે. તે વારે તેના જમારમાં નવાણું કોડાકોની સોનૈયા ઝાલ્યા
 રહેશે, ચૌદ હજાર હાથી, સાડા ચારસે હાથણી, પાંચ કોની પાયક, સત્લાશી લાલ ઘોના,
 એટલો સૈન્યનો પરિવાર થશે. જેનું આકાશમાં ત્રિશૂલ ચાલશે, પાષાણનો ઘોનો ચાલ-
 શો, તથા મહાકૂર કપાયવાલો થશે તેના જન્માવસરે મથુરાના દેરાનાં ઇંડાં પડશે. મહારોગ
 હુન્નિદ્દ થશે. તે કલંકી સંપૂર્ણ રાજ્ય કરતો જે વારે ટત્રીશ વર્ષનો થશે, તે વારે તે ઝરત
 ક્ષત્ર માંહેલા ત્રણ સ્ત્રીઓ અધિપતિ થશે, અને પોતાનું એકઠત્ર રાજ્ય ચલાવશે. પઠી વલી

अधिक लोभमां पड्यो थको पोतानां नगरमां पूर्वे पुरुषोए ठाम ठाम दाटेलां धन खोदा-
वीने सर्व लइलेशे. ते राजमार्ग खोदतां थकां एक लवणदेवी नामे पथरानी गाय नीकल-
शे. ते गायने बजारमां राज्यमार्गे स्थापन करशे. इहां कोइक कहे ठे के ते गाय वरसाद-
शी नीकलशे अने ते गोचरी जता एवा साधुर्ने देखीने पोताने शींगडे करी संघट करशे.
साधुर्ने आचार्य पासे ते वात करशे ते वारे गीतार्थ एवुं जाणशे जे ए नगरमां पाणीनो
मोटो उपद्रव थवानो ठे. एम जाणी तिहांशी विहार करी जशे, अने केटलाएक
साधुर्ने तो वस्तिना प्रतिबंधे वख, पात्र, आहारना लोत्री थका गीतार्थनां वचन अण-
सईहता तिहांज रहेशे. पढी ते नगरमां साम्रासत्तर दिवस पर्यंत रात्रिदिवस सरखो व-
रसाद पम्पशे. तेथी नगर आखुं पाणीमां तणाइ जशे. त्यारे सर्व लोको गंगा नदीने कांठे
नासी जशे, अने कलंकी राजा पोते तिहांशी नासी जइने उत्तर दिशाने विषे एक उच्च
स्थानके जइ नगर वसावी रहेशे. ते उपद्रव टळ्या पढी नंद राजानी करावेली सोनानी
कुंगरीर्जनुं द्रव्य, तिहांशी लावीने वली ते कलंकी घणोज लोत्री थइने लोकोने दंड-
वा मांम्पशे, जे चीज उपर कर नहीं हशे, तेनी उपर कर नाखशे. तथा जूठा दोषनो
आरोप मूकी, लोकोने दंम्प करी सर्वने निर्धन करशे, लोक सर्व फाटां त्रुटां वख प-

हेरशे, कोइनी पासे ड्रव्य बिलकुल रहेशे नहीं, ते वारे चामरुनां नाणां चालशे. तेनाथी
 वेपारधंधो चालशे केटलाएक कहै ठे के लोकोना घरमां धन जोवा माटे हाथीने शणगा-
 री वेचवा काढशे, अने कहेशे के एक रूपीआमां आ हाथी वेचातो ल्यो, हुं आपुंहुं तोपण
 लोको सर्वे निर्धन थयेला माटे कोइ पण एक रूपीउं आपीने हाथी लेवाने समर्थ थशेनहीं.
 एक मुसलमाननो दीकरो कहेशे केहे माताजी। मने रूपीउं आप, हुं आ हाथी लेउं. ते वारे
 माता कहेशे के घरमां कांइनथी तोपण ते ठोकरो हठ करशे ते वारे माता कहेशे, तारा
 वापनी घोरमां एक रूपीउं नाख्यो ठे, ते लइ आव. ते सांजली ठोकरो ते घोरमांथी रूपीउं
 लइने आपशे, अने हाथी लेशे, तेने कलंकी पूठशे ए रूपीउं क्यांथी लाव्यो ? ते वारे ते घो-
 रनुं नाम लेशे. ते सांजली कलंकी जाणशे जे लोकोना घरमां ड्रव्य नथी पण घोरमां घणुं
 ठे. ते वारे पृथ्वी मांहेली सर्वे घोरो पन्नावी तेमांथी नाणुं काढी लेशे. वली बीजां पण
 शुलदेवल प्रमुख पन्नावीने नाणुं लेशे, पठी सर्वे पाखंकीलनी पासेथी लिखनो दंरु लेशे.
 ते वारे आरंजी परिग्रही तो सर्वे आपशे, पण जे निरारंजी निःपरिग्रही हशे, ते आपशेनहीं
 तेने कलंकी रोकी राखशे, घणो आक्रोश करशे. साधुल काउस्सग करी शासनदेवतानुं
 आराधन करशे, शासनदेवता आवी वारशे ते वारे मानशे. लोको पांदरांमां जोजन क-

रशे. धातुनुं जाजन कदापि कोइनी पासे हशे, तोपण ते बहार काहशे नहीं. एवा अ-
 वसरे पण जैननां देरासरोमां श्रीजिनप्रतिमाउनी पूजा थशे. साधुउ पण विहार करशे.
 हवे कलंकीने पचासमें वर्षे वरसाद श्रीकार थशे, तेने योगे धान्य घणुं मलश. केटलेक
 काले जेखधारी लिंगीआना लिंग त्याग करावशे, लिंगीआना कर लेवा मांरशे, न कलंकीनी
 डाबी जंधामां अने जमणी कूखने पठवाडे प्रहर थशे, ते वारे कोइक तो एम कहेशे के, ए
 शासनदेवताए प्रहर कख्यो, कोइक कहेशे के एनां कर्म उदय आव्यां. पढी त्वाशीमें वर्षे
 वली पण ते कलंकी, साधुउनी पासे श्री चिखमांधी बढो अंश लेवा माटे तेमने गायोना
 वानामां घालशे, तोपण मुनिउ आपशे नहीं. ते वारे सर्व श्रीसंघ मलो शासनदेवतानो
 काउस्सग करशे. तेथी शासनदेवता प्रगट थइ वली कलंकीने कहेशे के अरे मूर्ख ! तुं
 साधुउने आशातना उपजावे ठे ? तो तेपण तेनुं कछुं मानशे नहीं, ते वारे शासनजक्ति
 माटे शक्रेडनुं आसन चलायमान थशे. इंड्र वुद्ध ब्राह्मणनुं रूप करी तिहां आवीने कलं-
 कीने कहेशे के आ नीरागीउने शामाटे रोकी राख्या ठे ? कलंकी कहेशे के सर्व जण मु-
 जने कर आपे ठे अने ए नथी आपता, माटे रोकी राख्या ठे. इंड्र कहेशे के कर नहीं
 आपशे, एने तुं ठोकी मूक, नहीं तो अनर्थ थइ परशे. एम कहेशे तोपण ते इंड्रनुं वचन

मान्य करशे नही ते वारे जादरवा शुदि अष्टमीए ज्येष्ठा नक्षत्रे इंद्र तेने एक थपाट मार-
 शे तेथी त्याशी वर्ष आयु पूर्ण करी कलंकी मरण पामीने नरकमां जशे. पढी तेना पुत्र
 दत्तने अरिहंतधर्म आराधन करवानी शिखामण आपी राजपाटे थापी श्रीसंघने शाता
 उपजावी गुरुने बांदीने इंद्र पोताने स्थानके जशे. पढी पिताए करेलां पापोनुं अग्निष्ट
 फल तेने मढ्युं एहुं जाणी दत्त राजा देरासरो करावी धर्ममां तत्पर थशे, सर्व प्रजालोकोने
 सुखी राखशे, ते दत्तनो पुत्र जितशत्रु, तेनो पुत्र मेघघोष थशे, त्यांसुधी तो जिनधर्म सारी
 स्थितिमां प्रवर्तशे. दीवालीकढपोना मूलपाठमां कलंकीनो जन्म संवत् १९१४ वर्षे इ.
 त्यादिक अनेक रीते चिन्न चिन्न वातो लखेली देखाय ठे, माटे मुंजवण पढ्याथी चोकस
 निर्धार थड शक्तो नथी. वली हे गौतम ! मारा नक्षत्रे जस्मराशि ग्रह वेसे ठे, तेना जो-
 रथी वे हजार वर्ष तथा पांचसें वर्ष वक्रना मलीने पचीसो वर्ष मारा निर्वाणने वीत्या पढी
 एटले विक्रम संवत् २०३० वर्ष पढी वली जिनधर्मनी उन्नति थशे, साधुर्लेनी पूजा थशे.
 पाखंनीले लिंगीलेना प्रताप हवी जशे जस्मग्रह उतल्या पढी देवता पण किंचित् आ-
 राधन करवाथी तरत प्रगट थशे, विद्या, मंत्र, तंत्र, यत्रना प्रभाव दीता थशे, औपधी त-
 था अवधिज्ञान अने जातिस्मरणादिकना जाव पण कंचित् प्रगट थशे. तथा हे गौत-

म ! मारा निर्वाण पढी उत्तम, मध्यम एवा आचार्य सज्जति ए जशे, तथा नरके जशे तेनी संख्या कहुं बुं, ते सांजल. एक क्रोर अगीयार लाख अने सोल हजार एटला उत्तम आचार्य श्रीजिनधर्मना प्राप्ताविक थशे. तेमां वे हजारने चार एटला तो शुगप्रधान आचार्य वर्तमान श्रुतना जाण, चारित्रवंत ते त्रेवीश उदयमां ठेह्या श्रीहुप्रसहसूरि सुधी थशे. जेमना प्रजावशी दुर्जिद न थाय एवा थका घणा जव्य जीवोनां मिथ्यात्व कापशे. तथा तेत्रीश लाख, चार हजार, चारसैंने एकाणुं एटला आचार्य मध्यम गुणना धणी मार्गे चलावनारा थशे. तथा पचावन क्रोड, पचावन लाख, पचावन हजार, पांचसैंने पचावन एटला अधर्मी आचार्य जव्य जीवोने जोलवनारा महाप्रापी महाआरंभी जेनुं नाम लेवाथी पण पाप लागे, एवा प्रायः नरकगामी थशे. ए आचार्योना आवक, आविका, साधु, साध्वील पण अगीयार अगीयार वधु कहेवा. एटले पचावनने ठेकाणे ठासठ क्रोड, ठासठ लाख, ठासठ हजार, ठसैंने ठासठ एटला नरकगामी थशे. हवे शुद्ध श्रीसंघनी संख्या देखामे ठे. चोपन अज ने चुमालीश लाख क्रोड, एटली संख्या ए जला उपाध्याय थशे. तथा सीत्तिर लाख क्रोर, नव लाख क्रोड, नव हजार कोमी, एकसो कोमी, एकवीश कोमी ए-कवीश लाख, साठ हजार एटला जला साधु थशे. तथा दश हजार कोमी, नवसैं कोमी, वा-

ર કોફી તપન લાલ ને ઠત્રીશ હજાર ઉપર એકસો ને નવાણું એટલી ઞલી સાધ્વી થશે. તથા સોલ લાલ ક્રોફ, ત્રણ લાલ ક્રોડ, સીતેર ક્રોડ, અને ચોરાશી લાલ એટલા ઞલા આ- વક થશે તથા પચવીસ લાલ ક્રોડ, વાણું હજાર ક્રોડ, પાંચસેં ક્રોફ, ઠત્રીશ ક્રોડની ઉપર વાર અધિક કરીએ, એટલી સંખ્યાએ ઞલી આવિકાલે થશે. એ પ્રમાણે પાંચમા આરાનો સંઘ જાણવો. એ શ્રીમહાનિશીથમાં જેનાં નામ પણ લેવા યોગ્ય નથી એવા આ- ચાર્ય, સાધુ, સાધ્વી, આવક અને આવિકા, તેનું પ્રમાણ વહુ દેલાહ્યું. તે જેનું ગ્રંથાંતરમાં છે તે- નુ લખ્યું છે એવા અધિક હોય, તો કેવલી જાણે વલી હે ગૌતમ ! મારા નિર્વાણથી એક હ- જાર વર્ષ પછી પૂર્વશ્રુતનો વિષેદ થશે તે વાર પછી વીશ હજાર વર્ષ પર્યંત મારું શાસન આગિયાના ચમક જેનું ચાલશે. પાંચમા આરાને અંતે એલા હુપ્પસહસૂરિ થશે, તેનું વે હાથનું શરીર હશે. શુરુ સમ્યક્સ્વધારી થશે. જે વારે વાર વર્ષનો થશે, તે વારે દીક્ષા લેશે. આ- ઠ વર્ષ પર્યંત દીક્ષાને રૂની રીતે પાલશે. દશવૈકાલિક, અનુયોગદાર, કલ્પસૂત્ર, ઉઘનિયુ- ક્તિ એટલાં આગમોનો વેત્તા થશે. ઠઠ ઠઠ તપ કરતો આઠ વર્ષ ચારિત્ર પાલીને અઠમ ત- પે અનશન કરી એકાવતારી સૌધર્મેદેવલોકે એક પલ્લોપમ આયુની સ્થિતિએ ઉપજશે. તે વલ્લત ફલ્ગુશ્રી નામે સાધ્વી, નાગિલ નામે આવક, સત્યસિરિ નામે આવિકા, એ ચ-

દીવાલી.

॥ ૭૬ ॥

તુર્વિધ શ્રીસંઘ તે પૂર્વાહ્નિ એટલે બે પહોરની પહેલાં અનશન કરી દેવલોકે જશે. તે વાર પઠી બે પહોરે સુમુલ્લ નામે પ્રધાન અને વિમલવાહન નામે રાજા કાલ કરશે. એ રીતે ધર્મનીતિ તથા રાજ્યનીતિ સ્વસ્થાવે વિષ્ટેદ પામશે. તે વાર પઠી પાઠલે પહોરે અગ્નિનો વરસાદ થશે. તેથી સર્વ બલી જસમ થશે. એમ બીશ હજાર નવસે વર્ષ ત્રણ માસ, પાંચ દિવસ, પાંચ પ્રહર, એક ઘન્ટી, બે પલની ઉપર અડતાલીશ અક્ષર ઉચ્ચાર કરીએ, એટલો કાલ શ્રીજિનધર્મ વર્તશે. પઠી પ્રલયકાલનો વાયરો વાશે, રાત્રે ચંદ્રમા બારગુણી શીતલતા દેલાંઈશે, અને દિવસે સૂર્યનો અત્યંત આકરો બારગુણો તાપ લાગશે, તેથી ઘણા લોકોનો ક્રય થઈ જશે. પઠી સાત સાત દિવસ પર્યંત અંગારા જોબર જેવી પૃથ્વી થઈ જશે. જસમના મેઘ, મુર્મુરના મેઘ, કારના મેઘ, વિષના મેઘ, અગ્નિના મેઘ, વીજલીના મેઘ વરસશે. પ્રત્યેક મેઘ સાત સાત દિવસ લગણ વરસશે. તથા કાસ, શ્વાસ, કોઢ ઇત્યાદિક રોગથી લોકોનો નાશ થશે. પર્વત, નદી, खाम्ना, તલાવ પ્રમુલ્લ સર્વે સરખાં થઈ જશે. વૈતાલ્ય પર્વતની મૂલમાં ગંગા તથા સિંધુ નદીને કાંઠે બહોંતેર બિલ છે, તેમાં ઠાંકું સંબંધી જરત ક્ષેત્રના વાસી સર્વ મનુષ્ય તિર્યંચ આવીને રહેશે. રથના ચીલા જેટલી ગંગા અને સિંધુ નદી વહેશે. એટલુંજ પાણી રહેશે. તેમાં માઠલાં, કાંચવા પ્રમુલ્લ જીવ

घणा हशे, अने पाणी थोशुं रहेशे. ते विलवासी जीवो, सर्व रात्रे बहार नीकली न-
 दीमांथी मत्स्यादिकने काढी लइने उनी रेतीमां दाटी मूकशे. ते वीजे दिवसे सू-
 र्धने तापे करी पची रहेशे, ते वारे तेने सांजना सूर्यास्त थया पढी, काढीने पोतानी
 उदरपूर्ण करशे, तथा पहोररात्रि गया पढी वली पासिना औपधी, वृद्ध, गाम, नगर, त-
 लाव, वावनी, कुंड, पर्वत, वैताल्य, ऋषभकूटादिक पदार्थ सर्व स्वस्थानके रह्या थका
 पण देखाशे नहीं. तथा ते मनुष्य सर्व नागा, रोगिष्ठ, अशक्त, चालतां हालतां पढी
 जाय एवां, काला, क्रोधी, नारकी सरखा कुरूपा, अने एक हाथना शरीरवाला एवा ठठा
 आराने अंते जाणवा पुरुषनुं वीश वर्षआयु, स्त्रीनुं सोलवर्षआयु तेमां पण पुत्रना पुत्र देखशे.
 ठ वर्षनी स्त्री गर्भ धारण करशे, घणा पुत्र जणशे, माता तथा स्त्रीनो काइ फेर नहीं रहे.
 माताथी पण जोग करशे, एवा तिर्यच जेवा मनुष्यो थशे तेमां वली कपाय घणो थशे. एवी
 रीतनो ठठो आरो एकवीश हजार वर्षनो चालशे. तेवोज एकवीश हजार वर्षनो उरसर्पि-
 णीनो पहेलो आरो पण जाणवो ए वेहु आराना मनुष्य तिर्यच सरखा जाणवा, अने
 नरक तथा तिर्यचगतिमां जावावाला जाणवा, एम भरत ऐरवतादिक दशे क्षेत्रोमां स-
 रखा जाव जाणवा. पहेलो आरो पूर्ण थया पढी वीजो आरो वेसशे, ते वारे सात सात

दीवाली.

॥ ७७ ॥

दिवस पर्यंत एकेको मेघ वरसशे, एम अनुक्रमे एक बीजा केडे पांच मेघ वरसशे. तेमां पहेलो पुष्करावर्त्तमेघ वरसशे, तेणे करी जमीनमांथी सर्व ताप निवर्त्तीने शीतला अशे, बीजा खी-रोदक मेघना वरसवाथी झूमिमां घास वनस्पति उगशे, त्रीजा यतोदक मेघना वरसवाथी जमीन च्चीकाशवाली अशे, चोथा शुद्धोदक मेघना वरसवाथी औषधो धान्य प्रमुख सर्व वस्तु निपजशे, पांचमा रसोदक मेघना वरसवाथी सर्व प्रकारना रस पृथ्वीने विषे अशे, एम पांत्त्रीश दिवसमां सर्व पृथ्वी पोतानी मेळे फली फूली अशे, अने ते बिलवासी लोको पण दिवसे दिवसे शरीरे वृद्धि पामता अका तथा पृथ्वीने विषे रमणिकपणुं दे-खीने बिलोमांथी बहार नीकली आवशे. बिल बोरीने वृद्धोमां आवी रहेशे. पढी क्रमे क्रमे तेउमां आयु, शरीर प्रमुख वधतां जशे, तथा रूप पण दिवसे दिवसे रूपां यतां जशे. बुद्धि, बल पण वधशे, मांसाहारीपणुं त्यागीने फलाहारी अशे, धान्य खाशे, शरीर नीरो-गी अशे. तथा जलाशय पण रूपां अशे. तेथी पीवाने सारु जल पण उत्तम मलेशे. पढी ते बीजा आराना अंतमां मध्यखंरुने विषे अनुक्रमे सात कुलगर अशे. तेनां नाम कहे ठे. एक विमलवाहन, बीजो सुनाम, त्रीजो संगम, चोथो सुपार्थ, पांचमो दत्त, षष्ठो सुमुख अने सातमो समुची, ए सातमांथी विमलवाहनने जातिस्मरणज्ञान उप-

कथा.

॥ ७७

जशे तेथी ते राजनीति थापशे, गाम वसावशे, हाथी, घोफा, पायदल, रथ प्रमुखनो संग्रह
करशे, अग्नि उपजवाथी अन्न पक्वादिकनो विधि देखावशे. गाय जेंस प्रमुख राखशे.
वीजा पण सर्व व्यवहार प्रवर्तविशे, पुरुषनी बहोतेर कला, स्त्रीनी चोसठ कला जे कल्पसूत्र-
मां कहेल ठे ते, सो प्रकारनां सर्व शिल्प प्रवर्तविशे. एमज ठेठो, सातमो कुलगर ते
शतछारपुरमां समुची एवे नामे थशे तेनी जडा नामे राणी थशे. एवामां उत्स-
र्पिणीनो बीजो आरो एकवीश हजार वर्षनो, ते मांहेला त्रण वर्ष ने साडा आठ म-
हीना जे वारेशेप रदेशे, ते वारे श्रेणिक राजानो जीव, पहेली नारकीमांथी नीकलीने ज-
डा राणीनी कूखे आवी उपजशे. रात्रे चौद स्वप्न देखीने जडा राणी पोताना जरतार समु-
ची कुलगरने कदेशे, ते सांजली समुची कुलगर कदेशे के हे राणी ! तुजने पुत्र थशे,
एम जे प्रमाणे कल्पसूत्रमां श्रीमहावीरस्वामीने कह्यो ठे, ते प्रमाणे अनुक्रमे पुत्रना
जन्मोत्सवनो सर्व अधिकार अर्ह्यां पण कहेवो. ते पुत्रनुं नाम पद्मनाभ थापशे.
तेनुं सात हाथनुं शरीर, सुवर्ण समान देह, सिंह लांठन, बहोतेर वर्षनुं आयु जाणुं
एवो श्रीपद्मनाभ ते श्रीमहावीरस्वामीना जेवो तीर्थंकर थशे त्यारपढी जेम आ वर्त्त-
मान चोवीशी थइ, तेम पळानुपूर्वीए बीजा त्रेवीश तीर्थंकर थशे. एम ए आवती चो-

વીંશીના ચોવીશે તીર્થકરોનાં નામ તથા તે કયા કયા જીવ આવીને તીર્થકરપણે ઉપ-
જશે તેનાં નામ પણ હે ગૌતમ ! હું તુજને કહું હું તે સાંજલ. શ્રેણિક રાજાનો જીવ તે
પદ્મનાભ નામે પહેલો તીર્થકર શ્રીમહાવીર જેવો થશે. શ્રીમહાવીરનો કાકો જે સુપાર્શ્વ,
તેનો જીવ, તે સુરદેવ નામે વીજો તીર્થકર શ્રીપાર્શ્વનાથના જેવો થશે. પાટલીપુરમાં
કોણિક રાજાનો પુત્ર ઉદાયી નામે જે રાજા, તેનો જીવ, શ્રીસુપાર્શ્વનામે ત્રીજો તીર્થકર શ્રીને-
મિનાથના જેવો થશે. પોટિલ નામે જે સાધુનો જીવ, તે સ્વયંવ્રતા નામે ચોથો તીર્થકર
શ્રીનમિનાથના જેવો થશે. હઠાથુ શ્રાવકનો જે જીવ, તે સર્વાનુસૂતિ નામે પાંચમો તીર્થ-
કર શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામીના જેવો થશે. કાર્તિક શેઠનો જીવ જે હ્રમણાં સૌધર્મેદ્ર થયો છે,
તે નહીં, પણ વીજા કોઈ કાર્તિક શેઠનો જીવ, તે દેવશ્રુત નામે ઠઠો તીર્થકર શ્રીમહિના-
થની જેવો થશે. કોઈ એક આચાર્ય એનું દેવદત્ત એનું નામ લેશે તે તથા જે ઋગવતી સૂત્રમાં
શંખપુષ્કલી શ્રાવક કહ્યો તે ન લેવો, પણ વીજો કોઈ શંખ શ્રાવક છે, તેનો જીવ ઉદય નામે
સાતમો તીર્થકર શ્રીઅરનાથના જેવો થશે. તથા ઉપાસકદશાંગ સૂત્રમાં જે આનંદ શ્રા-
વક કહ્યો છે તે ન લેવો, પણ વીજો કોઈ આનંદ શ્રાવકનો જીવ પેઢાલ નામે આઠમો
તીર્થકર શ્રીકુંથુનાથના જેવો થશે. इहां કોઈ એમ લેશે છે કે, વસુનંદનો જીવ, તે

પેઢાલ નામે આઠમો તીર્થકર થશે તથા કોશ્ક કહે છે કે સુનંદનો જીવ પોટિલ નામે નવમો તીર્થકર થશે, અને કોશ્ક કહે છે કે, સુનંદનો જીવ નવમો તીર્થકર થશે, પણ સમવાયાંગમાં તો આનંદનો જીવ આઠમો તીર્થકર થશે, અને સુનંદનો જીવ નવમો તીર્થકર શ્રીશાંતિનાથજીના જેવો થશે, એમ કહ્યું છે તથા શતરુનો જીવ સત્કીર્તિ નામે દશમો તીર્થકર શ્રીધર્મનાથના જેવો થશે, પણ એ શતક જે ઉપાસકદશાંગમાં કહ્યો છે, તે સમજવો નહીં તથા કૃષ્ણજીની માતા જે દેવકીજી, તેનો જીવ અગીયારમા સુનિસુવત નામે તીર્થકર શ્રીઅનંતનાથજીના જેવો થશે. તથા નવમા કૃષ્ણ વાસુદેવનો જીવ, તે વારમો અમમ નામે તીર્થકર શ્રીવિમલનાથજીના જેવો થશે તથા સુહૃદ્દેવા સાધ્વીનો પુત્ર સત્યકી નામે જે વિદ્યાધર, તેનો જીવ તે નિ.કપાય નામે તેરમો તીર્થકર શ્રીવાસુપ્રહ્યાના જેવો થશે શ્રીસમવાયાંગમાં તો સત્યકીનો જીવ વારમો તીર્થકર અને કૃષ્ણજીનો જીવ તેરમો તીર્થકર થશે એમ લખ્યું છે, એ ફરક છે, પણ સૂત્રમાં લખે, તે પ્રમાણ છે તથા ઘલદેવનો જીવ, નિ:પુલાક નામે ચૌદમો તીર્થકર અગીયારમા શ્રીશ્રેયાંસનાથજીના જેવો થશે. તથા અબહને પ્રતિવોધ દેનારી જે સુલસા શ્રાવિકા, તેનો જીવ નિર્મમ નામે પદ્મરમો તીર્થકર, દશમા શ્રીશીતલનાથના જેવો થશે. તથા શ્રીવલ્લભજીની માતા રોહિણીનો

કહ્યો છે, તે નારદનો જીવ, વલી કોઈક એવું કહે છે કે રામ લક્ષ્મણ વચ્ચેનાં જે નારદ થયો
 છે તે નારદ, એકવીશમો વિજય નામે તીર્થંકર થશે કોઈ કહે છે કે મહા નામે તીર્થંકર શ્રી અ-
 જિતેન્દ્ર નજીના જેવો થશે, અને શ્રી સમવાયંગમાં તો વિજય એકવીશમો તીર્થંકર કહ્યો છે,
 અને સુલસાની પરીક્ષા કરનારો અંબરુ તે વાવીશમો વિમલ નામે તીર્થંકર થશે, અને
 વીજું નામ મહી એ વે નામ વાવીશમા તીર્થંકરનાં થશે. इहां જે ભવવાદમૂત્રમાં અંબરુ
 પરિવાજક કહ્યો છે તે ન લેવો પ્રથાંતરે વાવીશમા તીર્થંકરનું નામ દેવ એવું પણ કહ્યું
 છે એ ત્રીજા શ્રી સંજ્ઞનાથનાં જેવા શરીરાદિ આયુ પ્રમાણ પ્રમુલ્લ સરખાં થશે એમ જાણ-
 હુ તથા અમરનો જીવ દેવોપપાત નામે ત્રેવીશમો તીર્થંકર થશે, પ્રથાંતરે અનંતવીર્ય
 નામે ત્રેવીશમો તીર્થંકર વીજા શ્રી અજિતનાથજીના જેવો થશે એમ કહ્યું છે તથા સ્વાતિ-
 ધનો જીવ જડકૃત એવે નામે ચોવીશમો તીર્થંકર, શ્રી કૃષ્ણદેવજીના જેવો પાંચસે ધનુ-
 વ્યના શરીરવાલો થશે. એનું પ્રથાતરે અનંત વિજય તથા વીજુ નામ અનંતવીર્ય એવું પણ
 કહ્યું છે એમના આયુ, શરીર પ્રમાણ, કલ્યાણિકાદિક દિવસો, આતરા, લાંઠન, વર્ણ
 વગેરે સર્વ શ્રી મહાવીરથી લઈને અનુક્રમે શ્રી કૃષ્ણદેવ સ્વામીના જેમ કહેવાય તેમ કહે-
 વા. તેવો જ વીજો આરો વીલ્યા પઠી ત્રીજા આરાની ચોવીશમાં ચાર ચક્રવર્તી થશે, તેનાં

नाम कहंहुं. १ दीर्घदंत, २ गूढदंत, ३ शुद्धदंत, ४ श्रीचंद्र, ५ श्रीश्रुति, ६ श्रीसोम, ७ पद्म, ८ म-
हापद्म, ९ दर्शन, १० विमल, ११ अमलवाहन, १२ अरिष्ट, १३ बार चक्रवर्ती यशो, तेनां ना-
म कह्यां. तथा १ नंदि, २ नंदिमित्र, ३ सुंदरबाहु, ४ महाबाहु, ५ अतिबल, ६ महाबल, ७ ब-
ल, ८ छिपृष्ठ, ९ त्रिपृष्ठ, १० नव वासुदेव आगामिक काले यशो. इहां कैटलां एक नामांतर
नाम ठे, ते लख्यां नथी. तथा १ तिलक, २ लोहजंघ, ३ वज्रजंघ, ४ केसरी, ५ बलि,
६ प्रह्लाद, ७ अपराजित, ८ चीम, ९ सुग्रीव, १० नव प्रतिवासुदेव यशो, तथा १ जयंत,
२ अजित, ३ धर्म, ४ सुप्रभ, ५ सुदर्शन, ६ आनंद, ७ नंदन, ८ पद्म, ९ संकर्षण, १०
नव बलदेव यशो. ए सर्व मली त्रेसठ यथा. ते शलाकापुरुष कहेवा. ए सर्व त्रीजा
आरामां यशो. ते यथा पढी चोथो आरो बेसशो. ए सर्वनां शरीर आशु आदिकनां प्रमाण,
जेम तीर्थकरोनी पश्चानुपूर्वीं ए कहां, तेम पश्चानुपूर्वीं ए जाणवां. चोवीशमा तीर्थकरनु
मोक्षगमन यथा पढी कटपवृक्ष प्रगट यशो. सर्व लोक युगदीया यशो. ते अठार को-
माकोमी सागरोपम सुधी निरंतर यौगलिक धर्म प्रवर्तेशे. ए उत्सर्पिणी अने अवस-
र्पिणी मली वीश कोमाकोडी सागरोपमनुं एक कालचक्र थाय. एवां अनंतां कालचक्र
आ नरत क्षेत्रमां अतीत काले थयां, अने अनागत काले यशो. एवी रीते कही पोतानुं

निर्वाण ठूकडु जाणी गौतमजीनो पोतानी उपर घणो खेह हतो, माटे तेने पासेना गाममां
कोइ देवशर्मा नामे ब्राह्मण रहे ठे, तेने प्रतिबोध देवा सारुमो कल्या. जगवान् त्रीश वर्ष गृ-
हस्थावासे रह्या, साकाधार वर्ष ठद्वस्थपणे रह्या, त्रीश वर्ष केवल जोगड्युं सर्व बहोतेर वर्षांशु
पूर्ण करीने कार्तिक वदि अमावास्या, बीजो चड नाम संवत्सर, प्रीतिवर्द्धन नामे महीनो,
नदिवर्द्धन नामे पक्ष, उपशम नामे दिवस, देवानदा नामे रात्रि, सर्वार्थसिद्धि मुहूर्त, नाग
नामे करण, रात्रिना पाठला जागमां चार घन्टी रात्रि रहे थके स्वाति नक्षत्रे पर्यकासने एटले
पालखी वाली वेठा एवामां शक्रेडे पूठ्युं के हे जगवन् तमारा जन्मनक्षत्र उपर वे हजार व-
र्षनी स्थितिनो त्रीशमो जसग्रह आवशे ते अतिछुद्र ठे, माटे हे स्वामी ! तमे एक मुहूर्त
मात्र परखो तो पाठल तमारा तीर्थनी पूजा मानता रुन्नी चाले, नही तो पाठल शिष्या-
।दक चतुर्विध संघने पीना उपजशे, ते माराथी पण टाली टलशे नही एबु वचन सां-
जलीने जगवान् बोल्या के हे इद्र ! ए वात त्रणे काले न थाय जे होनार होय, तेने कोइ
पण टाली शके नही आयुष्य वधारवाने कोइ समर्थ नघी जावि पदार्थ अवश्यपणे थाय.
एम प्रभुए पचावन अध्ययन पुण्यफल विपाकनां कहां, अने पचावन अध्ययन पाप-
फल विपाकनां प्ररूथ्यां. पूठ्या विना त्रीश अध्ययन प्रकाशीने कहां. तेने अप्रष्ट

व्याकरण कहीए. मरुदेवा मातानुं प्रधान नामे अध्ययन प्ररूपते अंतर्मुहूर्त्तनुं शैलेशी-
करण करी, त्रण योग रुंधी, प्रधान अध्ययन जावतां शुक्लध्यानने चोथे पादे पांच ह्रस्व
अक्षरनी स्थितिवालुं चौदसुं अयोगी गुणठाणुं पामी, मोक्षरूप महेलमां पधास्या. ते
वारे जीणा कुंशुआ जीव बहु थया. ते देखी घणा मुनिए अनशनं कस्यां, नव मल्लकी
जातिना राजा अने नव लेहकी जातिना राजा ए अठार काशी कोशलना अधिपति
अमावास्याने दिवसे वांदवा आढ्या. ते पोसह उपवास करी रह्या. तेणे जगवंतनुं
निर्वाण सांजद्वीने जाण्युं, जे जावउद्योत तो गयो. हवे दीपकनो द्रव्यउद्योत करो.
एम विचारी दीवा कस्या. वली जगवानना निर्वाणमहोत्सव करवा माटे आकाशमार्गे
घणां देव देवीळ जातां आवतां थयां, तेनी ज्योतिए करी रात्रिमां उद्योत थइ रह्यो,
'मेरइयां मेरइयां' एम बोलतां रात्रिए कलकल कोलाहल देवोना मुखथी थयो. ते देखीने
लोकोए दीवानां मेरइयां करवानी मर्यादा चलावी. तथा जगवंतनुं । नर्वाण देवोना मु-
खथी सांजद्वीने गौतमस्वामी चिंतववा लाग्या के जूड, आ अंतअवसरे मुजने वेगलो
मूक्यो, माटे अहो निर्मोही ! अरे हुं जक्त !! अने जगवान् तो नीरागी !!! जे माटे मुजने
पोतानी पासे न राह्यो. अथवा ए वीतराग तेने खेह क्यांथी होय ? ए सिद्धार्थनो पुत्र

તે પ્રેમ શી રીતે રાખે ? માટે જગતમાં કોઈ કેનું નથી, તેથી હે ચેતન ! તું તારી સ્વદશા
 મંજાર. એમ જાવના જાવતાં મોહ ક્ષય કરીને કેવલજ્ઞાન ઉપજાવ્યું તે દિવસથી લોકો-
 એ દીવાલી પર્વ પૃથ્વીમાં કાર્તિક વદિ અમાવાસ્યાને દિવસે પ્રવર્તીવ્યું લોક સર્વે ચતુ-
 પ્પદ ગાય પ્રમુખને રંગતા હુવા, ઋસ્મગ્રહના ફલનો ઘાત કરવા મેરડ્યાં થયાં. વલી
 વીર નગવાનનો નિર્વાણમહોત્સવ કરીને ઇંદ્ર મહારાજે પમવાને દિવસે શ્રીગૌતમસ્વામી-
 નો કેવલમહોત્સવ કહ્યો. તેથી લોકોમાં પમવાનો તહેવાર પ્રવર્ત્યો, તેથી ચંદનાદિકે
 અક્ષાની પૂજા કરે છે. ઇહાં કવિ કહે છે કે મોહરૂપ ચોરે જાણ્યું, જે વીર રાજા મોકે
 ગયા, તો કોણ મુજને વારનારો છે ? એવું ચિંતવીને મોહરૂપ ચોર લોકોને હુંટવા
 લાગ્યો તેવારે ગૌતમ ગુરુજી જાણ્યું, જે શું હમણા મારું રાજ્ય નથી ? કે જે એ મોહ-
 રૂપ ચોર આવે છે ? એમ ચિંતવીને ગૌતમસ્વામીએ મોહરૂપ ચોરને હઠાવ્યો તે લોકો-
 ના ઘરમાં પેસવા લાગ્યો. તેને કાઢવા માટે સ્ત્રીનું સૂપડું કૂટવા લાગી એમ જાણાય
 છે. તથા ગૌતમસ્વામીએ સૂરિમંત્ર પ્રરૂપ્યો, તેથી સૂરિમંત્રની આરાધના શ્રીગૌતમના
 કેવલજ્ઞાનની ઉત્પત્તિને દિવસે કરે છે. દેવગંધો રચાવે છે, અક્ષત પ્રમુખ હોઈને સૂરિમં-
 ત્રની પૂજા કરી આરાધે છે, અને શ્રાવકો પણ જગવાનું મોકલ ગયા પછી શ્રુતજ્ઞાન પ્રત્યે

दीवाली.

॥ ८२ ॥

सर्वं विधिं करी पूजे. हवे जगवान् निर्वाण पाम्या सांजलीने जगवंतनां जाइ नं दिव-
 रून् राजां शोकाकुल थइ परवाने दिवसे उपवास कख्यो. तेने कार्तिक शुदि बीज दि-
 वसे सुदर्शना बहेने पोताने घेर तेनीने चार प्रकारनो आहार जमाकी प्रतिबोधीने तेनो
 शोक निवर्त्ताव्यो. तांबूल वल्गादिक आप्यां. ते दिवसशी लोकोने विषे जाइबीज प्रव-
 र्त्ती, एम दीपोत्सव पर्वनी स्थिति थइ, दीपोत्सवे चौदश तथा अमावास्या ए बे दिवसे
 बे उपवास एटले ठठ करीने अष्टप्रकारी पूजा करीए, पचास हजार फूलशी श्रुतज्ञान-
 नी पूजा करीए. तथा श्रीगौतमस्वामीने सुवर्णकमलने विषे स्थापीने ध्यान करीए.
 चोवींशे जिननां पट आगल प्रत्येक जिन आश्रयी पचास हजार चोखा गणतां बार
 लाख चोखा ढोइने तेनी उपर दीवो मूकी श्रीगौतमस्वामीनुं आराधन करीए. सर्वो-
 त्कृष्ट संपदा आराधवाशी परंपराए परमपद पामीए. तथा दीपोत्सव अमावास्याने दि-
 वसे उजमणुं करे, नंदीश्वर तप मांडे ते दिवसे नंदीश्वरपटपूजापूर्वक उपवास करीए.
 एम सात वर्ष प्रत्येक अमावास्याए उपवास करीए. सात वर्ष पूर्ण थये महावीर नि-
 र्वाण कढ्याणकनी अमावास्याने दिवसे उजमणुं करीए. तिहां नंदीश्वर छीपना बावन
 जिननां आलयरूप पट आगल साक्षात् न्हवण करी, पट आगल बावन वस्तुनो बलि

હોઇએ. વાવન પ્રકારનાં પક્ષાન્ન, મીઠાઈ તથા નારંગી, જંવીર, બીજોરાં, સોપારી, નાલીયર, સે-
 લમીના સાંઠા, કેલાં પ્રમુખ સર્વ વાવન વાવન હોઇએ તથા વાવન જાતિનાં ફૂલ હોઇએ,
 વાવન વસ્ત્ર ચઢાવીએ. વલી કેટલાએક કહે છે કે દીપોત્સવ વિના પણ નંદીશ્વર તપ કર-
 વું. એ રીતે દીવાલી પર્વનું આરુઘાન, શ્રી આર્યસુહસ્તિ ગુરુએ સંપ્રતિ રાજા આગલ કહ્યું
 ત્યારે પાતું વલી સંપ્રતિ રાજાએ પૂઠ્યું કે હે જગત્તન્દ્રીવાલી પર્વમાં વિશેષે કરી ઘરને શોજા-
 વડું, રૂમાં વસ્ત્ર પહેરવાં, વિશિષ્ટ પરિજોગ કરવા, ફૂલ ફલાદિક આરોગવાં, માંહોમાંહે જુહાર
 કરવો, કુશલ પૂઠડું, ઘેર ઘેર મલવા જવું. ઇત્યાદિક કરવાનું કારણ શું છે? તે સાંજલી
 ગુરુ બોલ્યા હે રાજન્ ! એ રીતિ ઘણા દિવસથી ચાલી આવેલી છે. તે હું કહું તે સાં-
 જલ. હજ્જાયણી નગરીમાં ધર્મ નામે રાજા છે તેને નમુચિ નામે પ્રધાન છે. એવામાં શ્રીમુ-
 નિસુવ્રતસ્વામીના શાસનના શ્રીસુવ્રત નામે આચાર્ય વિહાર કરતાં બહુ શિષ્યના પરિવારે
 પરવત્યા થકા તિહાં આવ્યા તેમનું આગમન સાંજલી ધર્મરાજા વાદવા આવ્યો તેની
 સાથે નમુચિ પ્રધાન પણ આવ્યો તે મિથ્યાદષ્ટિ છે માટે કુમાર્ગ સ્થાપન કરવા લાગ્યો
 તે વારે એકલણુ શિષ્યે ગુરુને પૂઠ્યું કે હું એને ઉત્તર આપું? ત્યારે ગુરુએ કહ્યું સુલે આપ
 પઠી તેણે વાદ કરીને નમુચિને હઠાવ્યો તે વારે તે બોલી ન શક્યો. તે જોઈ લોકોએ

શિષ્યની પ્રશંસા કરી, તેથી નમુચિ ક્રોધે ત્રાયો થકો ધેર ગયો. પઠી રાત્રિએ સર્વ મુનિ-
 ને સંધારે સૂતા હતા તે વારે નમુચિ ખટ્ત કાઢીને ચેલાને મારવા લાગ્યો. તે જોઈ શાસ-
 નદેવે તેના હાથ સ્થંજન કહ્યા. પ્રજાતેવલી રાજાદિક સર્વ લોક ગુરુને વાંદવા આવ્યા.
 તિહાં જુવે છે તો નમુચિ થંચ્યો છે. તે વારે રાજાએ મુનિને લક્ષ્મીની નમુચિને ઠોકાવ્યો.
 રાજા તથા નગરના સર્વ લોકોએ નમુચિને ધિકાલ્યો. તે અપમાનથી લાજ પામીને તે
 નગર થકી નીકલી ગામો ગામ ત્રમતો ત્રમતો હસ્તિનાગપુર નામ નગરે આવ્યો. તિહાં પદ્મો-
 ત્તર રાજા છે તેની ડવાલા નામે રાણી તે સમક્તિવંતી, શીલવંતી, ગુણવંતી, રૂપવંતી ઇત્યાદિ
 ગુણરૂપ અલંકારે શોભતી છે. તેને એક વિષ્ણુકુમાર અને લીજો મહાપદ્મોત્તર એવા બે પુત્ર
 મહા શૂરવીર છે, ત્રિચુવનને આનંદકારી, વાનેશ્વરી કંટપટ્ટદ સમાન દાતાર છે. તેમાં
 યુવરાજા વિષ્ણુકુમાર હતો. તે રાજ્યને વાંઠતો નથી. તે વારે પદ્મોત્તર રાજાએ મહાપદ્મને
 યુવરાજપદ આપ્યું. તે મહાપદ્મને એકદા નમુચિ મલ્યો. તેના ઉપર મહાપદ્મ પ્રસન્ન
 થયો. પોતાનો પ્રધાન કરી રાખ્યો. એકદા કોઈ સિંહ નામે રાજા છે. તેને પકડવા માટે
 મહાપદ્મ નમુચિને ભોકવ્યો. નમુચિ પણ તે રાજાને જીતી પકડી વાંધી લાગીને રાજાને
 સ્વાધીન કલ્યો, તે વારે મહાપદ્મ રાજાએ નમુચિને વર આપ્યું અને કહ્યું કે

तु मागे, ते हुं आपुं. तेने नमुचिए कछुं, ए वर आपनी पासे हालमां हुं अनामत
राखु हुं ज्यारे मने जोशे त्यारे हुं मागी लइश. एवमां ज्वाला राणीए जैनरथयात्रा
काढी तेमा सोनानो रथ काढ्यो ते अवतरे ते राणीनी वीजी शोभ्य राणी ठे
ते मिथ्यात्वणी ठे, तेणे जैनना छेपथी शिवनो रथ काढ्यो ते वेहुरथ मार्गमां जे-
गा यइ गया. तिहां वाद थयो एकेकछुं के मारो रथ आगल चालशे ते वारे वीजीए
कछुं, मारो रथ आगल चालशे. ते जोइ राजाए ऊगडो मटारुवा माटे वेहना रथ वं-
ध कत्या काढवा दीधा नहीं, ते वारे महापद्म पोतानीं मातानुं अपमान थयुं देखी
रीसाणो थको देगांतर गयो, तिहां पोताना पराक्रमथी पूर्व पुण्यने योगे चकरल प्रग-
त्यु ते लइ ठ खन साधी पाठो पोतानो नगरे आढ्यो चक्रवर्त्तीनी कछि देखी पिताए,
मोटा महोत्सवथी तेने हस्तिनागपुरमा प्रवेश कराढ्यो पठी पद्मोत्तर प्रमुख वत्रीश
हुजार राजाए चक्रवर्त्तीनो पट्टाजिपेक करीने विष्णुकुमारने साथे लइ पद्मोत्तर राजाए
दीक्षादीधी शुरू चारित्र पालीने पद्मोत्तर राजा देवलोकें गयो, अने विष्णुकुमारो ठ ह-
जार वर्ष तप कछुं, तेने योगे वैक्रियादिक अनेक लडिधठ उपनी, अने महापद्म चक्र-
वर्त्तीए पण अनेक गामो तथा पर्वतोमा देरासरो करावी, जैनधर्मनी उन्नति करी

दीवाली.

॥ ८४ ॥

पृथ्वीमां जैनराज्य वर्त्तव्युं. मोटो स्वर्णरत्नमय रथ वनावीने रथायात्रा काढी मा-
तांनो मनोरथ पूर्ण कऱ्यो. एवामां जेणे नमुचिने हठाव्यो हतो ते सुव्रताचार्य, शिष्यो
सहित आवीने तिहां चोमासुं रऱ्या. तेने जोइ नमुचिने छेप उपन्यो, अने विचाळुं जे
हवे एनी पासेथी मारुं वैर लउं, तेथी तेणे राजाने कळुं के तमारुं आपेळुं वर मुजने
आपो. चक्रवर्त्तीए कळुं. तुं माग, ते आपुं. नमुचिए कळुं, मुजने यइ करवो ठे माटे कार्ति-
क शुदि पूनम पर्यंत तमारुं चक्रवर्त्ती संबंधी राज्य मुजने आपो. एटला दिवस राज्यमां हि
तमारी आझा न चाहे. एकली मारीज आझा चाहे. चक्रवर्त्ती पण वचने बंधाणो हे-
तो, तेथी तेने राज्य आपी दीधुं, अने पोते अंतेउरमां रऱ्यो. मोटानां वचन फरे नहीं.
हवे नमुचि राजा थयो. यइ करवा मांड्यो. तेमां सर्वदर्शनीना लिंगीया सर्व आव्या, परंतु
सुव्रताचार्य गया नहीं. ते जोइ नमुचिए कहेवराव्युं के सर्व दर्शनीउ आवीने मुजने
नम्या, अने तमे नमवा आव्या नहीं. तो हवे सात दिवस मांहे मारा राज्यथी बहार
नीकली जाउं, नहीं तो सर्वने मरावी नाखीश. पठी मारासां दोष काढयो नहीं. ते
वारे मुनिउं वोढ्या के सात दिवसमां चक्रवर्त्तीना राज्यने उलंघीने अमे क्यां जइए? बली
संघ तथा राजाउंए मली तेने अरजी करी, जे मुनिउंथी चोमासामां क्यां हि जवाइ श-

काय नहीं. तेमज आखा जगत क्षेत्रमां तारु राज्य ठे, तेने मूकीने एक्कां जइ रहेशे ?
 ल्यारे तेने नमुचिए कछुं, जो नहीं जशे तो मरावी नाखीश तेने घणा जणोए समजाव्यो
 तोपण कोइनु कछुं मान्यु नहीं, ते वारे संघे आवी आचार्यने कछुं के अमारुं कांइ जोर
 चाले तेम नथी. तेमज चक्रवर्ती पोते पण वचने बंधायेलो ठे, माटे बोलतो नथी. ते माटे
 हवे धर्मसरुट आप मटानो. ते वारे आचार्य साधुने कछुं के तमारा मांथी कोइ लब्धि-
 बंत साधु मेरु पर्वते जइने विष्णुकुमारने तेडी लावो. ते सांजद्वी एक शिष्य बोळो के मा-
 रामां मेरु पर्वते जवानी शक्ति ठे, पण तिहांथी पाठा आववानी शक्ति नथी गुरुए कछुं के
 तमोने तिहांथी विष्णुकुमार मुनि अर्हीयां लइ आवशे. पठी ते मुनिए मेरु पर्वते जइ विष्णु-
 कुमार मुनिने सर्व हकीकत कही, अने कछुं के संघनुं काम ठे, माटे चालो, एम कछुं. ते वारे
 विष्णुकुमारे जाण्युं जे एमां कांइ मोटी वात नथी. हुं चक्रवर्तीने कहीने सकट कापी नखा-
 वीश. एम चिंतवी साधुने लइ गुरुनी पासे आव्यो. सुव्रताचार्यने वांदीने पूछुं, महाराज !
 मने श्यो आदेश ठे ? गुरुए सर्व वात जेमवनी हती तेम कही संजलावी विष्णुकुमारे महा-
 पद्म चक्रवर्तीने जइ कछुं के तारा राज्यमां मुनिने उपसर्ग केम थाय ? चक्रवर्तीए कछुं,
 हुं वचन आपी वधाइ गयो हुं, माटे मारुं कांइ पण जोर चाले एम नथी हाल ए दुष्ट

मारुं कछुं पण मानतो नथी. ते वारे विष्णुकुमार राजानी पर्षदामां गयो. तेने एक न-
मुचि सिवाय बीजा सर्व राजाउ तथा प्रधान प्रमुख उचा थइ आदर आपी वांदवा लाग्या,
परंतु ते नमुचि तो उन्नो पण थयो नहीं. हवे विष्णुकुमार मुनिए ते नमुचिने कछुं के हे न-
मुचि! आ चोमासुं पूर्ण करीने मुनिउ विहार करशे, कारणके हालमां एमनाथी जवाय
नहीं. त्वारे नमुचिए कछुं के जो नहीं जवाय, तो सरावी नाखसुं. ते वारे विष्णुकुमारे कछुं के
मुजने रहेवा माटे तो जमीन आप. नमुचिए कछुं तमने रहेवा माटे त्रण पगलां जमीन
आपुं बुं. ते वारे मुनिए कोप करी वैक्रियलब्धिने बलेकरी लाखयोजननुं पोतानुं शरीर कछुं.
पढी एक पग पूर्व वेदिकानी पासे मूक्यो, एक पग पश्चिम वेदिकाए मूक्यो. वली त्रीजुं पद
मापीने कछुं के हवे त्रीजुं पद मूकवा माटे जमीन आप. ते जोइ सर्व लोक कंपायमान थया,
अने मुनिए कोधमां जराइ पोतानो पग क्यांहिं पण जगा न मलवाथी नमुचिना माथा
उपर मूक्यो. तेशी नमुचि पृथ्वीमां पेसी गयो. अन्यदर्शनीउ कहे ठे के विष्णुए वा-
मन अवतार लइ बलि रिपुने पातालमां घाड्यो. ते विष्णु एज समजवो. हवे एहुं कृत्य दे-
खी सर्व लोक जय पाम्या, पर्वत कंपायमान थया, पृथ्वी झूजवा लागी, समुद्र मर्यादा
मूकवा लाग्यो, ज्योतिषी देवता जय पाम्या. देवोए जाएसुं जे आ ते सुं उत्पात ठे? एम

મનમાં શંકા હપતી, શર્કેડનું મન પણ શંકિત થયું. પઠી અવધિજ્ઞાને કરી જાણવામાં
 આવ્યું જે, કારણ પડવાથી મુનિએ રૂપ વિકૂર્ણું છે તેનો ક્રોધ હપશમાવવા માટે ઘણા
 ગંધર્વાદિક દેવ દેવીને લડને મુનિ આગલ ગાયન પ્રમુલ કરાવી તેનો કોપ મટાલ્યો.
 તે વારે ત્રિણુકુમાર કોપ રહિત થઈ જેવું સ્વજાવનું શરીર હતું, તેહુ રૂપ કરી રહ્યા. મહા-
 પદ્મ ચક્રવર્તી આવીને નમ્યો તે વેલાએ ચક્રવર્તીને ઉલંજો દેઈ મુનિરાજ આદિક સર્વ
 લોકે પરવલ્યા થકા ગુરુ પાસે આવ્યા ગુરુને વાંદીને આલોચણ લઈ પન્નિક્કમીને સંઘ પ્રજા-
 વના કરી ઘણો કાલ ચારિત્ર પાલી મોકે ગયા. એ રીતે ઉત્પાત ટલ્યો. લોકે જાણ્યું, નવો
 જન્મ થયો, એટલે મરવાથી વલ્યા. એવું જાણીને માંહોમાંહે કુશલ પૂઠના લાગ્યા, અને લા-
 ન મજ્જાન કરી રત્નાં વલ્લજૂપણ પહેરવા લાગ્યા. ઇષ્ટદેવને પૂજી રત્નાં ભોજન કરવા લાગ્યા
 એ પ્રવૃત્તિ તે દિવસથી વર્ષોવર્ષ લોક રૂઢીએ ચાલી આવે છે, તે પણ કાર્તિક પદ્મવાનો દિવસ
 હતો, માટે લોક જુહાર પ્રમુલ કરે છે, જંગાર, ઘર શણગારે છે, અને મુનિની અવજ્ઞાનો કરનાર
 જે નમુચિ, તેને મૃગપણુ સમાન જાણીને ઠાણનો ગોવર્ડન, ઘરની વહાર રાજાએ કરાવ્યો.
 તે પ્રવૃત્તિ હમણાં પણ ચાલી આવે છે તે નમુચિનો એ જન્માચારો થયો, એમ જાણવું. તે
 રીતિ તો પ્રથમથી જ હતી, અને પઠી શ્રીવીરનિર્વાણની અમાવાસ્યા માટે દીવાલીની મ-

ચાંદા થઈ. એ સર્વ લૌકિક સ્થિતિ છે, પણ શ્રદ્ધાવંત શ્રાવક લોક છે, તેમણે તો એ પર્વમાં આરંભ ન કરવો, પરંતુ ચૌદશ અમાવાસ્યાનો ઠઠ કરી સોલ પ્રહરના પોસહ કરવા. કોટિ પુષ્પ સહિત શ્રુતજ્ઞાનની પૂજા અષ્ટ પ્રકારે કરવી, વસ્ત્રરૂપ નાણું, સુવર્ણનાણું ચઢાવવું. એમ પુસ્તકપૂજા કરવી, બ્રહ્મચર્ય પાલવું, અહિંસા આદરવી, સત્ય બોલવું, તપ કરવું, લાલચ ન કરવી, ધ્યાન ધરવું, સજુરુની સેવા કરવી, સુપાત્રે દાન દેવું, એ આઠ વાનાં તે દિવસમાં કરવાં. તથા પચાસ હજાર સાધુ, સાધ્વીના પરિવાર સહિત ગૌતમસ્વામીને યાદ કરીને સોનાનો કલશમાં સ્થાપવા, દીપ, ધૂપ, સાથીડે કરવો. એમ કરવાથી પચાસ હજાર મુનિને પૂજવાનું દ્રવ્યફલ પામે, અને સર્વ સાવધનો ત્યાગ કરે, તો જાવપૂજાનું ફલ મોક્ષનું ફલ પામે. જેમ વૃક્ષમાં કલ્પવૃક્ષ, દેવોમાં ઇંદ્ર, રાજામાં ચક્રવર્તી, જ્યોતિષીમાં સૂર્ય, ધાતુમાં સુવર્ણ, ઘોડામાં સપ્તમુખો ઘોડો ઉત્તમ છે, તેમ અન્ય સર્વ પર્વોમાં દીવાલીપર્વ મોટું લાભકારી છે. જે માટે શાસનનાયક શ્રીવીર જગવાનનો મોક્ષકલ્યાણિકનો દિવસ છે, તે મહા પ્રાજ્ઞાવિક છે. વલી શ્રીગૌતમસ્વામીને કેવલ પામ્યાને દિવસે ઘણા રાજા એ દીપોત્સવ કહ્યો છે, તેથી એ દીવાલી પર્વ પ્રવર્ત્યું છે, એ વાત સાંજલીને સંપ્રતિ રાજા પણ પ્રતિવર્ષ દીવાલી પર્વ આરાધન કરવા પ્રવર્ત્યો. એમ આર્યસુહ-

સ્તિના મુલ્લથી સાંજલીને શ્રીવીરકલ્યાણિક દિવસ જાણી સર્વ દેશો માંહેલા લોક એ પર્વ
 કરવા લાગ્યા. જે મિથ્યાત્વી લોકો દ્વતા તે પળ કલ્પિત માહાત્મ્ય વનાવી પોતાના મતમાં
 એ દીવાલીપર્વને માનતા થયા એટલે મિથ્યાત્વીને એ પર્વ કર્મવંધના કારણરૂપે પ્રવર્ત્યું
 અને સમ્યગ્દષ્ટિ જીવોને કર્મનિર્જારણું કારણ થયું. વલી એ દીવાલી પર્વને દિવસે અક્ષ-
 તનો સાથીડ કરી પવિત્ર ચંદ્ર શ્રીગૌતમસ્વામીનો મંત્ર જપે, તો તેને લક્ષ્મીનો પણ લાજ
 થાય; પણ તે મંત્ર આશારહિત થકા જલો આણીને જપવો જોઈએ. તે મંત્ર આ પ્રમાણે
 છે. “ૐ હ્રીં શ્રી આ શ્રીગૌતમાય નમઃ” એનો સામીવાર હજાર જાપ દીવાલીની રાતે કરવો.
 તથા “ૐ હ્રીં શ્રી ગૌતમાય સુવર્ણલલિધિનિધાય ૐ હ્રીં નમઃ” એનો સામીવારસેં વલ્લત
 જાપ કરવો. તથા દીવાલીની અમાવાસ્યાને દિવસે નંદીશ્વર-દ્વીપનો પટ લલી વાવન
 જિનચેલ્યની પૂજા કરવી પઠી મહીને મહીને અમાવાસ્યાનો ઉપવાસ કરવો, પારણે એકા-
 સાણું કરવું એમ સાત વર્ષ સુધી કરે, વાવન ફલાદિક વસ્તુડું ચઢાવે. જો શક્તિ ન હોય તો
 એક વર્ષ સુધી કરીને પઠી હજમણું કરે, તોપણ મોટો લાજ છે. એમ નંદીશ્વર તપ
 દીવાલીથી લઈને પાંડું દીવાલીએ મૂકે. તેમજ વલી વીજાં પણ ઘણાં તપ દીવાલી સં-
 વંધી છે તે સર્વ ગ્રંથાંતરથી જાણીને યથાશક્તિ કરવાં. વલી પાવાપુરીની પૂર્વે મધ્યમ

પાપા કહેતા હતા તે શ્રીવીર જગવાનનું નિર્વાણકથાણિક થયાથી ઇંદ્ર મહારાજે પાવાપુરી એવું નામ આપ્યું. જગવાનના નિર્વાણસ્થાનકે દેવતાના પ્રજાવે કૂવાના પાણી-શ્રી તેલ વિના દીવા બલે છે. જે પ્રાણી એ પર્વ આરાધે તેને ઉત્તરોત્તર માંગલિકની માલા આપ. એ દીવાલીકલ્પનો બાલાવંવોધ ઘણાં દીવાલીકલ્પો જોડને સામાન્યપણે લખ્યો છે. કેટલાંએક દીવાલીકલ્પોમાં અન્યદર્શનીર્તની પુરાણાદિક સંબંધી વાતો છે, તે અમે इहाँ લખી નથી, કેમકે મિથ્યાત્વીર્તમાં કોઈ કેવલી તો થયોજ નથી. માત્ર તેમના વિજ્રંગજ્ઞાનથી કહેલી વાતો તે કાંઈ જરૂર યોગ્ય લ્પમાં આવે નહીં, માટે મૂકી દીધી છે. એમાં પ્રમાદથી તથા ગ્રંથાંતરના પ્રજાવથી મતાંતરથી જે કાંઈ વિપરીત લખ્યું હોય, તેનું મિહામિ ટુક્કરુ છે. इति શ્રીદિવાલીકલ્પસ્ય બાલાવંવોધરૂપં વ્યાખ્યાનં સમાપ્તમ્ ॥ શ્રીસ્તુ ॥ શુભં જવતુ મંગલમ્ ॥

॥ ॐ श्रीपार्श्वनाथाय नमः ॥ अथ श्रीरोहिणीनी कथा प्रारंभः ॥ गाथा ॥ जं किंचि वंश
 मणे, तं सवं हुं तव पद्मजावेण ॥ दृष्टेण समं जोगो, हवइ विर्लंगो अणि ठेण ॥ १ ॥ उच्चिष्ठ-
 मसुंदरय, भत्तं तह पाणंगं च जो देइ ॥ साहूण जाणमाणे, भत्तमि निमज्जाए तस्स ॥ २ ॥
 अर्थः—जे कांइ मनसां बांढे, ते सर्व तपना प्रज्ञावे करी प्राप्त थाय, इष्ट वस्तुनो संयोग
 थाय, अने अनिष्ट वस्तुनो वियोग थाय. उखारु एटले विरुद्ध ते जूठ प्रमुख तथा अ-
 सुंदर एटले खराब खोटो एवो जे आहार जात तथा पाणी ते जे जीव जाणतो अको
 साधु जणी दीए, ते आहार जम्यो अको पचे नहीं तेवा अन्न आपनारने अनिष्टपणुं
 प्राप्त थाय ते तेना उपर रोहिणीनी कथा कहेते. श्रीचंपानगरीने विषे श्रीवासुपूज्य
 तीर्थकरनो पुत्र मधवा नामे राजा राज्य करेते तेनी लखमणा एवे नामे राणी हे. तेने
 अनुक्रमे आठ पुत्र थया, ते वारे राणीए विचाळुं, जे हज्जी एक पुत्री थाय तो सारं. एम
 चिंतवतां आठ पुत्रनी उपर नवमी पुत्री थइ ते मातापिताने घणी बह्वज हे. तेनुं नाम
 रोहिणी पाळुं हवे ते पुत्री पांच धावे करी लावी जती पाली जती मोटी थइ ते
 वारे जणी गणी सर्व कला शीखीने महा चतुर थइ, रूप लावण्य गुणे करी संशुक्त थइ.
 अनुक्रमे यौवनावस्था पासी, त्तारे राजाए विचाळुं जे ए कुमरीने जो योग्य वर मळे तो

सारं थाय. एम विचारी स्वयंवरमंरुप माढ्यो. तेमां कुंरु, कोशल, लाट, कर्णाट, वैराट, मेदपाट, गौरु, चोड, द्राविड, मगध, मालव, सिंधु, सौराष्ट, गुर्जर, कुंकण, कच्छ, जालंधर, नागपुर इत्यादिक देशना विद्याधर राजा तथा बीजा पण मोटा मोटा राजाळे आढ्या. डेरा तंबू दशवेग-हवे राजाए पण पोतानी कुमरीने सोले शणगारे शणगारी हाथमां वरमाळा आपी स्वयंवरमंरुपमां मोकली. दासी, मुख आगल हाथमां अरीसो लश् राजाळनी बिरुदावली बोलती राजकुमारोनां रूप देखाडती हवी. एम करतां नागपुर नगरना वीतशोक नामे राजानो पुत्र अशोक कुमर ते स्वयंवरमां आव्यो हतो, तेना गढामां वरमाळा पहेरावी. योग्यवर देखीने सर्व लोक हर्ष पाय्या, पुत्रीना पिताए पण मोटो महोत्सव करी विवाह कस्यो. सर्व राजवीर्तने घणा हाथी, घोणा, वखानरण अने नोजन, तांबूल प्रमुख देइने शीख आपी. तथा अशोक कुमरने पण घणा हाथी, घोणा, दास, दासी, सोना, रूपानां घरेणां प्रमुख दायजो आपीने नागपुर पहोंचतो कस्यो. तिहां वीतशोक राजाए पण मोटा महोत्सवे करीने पोताना पुत्रने नगरमां प्रवेश कराव्यो. केटलाएक दिवस वील्या केरे शुज मुहूर्ते अशोक कुमरने राजपाटे स्थापीने वीतशोक राजाए दीक्षा लीधी. पावल अशोक राजा राज्यसंपदा तथा स्त्री साथे संसारसुख नो-

गवेठे हवे रोहिणीने आठ पुत्र थया, अने चार पुत्रील थइ. एम राजा राणी वेहु सुख जो-
 गवतां रहे ठे. एक दिवसे राजा अने राणी वेहु महेल उपर गोखमां वेगां ठे ते महेलनी
 पाठल एक व्यवहारी आनुं घर ठे तेनो पुत्र मरण पाम्यो, ते वारे ते पुत्रनां माता, पिता,
 तथा दीजां सगां संबंधी सर्व मली मोटे सादे करी रोवा कूटवा लाग्यां, ते जोइने रोहिणी
 पोताना भरतारने पूठवा लागी के हे स्वामी ! आ नाटक ते केवा प्रकारनुं कहेवाय ? ते
 सांचली राजा बोळ्यो के हे राणी ! तुं अहंकार म कर हमणां तुं धन, यौवनने मदे करीने
 परेली ठो, पण तेनो मद करवो समजु माणसने योग्य नथी. जे माटे आ संसार अनित्य
 ठे ॥ यतः ॥ धन जोवन ठकुराइयां, सदा सुरंगी न होय ॥ जुं रूखां लुं माणसा, ठांहु
 फिरंती जोय ॥ १ ॥ माटे ए अधिर कृद्धि ठे. तेनो तुं शुं मद करे ठे ? ते सांचली राणी
 बोली के स्वामी ! तमे फोगट शा वास्ते पोताना मतनी ताण करो ठो ? हुं तो कांइ
 पण गर्वमां बोलती नथी, परंतु में एहुं नाटक कोइ वार पण दीठेहु नथी. ते माटे हुं
 तमने पूहुं हुं. तेमां तमे बली लांबी वातो करीने मदवती शामाटे कहो ठो ?
 ते वारे राजा बोळ्यो के जो हवे हुं तुजने नाटक खेल देखाहुं हुं के जेथी तु पोतेज एहु
 नाटक करवा पोतानी मेले शीखी जइश एम कहीने राणीना खोलामां पुत्र रमतो हतो

તેને રાજાએ ઉપાડીને ગોલમાંથી નીચે નાલી દીધો. તે જોઈ સર્વ લોક હાહાંકાર કરવા લાગ્યા, પણ રોહિણીને તો એક તિલમાત્ર પણ ડુઃખ ઉપન્યું નહીં, તે કાંઈ એ વાતમાં સમજી પણ નહીં કે આ રાજા શું કરે છે? ને કેવું કામ કરે છે! કે જે થકી મને ડુઃખ પેદા થશે! હવે તે બાલકને નીચે પડતાં થકા અધવચમાંથી પુરે-વીએ હાથે કરી ઝાલી લીધો. તે પુત્ર પણ દીર્ઘાયુવાલો મહા જાગ્યવંત છે, માટે દેવતાએ તેની સહાય કરી. બાલક જીવતો રહ્યો દેવી સર્વ લોક વિસ્મય પામ્યા તથા હર્ષવંત થયા. તે દેવી રાજા બોલ્યો કે હે રાણી! હું તુજને રોવા કૂટવાની કલા શીખવતો હતો, પણ તેં પૂર્વ જવમાં કોઈ મોટું પુણ્ય ઉપાર્જન કરેલું છે, તે માટે તુને ડુઃખ દેખતું પડ્યું નહીં. તો હવે એ વાતનો નિશ્ચય તો કોઈ જ્ઞાની મહારાજ અહીં પધારશે, તેને તારા પૂર્વલા જવ પૂઠીને કરશું. હવે એકદા વાસુપૂજ્યસ્વામીના શિષ્ય રૂપ્યકુંજ અને સુવર્ણ-કુંજ નામે બે મુનિરાજ નગરની બહાર સમોસઘ્યા. તેને રાજા રાણી બેહુવાંદવા ગયાં. તિહાં ગુરુએ ધર્મોપદેશ દીધો. રાજાએ પૂછ્યું કે હે મહારાજ! આ મારી રોહિણી રાણીએ પૂર્વે શું સુકૃત કર્યું હશે? કે જેને યોગે એ કાંઈ પણ ડુઃખ પામતી નથી, મારો પણ એના ઉપર ઘણો સ્નેહ રહે છે, વલી પુત્ર પુત્રીનું પણ સુખ છે. તે સાંજલી મુનિરાજ

कहेता हवा के हे राजन् ! तुं सांचल ए पाठला जवे उज्जयंतगिरिपुरने विषे पृथ्वीपाल
 राजा राज्य करतो हतो, तेनी सिद्धिमती नामे राणी हती. एकदा राणी सहित राजा
 वन मांहे क्रीडा करवा गयो ए अवसरे तिहां मासदामणने पारणे गुणसागर नामे
 मुनिराजने नगर चणी आवता देखीने राजाए तेमने वांदी नमस्कार कख्यो, अने राणी-
 ने कळुं के हे स्त्रि ! आ महा कृपीश्वर जंगम तीर्थ ठे, मांटे घेर जइ एमने शुद्ध आहार
 आपो. ते सांचली राणीए जाण्यु जे आ मुंको मने विषयसुखमां अंतराय करवा मांटे
 क्यांथी आवी पड्यो ? एम कलकलतां रीसे वलतां एक कडवुं तुवडुं हतुं, ते तेने वहोर-
 ँयु. ते लइ कृपीश्वरे विचाळुं जे आ अन्न जिहां परवडुं, त्यां अनेक जीवोनो संहार थशे.
 एम चितवी तेनु पोतेज पारणुं कळुं ते विषप्रयोगथी मुनिराज शुच ध्याने मरण पामीने
 मोक्ष गया राजाने वात जाणवामां आवी, ते वारे राणीने घरथी बहार काढी मूकी. ते
 राणीने जंगलमां रखतां रऊलतां उग्र पापने योगे सातमे दिवसे कोढ रोग उत्पन्न थयो.
 तेने योगे अनुक्रमे राणी मरीने ठही नरके गइ तिहांथी नीकली वली तिर्यचमां तथा
 सर्वे नरकमां घणा जव रखनी पठी तेणे एकदा चंडालणीना, जवमां मरवानी वखते
 नवकारनुं सरण कळुं, तेने योगे करी एज नगरे धनमित्रा नामे जार्या ठे, तेनी

कूखे दुर्गधा नामे पुत्रीपणे उपनी. हवे ते ज्यारे गौवनने प्राप्त थइ, त्वारे पिताए तेनो विवाह-
महोत्सव कख्यो. लग्नसमये वरनी साथे हाथ मेलावो करतां जे वारे वरना हाथमां कन्या-
नो हाथ आप्यो, ते वारे तेने अग्नि जेवो बलतो लाग्यो. तेथी ते वरराजा तेनो हाथ ठोमीने
वेगलो जइ वेगो. थोमी वार पढी तिहांथी उठीने चालवा मांड्युं, ते वारे पिताए तेने
जतो पकड्यो, अने कळुं के हे पुत्र ! तुं रंगमां घंग कां करे ठे ? ते सांजदी पुत्र बोड्यो, हे
पिताजी ! तमे कहो तो विष खाजं ! कहो तो मारे गले हुं फांसो आपुं !! ते वधुं करुं, पण
ए कन्याने हुं परणीश नहीं !! ते वारे शेठे कळुं, हे पुत्र ! तुं उदासी थइश नहीं. ए कन्याथी
तारा हाथ बले ठे, माटे ए रही. हुंवीजी घणी कन्याले तुजने परणावीश. एमकही शेठ
पुत्रने लइने घेर जतो रख्यो. हवे कन्यानो पिता पण वरनी चिंता हरहमेश कख्या करे.
एकदा कोइ एक महारूपवान् भीखारी शेठने घेर आव्यो. तेने शेठे कळुं के तुं जो मारे
घेर रहे तो हुं तुजने मारी कन्या परणावी आपुं. ते वारे भीखारीए कळुं, जो आप राखशो,
तो रहीश. पढी शेठे तेनां मेलां कपमां उतरावी एक बाजु नाखी दीधां, अने तेने
नवरावी धोवरावी नवीन लंचा कपमां घरेणां पहेरावीने पोताने घेर राख्यो. सूवा
वखते चित्रशालि उपर जइ कन्या पासे जतां वेंतज सामी दुर्गधता आववा

સાગી. તે જોઈ જીભારીએ વિચાણું જે મારે જીભ માગીને પેટ જરબું, તેજ સારુ છે, પણ
 આ સુખ મારા કામનાં નથી એમ ચિંતવી લુગઠાં ઘરેણાં સર્વ ઉતારી નાહ્યાં, અને પોતા-
 નાં પ્રથમનાં મેલાં લુગઠાં પહેરીને ચાલતો થયો પ્રજાતે માતાપિતાએ દાસીને કહ્યું કે હે
 દાસી! તું જારી, દાતણ, મેવા, મીઠાઈ પ્રમુખ કુમરીની પાસે લઈ જા તે દાસી લઈને કુમરી પા-
 સે જઈ જુવે છે, તો ત્યાં તે ડુર્ગધા એકલી રહતી વેળી છે. તે જોઈને દાસીએ આવી માતાપિતાને
 કહ્યું, તે વારે માતાપિતા આવીને પુત્રીને કહેવા લાગ્યાં કે હે પુત્રી! કર્મથી કોઈ જોરાવર ન-
 થી જે માટે તીર્થકર, ચક્રવર્તી, બલદેવ, વાસુદેવ એવા પુરુષોથી પણ કર્મ ટલ્લી શક્યાં
 નહીં, તો આપણે શી ગણતીમાં ઠીએ? માટે હવે તું વેળી વેળી ધર્મ કર ધર્મને પ્રજાવે કરી
 સર્વ સુખ આવી પ્રાપ્ત થશે તે સાંજલી કુમરીએ પણ મનમાં સંવેગ જાવ આણીને તપ,
 જપ કરવા માંડ્યાં. એકદા તિહાં જ્ઞાની ગુરુપદાધ્યા તેમને જોઈ પૂચ્છું કે મહારાજ! આ મારી
 પુત્રીને રોગ કેમ થયો? તે વારે ગુરુએ તેના પૂર્વલા જાવ કહી, સંજલાવ્યા ફરી જોઈ પૂચ્છું કે
 હવે આ રોગ કેવી રીતે જાય? તેનો જવાબ કહ્યો. ગુરુએ કહ્યું કે આને સાત વર્ષ ને સાત માસ
 પર્યંત રોહિણીનું તપ કરાવ. તે આવી રીતે કે જે દિવસે રોહિણી નક્ષત્ર આવે, તે દિવસે ચંડ-
 વિહારો જપવાસ કરવો, અને જાવ સહિત શ્રીવાસુપૂજ્ય જગવાનની રત્નમય પ્રતિમાની

रोहिणी.

॥ ६१ ॥

पूजा करवी. तप पूर्ण थया पढी ञली ञाति उजमणुं करबुं. जो एम करावशो तो सुगंध रा-
जकुमारनी पेठे तेनां सर्व दुःखो मटी जशे. ते वारे दुर्गंधाए पूब्बुं, सुगंध राजकुमार ते
कोण हतो ? ते मने कहो. त्वारे गुरुए कछुं:—सिंहपुर नगरमां सिंहसेन राजा, तेनी कनकप्र-
ज्ञा राणी, तेमने एक पुत्र थयो ते अतिशय दुर्गंध हतो, तेथी ते सर्वने अप्रिय थयो. एक व-
खते ते नगरीमां पद्मप्रज्ञस्वामी समोसस्था. त्यां कुटुंब परिवार सहित जइ राजाए करांज-
लि बांधीने पूब्बुं हे ञगवन् ! मारो पुत्र दुर्गंधी थयो तेनुं कारण शुं हशे ? एणे पूर्वला
ञवमां शुं कर्म कछुं हशे ? त्वारे ञगवान् कहेवा लाग्या. नगपुरथी बार योजन ठेठे नील
पर्वत उपर एक शिलानी उपर मासोपवासी साधु धर्मध्यान करता हता, तेने व्याधे उ-
पद्रव करवा मांड्यो. एक वखते ते साधु गाममां एषणार्थे गयो. एटलामां एक व्याधे ते
शिला उपर अग्नि सलगव्यो अने ते शिला अग्निजेवी बलती करी. साधु त्यां आवीने
वेग. उष्ण परिसह सहन करीने केवलज्ञान पामी मोक्षे गया. पढी ते व्याध दुष्ट कर्म-
थी कुष्टी थयो. मरीने सातमी नरके गयो. पढी सर्प थइने पांचमे नरके गयो. पढी सिंह
थइने चौथे नरके गयो. पढी चित्रक थइने त्रीजे नरके गयो. पढी मार्जार थइने बीजे
नरके गयो. पढी उलूक थइने पहेले नरके गयो. एवा ञव ञमीने अंते एक

શ્રાવકને ઘેર ઉપન્યો પશુપાલનો ધંવો કરવા લાગ્યો શ્રાવક હોવાથી નવકાર શીખ્યો
 એક વલતે વનમાં દાવાશિ વલતો હતો, તે વલતાં વલતાં પેલો પશુપાલ ડ્યા સૂતો હતો,
 ત્યાં તેના અગ ઉપર આવી પહોંચ્યો. તે વલીને મરણ પામ્યો. અંતે નવકાર સ્મરણ કર્યું, તેથી
 તારો પુત્ર થયો શેષ કર્મના દોષથી દુર્ગંધી શરીર થયું એવી રીતે પૂર્વ જવ સાંજલતાં જ
 તે દુર્ગંધ રાજકુમરને જાતિસ્મરણજ્ઞાન ઉપન્યું તેથી જગવંતને પગે લાગીને પૂઠવા લાગ્યો
 કે હુ એ દોષથી કેમ તુટીશ ? ત્યારે જિનેશ્વરે કહ્યું કે રોહિણીનું તપ કર, તેથી સર્વ નિરાવાધ
 થશે. પછી તે રાજપુત્રે રોહિણીનું તપ કર્યું, તેથી તેનું શરીર સુગંધિત થયું માટે હે
 દુર્ગંધે ! તુ પણ એ તપ કર. એના પ્રજાવથી સુગંધ કુમારની પેરે તારાં સર્વ દુઃખ નાશ પામ-
 શે. એનું સાંજલીને તે દુર્ગંધાદ્ય રોહિણી તપ અંગીકાર કર્યું. શુદ્ધ ધ્યાનથી તપસ્યા કરતાં
 આત્માની નિંદા કરતાં દુર્ગંધાને જાતિસ્મરણજ્ઞાન ઉપન્યું તેને યોગે પૂર્વલોચવ સાંજરી
 આવ્યો. તેથી વલી વિશેષે તપ કરવા માંડ્યું. આયુ પૂર્ણ થયાથી શુદ્ધ ધ્યાને મરણ પા-
 મીને દેવલોકને વિષે દેવતાપણે ઉપની, ત્યાંથી ચવીને અહીં ચંપાનગરીને વિષે મધવા
 રાજાની પુત્રી થઈ. તેનું રોહિણી નામ પડ્યું, તેને તમે પરણાવો એણે ઘણું દાન આપ્યું
 છે, તેથી તારી પટરાણી થઈ છે. એણે પૂર્વે રોહિણી તપ કર્યું છે તેના પ્રજાવથી

डुःख ते वली शी चीज ठे? एवुं पण ए जाणती नथी. वली उजमणुं कखुं तेना प्रभावथी ए रुद्धि पामी ठे. वली हे राजा ! ते सिंहसेन राजाए ए सुगंध कुमारने राज्यपाटे स्थापी पोते दीक्षा लीधी. सुगंध राजा राज्य पावतो धर्मकृत्य करतो मरण पामी देवलोके गयो, तिहांशी चवीने पुष्कलावती विजये पुंडरिगणी नगरमां केवल-कीर्ति राजाने घेर अर्ककीर्ति नामे चक्रवर्तीपणे उत्पन्न थयो. त्यां दीक्षा लक्ष बारमे देवलोके इंद्रपणे उपन्यो. त्यांशी चवीने अहीं लुं अशोक नामे राजा थयो ठो. तारी राणीए अने तें बेहु जणे मली पूर्वे सरखुं तप कखुं ठे, ते माटे तारो स्नेह एनी उपर घणो ठे. वली राजाए पूब्बुं के हे स्वामी ! मारी स्त्रीने आठ पुत्र अने चार पुत्रीले थइ, ते तेना कया पुण्योदयथी थइ? ते वारे गुरुबोळ्या, हे महाभाग्य ! एमांशी सात पुत्र तो पूर्वला जवेमथुरा नगरीए एक श्रीखारी अग्निशर्मा ब्राह्मण रहेतो हतो, तेने घेर पुत्रपणे उपन्या हता. ते दारिद्री कुलमां उपन्या, तेथी साते श्रीख मागवा जाय, पण तेने कोइ उटले पण बेसवा आपे नहीं. ज्यां जाय त्यां धक्को मारी वहार काढी मूके. एम ते पुत्र गामो गाम फरता, श्रीख मागता मागता एकदा पाकलीपुरे गया. तिहां तेणे राजाना पुत्र तथा प्रधानना पुत्रने दीठा, तेथी मनमां आश्चर्य पाम्या. ते वारे मोटा

જાણે કહ્યું જે આપણે પણ માણસ ઠીએ, અને એ પણ માણસ છે, પરંતુ આપણામાં અને એ-
 નામાં એટલું વધું અંતર કેમ છે? તે સાંજલી નાનો જાણે વોલ્યો કે એણે પૂર્વે પણ કશું
 છે, તેનાં ફલ એ જોગવે છે, અને આપણે પુણ્યહીન ઠીએ, તેથી ઘરઘર જીવ માગીએ ઠીએ.
 પછી ફરતાં વનમાં ગયા, તિહાં એક સાધુનિરાજ કાલસગધ્યાને રહ્યા હતા, તે-
 મની પાસે જઈ ઉજા રહ્યા, અને સાધુએ પણ કાલસગ પારી દયા આણીને ધર્મદેશના
 દીધી. તે સાંજલી સાતે જાણે વૈરાગ્ય પામી, લીલા લઈ, ચારિત્ર પાલી, મરણ પામીને દેવ-
 લોકે જઈ દેવતાપણે ઉપન્યા, તિહાંથી ચવીને અહીં તારે ઘર આવી પુત્રપણે ઉપન્યા છે,
 તથા વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર એક ચિદ્ધ વિદ્યાધર શાશ્વત જિનપ્રતિમાની પૂજા કરતો હતો, તે
 મરણ પામી સૌધર્મ દેવલોકે દેવતા થયો. ત્યાંથી ચવી તે તારો લોકપાલ નામે આવમો
 પુત્ર થયો છે, અને જે તારી ચાર પુત્રી છે, તે પૂર્વેલે જવે વિદ્યાધર રાજાની પુત્રી છે હતી.
 અનુક્રમે યૌવનાવસ્થા પામી એકદા પ્રસ્તાવે વાગમાં રમવા ગઈ, તિહાં સાધુને ભણેલા
 લીલા. સાધુએ તેમને પૂછ્યું કે હે કુમરી! તમે ધર્મ કરો, ત્યારે તેમણે કહ્યું, અમે ધર્મ-
 કરણી ન કરીએ. વલી સાધુએ કહ્યું, તમારું આયુષ્ય સ્વલ્પ રહ્યું છે, માટે ધર્મકરણીમાં
 પ્રમાદ કરશો નહીં. તે સાંજલી તે પુત્રીએ પૂછ્યું કે અમારું આયુ કેટલું વાકી રહ્યું

ठे ? साधुए कछुं, आठ पहोर शेष रह्युं ठे. तारे ते पुत्रीउ कहैवा लागी के आटला
 खटप कालमां शुं पुण्य करीए ? मुनिए कछुं, ज्ञानपांचमनुं तप करो. जे माटे कछुं ठे के :-
 जे नाण पंचमिवयं, उत्तम जीवा कुणंति जावजुया ॥ उवजुंज आणुवमसुहं, पावंति केवलं
 नाणं ॥ इति ॥ १ ॥ एवो उपदेश सांजली ते पुत्रीउए घेर आवी पच्चकाण दीधुं, पोताना
 आत्माने कृतार्थ मान्यो. एक स्थानके चारे जणीउंवेठी. एटलामां विद्युत्पात थयो, ते-
 श्री चारे पुत्रीउं मरण पामी देवता थइ. तिहांश्री चवीने तारी पुत्रीउं थइ ठे. ए वात
 सांजलतांज राजाने तथा राणीने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं, पूर्वला जत्र सांजख्या, ते श्री वै-
 राग्य पाम्या थकां पोताने घेर आव्यां. वली एकदा श्रीवासुपूज्य जगवान् आवी समो-
 ख्या, तेमने राजा तथा रोहिणी राणी प्रमुख परिवार सहित वांदवा गयां. तिहां प्रभुनी
 देशना सांजली घेर आवी पुत्रने राज्यपाटे स्थापी, साते क्षेत्रे धन वावरी, चारित्र अं-
 गीकार करी बेहु जण मोढ़े गया. ए रीते नव्य जीवोए पण रोहिणीनुं तप शुज जाव-
 श्री करवुं ॥ इति रोहिणी तप कथा समाप्त ॥

श्रीगौतमगुरुभ्यो नमः ॥ अथ चतुर्मासीपर्वनु व्याख्यान लिख्यते ॥ स्मारं स्मारं स्फुर-
 उद्भानं, धाम जैनं जगन्मतम् ॥ कारं कारं क्रमांजोले, गोरवे प्रणति पुनः ॥ १ ॥ निवद्धां प्रा-
 क्तनैः प्राङ्निर्वाह्य व्याख्यानपद्धतिम् ॥ लिख्यते लेशतो व्याख्या, चातुर्मासिक पर्वण
 ॥ २ ॥ श्रीपार्श्व सुखमागारं, स्मारं स्मारं हृदांजुले ॥ व्याख्यानं लिख्यते रम्यं, चातु-
 र्मासिकपर्वणः ॥ ३ ॥ अर्थः—सर्व जगत्ने पूज्यमान, तथा जेनुं ज्ञान स्फुरद्रूप ठे, एतु
 जिनराजानुं धाम जे मूर्ति, तेने वारंवार स्मरीने तथा गुरुना क्रमांजोले एटले चरण-
 कमलने विपे फरी फरी प्रणाम करीने तथा प्राचीन पन्ति लोकोए करेद्वी व्याख्या-
 ननी पद्धति जोइने चातुर्मासिक पर्वनी व्याख्या, हुं लेशमात्र कहुं तुं ॥ १ ॥ २ ॥ सुख-
 ना जंकार एवा त्रेवीशमा जिनजे श्रीपार्श्वनाथ, तेने मारा हृदयकमलने विपे वारंवार
 स्मरण करीने पूर्वाचार्ये जेवी रीते चौमासी पर्वनी रचना करी ठे, तेने जोइने मनोहर
 एतु चातुर्मासिक पर्वनु व्याख्यान यथामति लखुं तुं ॥ ३ ॥ तिहां आषाढ चोमासुं,
 कार्तिक चोमासुं अने फाट्गुन चोमासुं आवे थके धर्मार्थी श्रावकोने जले प्रकारे
 धर्मक्रिया करवी जेमके अन्योन्य सापेक्ष एवा व्यवहारनय अने निश्चयनय, तेणे
 करी युक्त एवा श्रीजिनशासनने जाणी एकांतवाद निराकरणार्थ आवश्यक ग्रंथोक्त

સમાહિતાદ્ધર ચતુર્ચંગ તુલ્ય દ્રવ્યજાવલિંગે કરી શુક્ત એવું ધર્મકૃત્ય સ્યાદ્દાદરુચિવાલા લોકોએ કરવું. શ્રીઆવશ્યકસૂત્ર મધ્યે શિક્ષાના ચાર ધાંગા કહ્યા છે, તે આ પ્રમાણે:— પહેલે જાંગે રૂપ પણ ખોદું અને તેની ઉપર મુદ્રા પણ ખોટી, તે ચરક પરિવાજક પ્રમુખનો ધર્મ જાણવો. બીજે જાંગે રૂપ ખોદું પણ મુદ્રા સાચી, એવા ઉસન્ના પાસઢાદિકનો ધર્મ જાણવો. ત્રીજે જાંગે રૂપ શુદ્ધ ચોંચું, અને મુદ્રા ખોટી, એવા પ્રત્યેકબુદ્ધ જાણવા. ચોથે જાંગે રૂપ શુદ્ધ એટલે સ્વરૂં અને મુદ્રા પણ શુદ્ધ એટલે સ્વરી, એવા સાધુ મુનિરાજ જાણવા. એ ચાર ધાંગામાંહે સુશ્રાવકને ચોથો ધાંગો આદરવો. હવે જૈનમાર્ગીને જે નિત્ય ક્રિયા કરવી જોઈએ તે સામાન્યે કરી કહે છે. અનંતાનંત ત્રવત્રમણ્વીરુ અને શ્રદ્ધાલુ એવા સુશ્રાવકોએ એકતો સાવધ વ્યાપાર ન કરવો, વલ્લી ફાલ્ગુન મહીનાથી માંડીને આઠ મહીના પર્યંત તિલ આદે દહને ધાન્ય સંગ્રહી રાખવાં નહીં, કારણ તેથી બહુત્રસ જીવની ઉત્પત્તિ અને નાશ થાય છે. બોલાનું અથાણું પ્રમુખ ન રાખવું. મહુમાં, વીલીનાં ફલ અને અરણી પ્રમુખનાં ફૂલ તથા સરગવાની શીંગનું બિલકુલ ગ્રહણ ન કરવું. એ અવશ્ય ત્યાગવાં. તથા ચોમાસામાં તાંડુલની ઝાલી આદે દહને પાપનું શાક ન ખાવું; કારણ કે બહુ સૂક્ષ્મ ત્રસ જીવ મિશ્રપણું છે માટે શ્રી હેમાચાર્યે કહેલું છે કે ફાગણ

માસથી આરંચીને કાર્તિક પૂનમ પર્યંત પ્રાયઃ પત્રશાક ન ખાવું. વલી ચલિત રસનું ફલ, વીજોરાનું ફલ, કાચુ ફલ, તથા અજાણ્યાં ફલ ખાવાં નહીં. તથા વીજી પણ અન્નદ્વય વસ્તુનો ત્યાગ કરવો. કહ્યું છે કે અજ્ઞાતફલ, અશોધિતપત્રશાક, સોપારી, મેલું ઘી એ સર્વનો માંસજક્ષણ સમાન દોષ છે હવે વિશેષપણે ચોમાસાના પર્વની કરણી કહીએ-
 ઠીએ ॥ શ્લોક ॥ સામાયિકાવશ્યકપૌપદાનિ, દેવાર્ચનસ્નાત્રવિલેપનાનિ ॥ બ્રહ્મક્રિયાદાન-
 તપોમુખાનિ, જવ્યાશ્વતુર્માસિકમંરુનાનિ ॥ ૧ ॥ અર્થ.— અહો જવ્ય જીવો ! સામાયિકાદિક ધર્મકૃત્ય કરવાં, એ ચોમાસા પર્વનાં મંરુન એટલે જૂપણ જાણવાં. અર્થાત્ એવાં ધર્મકાર્ય થકી ચોમાસું રુદુ દેખાય છે, માટે તમારે જરૂર તેનું સેવન કરવું યથાપિ ચાતુર્માસિક ત્રણ છે, તોપણ જેના ઉદ્દેશે કરી વ્યાખ્યાન છે, તેનું નામ ગ્રહણ કરવું અહીં કોઈ પુરુષ સામાયિક કરે, કોઈ પન્નિકમણું કરે, કોઈ પોસહુ કરે, કોઈ દેવપૂજા કરે-
 ઇત્યાદિક પોતાની શક્તિ પ્રમાણે ધર્મકાર્ય કરે, તેમાં કાંઈ વિરોધ નથી તિહાં પ્રથમ પ્રત્યેક મહીનામાં તિથિ જોવી. તે ત્રણ પ્રકારે છે, કહ્યું છે કે “ચતુદસઠ્ઠ મુદિષ્ઠપુષ્પમાસિ-
 ણિતિ” તેમાં વે ચૌદશ, વે આઠમ, એક અમાવાસ્યા અને એક પૂનમ, એ ત પર્વતિથિ કહી છે, તથા ઉદિષ્ઠા શબ્દે શ્રીજિનકલ્યાણિક તિથિ અને પજોસણા

તિથિ લેવી. એ ચારિત્રતિથિ છે. તેથી એ તિથિ માંહે ચારિત્ર આરાધનું, કારણકે ગીતાર્થ
 એવા શ્રીશીલંગાચાર્યે આદર કરી કહેલું છે માટે વીજ, પાંચમ અને અગીયારશ એ જ્ઞા-
 નતિથિ છે, તેથી એ તિથિ માંહે જ્ઞાનનું આરાધન કરવું. બાકી વીજી દર્શનતિથિ છે
 છે, તે માંહે સમ્યક્ત્વનું આરાધન કરવું. અર્થાત્ સમ્યક્ત્વી જીવોએ મિથ્યાત્વ પરિહારે
 કરી દેવપૂજા ગુરુસેવા કરવી, ધ્યાન્યાન સાંનલનું, ધર્માનુમોદન કરવું, તીર્થયાત્રા કરવી,
 શ્રીજિનેશ્વરના કલ્યાણકની ઝૂમિ ફરસવી इत्यादिक વોલે પ્રવર્તીને પોતાનું સમકિત નિ-
 મીલ કરવું. કહ્યું છે “ જન્મં દિશ્કા નાણં, તિથયરાણં મહાણુજ્ઞાવાણં ॥ જહ્ય ય કિર નિવા-
 ણં, આગાહદંસણં હોશ ” હવે પ્રથમ સામાયિકનું સ્વરૂપ કહે છે:—સમસ્ય આયો લાઙ્ગ: સ-
 માય: સ એવ સામાયિકં એટલે રાગ દુષ્ટે રહિત એવા જીવને જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિ-
 ત્રનો આય એટલે લાઙ્ગ હોય તેને સામાયિક કહીએ. બે ઘડી પર્યંત સર્વ દ્રષ્ટાનિદ્ર વસ્તુને
 વિષે સમ પરિણામ રાખે, સર્વ જીવને પોતાના આત્મા સમાન ગણે, તેને સામાયિક કહીએ.
 તેના ચાર શ્લોક છે તે કહે છે, એક તો હું એટલો અમુક પાઠ જાણી સંપૂર્ણ મુખપાઠ
 કરીને હઠીશ, એવો નિયમ કરી બેસે, તે પ્રથમ શ્રુત સામાયિક જાણવું. વીજું
 શુદ્ધ સમકિત પાલવું, તે સમકિત સામાયિક જાણવું. ત્રીજું દેશવિરતિ સામાયિક તે બે

ઘડી પ્રમાણ જાણવું તથા ઘોષ્ટુ સર્વવિરતિ સામાયિક, તે સાધુ મુનિરાજ પાલે છે. તે
 ચારિત્ર સામાયિક જાણવું. વલ્લી શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે ॥ નિદપસંસાસુ સમો ય, માણવ-
 માણકારીસુ ॥ સમ સયણપરજણ મણો, સામાશ્ય સંગલે જીવો ॥ ૧ ॥ અર્થ:-કોઈ આ-
 પણી નિંદા કરે, અથવા કોઈ પ્રશંસા કરે, કોઈ માન કરે, કોઈ અપમાન કરે, તોપણ
 સામાયિકમાં વેગા સમતારૂપ શુદ્ધ પરિણામ રાખે, સ્વજન તથા પરજનની ઉપર સમજાવ
 રાખે, તે જીવ સામાયિકી જાણવો ॥ જો સમો સઘ્નૂણસુ, તસેસુ થાવરેસુ ય ॥ તસ્સ સા-
 માશ્યં હોઈ, ઇમં કેવલિજ્ઞાસિય ॥ ૨ ॥ સર્વ પ્રાણીમાત્ર જે ત્રસ તથા થાવર જીવો છે,
 તેને વિષે સમતા પરિણામ રાખે, તેને સામાયિક શુદ્ધ હોય. એ વાત કેવલી જગવા-
 ને કહી છે વલ્લી સામાયિકમા વેગા થકા શ્રાવક પણ સાધુ સમાન હોય છે કહ્યું છે
 કે, સામાશ્યમ્મિ ડ કણ, સમણો ઇવ સાવલે હવઈ જમ્હા ॥ યણ કારણેણં, વહુસો
 સામાશ્યં કુજ્ઞા ॥ ૧ ॥ માટે શ્રાવકે ઘણી વાર સામાયિક કરવું વલ્લી કહ્યું છે કે ॥ સા-
 માશ્યં તુ કાલ, ગિહ્વકજ્ઞં જોવિ ચિંતણ સહો ॥ આત્તરુહોવગલં, નીરહ તસ્સ સામશ્યં
 ॥ ૧ ॥ જાવાર્થ:-જે મનુષ્ય આર્ત, રોડ ધ્યાનને વશ પહો થકો સામાયિક કરે, સા-
 માયિકમાં ઘર સંવંધી સાવધ કામ વિચારે, તેનું સામાયિક નિર્ણયક હોય, અને

जे प्राणी आर्त्त रौद्र ध्यान न ध्यावे, ते प्राणीनुं सामायिक शुरु होय. ए व्यवहार नयधी सामायिक स्वरूप कळुं, अने निश्चयनयमते तो श्रीजगवती सूत्रमां कळुं ठे के ॥ “अप्पा सामाश्यं, अप्पा सामयिस्स अट्ठो” इत्यादिक आत्माज सामायिक ठे, सामायिकनो अर्थ ते पण आत्माज ठे, निज शुरु स्वरूपचावमां रह्यो जे आत्मा ते उपशमजले करी राग द्वेषरूप मेल होय, तेने थोड नाखे, आत्मपरिणति आदरे, परपरिणति निवारे, तेने निश्चय सामायिक कह्यो. एनी उपर शुरु दृष्टि राखीने व्यवहार सामायिक पाव्यो, केम-के व्यवहार ते बलवंत ठे, तेरमा गुणवाणा सुधी जे जीव व्यवहाररूप घोमा उपर चढी संसाररूप अटवी उल्लंघनी जे वारे घेर आवी पवोंचे, तिहांसुधी घोडो जोड्यो. पढी जे वारे महेल उपर चढे, ते वारे तेने घोमानुं काम न पडे, तेम व्यवहार घोमाना परे सा-धक ठे, तेने ठोमी देवो न जोड्यो. हवे सामायिक करवाधी केटलुं फल थाय ? ते कहे ठे:-गाथा ॥ दिवसे दिवसे लाखं, देइ सुवस्सस्स खंभियं एगो एगो ॥ पुण सामाश्य, करेइ न पहुप्पए तस्स ॥ १ ॥ अर्थ:-कोइ एक दानेश्वरी पुरुष, दिवस दिवस प्रत्ये सुवर्णना लाखो कटका याचकोने आपे, अने बीजो एक श्रावक दिन प्रत्ये शुरु मने करी सामायिक करे, पण सामायिक करनारनी

વરોવર તે લાલ્લ ખાંતી સુવર્ણદાનનો કરનાર આવી શકે નહીં. એવું સામાયિકનું મોડું
 ફલ શ્રીવીતરાગે કહ્યું છે. વલી શ્રીઉત્તરાધ્યયનના ભગણત્રીશમા અધ્યયને કહ્યું છે કે
 “સામાયિકનું જંતે જીવે કિં જણઈ” એટલે સામાયિક કરનારો જીવ શું ઉપાર્જન કરે છે?
 એવો પ્રશ્ન પૂઠવાથી જગવાને તિહાં તેનાં ઘણાં ઉત્તમ ફલ કહ્યાં છે, તે વિસ્તારે લલ્લતા
 નથી વલી સામાયિક કરતાં ચકા સાવચ વ્યાપારનો ત્યાગ થાય, માટે સામાયિક શ્રેષ્ઠ
 છે, તથા સામાયિક કરનારને માત્ર પૂજનાદિકને વિષે પણ અધિકાર નથી, એટલે સામા-
 યિકરૂપ જાવસ્તવ પ્રાપ્ત થયે હતાં તેને અધિકાર નથી, અર્થાત્ પઠી દ્રવ્યસ્તવ કરણની
 યોગ્યતા નથી. તે સામાયિક ઉદય આવવું મહા દુર્લભ છે, જે માટે દેવતા પણ પોતાના
 હૃદયમાં સામાયિકની સામગ્રી મેલવવા વાંટે છે, જે એક મુહૂર્ત માત્ર સામાયિક કરવું મુ-
 જને ઉદય આવે, તો મારું દેવપણું સફલ થઈ જાય. એ માટે શ્રાવકે પણ શુદ્ધ
 સામાયિક કરવું. તે સામાયિકના કરનારા શ્રદ્ધાલુ વે પ્રકારના હોય, એક ક્ષિત્રીન
 અને વીજા ક્ષિત્રવંત, તિહાં જે ક્ષિત્રવંત હોય તે મોટા આદર સહિત ઉપાસે આવેને
 સામાયિક કરે, લોકમાંહે શ્રીજિનધર્મનો મહિમા વધારે, અને જે ક્ષિત્રીન હોય તે
 ઉપાસે અથવા પૌષધશાલાએ અથવા જિનમંદિરે અથવા પોતાના ઘરમાં એકાં-

त स्थानके बेसीने सामायिक करे. हवे ए सामायिकनां आठ नाम ठे, ते कहे ठे:- गाथा ॥
सामश्यं समश्यं, सम्मंवाले समास संखेवो ॥ आणवज्जं च परिणा, पच्चखाणे य ते अट्ठा
॥ १ ॥ अर्थ:- प्रथम समताजाव राखवो, ते समजाव सामायिक जाणवुं, तीजुं सम ते राग छेवने
वनी उपर दयाजाव राखवो, ते समयिक सामायिक जाणवुं, तीजुं सम ते राग छेवने
ठांन्दीने यथाव्यवस्थित वचन बोलवुं, ते समास सामायिक जाणवुं, पांचमुं संक्षेप ते थोमा
थोमाज अक्षरमां तत्त्व जाणवुं, ते समास सामायिक जाणवुं, पांचमुं संक्षेप ते थोमा
अक्षरमां कर्मनाश थाय, एवो द्वादशांगीनो घणो अर्थ विचारवो, ते संक्षेप सामा-
यिक जाणवुं, ठहुं अनवद्य ते पाप रहित सामायिक आदरवुं, ते अनवद्य सामायिक
जाणवुं, सातमुं परिज्ञा ते तत्त्वनुं जाणपणुं, जे सामायिकमां होय, ते परिज्ञा सामायिक
जाणवुं, आठमुं प्रत्याख्यान ते परिहरी वस्तुनो त्याग करवो, ते वस्तु आदरवी नहीं,
ए प्रत्याख्यान सामायिक जाणवुं. ए आठ नाम सामायिकनां कहां. हवे एनी उपर
आठ दृष्टांत कहे ठे:- दमदंते मेअज्जे, कालय पुढा चिलाइपुत्तेय ॥ धम्मरुइ इला तेइली,
सामाश्य अठुदाहरणा ॥ १ ॥ तिहां क्रमे करी आठ प्रकारनां सामायिकमां आठ दृष्टांतरूप
कथा कहे ठे. तेमां प्रथम समजाव सामायिक उपर दमदंत राजानो दृष्टांत कहे

તે:-હસ્તિશીપે નામે નગરને વિષે દમદંત રાજા રાજ્ય કરે છે, તિહાં એકદા પ્રસ્તાવે હઠિણા-
પુરના સ્વામી પાંડવ કૌરવ તેની સાથે સીમામાના રજવામાની મોટી વઢવાન થઈ, તે
વચ્ચત દમદંત રાજા જરાસંધ રાજાની સેવા કરવા ગયો હતો, પાઠલથી પાંડવ કૌરવે દ-
મદંત રાજાનો દેશ ઉજન કહ્યો, તે વાત સાંચલીને દમદંત રાજા મોટું લડકર લડને
હઠિણાપુર ઉપર લખવા આવ્યો તિહાં આવી પરસ્પર મોટો સંગ્રામ કહ્યો, તેમાં દેવ-
વશે કરી કૌરવ પાંખવ હારીને નાસી ગયા, અને દમદંત રાજા જીત કરીને પોતાના દે-
શમાં આવ્યો પઠી એક દિવસે પોતે ગોલમાં વેળાં પંચવર્ણી વાદલાનું સ્વરૂપ જોડને
મનમાં વેરાગ્ય પામી વિચાલું જે આ સંસાર પણ પવનસમયના વાદલ સમાન અસાર
છે, એમ જાણી તરત પ્રત્યેકબુદ્ધની પેઠે દીઠા લીધી પઠી તે ગામાનુગામ વિહાર ક-
રતાં યકા એક દિવસ હઠિણાપુર નગરની વહાર આવી કાઉસ્સગધ્યાને હતો રહ્યો.
તિહાં પ્રસ્તાવે રાજવાનીમાં જતાં રસ્તામાં પાંડવોએ દમદંત મુનિરાજને કાઉસ્સગે
ઉઝા દીઠા, તે વારે લોકોના મુલથી એ દમદંત રાજા છે, એમ જાણીને પાંડવોએ ઘોઘા
ઉપરથી નીચે ઉતરી શુભ પ્રાવે કરી ત્રણ પ્રદક્ષિણા વડને તે મુનિને વંદન કહું અને
તે પઠી તે મુનિનું રાજ્યાવસ્યાનું વલ તથા ચારિત્રવલને જોઈ સ્તુતિ કરીને, તિહાંથી

गया. पाठलथी कौरवो आठ्या, ते वारे तेमां मोटेरा दुयौधने ते मुनिने तिरस्कारपूर्वक माठां वचन उच्चारिने तेमना सामुं एक बीजोहं फेंक्युं. पढी “यथा राजा तथा प्रजा:” एवा न्यायथी बीजा सैनिक लोको तथा नगरना लोको जे कौरवोनी साथे हता, तेणे पण मुनिनी सामा लाकम्हां पथरा फेंकीने मुनिनी चोतरफ उटलो करी दीधो, तेथी मुनिनुं शरीर बधुं ठंकाइ गथुं. पढी फरी पांढवो जे वारे राजवाडीथी पाठा वली घेर जता हता, ते वारे मुनिनी उपर उटलो अयेलो हतो, तेथी ठंकाइ जवाने लीधे मुनिने दीठा नहीं, ते वारे लोकोने पूठवा लाग्या के इहांथी मुनि किहां जता रह्या? त्वारे ते- मने लोकोए कौरवोनी सर्व दुश्चेष्टा कही संजलावी, ते वारे तुरत सेवकोने कहीने पथरा लाकम्हां वेगलां करावी मुनिराजने बहार काढी, नमस्कार करीने पांढवो पोताने स्थानके गया. एवी रीते मुनिराजने पांढवोए मान आप्युं अने कौरवोए अपमान कळुं तोपण ते मुनीश्वरे बेहुनी उपर समपरिणाम राख्यो, ए समन्ताव सामायिक उपर दम- दंत राजर्षिनी कथा कही. हवे बीजुं समायिक सामायिक ते दयाप्ताव उपर मेतार्य मुनिनो दृष्टांत कहे ठे:—सावळि नगरीने विषे यज्ञदत्त नामे ब्राह्मण वसे ठे. तेणे वैराग्य धामी दीक्षा लीधी, पण कुलनो मद करी साधुपणुं पाळीने देवता थयो. पढी तिहांथी

चवी राजगृही नगरने विपे कुलमदना योगे चांमलना कुलमां आवी उपन्यो, ते चांम-
ली थकी जन्म्यो, ते वारे तेज नगरीमां धनदत्त शेठनी स्त्रीने मृतवत्सापणानो रोग ह-
तो, तेथी तेने संतान न होवाथी गुप्तपणे षटले कोइ पण न जाणे एवी रीते चांडा-
लीणीए आवी द्रव्य लइ पोतानो पुत्र आय्यो पठी तेठोकरो अनुक्रमे शेठने घेर मो-
टो ययो, तेनुं नाम मेतार्य पाळ्युं. पठी यौवनावस्थाने विपे पूर्व ज्ञवना मित्र एवा देवनी
साहाय्य थकी आठ कन्या व्यवहारीआनी तथा एककन्या श्रेणिक राजानी परण्यो तिहां
बार वर्ष पर्यंत देवतानां जेवां सुख जोगवी देवतानां वचनथी प्रतियोध पामीने श्रीमहा-
वीरस्वामी पासेथी दीक्षा लीधी. पठी घणा देशे विहार करतां यका एक दिवस राजगृह
नगरने विपे सोनीने घेर आहार लेवा माटे सोनीना घरमां पेगो. एटलामां श्रेणिक रा-
जाने माटे देवपूजा सारु एकसो ने आव सोनाना यव घरीने सोनीए मूक्या हता,
तेने कौच पद्दी आवी दाणनी प्रांते खाइने जीत उपर जइ वेगो, अने साधुने शुरु
आहार आपीने सोनी पण घरथी वहार आव्यो. पठी पावो जइ जुवे, तो तिहां तेणे सोनानो
एक पण यव दीगो नहीं, ते वारे साधुने चोर जाणी सोनीए पूव्युं के इहां यव पड्या
हता, ते कोण लइ गयो ? ते वारे साधुए मनमां विचाखुं जे कौच पद्दीए खाधा ठे, एवुं

जो हुं एने कहीश, तो ए मारे वचने करी पंखीने मारी नाखशे. एम विचारी मौन-
 पणुं करी रह्या. तेथी सोनीने क्रोध चढ्यो. ते वारे लीली बाधरथी मुनिनुं माथुं बांध्युं,
 अने तरुके उन्नो राख्यो, तेनी वेदनाथी मुनिनी आंखो नीकली पमी, तेथी घणीज वेद-
 ना थइ, पण मन मांहे लगार मात्र छेषजाव आण्यो नहीं. शुक्लध्याने चढी अंतगरुकेव-
 ली थइ मोक्ष गया. ए रीते प्राणांत कष्ट पडे, तोपण मनमां जीवदयाज धारे, पण
 शरीरनी कांइ पण दरकार राखे नहीं. ए समयिक सामायिक ते दयापरिणाम उपर
 मेतार्थ मुनिनो दृष्टांत कळ्यो. हवे त्रीजुं समवाद सामायिक ते सत्यवाणी उपर कालि-
 काचार्यनो दृष्टांत कहे थे. तुरमणी नामे नगरीने विषे कुंज नामे राजा थे, तेनो दत्त
 नामे पुरोहित थे, ते कालिकाचार्यनो जाणेज थे. ते दत्त पुरोहिते पोताना स्वामी कुंज रा-
 जाने बले करी बांधीने बंदीखाने नाख्यो, अने पोते राज्यपदवी जोगववा लाग्यो. अनु-
 क्रमे तेहिज नगरीने विषे कालिकाचार्य आवी चोमासुं रह्या, ते वारे मातानी प्रेरणाथी
 उन्मत्तपणाए दत्त पुरोहित कालिकाचार्यने बांदवा गयो. तिहां जइ धर्मनी ईर्ष्याथी अने
 क्रोधथी गुरुने पूछुं के हे महाराज ! यइ करवाथी शुं फल थाय ? ते कहो. ते वारे
 गुरुए धैर्य राखी कळुं के यइनुं फल तो हिंसा थे, अने हिंसानुं फल नरकपदवी थे,

ए साचुंज वाक्य हुंतुने कहुं तुं- ते सांचढी दत्त बोळ्यो के हे महाराज ! एनी केवी रीते मालम पडे ? त्यारे गुरुए कळु के आजथी सातमे दिवसे तुजने कुतरा खाशे, अने तुं लोह कुन्नीपाकमां पनीश. त्यारे वली पूठे ठे के महाराज ! ते केम मनाय ? त्यारे गुरुए कळु के वली अकस्मात् तारा मुख मांहे विष्टा पमशे, ए वात जो खरी थाय तो एवुं सम- जजे के नरक जवानी वात पण खरी ठे ते सांचढी क्रोध चमकीने दत्ते गुरुने पूवुं के हे महाराज ! तमे केवी रीते मरशो ? अने मरीने क्यां जशो ? ते वारे गुरुए कळु के हु समाधिमरण पामी देवलोकमां जइश एम सांचढी दत्त हुंकारो करतो थको आ- चार्यनी पासे सिपाइजनी चोकी मूकीने पोते घेर जइ अंतेउरमां ठानो जराइ वेगो पठी मतिना भ्रमथी सातमा दिवसने आठमो दिवस गणतो विचारे ठे के सात दि- वस गुरुना कहेवा प्रमाणे पूरा थया, अने मने कांइ न थयुं. माटे हुं आचार्यना प्राणे करी शात करीश, एम मानी घर थकी वहार नीकट्यो तेवामां एक माली ते नगरीमां पेसतो कार्याकुल थकी पेटने रोगे पीमातो थको राजमार्गने बिपेज लघुनी ति वकीनी- ति करी उपर फुल हांकतो ह्वो, तेज राजमार्गे दत्त पुरोहिते पण चालवा मांड्यु- एवामां दत्तना घोमानो पग ते मालीनी विष्टा उपर पळ्यो, तेथी विष्टा उठली ते दत्त-

નાં મુખમાં પત્ની. તે વિદ્યાના સ્વાદ થકી આચાર્યનાં વચન ઉપર ચમત્કાર પામ્યો થકો
આજે સાતમો દિવસજ છે કે શું!!! એવું સમજીને ધોમો પાઠો અંતેર તરફ વાલ્યો,
પટલામાં તેના અત્યંત ડુરાચારે સ્વેદ પામેલા એવા જે પ્રથમના મહેતા મસુદી હતા,
તેણે જઈ કુંજ રાજાને બંદીલાનામાંથી બહાર કાઢીને રાજગાદી ઉપર બેસાડ્યો અને
દત્ત પુરોહિતને ઠલ કરી બાંધી લઈને કુંજ રાજાને આવી સોંપ્યો, તે વારે રાજાએ તેને કુંજી-
માં ઘાલીને તેની નીચે અગ્નિ સલગાવી પઠી કુતરાને મોકલી કદર્થના કરાવી, તેથી
દત્ત મરણ પામીને નરકે ગયો. કુંજ રાજાએ આચાર્યને ઘણું સન્માન દીધું, અને નગર-
માં લોક પળ પ્રશંસા કરવા લાગ્યા. એ સમવાદ સામાયિક જે સત્ય વચન, તે ઉપર કા-
લિકાચાર્યનો દૃષ્ટાંત કહ્યો ॥ હવે ચોથું સમાસ સામાયિક થોડા અક્કરે ઘણું તરત જા-
ણું, તેની ઉપર ચિલાતીપુત્રનો દૃષ્ટાંત કહીએ ઢીએ ॥ રાજગૃહી નગરીને વિષે ધનદત્ત
નામે વ્યવહારી વસે છે, તેના ચાર પુત્ર અને પાંચમી સુસમા નામે પુત્રી છે, તેને ઘેર
એક ચિલાતીપુત્ર નામે દાસ છે, તે નિત્ય સુસમા પુત્રીને રમાડે. એમ કરતાં એક દિવસ
સુસમા કન્યાની સાથે તે દાસને ડુરાચાર કરતો देखીને શેઠે તેને ઘરથી બહાર
કાઢી મૂક્યો. તે વારે તે ચિલાતીપુત્ર જઈને એક ચોરની પટ્ટીને વિષે રહ્યો. તિહાં તે

પાંચસેં ચોરનો સ્વામી થયો. હવે એક દિવસ ઘણા ચોરોને સાથે લઇને ચિલાતીપુત્ર
 રાજગૃહી નગરીએ આવ્યો. તિહાં ધનદત્ત શેઠને મોટો ધનવંત જાણીને તેના ઘરમાં
 પેઠો અને સુસમા કન્યા તથા વીજું પણ ઘણુંક ધન હતું, તે લઇને વહાર નીકલ્યો, એટલે
 શેઠને સ્વર પડી, તે વારે શેઠ ચાર પુત્રને સાથે લઇને ચોરની પાઠલ દોડ્યો, અને નગ-
 રનો કોટવાલ પણ દોડતો દોડતો પાઠલ થયો આગલ જતાં કેટલોક માર્ગે વ્યતિક્રમ
 થયે ઠટે શેઠ તેની નજીક ગયો, તેને ઢૂંકનો આવ્યો જાણી તે ચોરે ઠર લાઇને સુસ-
 મા કન્યાનું માથું કાપી નાલીને તેનું ધન હતું તેને અગ્નિમાં નાલી દીધું તે વારે શેઠ
 આબું ચિલાતીપુત્રનું જયંકર કૃત્ય તથા રૂપ દેલીને પાઠો ફલ્યો હવે ચિલાતીપુત્ર તો
 એક હાથમાં માથુ અને એક હાથમાં લોહીએ સ્વરૂપ લઇને જયંકર
 રૂપે પર્વત ઉપર ચઢી ગયો. શેઠ તો તેનું આબું જયંકર રૂપ જોઇને તરત પાઠો બલ્યો,
 અને ચિલાતીપુત્ર એવા જયંકર રૂપે જાય છે એવામાં માર્ગને વિષે મુનિરાજ કાઠસ્સગ-
 ધ્યાને ઊઠ્યા છે તેને દેલીને ચિલાતીપુત્ર બોલ્યો. અરે મુંડ ! તું મુજને ધર્મ કહે નહીં તો
 હું આ સ્વરૂપે કરીને તારું પણ મસ્તક કાપી નાલીશ. એવું સાંજલીને મુનિરાજ પણ તેનું
 તેનું સ્વરૂપ જોઇને શીઘ્રપણે (નમો અરિહંતાણે) એ એક પદ કહેતા થકાજ આકાશમાં

बुझी गया. ते उफता थकाज उपशम, विवेक अने संवर, ए त्रण पदमय धर्म ठे एटले उपशम ते उदय पामेला क्रोधनुं उपशमन, विवेक ते सदसद्वस्तुनुं विवेचन, संवर ते रुडे प्रकारे आश्रवजलादिनुं निवारण करुं, ते धर्म कहेता हवा. ते सांजली चिलातीपुत्र ए त्रण पदनो अर्थ विचारवा लाग्यो, विचारतां विचारतां ते मांहेलो एक गुण पण पोताना आत्म मांहे दीवो नहीं, ते वारे कन्यानुं मस्तक तथा खड्गने वेगलां मूकी समपरिणाम आवरीने ते मुनिराजनां पगलां जिहां हतां, ते उपर पोताना पग मूकीने काउस्सगध्याने उजो रह्यो, तिहां लोहीनी गंध थकी कीकीउं तथा घीमेलो आवीने तेने करुवा लागी, तेणे करी तेनुं सर्व शरीर चालणी सरखुं थइ गयुं, तोपण समता परिणाम राख्यो. त्रीजे दिवसे काल करीने देवलोक गयो. ए थोमा अक्षरमां घणुं तत्त्व जाणुं, ते उपर चिलातीपुत्रनो दृष्टांत कह्यो ॥ ४ ॥ हवे पांचमुं संक्षेप सामायिक ते थोमा अक्षरनो घणो अर्थ कहेवो, ते उपर लौकिकाचार पंक्तोनो दृष्टांत कहे ठे ॥ वसंतपुरने विषे जितशत्रु नामे राजा हतो, तेने एक दिवस शास्त्र सांजलवानी इहा थइ, ते वारे चार पंक्तोने बोलवीने कहेवा लाग्यो, जे मुजने शास्त्र संचलावो. तेने पंक्तो-एकछुं केठीकठे, शास्त्र अमारी पासे हाजर ठे. राजाए पृष्ठुं के तमारी पासे केटलुंक

शास्त्र ठे ? पन्तिओए कछुं के अमारी पासे चार लक्ष ग्रंथ ठे बली राजाए कछुं के एट-
 लुं शास्त्र सांजलवानी मने फुरसद नथी. ते वारे चारे पंन्तिओए सारभूत मात्र एक
 श्लोक बनावीने राजाने कह्यो, ते श्लोक कहे ठे ॥ जीर्णोन्नयनमात्रेयः, कपिलः प्राणि-
 नां दयाम् ॥ बृहस्पतिरविश्वासम्, पंचालः स्त्रीषु मार्दवम् ॥ १ ॥ प्रथम मात्रेय पंन्ति
 वोढ्यो के हे महाराज ! प्रथमनो करेलो आहार पच्या विना एटले जख्या विना बीजो
 आहार करवो नहीं, ए वैद्यक ग्रंथनो परमार्थ ठे. हवे बीजो कपिल पंडित वोढ्यो के
 सर्व जीवनी उपर दया राखवी, ए धर्मशास्त्रनो परमार्थ ठे. बीजो बृहस्पति पंडित वो-
 ढ्यो के विश्वास कोइनो राखवो नहीं, एवो न्यायशास्त्रनो सार ठे, ते वारे चोथो पंचाल
 पन्ति वोढ्यो के स्त्रीजाति उपर कोमल सत्ताव राखवो, पण स्त्रीनो अंत लेवो नहीं,
 ए कामशास्त्रनुं रहस्य ठे. एम अक्षर थोडा अने तेमां रहस्य घणु समजाय, एवी रीते
 द्वादशांगीनुं साररूप जाणवुं ते संक्षेप सामायिक जाणवुं ॥ ५ ॥ ठहुं अनवद्य सामायिक ते
 निष्पाप आचरण उपर धर्मरुचि साधुनो दृष्टांत कहे ठे. एकदा समये धर्मघोष आचा-
 र्यनो शिष्य धर्मरुचि नामे साधु मासक्रमणने पारणे नगरमां आहारने अर्थे फरतो थको
 रोहिणी नामे ब्राह्मणीने घेर जिदाने माटे पेवो. ते वारे रोहिणी ब्राह्मणीए कडवी तुंवडीनुं

शाक कछुं हतुं. तेने विषप्राय जाणीने धर्मना ढूषशी साधुने वहोरावी दीधुं. साधु स्वस्थानके लइ आव्यो, अने गुरुने देखाड्युं. गुरुए पण विषप्राय जाणीने कछुं के ए आहार निरवद्य ठंफिले परवो. ते वारे धर्मरुचि साधु पण निरवद्य ठंफिले जइने पात्रुं धरतीए मूक्युं, ते पात्रुं मूकतांज तेमांशी ठांटो उठयो तेनी उपर घणी कीमीउ वलग्गी. ते मरण पामी जाणीने पाप थकी बीक पामतो थको सर्व जीवायोनि साथे खमा-वीने तिहांज बेसी ते कमवी तुंबनीना शाकनुं जोजन कछुं. एटले तरतज तेनुं विष शरी-रमां प्रसखुं. तेना योगशी साधु समाधि मरण पामीने देवतापणे उपन्या. ए निरवद्य ते निष्पाप सामायिक, ते उपर धर्मरुचि साधुनो दृष्टांत कखो ॥ ६ ॥ हवे सातमुं परिझा सामायिक ते पापनो त्याग करी वस्तुतत्त्वेन जाणे, तेनी उपर इलाचीपुत्रनो दृष्टांत कहे ठे. इलावर्द्धन नगरे धनदत्त नामे शेर वसे ठे, तेनी धनवती नामे स्त्री ठे, तेने इला-देवी सेवा करतां एक पुत्र थयो, तेनुं नाम इलाची पाड्युं. एक दिवस ते नगरमां ना-टकीआ रमवा आव्या, तेना टोलामां एक नटवानी पुत्री महा स्वरूपवान् हती तेने दे-खीने पूर्व जवना स्नेहशी तेनी उपर मोह पाम्यो. पठी तत्काल पोताने घेर आवी पि-ताने कहेवा लाग्यो के हे पिताजी ! मुजने नाटकीआनी बेटी परणावो, नहीं तो हुं

मरण पामीश, पण वीजी कन्याने नहीं परणुं ते सांजली पिताए कहुं के हे पुत्र । ए नीच जातिवे, अमे तुजने उत्तम रूपवंत व्यवहारी आनी कन्या परणावीशुं एम घणुं समजाव्यो, तोपण ते पुत्रे मान्युं नहीं. ते वारे धनदत्त शेठे जाएयुं जे आ कांइ कोइरी ते मानशे नहीं, एम जाणी ते शेठे मोटा नट पासे तेनी वेटी मागी. ते वारे नटे कहुं के जे अमारी नाचवा-नी कला शीखी, तेमांश्री द्रव्य एकतुं करी अमारी नातने पोये, तेने अमे अमारी वेटी परणावीए. ए वात सर्व इलाचीपुत्रने तेना पिताए कही ते सर्व वात पुत्रे अंगीकार करी. हुठे करी घरमांश्री नीकली नटोनी साथे जइ नटोमां मली सर्व कलाउं शीखी हुशि-यार थयो. पठी केटलेएक काले नटवा साथे बेनातट नगरे गयो, तिहांना राजाने पोता-नी कला देखामवा सारु वांस उपर चढी अनेकतरे रमवा लाग्यो, अने नाटकी आनी पुत्री हेठल वांसनी पाठल उज्जी थकी गीत गाय ठे, ढोलकी वजाडे ठे, एटलामां राजा पण नटनी पुत्रीनुं रूप देखी मोह पाम्यो थको मनमां विचारे ठे, जे आ नटवो वांस उप-रथी जो नीचे पम्नी मरण पामे, तो आ नटवीने हुं मारा अंतेउरमां लइ जाउं हवे इलाचीपुत्रे वांस उपरथी उतररीने राजानी सलाम करी दान मागवा मांड्युं, त्यारे राजाए कहुं के में तारुं नाटक वरावर जोयुं नहीं, माटे तुं फरीथी वांस उपर जड. एम त्रण वार

नाटकं करवा वांस उपर चढाव्यो. एवा अवसरमां एकमुनिराजे आहारने वास्ते कोइ एक जाग्यवंत शेठने घेर आवी धर्मलाज दीधो. ते वारे ते शेठनी स्त्री रंजा सरखी सर्व शण-गारे करी शोजित थइ थकी उठीने रुग्ना जावथी साधुने वंदना करी मोदकनो थाल जरी वहोरावे ठे, अने साधु पण नीची दृष्टि राखी आहार वहोरे ठे, परंतु ते स्त्रीनी सामी लगार मात्र पण नजर करतो नथी, एवुं महा मुनिराजनुं सर्व स्वरूप वांस उपर चढेला इलाची ए दीतुं. ते वारे मनमां विचारवा लाग्यो के अहो ! हुं मोहजालमां पड्यो, पण मा-रो तो एके अर्थ सख्यो नहीं. एमवैराग्य आणी अनित्यजावना जावतो घातीकर्म दाय करी केवलज्ञान पांम्यो. ते वारे देवताए केवलमहोत्सव कख्यो, तेने वांसनी लाकनीनुं सिंहासन बनी गयुं. एवुं दिव्य सिंहासन देखीने राजादिक नटवा नटवी सर्व प्रतिबोध पा-म्यां. ए परीक्षा सामाधिकने विपे इलाचीपुत्रनो दृष्टांत कख्यो ॥ ७ ॥ हवे आठसुं प्रत्याख्यान सामाधिक, ते परिहरवा योग्य वस्तुनो त्याग करवो, तेना उपर तेतलीपुत्रनो दृष्टांत कहे ठे:-तेतलीपुर नगरने विपे कनककेतु नामे राजा ठे, ते राज्यने लोभे करी जेटला पोताने पुत्र आवे, तेने मारी नाखे, ते राजानो तेतलीपुत्र नामे महेतो ठे, तेने पोटिला नामे स्त्री घणी वल्लज ठे. एकदा प्रस्तावे पोतानी पोटिला स्त्रीने अणमानेती करी

तेथी तेने बोलावे चलावे नहीं एक दिवसे तेने घेर कोइ साध्वी आहारने अर्थे आवी, ते वारे पोटिला स्त्रीए साध्वीने कछुं के हे साध्वीजी ! मुजने जरतार वश करवानो उपाय वतावो. त्यारे साध्वीए कछुं के तसे धर्मसेवन करो, जेथी तमारा सर्व मनोरथ फलशे. ते वारे पोटिलाए संसारथी विरक्त थइ वैराग्य पामी पोताना स्वामी पासे दीक्षा लेवानी आझा मागी. त्यारे तेने महेताए कछुं के तुं साधुपणुं पाळी देवतानी गति पामीने जो मुजने प्रतिबोध देवा आवे, तो हुं दाक्षा लेवानी आझा आपुं. ते वारे पोटिलाए कबूल करी दीक्षा लइ पंच महाव्रत आदर्यां. शुद्ध मने चारित्र पाळी समाधे काल करीने देवतापणे उपनी. हवे महेताए राजानी राणी साथे सखीने राजानो एक पुत्र जन्म थकीज नानो राख्यो, तेने पोताने घेर मोटो करी सर्व कला शीखवी हुशियार कख्यो. एम करतां केटलेक दिवसे ते कनककेतु राजा मरण पाव्यो, ते वारे महेताए कनकध्वज कुमरने राजगादीए बैसा-ल्यो. राजकाज सर्व महेताने हाथ थयुं तिहां राजकाजमां मग्न थको ते महेतो धर्म करवानी वात सर्व झूली गयो ते अवसरने बिपे पोटिलानो जीव देवपणे उपन्यो ठे, तेणे महेतानुं एबुं स्वरूप जोइने प्रतिबोधवा सारु राजादिक सर्व लोकनुं मन महेता उपरथी उतारी नाखुं. प्रभाते महेतो राजानी सन्नामां गयो, राजाने सलाम करी ते वारे राजा-

ए मोडुं आहुं फेरव्युं. तेथी सत्ता मांहे कोइए पण महेताने बोलाव्यो नहीं, ते जोइ महेते जाण्युं जे आज मारी उपर राजा रीसायो ठे. पठी पोताने घेर आवीने मरवाना अनेक उपाय करवा मांड्या, पण ते देवताए सर्व निष्फल करी नाख्या, ते वारे महेतो मनमां विलखो थयो. ते वखत देवता प्रगट थइने प्रधानने कहेवा लाग्यो के अरे महेता! संसारनुं स्वरूप एहुं ठे, कोइकोइनुं नथी, सहु कोइ स्वार्थनां सगां ठे इत्यादिक देवतानां वचन सांजली प्रधान प्रतिबोध पाम्यो, देवता पोताने स्यानके गयो. महेते पण संसार असार जाणी सर्व कछि ठांकीने दीक्षा लीधी. साधुपणुं पालतां दुष्कर तप करी सर्व पाप टाळी केवलज्ञान पाम्यो. ए पञ्चखाण उपर तेतलीपुत्रनो दृष्टांत कह्यो ॥ ८ ॥ ए प्रथम सामायिक पद वखाण्युं. हवे आवश्यक पद कहे ठे. जे वे टंक अवश्यपणे करहुं, तेने आवश्यक कहीए. जे थकी पाप वेगलां जाय तेनां फल कहे ठे. आवस्सएण एएण, सावर्ज जइवि बहुरज होइ ॥ दुस्काण मंत किरिअं, काही अचिरेण काळेण ॥ १ ॥ अर्थः— जो श्रावक घणां पापे करी सहित होय तोपण ते उजय काल पक्कमणां करतो थको तत्काल पोतानां पापनो नाश करे. वली कछुं ठे के ॥ आवस्स उजयकाला, उसहमिव जे करंति उल्लुत्ता ॥ जिणविज्ज कहिय विहुणा, अकम्मरो-

गा य ते हुंति ॥ १ ॥ अर्थः—जे श्रावक उपयोगवंत थका जे श्रीवीतरागे विधि कહ्यो
 ठे, ते विधिए करी प्रजाते अने सध्याए औपधनी पेरे पडिकमणानुं सेवन करे, ते प्रा-
 णी कर्ममलरूप रोग थकी रहित थाय हवे ए नियमपूर्वक अवश्य पडिकमणुं करवा
 आश्रयी साजणसिंह शेठनो दृष्टांत कहे ठे. साजणसिंह शेठ वे वखत अवश्य पडिक-
 मणुं करतो हुतो, तेने एकदा कोइक अपराधने लीधे पीरोजशाह बादशाहे बंदीखाने
 नाख्यो तिहा शेठ रखवाला पुरुषने नित्य पचास सोनामोहोरो आपीने पन्निक्मणुं कर-
 ता हुता. एम करतां केटलेएक दिवसे रत्नोनी परीक्षा करवा माटे तेने बादशाहे वो-
 लाब्यो तेवारे शेठे सजामां आवी रत्नोनी बराबर परीक्षा करी आपी. जेथी बादशाहे घ-
 णोज खुशी थइ आदर सन्मान आपीने शेठने घेर मोकली दीधो. राजानो सत्कार
 जोइ राजपुरुषो पण बीता थका प्रथम शेठनी पासेथी लीधेली सोनामोहोरो सर्व ल-
 इने शेठने पाठी आपवा आव्या. शेठे कहुं के अमे तमारी सहायथी अमुख पन्निक्मणां
 कख्यां, तेनां फल आगल आ सोनामोहोरो ते शी गणतीमां ठे १ माटे तमे सुखेथी लइ
 जाळ. अमो तमोने खुशीथी आपीए ठीए. ए दृष्टांत कह्यो. हवे ए आवश्यक जे पडिकमण,
 तेना आव प्रकार ठे, ते कहे ठे. पन्निक्मणा पन्निरयणा, परिहरणा वारणा निबीन्ति

ય ॥ નિંદા ગરહા સોહી, પન્નિકમણં અઠહા હોઇ ॥ ૧ ॥ એ આઠ બોલ ઉપર આઠ દ-
ષ્ટાંત કહે છે ॥ અઠાણે પાસે ડુઝ, કાવની વિસન્નોયણા ॥ દો કન્ના ચિત્તપુત્તી ય, પદ-
મારિય વઢાણ ॥ ૧ ॥ પ્રથમ પન્નિકમણું એટલે અતિચાર થકી નિવર્તેલું તે ઉપર માર્ગને વિષે
બંધાવેલા રાજાના ઘરનો દૃષ્ટાંત કહે છે:—જેમ કોઈક રાજાએ અઠ્ઠા તે અથવા એટલે માર્ગ
તેને વિષે ઘર કરાવ્યાં. કારીગરે સરખી દોરી દીધી. જે માર્ગ ચાલવાનો હતો, તે બોલી-
ને બીજો માર્ગ કહ્યો, અને જ્યાં ઘર દોરી દીધી છે તેમાં કોઈ એક બે જણ ગામના
રહેવાસી હતા, તે વાટે વહેતાં પાથરે દીઠે માર્ગે પેઠા. તિહાં રાજાના ચાકર રખવાલા
બેઠા છે. તેણે દૂરથી આવતા દેખીને કહ્યું, જે તમે બીજે માર્ગે જાઉં, પણ તે બે જણ-
માંથી એક જણ હવે કદાચ હી હતો તે પાઠો વહ્યો નહીં. તેને રાજાના ચાકરોએ માર
માણ્યો તેથી તે ઘણો ડુઃખી થયો, અને બીજાએ રાજાનો આદેશ તહત્તિ કરીને તેજ પગે પા-
તું વલવા માહ્યું તેથી તે પોતાને સ્થાનકે સુખસમાધિ પહોંચ્યો, અને સુખી થયો. એ રીતે
જે તીર્થકરની આજ્ઞાએ અસંયમ માર્ગથી નિવર્તે, તે સાધુ સુખી થાય, અને જે અસંયમ
થકી નિવર્તે નહીં, તે ડુઃખી થાય ॥ ૧ ॥ હવે બીજો પહિરયણા એટલે પ્રમાદ થકી પમ્તતા
સંયમનો ઉદ્ધાર કરવો, તેને પ્રતિચરણા કહીએ. તેની ઉપર શેઠ વહૂનો દૃષ્ટાંત કહે છે.

जेम कोइ एक धनवंत शेठ रत्न प्रमुख धन धान्यादिके जरेखां घर ते पोतानी स्त्रीने जला-
 वीने पोते परदेशे व्यापार करवा माटे गयो. पाठलथी तेनी स्त्रीए निःकेवल पोताना शरीर-
 नीज शुश्रूषा कीधी, पण घरोनी सार संचाल लगार मात्र कीधी नही. घरों सर्व पडीने जलट-
 पालट थइ गयां. एक पोताने रहेवा जेटलो उरको सारो राख्यो. हवे ज्यारे शेठ परदेशथी
 आब्यो, त्तारे घरनुं स्वरूप देखी स्त्री उपर अत्यंत कोपायमान थयो थको स्त्रीने कठोर वचने
 निचंठीने समग्र नगरलोक जेम देखे तेम ते स्त्रीने चोटलो जाळी घरमांथी बहार काढी मू-
 की बली पण घर सर्व समरावीने कोइ एक व्यवहारीआनी जळी कुमरी हत्ती तेनी साथे पा-
 णिग्रहण कछुं. बली ते नवपरिणीत स्त्रीने धन धान्यादिके जरेखुं घर सोंपीने पोते देशांतरे
 व्यापार करवा गयो. पाठलथी स्त्रीए पण पोताना धणीनो स्वभाव जाणी पूर्वली स्त्रीना
 हवाल साजळी घरनी एवी शुश्रूषा करवा मांडी के जाणे आज्ञेज नवुं घर वनाव्युं हो-
 य नही ? एवु दीसवा लागुं, अने दास दासी प्रमुख द्विपद चतुष्पदने आहार पाणी आ-
 प्या पठी पोते चोजन करे, अने तेणे पोताना शरीरना न्हावण, धोवण, इत्यादिक सर्वे
 श्रुंगारोनो त्याग कख्यो. अर्थात् शरीरनी कांइ पण शुश्रूषा न करती पतिव्रता धर्म पालती
 रहे. एवामा परदेशथी शेठ पण ड्रव्य कमाइने पावो घेर आब्यो. घरनुं रूप रंग जोइ

વચન જે ઉલંઘા, તે કુલસુણું એટલે કુલસુત જે કુલપુત્ર હોય તેનાથી સહ્યાં ન જાય. એવો ગાથાનો અર્થ મનમાં ચિંતવીને વિચાલું, જે અહો ધિક્કાર હોજો મુજને ! જે હું દીઠા લઈ વિષયથી પરાઈમુલ્ય થઈને વહી પણ વિષયાદિકની વાંઠના કરું હું ! એવાત મને શુકત નથી. મારે પણ સુન્નટની પેરે આચરણ કરવું. એમ વિચારી પાઠો પોતાના ગઢમાં ગુરુ પાસે આવી ચારિત્ર પાઠી સુઝી થયો. એ જાવનિહત્તિ ઉપર દૃષ્ટાંત કહ્યો ॥ ૫ ॥ હવે ઢઠો નિંદા તે પોતાના આત્માની સાથે પોતાના અવગુણ વિચારી પોતાના આત્માને નિંદાવવો. તે ઉપર ચિતારાની પુત્રીનો દૃષ્ટાંત કહે છે. જંબૂદ્વીપના ઝરતમાં વસંતપુર નગરે શત્રુમર્દન રાજા એકદા સન્ના ઝરી બેઠો છે, એનામાં એક બટુક આવ્યો, તેને રાજાએ આસન આપી બેસાડ્યો, અને તેને દેશ દેશનો ફરનારો જાણીને પૂછ્યું, કે હે બ્રાહ્મણ ! તું દેશોદેશ ફરે છે, માટે તેં ક્યારે એવી વસ્તુ પરદેશમાં દીઠી છે, કે જે વસ્તુ મારા રાજ્યમાં ન હોય ? તે સાંઝલી બટુકે મહાશયથી ઉત્તર દીધો જે હે રાજા ! તમારી રાજ્યકૃદ્ધિનું વર્ણન કરતાં અન્ય રાજાઓની વાતો તો વેગલી રહી, પરંતુ ઇંદ્રની કૃદ્ધિ પણ તમારી કૃદ્ધિ આગલ તુણમાત્ર છે, કેમકે ઇંદ્રને તો ઉચૈઃશ્રવા નામે એકજ અશ્વ છે, અને ઐરાવત નામે એકજ હાથી છે, અને તમારે તો અનેક હાથી ઘોડા છે,

તથા મહાદેવને એકજ વૃષજ છે અને તમારે તો લાલો ગમે વૃષજ છે. તથા શ્રીકૃષ્ણને એકજ લક્ષ્મી છે, તમારે અનેક લક્ષ્મી છે. તેમજ કંદર્પને એક રતિ અને વીજી પ્રીતિ એ વેજ લ્હીઈ છે અને તમારે તો એવી અનેક લ્હીઈ છે. તથા સ્વર્ગમાં એકજ કામધેનુ છે અને તમારે ક્રોધો ગમે ગાયો છે ઇત્યાદિ વાતો સાંજલી રાજા બોલ્યો કે હે વડુકામેં કાંઈ તુને મારી પ્રશંસા કરવા બોલાવ્યો નથી, તેથી તુને જે હું પૂરું હું, તેનોજ ઉત્તર તું આપ. તે વારે વડુક બોલ્યો કે હે રાજન્ ! હું સાચું કહું તું જે તમારે વધી વસ્તુઈ છે, પણ સજાલોકમાં ચિત્તરીજ પામે તેવી એક પણ ચિત્રસજ્જા તમારા રાજ્યમાં દેખાતી નથી. તે સાંજલી રાજા-એ પ્રસન્ન થઈ વડુકને દાન આપી વિસર્જન કહ્યો. પછી પ્રધાનને બોલાવી અનેક સ્તંભ-મંકિત સજ્જા કરાવીને સર્વ ચિત્રકારોને બોલાવી ચિત્ર કરવા માટે ખીંતના જાગ વહે-લી આપ્યા, અને સર્વને કહ્યું કે તમે સર્વે ઘણજ રમણીય ચિત્રામણ કરજો. હવે તે ચિતારાઈમાં એક ડ્રબ્યરહિત વૃદ્ધ ચિતારો છે, તે એકાકી છે તેતું નામ ચિત્રાંગદ છે. તેને એક અનગસુંદરી નામે દીકરી છે. તે મહા સ્વરૂપવાન છે, તે હજી પરણી નથી, કુમારિકા છે, તે પોતાના પિતાને લાવાને અર્થે જાતું લઈને નિત્ય ચિત્રશાલામાં આવે છે, એકદા તે કન્યા જાતું લઈને રાજમાર્ગે આવે છે, એવામાં રાજા પણ ધોનો દોઢાવતો સામો આવ્યો.

ते देखी कन्याए विचाखुं जे रखे ए धोमो मुजने मारे ! एम चिंतवी त्यांथी नासीने चित्र-
 सत्रामां आवी. तिहां जालुं मूकी एकांत स्थानके बेठी, एटले तेनो वाप निहारने अर्थ
 बहार गयो. पाठल कन्या निकामी एकढी बेठी हती. तेने बीजुं कोइ काम न होवाने
 लीधे तेणे सत्रानी जीतने विषे एक मोरनुं पीठ चितखुं. एवा अवसरमां राजा पण चित्रशा-
 ला जोवा आव्यो. तिहां चित्र जोतां जोतां ते कन्याए चित्रित मोरपीठ राजाना जोवा-
 मां आव्युं. ते वारे विचाखुं जे अहो ! आ मोरपीठ मनोहर ठे, ते हुं लइ लउं ! एम जाणी
 तत्काल लेवाने हाथ घाळ्यो, पण चित्रित मोरपीठ कांइ हाथमां आव्युं नहीं, उलटा राजा-
 ना हाथना नख डुःखाया, एटले कन्या ताली पानी हसीने बोली के हे राजन् ! मूर्खना त्रण
 पायावाला मांचानो एक पग उठो हतो, ते तमे पूर्ण कख्यो. अर्थात् तमे चोथो पायो थया.
 ते वारे राजाए पूळ्युं के ते त्रण पाया कया कढया ठे के जेनी साथे मने चोथो गख्यो ?
 त्यारे कन्या बोली के एक तो मूर्खनो शिरोमणि जे लोकोधी खीचोखी च नरेला राजमार्ग-
 मां धोमो दोनावतो हतो ए, अने बीजो मूर्खाधिराज मारो वाप के जे निरंतर जोजननी
 वेलाए निहारने अर्थ बहार जतो रहे ठे, कारणके जोजन तैयार थये बहार जनुं ते मूर्ख-
 पणुं ठे, केमके जोजन नीरस थइ जाव. ए बीजो मूर्ख जाणवो. तथा बीजो मूर्ख ए के

જેને દીકરા ઘણા છે તેને, અને મારો વાપ એકલોજ છે તેને પણ ચિત્રવા માટે સરહી
 જગા વહેંચી આપી છે, કારણકે વેંચનારે એવો વિચાર કહ્યો નહીં, જે આ નોસો માણસ
 એકલોજ છે, તેનાથી તે પેલા ઘણા ઠોકરાવાલાં ચિતારાંલના જેટલું કામ શી રીતે થઈ
 શકશે ? તેથી તે ત્રીજો મૂર્ખ જાણવો, અને ચોથા મૂર્ખ તમે ઠો, કેમકે તમે એટલો વિચા-
 ર ન કહ્યો, જે આ ઝોંત ઉપર સ્વેચ્છા મોરપીઠ તે કેમ રહી શકે ? એમ સત્યાસત્યનો
 વિચાર ન કરતાં તમે મોરપીઠ લેવા ગયા. એવું સાંજલી રાજા વિચારવા લાગ્યો કે આ
 ચિતારાની દીકરી એ ત્રણ મૂર્ખના પાયામાં ચોથો મુજને ગણ્યો, માટે એની બુદ્ધિનો વિલાસ
 ઘણો છે અહો ! એની વચન ચાતુરી તો જૂઠું, કેવી સારી છે ? વલી એનું રૂપ પણ અત્યંત અનુ-
 ત છે, માટે જો પરણવી તો મારે એને જ પરણવી ॥ યતઃ ॥ બાલાદપિ હિતં ગ્રાહ્યમમેધ્યાદ-
 પિ કાંચનમ્ ॥ નીચાદપ્યુત્તમાં વિદ્યાં, સ્ત્રીરત્નં હુષ્કુલાદપિ ॥ ૧ ॥ અર્થઃ—વાલકથકી પણ
 હિતની વાત ગ્રહણ કરવી, વિદ્યામાંથી પણ સોનું ગ્રહણ કરવું, નીચ જનની પાસેથી પણ
 જલી વિદ્યા ગ્રહણ કરવી, નીચ કુલથી પણ સ્ત્રીરત્ન ગ્રહણ કરવું, માટે રુની બુદ્ધિ આપે
 તેહી જ પંક્તિ. તો હવે એ કન્યા બુદ્ધિવંત છે, માટે મારે તેને જ પરણવી એવો વિચાર કરી પ્ર-
 ધાનના મુલે ચિતારાને જણાવ્યું, ચિતારા એ હાકારો કહ્યો, પણ એવું કહ્યું કે રાજાને દા-

યજો આપવા માટે મારી પાસે કાંઈ પણ ધન નથી, તેથી લાચાર હું. ત્યારે રાજા સર્વે સ્વર્ચ માથે લઈ મોટો મહોત્સવ કરી કન્યા પરણ્યો. તેને રહેવા સારુ જૂદો આવાસ આપ્યો. તેમાં તે સુખે સમાધે અહંકાર રહિત મનમાં પોતાની હલકી જાતિની નિંદા કરતી વસવા લાગી. એકદા રાજાનો વારો તેને ઘેર જવાનો આવ્યો. તે વારે સંપૂર્ણ શય્યાની તૈયારી કરી રાખી. રાજા પણ સંધ્યાનાં સર્વ કૃત્ય કરીને તેને ઘેર ગયો. ઢોલીએ બેઠો, તે વારે ચિતારીએ વિચાર્યું જે આ રાજાની પાંચસેં રાણી છે. તેમાં મારો વારો ફરીને પાલો દોઢ વર્ષે આવશે, માટે કોઈ એવો ઉપાય કરું કે જેથી રાજા નિત્ય મારે ઘેર આવે. એમ વિચારી દાસીને કહ્યું કે જે વારે રાજાને નિદ્રા આવે, તે વારે તું મુજને કહેજે કે બાઈ સાહેબ ! કાંઈક કથા કહો. એમ શીલવી મૂક્યું. પછી રાજાની સાથે સુખ ઝોગવવા બેઠી. એવામાં દાસી બોલી કે હે સ્વામિનિ ! રાત્રિ મોટી છે, હજૂર જાગે છે. તે માટે કોઈક મનને વિનોદકારી કથા કહો. રાણી બોલી, હે સહિ ! રાજાની નિદ્રાનો યંગ થાય માટે હમણાં કથા કહેવી યુક્ત નથી. રાજાને નિદ્રા આવ્યા પછી કહીશું. રાજાએ મનમાં વિચાર્યું જે મારી લજ્જાથી એ કથા કહેશે નહીં, માટે કપટથી નિદ્રા લઉં, તો એ સ્ત્રી ચતુર છે, તેથી એની કથા સાંઝું, અને જોડું કે તે કેવા પ્રકારની કથા કહે છે. એમ ચિંતવી કપટથી

निजा करवा लाग्यो. दासी बोली के हवे हजूर निजामां ठे, माटे कथा कहो. ते वारे राणी
 कथा कहेवा लागी. कोइ एक गामने विपे उत्तम गुणवंत शेर वसे ठे. तेने यौवनावस्था-
 वाली कन्या हती ते कन्याना वापे तथा माताए तथा ज्ञाए त्रण जणे अजाणते ते-
 नो जूदे जूदे ठेरुणे विवाह कख्यो. लग्ननो दिवस उगाव्यो ते दिवसे त्रणे वरराजा प-
 रणवा आव्या ते वारे मातापितादिक सर्व चिंतातुर थयां जे हवे केम करीए ? कन्या
 एक अने वर त्रण आवी पड्या. एम विचारे ठे, एटलामां कन्याने सर्प करड्यो, तेशी
 ते मरण पामी ते वात जाणीने त्रणे वर तिहां आव्या, ते वारे एक कहेवा लाग्यो के का-
 रिमो प्रेम शा कामनो ? जेनी साथे प्रेम होय तेनो वियोग खमाय नहीं, माटे ए कन्या-
 नी साथे बली मरीश. बीजो वर आव्हारनो त्याग करी वेगो, अने बीजो बुद्धिवंत हतो
 तेणे विचारुं, जे कायरनु काम नथी, उद्यम करीए तो सर्व सिद्ध थाय. एम चिंतनी
 देवतानुं आराधन करवा वेगो. देवताए संतुष्ट यइ संजीविनी मंत्र आप्यो. ते मंत्रनी
 अचिंत्य शक्ति थकी कन्या जीवामी. हवे कन्या जीवती थया पढी पहेलो बोल्यो जे मे
 एनी साथे अग्निमां पेसवानी प्रतिज्ञा करी ठे, ते वारे बीजो बोल्यो के तें शुं दुःख जोग-
 ब्युं ? मे तो एनी पठवाडे आव्हार त्याग कख्यो हतो. बीजो बोल्यो तमारी महेनत सर्व

फोक ठे. तमे बेहु जण पण मरण पामत, माटे तमने तथा ए स्त्रीने त्रणे जणने में जीवि-
तदान आप्युं ठे. एटली कथा कह्नीने राणी बोली के हे सखि। हवे ए त्रण जणमांश्री क-
न्या कोने आपवी ? त्वारे सखीए कछुं, मने खबर न पडे, माटे तमेज कहो. राणी बोली,
हमणां निद्राश्री मारी आंखो घूमाय ठे, माटे हाल तो निद्राकरीश अने काले ए वात
कह्नीश. ते सांजली राजाने विस्मय थयो, पण परमार्थ न जळ्यो. ते वारे राजाए बीजे
दिवसे पण जवानो वारो एनेज आप्यो. बीजे दिवसे पण तिहां आवीने तेमज कपट नि-
द्राए सूतो. ते वारे सखी बोली के हे स्वामिनि ! कालनी कथा अधुरी ठे ते कहो. मारे सांज-
लवानुं कौतुक ठे. ते वारे अनंगसुंदरी बोली, ते त्रणे जणे न्याय कराव्यो. राजा प्रधान प्रमुखे
विचार करी एवो ठराव कखो के जेणे जीवानी ते कन्याना वाप तुल्य थयो, जे सा-
श्रे बलतो हुतो ते जाइतुल्य थयो, अने जे आहार त्यागी वेगो हुतो तेने कन्या आपवी. वली
दासी बोली, बीजो पण कोइ सुंदर दृष्टांत होय ते कहो. त्वारे वली चित्तारी बोली के को-
इक नगरमां राजानी आझाए अंते उरमां आभूषण घमाववा माटे बे सुवर्णकारने जोंयरा-
मां राख्या. ते मणिरत्नना अनुवादाथी काम करे. राजा तेने बहार नीकलवा अपि नहीं.
ते बेमांश्री एक बोढ्यो. हे नद्र ! हमणां दिवसनो कयो वखत वत्तै ठे ? ते सांजली बीजो

बोल्हो के रात्रि पत्नी ठे इहां दासी पूठवा लागी के हे स्वामिनि ! रत्ननी ज्योतिश्री
 सर्वदा लघोत्तमय स्यान्के रहेतां थका रात्रि पत्नी ठे, एतुं केम जाणवामां आव्युं ? कारणके
 चंद्र सूर्यनी तो त्यां खवरज नथी. त्यारे राणी वोली के हे सखि ! आजे दर्हीं घणुं स्वा-
 दिष्ट थयुहुतुं, ते अधिक पीधुं ठे, माटे निद्रा घणी आवे ठे एम कह्नीने सूइ गइ राजा-
 ए विचारुं जे एवी सरस कथाउ ए शायी जाणती इशे के जेना उत्तर मने पण आवरुता
 नथी ? माटे जो तेने हमणां पूठीए तो आपणी लाज जाय, तेथी आवती राते वली इहांज
 आवयुं, एम चिंतवी सूइ रह्यो. वली त्रीजे दिवसे पण वारो आप्यो. त्रीजा दिवसनी रात्रि-
 ए फरी दासीए पूज्यु के हे स्वामिनि ! कहो ते सोनीए रात्रि ठे, एतुं केम जाणुं ? त्यारे अनंग-
 सुंदरी वोली के ते सोनी रात्यधो हुतो. ते वखत देखतो बंध थयो तेथी तेणे रात्रि जाणी
 त्यारे सखी वोली, वली कोइक सरस कथा कहो. राणी वोली के कोइ एक नगरमां वे चोर
 रहे ठे. एकदा बहुत जणे विचारु जे कोइ धनवंतनुं घर फाडी धन लइ आवीए एम चि-
 तवी कोइक धनाढ्यना घरमां पेठा. तिहां जूवे ठे तो वाप दीकरो वे जण लेखुं करवा वेठा
 ठे, तेमां एक कोमी परांतमां घटी पडी, ते माटे वापे दीकराना मुख उपर खासंनुं माखुं.
 ते देखी चोरे निर्वेद पामीने विचारु के जूई, आ वाणीयानी जाति केवी कृपण ठे, जे

એક કોમ્પી માટે પુત્રને યાસહું માણું. કહું છે કે ॥ કાવ્યં ॥ આજાનુલંવિતમલીમસશા-
 ટકાનાં, મિત્રાદપિ પ્રથમયાચિત્તપ્રાટકાનામ્ ॥ પુત્રાદપિ પ્રિયત્વમૈકત્રરાટકાનાં, વજ્રં
 દિવઃપતતુ મૂર્ધનિ રાટકાનામ્ ॥ ૧ ॥ અર્થઃ—જે વાણીયે ઢીચણ સુધી લાંબું અને ઘણા
 મલ્લે કરીને ત્રેલું એવું પોતીયું પહેલું છે, વલી જેણે પોતાના મિત્રની પાસેથી પણ પહે-
 લાથીજ જાહું માગ્યું એટલે જાહું લીધા વિના મિત્રનું કામ પણ જે નથી કરતો, વલી
 જેને પોતાના પુત્રથી પણ કોડી વધારે વલ્લજ છે, એવા વાણીયાને માથે વજ્ર પત્તો, જે
 માટે વાણીયાને ધન ઘણુંજ વહાલું હોય. તેથી એના ઘરમાંથી ચોરી કરશું તો હૈયું
 ફામ્પીને મરી જશે. તે માટે વીજે સ્થાનકે જ્યાં દ્રવ્ય હોય, તિહાં જડે. એવું વિચારી
 તિહાંથી નીકલી કોડ વેચ્યાને ઘેર ગયા. ત્યાં જડ જૂવે છે તો કોડ કોડીડ પુરુષ વેગે છે
 તેને વેચ્યા કહે છે કે તું મારો સ્વામી પરમ દેવ વરાવર ઠો, પ્રાણધાર ઠો, મારા
 પ્રાણ તે તારાજ છે. એવી કોડીઆ ઉપર લંપટ થતી દેલીને ચોરે વિચાણું, જે એ પણ મહા
 કષ્ટે દ્રવ્ય એકતું કરે છે, માટે એ દ્રવ્ય પણ લેવું શુક્ત નથી. તો રાજાને ઘેર જડ ચોરી
 કરવાનો નિશ્ચય કરી જંમ્માર ફામ્પી દ્રવ્ય લશને નીકલતાંજ ચોક્કી કરનારા એ પકડ્યા.
 રાજા પાસે લડ આલ્યા, રાજા એ પણ ધન પાહું લડ ચોરોને એક પેટીમાં ઘાલીને પેટી ન-

दीमां तणाती मूकी दीधी.वहेती थकी केटलेक दिवसे कांठे आवी.तेकोइ एके देखीने धन-
नी लालचे बहार काढी, अने उघाफी जोइ तो मांहे वे मनुष्य दीठा. तेने लोके पूछुं के
केटला दिवस तमोने घेटीमां रहेतां थया ते वारे एक वोळो के आज चोथो दिवस थयो.
एटलुं कही राणी सखी प्रत्ये कहेवा लागी के हे सखि!पेटीमां वेगं थका चोथो दिवस एणे
केम जाण्यो ? त्वारे सखी वोळी के अमे मूर्ख माणस शुं जाणीए ? ए तो तमेज कहो ते वारे रा-
णी वोळी के हे सखि ! आज दिवसे मध्याह्न समये में निद्रा करी नथी तेथी हमणां उघ
आवे ठे, मांटे ते काले कहीश. एम कहीने सूइ गइ. राजाए विचाखुं एनो उत्तर सांजलवो
जोइए, पण पूठीश तो लज्जित थइश, एम विचारी चोथे दिवसे वढी उत्तर सांजलवाने अर्थे
तेने वारो आप्यो चोथे दिवसे रात्रिए दासी वोळी के हे स्वामिनि ! चोरे चोथो दिवस शी
रीते जाण्यो ? ते कृपा करीने कहो. ते वारे राणी वोळी के तेने चोथीयो ताव आवतो हतो,
तेने अनुसारे जाणुं. दासी वोळी, बीजी कोइ चमत्कारिक कथा कहो, केमके चतुर लोकोना
दिवस तो चणतां सांजलतांज जाय ठे. यदुक्तं ॥ गीताशास्त्र विनोदेन, कालो गछति धी-
मताम् ॥ व्यसनेन तु मूर्खाणां, निद्रया कलहेन वा ॥ १ ॥ अर्थः—बुद्धिवंत पंक्तिनो
काल, गीतशास्त्र विनोदनी कथा करतां जाय ठे. मूर्ख माणसनो काल तो निद्रा करवे करी

एक
जाय ठे, तथा बली कलह करती जाय ठे. हवे राणी बोली, हुं कथा कहुं, ते सांझल. एक
गाममां बे शोक्य हती. तेमां एकती पासै रल हतां ते बीजी शोक्यनो विश्वास करे नहीं.
पठी तेणे विचाळुं जे ए रल पेसतां नीकलतां शोक्यनी नजरे न आवे एम कं. एम वि-
चारी घनामां नाखी तेनुं मोडुं दीपी मूखुं. तेमज दीपी मूखुं. उखेड्या विनाज
जोइ काढी दीधां, अने घना ना मुखने पाहुं. अने रल दीठां नहीं. उखेड्या विना एणे रल गयां
आवी तेणे दीप्यो घनो जोयो, पण उखेड्यो नहीं, के घनो उघाड्या विना एणे रल जोइ लीधुं जे रल
कळुं के रल नथी देखातां. इहां राणी ए सखीने पूछुं, आजे निद्रा आवे ठे, काले
एवुं केम जाणुं ते वारे सखी बोली के आपज कहो. राणी ए कळुं, आजे निद्रा आवे ठे, काले
कहीश. एम कही सूइ रही. राजा ए वली पण वारो आप्यो. बीजे दिवसे दासीना पूठवा-
शी राणी बोली के ए घनो काचनो हतो माटे शोक्ये आवतां ज तरत जोइ लीधुं जे रल
नथी. फरी दासी ए पूछुं, वली कोइ रमणीय कथा कहो. राणी बोली के एक राजानी दी-
करी हती. तेनी माता ए एकदा स्फारशृंगार पहे रावीने राज्यसन्नामां राजा पासै मोकली,
राजा ए पोताना खोलामां बेसारी. एटलामां आकाशश्री उतरीने कोइ विद्याधर ते कन्याने
अपहरी गयो. हवे राजाने चार पुरुषरल ठे, तेमां एक निमिचिल. बीजो रथकार, बीजो

સહસ્ત્રયોધી, અને ચોથો વૈદ્ય એ ચારને રાજાએ કહ્યું, મારી પુત્રી જે લઈ આવે, તેને હું
 અર્ધ રાજ્ય અને મારી પુત્રી પણ આપું એમ સાંજલી નિમિત્તિહ બોલ્યો, જે કન્યાને વિ-
 વ્યાધર પૂર્વે દિશાએ લઈ ગયો છે, તે સાંજલી રથકારે આકાશગામી રથ વનાવ્યો. તેમાં ચા-
 રે જાણ વેસીને વિવ્યાધરની પઠવાડે ચાલ્યા. અનુક્રમે વિવ્યાધર સાથે સંગ્રામ થયો તેમાં
 વિવ્યાધરને પ્રહાર લાગ્યો, તે વારે વિવ્યાધરે જાણ્યું, જે આ લ્હી મારા જોગમાં આવશે ન-
 હીં, માટે મારા હાથમાંથી કેમ જવા આપું ? એમ વિચારીને કુમરીનું મસ્તક ઠેદી ના-
 ર્યું. તે જોઈને ચારે જાણ લેવડ પામ્યા એટલે વૈદ્યે સંજીવિની ઔપધીએ કરી તેને જીવતી
 કરી હવે તે કન્યાને પરણવા માટે ચારે જાણ પરસ્પર ક્લેશ કરતા રાજા પાસે આવ્યા. રા-
 જકુમરી બોલી, તમે વિવાદ શામાટે કરો તો ? હું અગ્નિમાં પ્રવેશ કરું હું, માટે મારી સાથે
 જે અગ્નિમાં પ્રવેશ કરશે, તે મારો ધરતાર થશે. હહાં રાણીએ કહ્યું કે હે દાસી ! કોણ
 અગ્નિમાં પ્રવેશ કરે ? તે સાંજલી દાસી બોલી હું જાણું જે તમને કહું ? તમેજ કહી
 સંજલાવો. રાણી બોલી, આજે નિદ્રા આવે છે, કાલે કહીશું રાજાએ વલી પણ વારો
 આપ્યો. વીજે દિવસે દાસીએ પૂછ્યું, કોણ અગ્નિમાં પેગે ? એ વાતનો વિચાર કરતાં મારી
 તો આલ્હી રાત્રી ગઈ પણ મને સ્વર પડી નહીં, માટે તમે કહો રાણી બોલી, એક નિમિત્તિહ

टाढीने त्राण जणें तो एवुं विचाखुं जे आपणे तो नहीं पेसीए. सोनानी ठरी होय ते कांइ पेटमां मराय नहीं. जीवता रहेयुं तो कन्याउ घणी मलशे, अने निमित्तिए निमित्त जो-इने कुशल दीतुं. ते वारे बोढ्यो हुं राजकन्या साथे अग्रिमां प्रवेश करुं. राजकुमरीए पण वि-आसु लोकोनी हाथे चयनी नीचेथी सुरंग खोदावी राखी ठे. पढी सर्व लोकोनी देख-तां इष्टदेवनुं स्मरण करीने वेहु जण अग्रिमां पेठां, काष्ठ जख्यां, चय लगानी, अने ते वेहु जण ठानामानां सुरंगनी नीचेथी नीकली पाठां तिहां चयनी पासे आव्यां. लोक च-मत्कार पास्यां. राजाए निमित्तियाने ए कन्या परणावी. ए रीते पांचमी कथा अइ. फरी दासीए पूढ्युं के वीजी कथा कहो के जेम रात्रि पूर्ण थाय. राणी कहेवा लागी, एक नग-रमां एक उंटनो पालनारो वसे ठे. ते उंट चराववाने नगरनी बहार आव्यो. उंट चरावे ठे, एवामां उंटे एक बावलनुं वृद्ध घणुंज लीळुं देखीने तेमां मोहुं घाड्युं, पण ते उंटना मुखमां तेनां पान आव्यां नहीं. घणो उद्यम कखो पण खावा पास्यो नहीं. ते वारे उंटे कोधवंत अइने बावलीआने माथे लींमां कख्यां. वली मूत्र कथुं. इहां राणी कहे ठे के हे सखि ! तमे कहो के ते बावलीआनां पान उंटना मुखमां केम न आव्यां अने एनुं सुख पण उपर माथा सुधी पहाँच्यु नहीं, तो वली तेनी उपर लींमां अने मूत्र ते शी रीते कख्यां हशे? ते

वारे दासी बोली के हे राणीजी ! ए वात तमेज कहो ए आश्चर्यकारक वात अमाराथी केम
 कहेवाय ? राणी बोली, हमणों तो निद्रा आवे ठे, माटे काले कहीश, एम कही सूइरही रा-
 जा ए वली पण वारो आप्यो बीजे दिवसे दासी ए राणीने कथा पूरी करवाने कछुं, ते वारे रा-
 णी बोली, तुं एमां पण समजी नहीं, तो हवे सांजल. ए वावलीउ नगरनी खालमां जगेलो ह-
 तो, ते उंटना मुखथी घणेज नीचो हतो माटे मुख पूग्युं नहीं. तेवारे उंटे पूठ फेरीने माथे लीं-
 नां तथा मूत्र कखां ॥ ६ ॥ फरी सखीए कछुं के हवे बीजी कथा कहो त्वारे राणीए कछुं के
 एक नगरमां कोइ देवरत्त नामे मोटो शेठ हतो, तेणे एक देरासर कराव्युं ते देरुं एक
 हाथतुं उंचुं करावी तेमां चार हाथनी प्रतिमा वेसानी, तो हे सखि ! एक हाथना देरामां
 चार हाथनी प्रतिमा केम वेठी ? त्वारे दासीए कछुं के राणीजी ! ए वातनुं मुजने पण आ-
 श्र्य थाय ठे, माटे तमे कही संचलावो. राणीए उघ आव्यानुं कही बीजा दिवस उपर रा-
 ख्यु, अने राजाए बीजे दिवसे पण वारो आप्यो बीजे दिवसे दासीए कछुं के राणीजी ! ए
 कथा पूर्ण कहो. राणीए कछुं के हे मूर्ख ! तुं एटलुं पण नथी समजती ? जे प्रतिमाना चार
 हाथ हता, पण प्रतिमा देराथी नानी हती वली सखीए कछुं, बीजी कथा कहो.
 राणी बोली के एक स्त्रीने विवाह प्रमुख कारण हतुं, माटे बीजी कोइ स्त्री पासेथी

कम्मां माग्ग्यां, ते वारे तेणे रुपीआ ठरावीने आप्या. तेमांथी कांइक रुपीआ पहेला लीधा. एम करतां विवाह थइ गया पढी कम्मां आपनारीए कम्मां पाठां माग्ग्यां, पण ने पाठां आपे नहीं. एम करतां घणां वर्षे वही गयां. एक दिवस वली पण कडां माग्ग्यां. ते वारे तेणे कल्लुं के आपुं ठुं. एम कही काढवा मांड्यां, पण शरीर स्थूल थयुं, माटे हाथमांथी कम्मां नी-कले नहीं. ते वारे ते बोली, कम्मां तो नीकलतां नथी, माटे तमारा रुपीआ अधुरा बाकी देवा रखा ठे, ते सुखे ल्यो. ते वारे ते बोली, हुं तो ते कम्मां लइश. पहेली बोली, कम्मां ने माटे कांइ हाथ कपाय नहीं, हुं तुजने एवांज कम्मां करावी आपुं. तोपण तेणे मान्थुं नहीं, अने तेज कम्मां पाठां मागवा लागी. इहां राणी सखीने कहे ठे के एनो निवेमो केम थाय ? दासी बोली, ते तमेज कहो. राणीए निद्रा आववानुं कही बीजा दिवस उपर राखुं. राजाए वारो आपी बीजे दिवसे दासीना पूठवाथी राणीए कल्लुं के पहेलीए एवो जवाव आप्यो के में पण तुजने जे रुपीआ आप्या हता, तेना तेज रुपीआ मने तुं पाठा आप, तो हुं तुजने एनां एज कम्मां पाठां आपुं, ए रीते जगमो मटाळ्यो. एम नित्य प्रत्ये नवनवी कथाउं कहेतां राजानी साथे जोग जोगवतां ठ महीना बीती गया. ते वारे बीजी राणीउं शाकिनीनी भेठे छेप करती तेनां ठिछो जोयां करे. एक दिवस ते चित्रकारनी पुत्री मध्याह्न

समयने विपે પોતાના મહેલના કમાડ દહને પૂર્વલો ચિતારીનો વેપ પહેરી ચિંતવના કરે છે
 કે હે આત્મા ! તું વિવેકે કરી વિચાર જે તું તો કુલનો ચિત્રકારની જાતિ છે તારા વાપના
 ઘરનો વેપ તો આવો દગિડી છે આચૂપણ પ્રમુલ્લ જે છે તે પણ સામાન્ય છે. ઇથી હે જીવ ! તું
 કાંઈ માનમાં આવીશ નહીં, કારણકે એ સર્વ રુમાં જે વહ્વાચૂપણ છે, તે પણ તારાં કાંઈ
 નથી. વલી હે ચેતન ! તું એમ પણ જાણીશ નહીં જે હું રાજાની રાણી હું. એ તો જ્યાં સુધી
 રાજા માનશે, તિહાં સુધી તું તેની રાણી ઓ. નહીં તો દાસી જેવી પણ તું નથી. વલી તું
 એમ પણ જાણીશ નહીં જે હું રૂપવંત હું, માટે મુજને રાજા માને છે, તે તારું રૂપ તે
 શી ગણતીમાં છે ? તારાથી તો વીજી રાણીડ તથા રાજાની પુત્રીડ છે, તે ઘણી જ લ્હરૂપવ-
 તી છે, સર્વ રાજાના કુલની છે. તેને મૂકીને રાજા તુજને આદર આપે છે, તે વિપે રલેને તું
 ગર્વે અહંકાર કરતો હો ! એ પ્રકારે નિત્ય પ્રત્યે મધ્યાહે કમારુ દહને ચિત્રકારની પુત્રી
 પોતાના આત્માની નિંદા કરે, તે દેહીને વીજી રાણીડ શોક્યપણે એનાં ટિડ્ડ જોતી હતી.
 તેણે એ ટિડ્ડ પામીને રાજાને જહને કહ્યું કે હે રાજન્ ! તમે તમારા આત્માને રુડી રીતે
 જાલવજો, કારણકે એક તો સ્વપ્નાવે સ્ત્રીડમાં કપટ ઘણું હોય છે, તો વલી તેમાં પણ
 નીચ જાતિની સ્ત્રી તું તો પૂઠ્ઠુજ શું ? માટે તમે ચિતારીનો વિશ્વાસ કરશો નહીં. એ

एकांते कांइ कामण दुमण करे ठे. ते सांजली राजा पण चिंतववा लाग्यो जे ए शोक्यो ठे. एना गुणथी कदापि एनी उपर द्वेष राखती होय, तो तेम पण होय. माटे काने सां-
जल्या मात्रथी कांइ करवुं नही. जे माटे कहुं ठे के ॥ गाथा ॥ मा होइ सुअगही, मप-
नियं जं न दिष्टिपच्चकं ॥ पच्चकंमि य दिष्टे, जुत्ताजुत्तं विआरिज्जा ॥ १ ॥ अर्थ:-एकलुं
काने सांजळ्युं तेज साचुं एम जाणवुं नही, जे प्रत्यक्ष नजरे न दीनुं तेनी सांजलवाथी
प्रतीत केम थाय? अने वली जे प्रत्यक्ष दीनुं होय, तेमां पण ए युक्त ए अयुक्त एम
विचारीने खरा खोटानो निर्णय करवो. माटे ए चितारानी पुत्रीनुं स्वरूप ठाना रहीने
आपणी नजरे जोवाथी तथा काने सांजलवाथी जाणवामां आवशे. एम विचारी कोइ
पण न जाणे तेवी रीते ठानुं जोशुं, अने सांजळ्युं. ते वारे मात्र पोताना आत्माना निंदा
करनारीज तेने जाणी, पण वीजुं कशुं कूरु कपट तेमां दीनुं नही. तेथी राजा चमत्कार
पाम्यो, अने जाण्युं जे आ धर्मनी वातो करनारी ठे. एम निर्धारी तेने सर्व राणीउमां
पट्टराणी करी थापी. एनो जावार्थ ए ठे के जे राणीए कथाउकही, ते तो बीजा पण
घणा जनोने आवडती हशे, पण जे आत्माना निंदा करती हती ते धर्मकथानो अंश ह-
तो, ते राजाने रीजुं कारण थयो. तेथी चितारानी अनर्थ टळ्यो, नही तो कांइ पण अनर्थ

आत, माटे धर्मकथा ते सर्व कथाउने जीतनारी ठे. एरीते चितारानी पुत्री एठ महीना पर्य-
 त राजाने पोताना महेले आण्यो, परंतु वीजी राणीउना महेल उपर जवा दीधो नहीं, परं-
 तु ते संबंधी अहंकार न आणतां पोताना मन मांहे तो पोताना कुलादि संबंधी पोताना आ-
 त्मानि निंदा करती रही, माटे जे आत्मानि साखे आत्मनिंदा करे, ते सहुकोइने मान्य
 आय ए आत्मनिंदा उपर दृष्टांत कह्यो ॥ ६ ॥ हवे सातमे बोले गर्हा एटले पोतानी निंदा
 परनी साखे करीए. ते उपर पतिमारिकानो दृष्टांत कहे ठे:—जेम कोइक बृद्ध ब्राह्मण
 नीशाळीआने जणावतो हतो. तेनी छी तरुण हती हवे ते छी पोतानो पति बृद्ध ठे, माटे
 तेनी उपर विरक्त थकी नर्मदा नदीने पहेले काठे एक गोवालनी साथे आसक्त थइ थकी
 रात्रे एकद्वी नर्मदा नदी तरीने गोवालनी साथे कामसेवा करे, पाठली रात्रे घेर आवे. ते के-
 वी कपटी ठे? के पोताना जरतारनेजमाकीने पढी नदीउपर वासण मांजवा जाय. तिहां कां-
 गना कां कां करे, तेथी वीकणनी पेठे जागीने ते पोताना पतिने कहे के हे स्वामिनाथ! नदी उ-
 पर मने वीक लागे ठे ते सांजली ते बृद्ध ब्राह्मणे नीशाळीआनो वारो वांधी आण्यो. ते वारा
 प्रमाणे एकेको नीशाळीउं वासण मांजती वेलाए छीनी रखवाली करवा जाय. एम करतां
 एक दिवस एक मोटा वना नीशाळीआनो वारो आण्यो, ते नीशाळीउं छीना गुह्यनी ठानी

वात सर्व जाणेढे, तेथी तेणे पोताना गुरुनी स्त्रीने समजाववा माटे कागदाने उडावतां मुख श्री
 “हाडि हाडि” कहेतां एक श्लोक कह्यो. ते आ प्रमाणे ॥ दिवा विज्रैति काकेभ्यो, रात्रौ तरति
 नर्मदां ॥ अर्थः—दिवसे तो कागदान्नी बीए ढे, अने रात्रे नर्मदा नदी तरे ढे. वली पाणीमां-
 श्री उतारवाना घाट जलतंतू आथी मूकाववानी वात सर्व कही. एहुं पोतानुं चरित्र सांजली
 ते स्त्री पोताना मनमां चमकी, अने कहेवा लागी के अरे! जो तारामां सामर्थ्य होय अने मा-
 री इह्या पूर्ण आय तो एटलुं बंधुं कष्ट कोण करे? ते सांजली नीशालीए कांड पण उत्तर दीवो
 नहीं, ते वारे स्त्रीए जाणुं जे एणे मारा धणीनी बीकथी अथवा लाजथी कांड पण उत्तर दी-
 धो नहीं. जो पापी मारा स्वामी कोसाने मारी नाख्यो होय तो आ नीशालीउं मारो आदर
 करे. एम चिंतवी ते पापणी स्त्रीए अकस्मात् पोताना धणीने मारी गांठकी बांधी पेटीमां घा-
 ली माथे चढावी अने तेने बारणे नाखवा गइ. ते वारे आसन्नवर्ति वनवासी निकायना देव-
 ताए तेना माथा उपरनी पेटीने एमज अंजावी राखी. ते घणुं उंची, नीची, आमी, टेढी अइने
 नाखवा गइ, पण ते पेटी माथेथी खसी नहीं, अने बीजा माणसोए पण आयउपाय घणा क-
 ख्या, परंतु कोइरी ते पडी नहीं. ते वारे तरुण ब्राह्मणीए जाणुं जे मारां कर्म मनेज उदय
 आव्यां. ए कर्म ठानां राख्यां रहे नहीं. पढी ते कर्मने हलकां करवा सारु ते स्त्री घरथी बहार

नीकली पोते घर घर त्रिख मागती एम कहेवा लागी के मुज पतिमारिकाने त्रिदा आपो.
ते वारे वाटे, घाटे, त्रिवाटे, चौटे, चाचरे सर्व लोक तेनी निज्रठना करे पापणी जाणी ताडना
तर्जना करे, ते सर्व रुकी रीते जली परे सहन करे, पण कोइनी उपर दोष आणे नहीं. एम
करतां केटलाएक दिवस व्यतिक्रम्या. हवे एक दिवस तेणे मार्गे जती कोइ एक साध्वीने
दीवी. तेनुं दर्शन थुं ते वारे ते पतिमारिकाए जाणुं जे ए महाबुजावने हु पगे लागुं तो
मारां मोटां पाप जाय. एम चिंतवी साध्वीने पगे लागवा माटे नीचे नमी, ते वारे तत्काल ते
पेटी पण तेना माथेथी उतरती नीचे पडी, तेथी वली विशेषे साध्वीनी रागिणी थइ. ते साध्वी-
नी पासेथी दी दालइ डुज्कर तप करी पोतानो आत्मार्थ साध्यो. तेम साधु श्रावक पण पो-
तानां करेलां कर्मनी परनी साखे निंदा करीने आत्मार्थ साधे ए गहीं उपर दृष्टांत कह्यो॥७॥
हवे आठमा बोले, शोधी एटले आत्माने शोधी निर्मल करवो, ते उपर वखनो दृष्टांत कहे
ठे:-जेम श्रेणिक राजाए एक धोवीने पोतानां पहेरवानां वख धोवा आप्यां, एटलामां
कौमुदीमहोत्सव आव्यो, ते वारे ते धोवीए राजानां लुगनां पहेखां, अने धोवीनी स्त्रीए
राणीनां वख पहेखां. पहेरीने स्त्री जरतार वेहु उद्याने रमवा गयां तिहां राजाए ते स्त्री
पुरुषने पोताना लुगनां पहेरेलां दीठा, पण पोताना गंजीरपणाथी कांइ बोड्यो नहीं, तो-

पण तांबुल प्रमुखनुं सहिनाण कछुं. पढी महोत्सवानंतर राजानां लुगमांने शुद्ध धोइ करी
 न्नी रीते घरी करी संकेलीने राजानी आगल जइ धोबीए मूक्यां. राजाए ते लुगमां सर्व
 संचाढी जोयां, पण पोते तांबुलनी सहिनाण कीधी हती, ते कयांय न दीठी, ते वारे धोबीने
 पूछुं, जे मारी आगल साचुं कहेजे, तारा उपर मारी अमर बांह ठे. ए वस्त्र तें पहेल्यां
 हतां अने वढी एवा शुद्ध केवी रीते थयां? में एनी उपर तांबुल प्रमुखनी सहिनाण कीधी
 हती, ते पण देखाती नथी. तेनुं कारण शुं? ते वारे धोबीए सर्व वात यथातथ्य कही आपी.
 वढी राजाए पूछुं के वस्त्रने तांबुलरस लाग्यो हतो, ते केम उत्तरो? धोबीए कछुं हे स्वामी!
 अमे रजकनी जाति ठीए, मांटे अमारा कुलक्रमे धोवानी सघली परठ जाणी इत्यादि
 सत्य वचन कहेवाची राजा संतुष्ट थयो. धोबीने ते वस्त्रनो वाधो आपी विसर्जन क-
 स्यो. तेने सर्व धोबीउमां वढेरो करी थाप्यो. एम साधु पण पोते पोतानी आलोचना
 गुरुनी आगल शुद्धि कहे, तेने आलोइ वंदी मिठामि दुक्कर दइ पोते पोताने तारे. वढी
 ए शुद्धि उपर एक अगदना औषधनो दृष्टांत कहे ठे:- जेम कोइक पुरुषे राजा
 आगल विनति करी के हे स्वामी! में विष निपजाव्युं ठे ते एवुं ठे के बीजुं विष
 हजार चार प्रमाण होय ते जेटलुं काम करी शके, तेटलुं काम ए विषमांथी एक

તિલમાત્ર જેટલું વિપ કરી શકે તેવું છે. તે વારે રાજાએ એક જૂનો હાથી તેને દેલાહ્યો. તેણે તે હાથીના પૂઠનો એક વાલ પરહો કરી તેનાથી તે વિષ તિહાં વાસ્યું. તેથી હાથી મૂર્છિત થયો વહી તે પુરુષે તે હાથીને નિર્વિષ કરવા જાણી તે સ્થાનકે વીજો વિષપ્રતિકાર મૂક્યો, તેથી હાથી તરત સજ્જ થયો એમ સાધુ શ્રાવકે પણ દોષરૂપ જે વિષ છે તેની નિંદા પ્રમુખ જે દૂષણપ્રતિકાર છે, તેણે કરી. સર્વ દોષ દૂર કરવા. એ પણ શુદ્ધિ જાણવી. એ આવ પ્રકારે પલિક્ષમણના દૃષ્ટાંત કહ્યા ॥ હવે પોસહનો અધિકાર કહે છે. જે આત્મધર્મની પુષ્ટિ કરે, તેને પોસહ કહીએ. તે ચાર પ્રકારે છે. એક આહારનો ત્યાગ, વીજો શરીરસત્કારનો ત્યાગ, ત્રીજો ઘરવ્યાપારનો ત્યાગ, ચોથો કુશીલનો ત્યાગ એ ચાર જોદ કહ્યા હવે પોસહનું ફલ કહે છે ॥ પોસહિય સુદે જાવે, અસુહાદુ લેવેઈ નહિ સંદેહો ॥ ઊદશ નિરયતિરિગદ, પોસહ વિહિ અપ્પમત્તેણ ॥ ૧ ॥ જે પ્રાણી શુદ્ધ જાવથી પોસહ કરે, તે અશુદ્ધ દૃષ્ટલે જે માળાં કર્મ તેનો નાશ કરે, તેમાં સંદેહ નથી, જે અપ્રમાદી થકો પોસહ કરે, તે નરક તિર્યચ ગતિનો ઊદ કરે. જેમ કામદેવ શ્રાવક પોસહમાં ધિર રહ્યો, તેનો દૃષ્ટાંત કહે છે. ચંપાનગરીને વિષે કામદેવ શ્રાવક રહેતો હતો. તે આઠમ, ચૌદશ, અગ્યારસનો પોસહ નિરંતર કરે એકદા પોસહ લેઈ વેગો તે વલતે ઇદ્ર મહારાજે કામદેવના પોસહની પ્રશંસા કરી. તે

સાંજલી મિથ્યાત્વી દેવ પરીક્ષા કરવા આવ્યો. તેણે હાથીનાં, પાડાનાં, સર્પનાં, પિશાચ-
નાં રૂપ કરી ઘણા પ્રકારની વેદના ઉપજાવી, તોપણ ધર્મધ્યાનથી લગાર માત્ર ચલાય-
માન ન થયો. તેમ સર્વ શ્રાવકે એવી રીતે પોસહ કરવો. મન દટ રાખવું. એ પોસહ એક તો
દિવસ સંબંધી ચાર પહોરનો, બીજો રાત્રિ સંબંધી ચાર પહોરનો અને ત્રીજો દિવસ તથા
રાત્રિ મલી અહોરાત્ર સંબંધી આઠ પહોરનો જાણવો. એ ત્રણ પોસહ માંહે જેવો યોગ દેખી-
એ, તેવે યોગે યથાર્શક્તિ એ પૌષધવ્રત કરીને પર્વ સાચવીએ ॥ હવે ચોમાસી પર્વના દિવસે પર-
મેશ્વરની હાત્ર વિલેપનાદિક પૂજા કરીએ. તિહાં પૂજાનાં ફલ કહે છે:—પ્રથમ પ્રતિ-
માનું પ્રમાર્જન કરતાં થકા સો ઉપવાસનું ફલ થાય તથા ચંદનાદિકે વિલેપન કરતાં હ-
જાર ઉપવાસનું ફલ થાય. તથા ફૂલમાલા પહેરાવતાં લાઘ ઉપવાસનું ફલ થાય. તેમ-
જ જિનેશ્વર આગલ ગીતગાન કરતાં, વાજિત્ર વજામતાં, નાટ્યારંજ કરતાં થકા અનંત
ગણું ફલ થાય. એ પૂજાનાં ફલ ઉપર વૃદ્ધાકુમારનો દૃષ્ટાંત કહે છે:—વિશાલાપુર ન-
ગરે જિનદાસ નામે શેઠ વસે છે, તેની મનોરમા નામે સ્ત્રી છે. શેઠને તે વૃદ્ધાવસ્થાએ
એક પુત્ર થયો તેથી તેનું નામ પણ વૃદ્ધાકુમાર પાડ્યું. તે યૌવનાવસ્થા પામ્યો, તે વારે
માતા પિતાની આજ્ઞા લઈને કરિયાણાનાં જહાજ ઝરી સમુદ્રમાર્ગે પરદેશ

જાણી ચાલ્યો આગલ સમુદ્રમાં ચાલતાં વાયરાના યોગથી પર્વતની નજીકમાં જહાજ
 અટમ્યાં આઘાં પાઠાં ચાલી શકે નહીં, તેથી કુમર સહિત સર્વ લોક ટુકડો પર્વત
 હતો, તેની ઉપર આવ્યા. તિહાં આવના કામની નીચે સર્વ ચિંતાતુર થઈને વેળા છે.
 એ પ્રસ્તાવમાં તે આંવાના કાઢ ઉપર એક સૂઝા સૂઝીનું જોઈું વસે છે. તેમાં સૂઝી સૂઝાને
 કહે છે કે હે સ્વામી ! આજ ઉપકાર કરવાનો અવસર છે. તે એમ કે આ કુમરની
 પાસે લેલ લલાચી સિંહલેશ રાજાને જઈને કહો, તો આ સર્વ મનુષ્યનું સંકટ મટે. તે સાં-
 જાલી સૂઝાએ ટુચ્છકુમાર પાસે લેલ લલાચી પોતાને ગલે બંધાવ્યો. પઠી ત્યાંથી ઉઝી-
 ને સિંહલેશ રાજાને જઈ પત્ર આપ્યો. રાજાએ લેલ વાંચીને પોતાના નગર માંહે ઢંઢેરો
 ફેરાવ્યો કે જે મનુષ્ય સમુદ્ર માંહેથી મોટા અર્થર્થથી જહાજને કાઢે તેને હું એક
 લાલ સોનિયા આપું તે વારે એક કદપવેત્તા મનુષ્યે પફહો ઠવ્યો પઠી તે કદપવેત્તા મ-
 નુષ્ય ઠ મહીના લગણ તેલમાં જીંજાવેલી એવી એક હરણીની પૂંઠની લઈને કુમરની પાસે
 આવ્યો, અને વોલ્યો કે હે કુમર ! તમે મહા ધીરજવંત અંને સાહસિક ઠો, માટે આ પૂંઠ-
 ડીની મશાલ કરીને પર્વતની ગુફામાં પ્રવેશ કરો. આગલ જતાં એક મોટું ઉદ્યાન
 તમને દીઠામાં આવશે, તેમાં વાવની એ કરી શોજાયમાન એવું સોનાનું દેરું છે. તે-

मां श्रीकृष्णदेवजीनी प्रतिमा ठे. तेनी तमे पूजा करजो. पढी ते देरानी पूर्व दिशाने बारणे एक मोटो घंट ठे, तेने तमे वज्राक्षो, तो तेना अवाजथी बीजा बधा घंट वाजथो. ते वारे ते पर्वतना वासी चारंरु पंखीड जे ठे, ते उडथो. तेना योगथी समुद्रनु पाणी पण उडलथो. ते वारे तमारां जहाज आवर्त्त थकी नीकलथो. एवी वात सांजली वृद्धाकुमरे पण तेमज कछुं, ते वारे कुमरनो सर्व परिवार तथा कटपवेत्ता मनुष्य, सर्व जहाज नीकल्यां, तेमां बेसीने सिंहबद्धीपे आव्या, पण कुमर तो तिहांज रही गयो. हवे तिहांजहाज-वालाउने सिंहवेश राजाए पूछुं के कुमर किहां गयो ? ते वारे ते पुरुषोए कछुं, महा-राज ! कुमर तो तिहांज रही गयो. ते सांजली राजा क्रोधाकुल थइ जहाजवासी सर्व लोकोने बंदीखाने नाख्या. हवे कुमर तिहां रह्यो थको नित्य प्रत्ये प्रतिमानी पूजा करे. एम करतां केटला एक दिवस व्यतिक्रम्या, ते वारे एक दिवस कुमर पूजा करे ठे, एवामां एक विद्याधर तिहां पूजा करवा आव्यो. ते कुमरनु रूप देखी, कुमरने मली जेटी पोताने आवासे लइ गयो. कुमरने जमवा बेसाड्यो. जोजन करतां विद्याधरनी स्त्रीए तेने प्रसन्नपणे कछुं के हे कुमर ! तमने मारो जरतार मारी पुत्री परणावथो, ते माटे एना घरमां देवअधिष्ठित एक खाटलो ठे, ते हाथ मेलावा वखते तमे मागी

લેજો. હવે જોજન કહ્યા અનંતર વિદ્યાધરે કહ્યું કે હે કુમાર ! મુજને નિમિત્તિએ કહ્યું છે કે
જે મનુષ્ય દેરાસરમાં જગવંતની પૂજા કરીને ઘંટ વજારશે, તેને તું તારી પુત્રી પરણાવજે.
તે માટે તમે મારી પુત્રીનું પાણિગ્રહણ કરો કુમારે પણ તે કન્યાને પરણીને લાટલા
પ્રમુલ યથાયોગ્ય જે દાયજો હથેલાની વલ્લતે વિદ્યાધરે આપ્યો તે લીધો વલ્લી વિદ્યાધરે
કુમારને કહ્યું કે, હું વૈતાલ્ય પર્વતે રહું તું. इहां तो मारे क्रीड़ा करवानुं घर ठे, माटे
तमे कोइक दिवसे वैताल्य पर्वत आवजो. તે સાંજલી કુમાર શીલ માગી લાટલા જ-
પર વેસી આકાશમાર્ગે બની સિંહલદ્વીપે આવ્યો રાજાને મલ્યો સર્વલોકને બંદીલાના-
માંથી ઢોળાવ્યા. રાજાએ પણ કુમારને પુણ્યવંત જાણીને પોતાની કર્પૂરમંજરી નામે પુત્રી
પરણાવી. પઠી કેટલાક દિવસ તિહાં રહીને કુમારે રાજા, પાસેથી પોતાના દેશ જ-
વાની આજ્ઞા માગી જહાજ ચલાવ્યાં, અને કુમાર વેલ્લીને સાથે લઈ લાટલા ઉપર વે-
સી વૈતાલ્ય પર્વતે જઈ પોતાના વિદ્યાધર સસરાને મલ્યો. તેણે કુમારને ઘણું દ્રવ્ય આ-
પ્યું. વીજા પણ ઘણા વિદ્યાધરોની કુમરી બીંધી તિહાં પરણ્યો. પઠી વિમાનમાં વેસી પોતાને
ધેર આવ્યો, અને આવીને પોતાના માતાપિતાને સર્વ લીધે સહિત પગે લાગ્યો. તેનાં જહાજ
પણ ઘણું દ્રવ્ય જરીને કુશલ દેમે આવી પહોંતાં હવે સુલે સમાધે લીધેની સાથે સાંસારિક

सुख जोगवतो थकी रहे ठे. एक दिवस नगरनी बहार कोइ झानी गुरु पधाखा, ते वारे वृद्धाकुमार पोतानां मातापिता अने स्त्रीउना परिवार सहित गुरुने वांदवा गयो. तिहां वांदीने धर्मदेशना सांजली. पठी जिनदास शैठ गुरुने पूठवा लाग्या, हे स्वामी ! मारा पुत्रे शुं सुकृत करेलुं हशे के जेना योग थकी ए विद्याधरोनी कन्याउने परण्यो ? त्वारे गुरु कहे ठे के हे शैठजी ! ए कुमार पाठला जवमां तमारे घेर दास हतो. एक दिवस तमारा शरीरमां रोग उपन्यो, ते वारे तमे देरासरनी पूजा करवानुं काम ए दासने जलाव्युं. दासे पण शुद्ध जावे करी श्रीजिनराजनी पूजा करवा मांमी. केटलाएक दिवस पठी तमारुं शरीर नीरोगी थयुं ते वारे तमे पोते देरासरनी पूजा करवा मांमी. तेथी दासनुं शरीर प्रति दिवस शोषावा मांळ्युं, ते देखी तमे तेने पूठ्युं के अरे दास ! तारुं शरीर दुर्वल केम थतुं जाय ठे ? दासे तमने कळुं, देवपूजा कख्या विना दुर्वल थातुं तुं. ते वारे तमे वली वीजुं देरासर करावीने ते दासने पूजा करवानुं काम सोंप्युं. एम करतां ते दास शूल रोगश्री शुज जावे मरण पामीने तारो पुत्र वृद्धाकुमार थयो. एवो पूर्व जव सांजलीने कुमारने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं, तेथी वली ते देवपूजाने विषे घणोज सावधान थयो. घणो काल देवपूजा करी वृद्धावस्थाए चारित्र लइ तेने अतिचार रहित पालीने मोढे गयो. ए पूजा

ઉપર દૃષ્ટાંત કહ્યો હવે શીલ પાલવા આશ્રયી ફલ કહે છે. કોઈ પુરુષ કોની સોનામોહો-
 રોનું દાન આપે તથા કોઈ સોનાનું જિનમંદિર કરાવે, તોપણ શીલવ્રત પાલવાની વરાવર
 તેનું પુણ્યફલ આવે નહીં તેના ઉપર સુદર્શન શેઠની કથા કહે છે.—અંગ દેશમાં ચંપા
 નગરીએ દધિવાહન રાજા રાજ્ય કરે છે. તેની અન્નયા નામે રાણી છે. તેજ નગરીમાં એક
 સુદર્શન શેઠ વસે છે તેની મનોરમા સ્ત્રી છે એકદા સુદર્શન શેઠે ગુરુ પાસેથી પરસ્ત્રીનાં પञ्च-
 રક્ષાણ કહ્યાં. હવે તે નગરમાં કપિલ નામે પુરોહિત રહે છે તેને અને શેઠને માંહોમાહે
 ઘણીજ મિત્રાચારી છે. એક દિવસ પુરોહિત કોઈ કામને અર્થે વીજે ગામ ગયો તે દિવસે
 પુરોહિતની સ્ત્રી કપિલા છે, તે શેઠને બોલાવીને કામક્રીયા વિષયજોગનાં વચન કહેવા
 લાગી. તે વારે શેઠે પોતાનું શીલ રાખવા સારુ તેને કહ્યું કે હે સ્ત્રી ! હું તો નપુંમક હું, તુ
 શામાટે મારી સાથે હાવખાવ કરે છે ? એમ તેને જૂનું સમજાવીને શેઠ પોતાને ઘેર
 પાઠો આઠવ્યો. હવે એક દિવસ દધિવાહન રાજા પોતાના અંતેઝર સહિત સમસ્ત લોકો
 પરવશ્યો થકો વનને વિષે ઇંદ્રમહોત્સવ રમવા જાય છે, એવા અવસરે સુદર્શન શેઠની સ્ત્રી
 મનોરમા છે તે પણ પોતાના પાંચ પુત્રને સાથે લઈને વનમાં જાય છે. તે વારે રાણીએ ક-
 પિલાને પુછ્યું, એ સ્ત્રી કોની છે ? કપિલાએ કહ્યું કે એ સ્ત્રી સુદર્શન શેઠની છે, પણ શેઠ

तो पोते नपुंसक ठे. ते वारे वली राणीए कछुं, जो शेठ नपुंसक ठे तो पुत्र क्यांथी पेदा थया ? वली ए नपुंसक ठे ते बातनी तने केस खबर पनी ? ते सांजली कपिलाए पोतानी वीतक बात कही. राणीए कछुं के हे कपिला ! तुजने शेठे ठगी, पण हवे जोजे, हुं शेठने शीलथी चूकाहुं हुं. एवी राणीए प्रतिज्ञा करी वनमां रमीने घेर आवी पोतानी धावमाता आगल सर्व बात कही. ते दिवसथी धावमाता सुदर्शन शेठनां ठिड़ जोती रहे ठे. वली एक-टा कौमुदीमहोत्सवनो दिवस आव्यो, ते वारे राजादिक सर्व लोक वनमां क्रीडा करवा गया, अने ते दिवसे सुदर्शन शेठ शून्य देरासर मांहे पोसह लइ काउस्सगो रह्यो ठे. तेने राणीनी धावमाताए कामदेवनी मूर्तिनो ठलावो करी शेठने तिहांथी उपानी पोताना महे-लमां लावी राणीने स्बाधीन कख्यो. त्यां राणीए आखी रात्रि शेठने हावचाव देखाड्यो, प-रंतु शेठे लगार मात्र पण काम जोगनी झ्ठा करी नहीं. किंचित्मात्र पण शील थकी चूम्यो नहीं. एम करतां प्रचातसमय थयो, ते वारे राणीए पोतानुं शरीर वलूरी कंचुको फाडी ना-ख्यो. एवी अवस्था करी पोकार कख्यो के हे लोको ! तमे जलदी आवो, जलदी आवो !! आ पापीए मारी आवरु लीधी !! ते सांजलतांज चोकीदार पोरायते आवी शेठने पकड्यो. ते कोलाहल सांजली राजा पोते पण तिहां आव्यो. सुदर्शन शेठने हकीकत पूठी, पण शेठ

काउस्सगध्याने मौनपणे रखा हुता, माटे राजाने कांड जवाव आप्थी नहीं. राजाए तेने चोर जाणी कोटवालने हुकम कखो के ए शेठने विटंवना करी शुद्धीए चढावो. कोटवाल पण राजानो हुकम प्रमाण करी शेठने विटंवना करतो करतो मारवाने स्थानके लइ गयो, ते वारे शेठनी स्त्री मनोरमाए सांचढ्युं, त्यारे विचारवा लागी, जे आ मारा स्वामी उपर निष्कारण कलंक केम चढ्युं? एम चिंतवी देरासरे जइ जगवाननी शुद्ध जावे पूजा करी बे हाथ जोकी कहेती हवी के हे शासनदेवताळ ! मारा पति उपर निष्कारण कलंक चढेळुं ठे, तेथी तेनी तमे सहाय करजो, अने ज्यांसुधी कलंक उत्तरे नहीं, त्यांसुधी मारे काउस्सग पारवो नहीं. एम कही काउस्सगध्याने उन्नी रही तिहां सुदर्शन शेठने शुद्धीए चढाव्यो. ते नवकारना स्मरणथी देवोए आवी शुद्धी फिटानीने सिंहासन कळुं. जिहां खन्नना प्रहार मारे तिहां आभूषण थाय. एवी वात सांचढीने राजादिक सर्व लोक तिहां आव्या. राजाए शेठने प्रणाम करी पोतानो अपराध खमाव्यो. घणुं सन्मान करी मोटे महोत्सवे शेठने घेर पहाँचाव्यो. तेवारे मनोरमाए काउस्सग पाखो, अने अन्नया राणी राजा थकी वीहती थकी गले फांसो खाइ अशुभ ध्यानथी मरण पामीने व्यंतरी थइ, अने धावमाता नासीने पटणामां देवदत्ता नामे वैश्याने घेर जइ रही,

तिहां वेश्यानी आगल शेठना शीलनी प्रशंसा करती रहे ठे, एवामां सुदर्शन शेठ पण दीक्षा लइ विहार करता पटणा नगरे गया. तिहां अजयानी धावमाताए मुनिने उलख्या. ते वारे कपटआविका थइने नित्य प्रत्येमुनिने वांदवा सारु आवे. एक दिवसे मुनिने कहेवा लागी के महाराज ! मारे घेर सूजतो आहार ठे, माटे आप वहोरवा पधारो. एम ठल करी ठेतरीने साधुने वेश्याने घेर लावी. तिहां वेश्याए साधुनी घणी कदर्थना करी, पण चल्या नहीं. तिहांथी नीकली वनमां जइने काउस्सगध्याने रह्या. तिहां अजया व्यंतरीए आवीने मुनिने शरीरे अनेक उपसर्ग कख्या. ते सर्व सहन करता शुभ्र ध्याने चल्या थका कर्मने निर्जारावता क्षपकश्रेणी आरोहीने केवलज्ञान पाम्या. देवताए केवलमहोत्सव कखो. मुनि पण धर्मदेशना दइ अजया व्यंतरी, तेनी धावमाता अने वेश्या आदिक वीजा पण घणा जीवोने समकित अंगीकार करावी आयु पूर्ण करी मोक्ष पधाख्या. ए शीलना माहात्म्य विपे सुदर्शन शेठनी कथा कही. हवे पर्वना दिवसे दान करुं, तेना पांच भेद ठे. एक मरता जीवने ठोमाववो, तेने अजयदान कहीए. वीजुं श्रीसंधने चार प्रकारनो आहार आपवो, तेने सुपात्र दान कहीए. वीजुं सर्व जीवनी उपर दया परिणाम राखवो, तेने अनुकंपादान कहीए. चो-

શું યાચક પ્રમુખને દાન દેવું, તે કીર્તિદાન કહીએ. પાંચમું કુંડવ વગેરેને દેવું, તે ભૂચિત દાન કહીએ. એ પાંચ દાન માંહેલાં પહેલાં વે દાન થકી મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાય, અને પાંચઠનાં ત્રણ દાન થકી શ્રદ્ધિત જોગવસ્તુની પ્રાપ્તિ થાય. તિહાં અન્નયદાન ઉપર દૃષ્ટાંત કહે છે.—રાજગૃહી નગરીએ શ્રેણિક રાજાનો અન્નયકુમાર પ્રધાન છે એકદા સર્વ સન્ના જરી છે, તે વલત રાજા બોલ્યો, હે લોકો ! આપણા નગરમાં ઘણી સ્વાદવંત અને સસ્તા એટલે સોંધા મૂલ્યવાલી કહ જણસ મલતી હશે ? તે વારે દત્તત્રીય બોલ્યા, હે મહારાજ ! માંસ સસ્તું મલે છે, અને તેમાં સ્વાદ પણ ઘણો છે. તે સાંજલી અન્નયકુમારે વિચાલું જે એ નિર્દય પ્રાણી ફરી એવુ ન બોલે, એવી યુક્તિ કરવી જોઈએ એમ નિર્ધારીને વીજે દિવસે રાત્રિને વિપે જૂદા જૂદા દત્તત્રીઠને ઘેર જઈ કહેવા લાગ્યો કે હે સરદારો ! આજે રાત્રે રાજકુમારને શરીરે અકસ્માત્ રોગ પેદા થયો છે, તેથી તે મહા દુઃખ પામે છે. ત્યાં ઘણા વેદ્યો એકઠા થયા છે તેમણે એવું કહ્યું છે કે માણસનું કાલજું વે ટાંક જેટલું લાવીને સ્વરાવો તો એ કુમારનું શરીર નીરોગો થાય. માટે તમે રાજાના સાધર્મી હો તો એ કામ તમારાથી થશે તે વારે પહેલા દત્તત્રીએ કહ્યું કે હજાર સોનૈયા હ્યો અને મને ઠોમી તમે વીજાને ઘેર જાહ. તિહાં હજાર સોનૈયા લઈ વીજાને ઘેર ગયા. તિહાંથી પણ

सौनैया मढ्या, फरी व्रीजाने घेर गया, एम ते रात्रिमां फरीने अन्नयकुमारें वे लाख सौनैया जेला कख्या. प्रजात थयुं, ते वारे सच्चा मांहे द्रव्य लावीने दब्रीउने देखाळ्युं अने कळुं के हे सरदारो! तमे काळे कहेता हुता जे मांस सोंधुं मळे ठे, अने रात्रि-ए हुं एटलुं द्रव्य लइने वे टांक मांस लेवा गयो हुतो, पण क्यांहि मळ्युं नहीं, तो तमे राजसन्नामां आवीने केम जूळुं बोढ्या? एम कही सर्वने नित्रंठ्या अने मांस खावा-नो नियम कराव्यो. तेम वली कळुं ठे के ॥ स्वमांस दुर्लभं लोके, लक्षणापि न लभ्यते ॥ एवीरीते बीजाए पण प्राणीउने अन्नयदान देवानी बुद्धि अन्नयकुमारनी पेठे राखवी. हवे पर्व दिवसे बार प्रकारनुं तपकरतां थका दुष्टकर्मो नो नाश थाय, तेनी उपर दृढप्रहारी नो दृष्टां-त कहे ठे:—माकंदीनगरीए सुजद्र नामे शेठ वसे ठे. दृढप्रहारी दत्त नामे पुत्र ठे. ते नाना बालको साथे रमवा जाय, अने लोकोना बालकोने मारे, लोकोनी वढवारु नित्य प्रत्ये पांच सात बार लावे. ते वारे सर्व लोके मली शेठने उलंजो दीधो. तेथी पिताए बालकने घणोए वज्यो, पण ठोकरो अविनीत माटे माने नहीं. पढी लोके राजानी आगल पोकार क-ख्यो. राजाए दृढप्रहारीने नगरबहार कढाव्यो. ते चोरोनी पढ्वीमां जइ मढ्यो. चोरोनी साथे चोरी करवा शील्यो. एक दिवस चोरनी धारु लइने ब्राह्मणने घेर चोरी करवा

गयो. तिहां तेना घरने वारणे एक गाय बांधी हती ते चोरोने मारवा धाड़. ते वारे दृढ-
 प्रहारीए तेने खड्गथी मारी नाखी. पढी ब्राह्मण जाग्यो. ते लाकनी लड़ चोरोने मारवा
 दोड्यो तेने पण दृढप्रहारीए खड्गथी मारी नाख्यो, ते ब्राह्मणनी खी गर्जवती हती ते
 पोताना स्वामीने माख्यो जाणी रुदन करती कोलाहल करवा लागी तेने पण तेज
 खड्गे करी मारी नाखी, तेथी ते ब्राह्मणनीने गर्ज धरती उपर नीकली पड्यो. तेने तन-
 फडतो देखीने दृढप्रहारी मनमां दया आणीने विचारवा लाग्यो के, अरे धिक्कार ठे मु-
 जने। मे चार हत्या करी आ महा अघोर पाप कछुं, हवे ए मारुं पाप चारित्र लीधा
 बिना वृटवानुं नथी. एम चिंतवी चारित्र लड़ मनमां एवो अजिग्रह लीधो के जे जे में
 पाप कख्यां ठे, ते ज्यांसुधी मने याद आवे, त्यांसुधी मारे अन्न पाणी लेबुं नहीं. एवो नि-
 धार करीने पूर्वदिशाने वारणे काजस्सग लड़ उचो रह्यो. एम बेवे मासने आंतरे गामना
 चारे दरवाजा फल्यो. तिहां प्रत्येक दरवाजे लोको तेने चोर जाणी तथा गाय ब्राह्मणनो
 मारनारो जाणी रीसे करी पथरा ठेफां लाकडीं प्रमुखनो मार मारे, पण ते साधु लगा-
 र मात्र कोइना उपर रीस करे नहीं. एम उपशमजावे कर्म क्षय करतो समतागुणने धार-
 ण करतो कर्मनी निंदा करतो ठ महीने केवलज्ञान पाम्यो. ए तपस्यानी उपर दृष्टांत

કહ્યો- હવે વલી ચોમાસી પર્વ આવ્યા થકા ધર્મી મનુષ્યે પારકી નિંદા ન કરવી, અને પોતાના આત્માની નિંદા કરવી. તેની ઉપર ચિતારી પુત્રીનો દૃષ્ટાંત મોટા વિસ્તાર સહિત પૂર્વે એજ ગ્રંથમાં લખાઈ ગયો છે. તેજ દૃષ્ટાંત ઇहां પણ જાણવો. વલી ચોમાસાનું પર્વ આવ્યા થકા ધર્મી મનુષ્યે ગર્હા કરવી. એટલે પરની સાંખે પોતાના આત્માની નિંદા કરવી. તેની ઉપર પતિમારિકાનો દૃષ્ટાંત કહેવો. તે પણ આ ગ્રંથમાં પૂર્વે લખાયો છે. તેજ દૃષ્ટાંત ઇहां પણ કહેવો. વલી ચોમાસાનું પર્વ આવે થકે ધર્માર્થી પુરુષે જે કાંઈ પોતાને અતિચાર લાગ્યા હોય તે સંજારી સંજારીને આલોવવા જોઈએ. તિहां આવકને એક સો ને ચોવીશ અતિચાર હોય તે કહે છે ॥ પણ સંલેહણ પણરસ, કમ્મા નાણાઈ અઠ પત્તેયં ॥ બારસ તવ વીરિય તિગ, પણ સમ વયાણ પત્તેયં ॥ ૧ ॥ અર્થ:-પ્રથમ સંલેષણ એટલે અનશન જાણવું તેના પાંચ અતિચાર છે, તેમાં એક તો આ તપના પ્રજાવ થકી હું મનુષ્ય રાજાદિક થાઉં, એવી ચિંતવના કરવી તે ઇહલોકાશંસપ્રયોગ નામે અતિચાર જાણવો. બીજો આ તપના પ્રજાવ થકી હું પરલોકે ઇંદ્રપણું દેવતાપણું પામું, તે પરલોકાશંસ અતિચાર જાણવો. ત્રીજો અનશનનો ઘણો મહિમા થતો देखીને વિચારે જે હજી હું ઘણા કાલ લગણ જીવું તો સારું, તે જીવિતાશંસ અતિચાર જાણવો. ચોથો અણસણ કથા અને-

तर कांश् पण पूजा प्रज्ञावना न थती देखीने अथवा रोगादिके पीकित होवा थकी मन-
 मां विचारे, जे हुं तरत मरण पासु तो सारु, ते मरणाशंस अतिचार जाणवो पांच-
 मो मने चवांतरे कामचोगादिक घणा मळे तो सारु, ते कामचोगाशंस अतिचार जा-
 णवो. ए संक्षेपणांना पांच अतिचार जाणतां अजाणतां लाग्या होय, तेनुं संघ समक्ष
 मित्रांमि हुंकन देवुं हवे पन्नरं कर्मादानना अतिचार कहे ठे.-प्रथम आजीविकाने
 अर्थे कोयला करी वेचे, अथवा इटोना नीजानादिके. कुंजार, लोहार, सोनार, ठंगारा,
 कसारा, जाडजुंजा, रंगारा प्रमुखनां कर्म करवां, ते सर्व इंगालकर्म कहीए चीजुं वन-
 स्पति, फल, फूल, पान, शाक, झाजी प्रमुखनु वेचवु, ते वनकर्म त्रीजुं गानां, वहेल प्रमु-
 ख आजीविका अर्थे घर्मीने वेचवां, ते शकटकर्म चोथु ठुंठ, पोठीया, गाना प्रमुखनुं ज्ञा-
 नुं करवुं, ते चाटककर्म पांचमुं वाव्य, कूवा, तलाव प्रमुखनुं खणवुं, पापाणनुं घरवुं, ते
 फोटिककर्म ठुं आगरे जइ दांत प्रमुख लेवा ते दंतकुवाणिज्य. सातमु लाख, गल्ली, मण-
 सीलादिकनुं वेचवुं, ते लाखकुवाणिज्य. आठमु मधु मद्यादिकनो व्यापार, ते रसकुवा-
 णिज्य. नवमुं जे चीज खावाथी मरण नीपजे, तेवी चीजनो व्यापार, ते विषकुवा-
 णिज्य दशमुं छिपद चतुष्पदनुं वेचवु, ते केशकुवाणिज्य. अगोथारमुं तेल, सरसव

अलसी प्रमुखनुं पीलावबुं, ते यंत्रपीलनकर्म. बारमुं बलद, घोरा प्रमुखने समराववा तथा तेना कर्णादिकनुं ठेदावबुं, ते निर्लाडनकर्म. तेरमुं दव देवा, देवराववा, ते दवदान कर्म. चौदमुं अणखण्या तलावने सर कहीए, अने खणेल्ला सरोवरने तलाव कहीए, ते सर, तलाव, झह प्रमुखनुं शोषावबुं, ते शोषणकर्म. पन्नरमुं श्रान, मार्जार, शुक्र, सारिका प्रमुखनुं पोषण करबुं, ते असतीपोषणकर्म. ए पन्नर अतिचार कर्मादानना कह्या. हुवे ज्ञानना आठ अतिचार कहे ठे. एक अकालवेलाए निषेध्या दिवसे ज्ञान जणबुं. बीजो ज्ञानवंतनो विनय न करवो. त्रीजो ज्ञाननुं बहुमान न करबुं, प्रीति न राखवी. चोथो उपधान प्रमुख न वहेवा. पांचमो जे गुरु पासे ज्ञाया, तेनुं नाम उलवी बीजो गुरु स्थापवो. ठठो व्यग्र चित्ते सूत्रपाठनो शुद्ध उच्चार न करवो. सातमे सूत्रना शुद्ध अर्थ न कहेवा. आठमो सूत्र अने अर्थ वेहु अशुद्ध कहेवा. ए आठ कह्या. हुवे दर्शनना आठ अतिचार कहे ठे:—एकदेव गुरु धर्मेने विपे शंका करवी. बीजो सर्व धर्म सारा ठे, एवी श्रद्धा राखवी. त्रीजो धर्मेना फलनो संदेह राखवो. चोथो मिथ्यात्वीडनो महिमा देखीने तेना उपर राग राखवो. पांचमो साधुनी निंदा तथा अन्यदर्शननी स्तवना करवी. ठठो समकितथी पडताने प्रतिबोधीने तेमां स्थिर न करवो. सातमो ठती श-

કે જિનધર્મની પ્રજાવના ન કરે. આઠમો ઠતી શક્તિ એ શ્રીસંઘનું વાત્સલ્ય ન કરે એ દર્શ-
 નના અતિચાર જાણવા. હવે ચારિત્રના આઠ અતિચાર કહે છે:—શરિયાદિક પાંચ સમિતિ
 અને મનાદિક ત્રણ ગુપ્તિ મલી આઠ પ્રવચનમાતાને રૂની રીતે પાલે નહીં, વિપરીત પાલે
 તો આઠ અતિચાર લાગે. હવે તપાચારના બાર અતિચાર કહે છે:—ઠ જ્ઞેદ અન્યંતર, અને
 ઠ જ્ઞેદ વાહ્ય, મલી બાર પ્રકારનું તપ પોતાની શક્તિને અનુસારે ન કરે, કરીને વિસારી મૂકે,
 તો અતિચાર લાગે હવે વીર્યાચારના ત્રણ અતિચાર કહે છે મન, વચન અને કાયા એ
 ત્રણે યોગને અશુભ વ્યાપારને વિષે જે પ્રવર્તવવા, તે ત્રણ અતિચાર જાણવા. હવે સમકિ-
 તના પાંચ અતિચાર કહે છે:—એક શ્રીવીતરાગે કહેલા જ્ઞાવને વિષે સંદેહ રાખવો. વીજો
 નવા નવા મતની અગ્નિલાપા કરવી. ત્રીજો ધર્મના ફલનો સંદેહ રાખવો, અથવા મલે કરી
 મલિન સાધુ સાધ્વીને દેહી હુગંઢા કરવી ચોથો મિથ્યાત્વીર્તના ધર્મની પ્રશંસા કરવી.
 પાંચમો મિથ્યાત્વીર્તની સાથે પરિચય કરવો. એ પાંચ જાણવા હવે બાર વ્રતના સાઠ અતિ-
 ચાર છે તેમાં પ્રથમ સ્થૂલ પ્રાણાતિપાત વ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે:—એક નિર્દયપણે પશુ
 પ્રમુલને મારવાં, તે વધ અતિચાર ત્રીજો દોરના પ્રમુલથી આકરે વંધને વાંધવાં, તે વંધ અ-
 તિચાર ત્રીજો કાન પ્રમુલનું ઠેદબું, તે ઠવિઠેદ અતિચાર ચોથો હંટ વલદાદિક ઉપર ઘણો

નાર નરવો, તે અતિનારારોપણ અતિચાર. પાંચમો પશુ પ્રમુખને સ્વાવાનો વચ્ચત ટાલી પઠી ચારો પાણી આપવાં, તે ઋક્તપાનવ્યવહેદ અતિચાર. ૬ પાંચ જાણવા. હવે વીજા સ્થૂલ મુષા-વાદ વ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે:—પ્રથમ વીજાને વગર વિચારે કહેવું જે તું ચોર તો, જાર તો, તે સહસાગ્ર્યાખ્યાન અતિચાર. વીજો એકાંતે કોઈને વાત કરતાં દેહીને કહેવું કે તમે રાજ્યવિરુદ્ધ વાતો કરો તો, તે રહસ્યાગ્ર્યાખ્યાન અતિચાર. ત્રીજો પોતાની સ્ત્રી ૬ અથવા મિત્રાદિકે કાંઈ ગુહ્ય વાત કરી હોય, તે વીજાની આગલ પ્રકાશી આપે, તે સ્વદારામંત્રજ્ઞેદ અતિચાર. ચોથો કષ્ટમાં પડેલા મનુષ્યને જૂઠો ઉપદેશ આપે, તે મુષા-ઉપદેશ અતિચાર. પાંચમો જૂઠા લેખ લખવા, જૂઠી સાક્ષી નરવી, તે કૂટલેખ અતિ-ચાર. ૬ પાંચ જાણવા. હવે ત્રીજા સ્થૂલ અદત્તાદાનવિરમણ વ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે:—૬ એક ચોરી લાવેલી વસ્તુ રાખે, તે સ્તેનાહત અતિચાર. વીજો ચોરને ચોરી કરવા માટે સંબલ આપે, તે તસ્કરપ્રયોગ અતિચાર. ત્રીજો ઘૃતાદિકમાં ચરવી પ્રમુખ જ્ઞેલી વેચવી, તે તત્પ્રતિરૂપેક્ષપકાતિચાર. ચોથો જે ગામ્નાદિકે વ્યાપાર કરવા માટે રાજાની મનાઈ છે, તિહાં લાગ્રને અર્થે વસ્તુ લઈ જઈને વેચવી, તે રાજવિરુદ્ધ ગમન અ-તિચાર. પાંચમો કૂનાં તોલાં તથા કૂનાં માપ રાખવાં, તેનાથી વ્યાપાર કરવો, તે કૂટતોલ

कूटमान अतिचार. हवे चोथा स्थूल मैथुन व्रतना पांच अतिचार कहे ठे:-प्रथम वेद्या,
 विधवा अने कुमारिका साथे गमन करवु, ते अपरिगृहीतागमन अतिचार बीजो जावुं
 आपी थोडा काल लग्ने पोतानी स्त्री करी राखवी, ते इत्तरपरिगृहीतागमन अतिचार.
 त्रीजो स्त्री पुरुषनां चिह्न ते कुच, काख, साथल, मुख इत्यादिके स्मरण करवुं, ते अनंगक्री-
 ना अतिचार. चोथो पारका ठोकरा ठोकरीना विवाह जोरुवा, परणाववां, ते परविवाहकर-
 ण अतिचार पांचमो कामजोगने विपे तीव्र अजलापा करवी, ते तीव्रानुराग अतिचार. हवे
 स्थूल परिग्रह परिमाण व्रतना पांच अतिचार कहे ठे.-एक धन चार प्रकारवुं, धान्य चो-
 बीश प्रकारवुं, ए वेहुनां परिमाण कख्या पठी वधारे यतां देखे, ते वारे बीजाना घरमां राखे
 बीजो क्षेत्र, घर प्रमुख वधारे यतां देखीने वेनी वचल्ली वाड वेगल्ली करी एक करे त्रीजो
 सोनु, रूपुं लीधेला परिमाणथी वधारे यतुं देखे ते वारे पोतानी स्त्रीने आपी दीए. चोथो
 थाली, वाटका प्रमुख नियमथी वधारे यतां देखी दश वासणने तोरुवी तेना पांच जारे
 वजनवालां वासण करावी राखे पाचमो ढोर प्रमुख पोताना नियमथी वधारे यतां देखी
 लोकोने कहे के थोना दिवस आ वे ढोर मारां ठे ते तमे राखो, पठी हुं लइ जइश
 ए पांच अतिचार कख्या. हवे ठठा दिशि परिमाण गुणव्रतना पांच अतिचार कहे ठे:-

उंची, नीची अने तीर्हीं दिशिना करेला प्रमाणुं उल्लंघन करे, ते त्रण अतिचार अया. चोथो कोइ दिशिण वधारे जवानुं काम पडे ते वारे एक दिशिना योजन वीजी दिशिमां मेळवे, ते क्षेत्रवृद्धि अतिचार. पांचमो दिशानुं प्रमाण करेलुं झूढी जाय, ते स्मृत्यंतर्धा अतिचार. हवे सातमा जोगोपजोग व्रतना पांच अतिचार कहे ठे:- एक सचित्त वस्तुनो नियम करी पठी दाडिमादिक अचेत जाणी खाय. बीजो पाकी केरी प्रमुख गोटली सहित खाय, ते सचित्त प्रतिबद्ध अतिचार. त्रीजो आणचाढ्यो आटो प्रमुख खाय, ते अढ्यौषधि नक्षत्र अतिचार. चोथो उला, पौख प्रमुख शेकेला खाय, ते दुपकौषधि अतिचार. पांचमो जे वस्तुमां पूरां बीज थयां न होय अने खातां थका पण धराय नहीं ते तुळौषधि नक्षत्र अतिचार. हवे आवमा अनर्थदंरुविरमण व्रतना पांच अतिचार कहे ठे:- एक विकार सहित वचन बोले, कामोद्दीपकशास्त्र शीखे, ते कंदर्प अतिचार. बीजो मुख, आंख, पांण विगरेथी झाडचेष्टा करे, ते कौकुच्च अतिचार. त्रीजो गाल प्रमुख असंबंधणे बोले, ते मौखर्थ अतिचार. चोथो उखल, मुसल, घंटी प्रमुख अधिकरण वस्तुनो बीजाने आपवा माटे संग्रह करे, ते संयुक्ताधिकरण अतिचार. पांचमो खानादिक संबंधी वस्तुने विषे अत्यासक्ति करे, ते जोगोपजोगातिरिक्त अतिचार. हवे नवमा सामायिक व्रतना पांच अ-

तिचार कहे ठे. एक मनने विपे पाप करवानी वात विचारे, ते मनोदुःप्रणिधान अ-
 तिचार. वीजो विकथादिक करे, ते वचनदुःप्रणिधान अतिचार. वीजो वगर पडिलेहण
 करेले स्थानके हाथ पग मेले, ते कायदुःप्रणिधान अतिचार. चोथो सामायिक लीधा पठी
 वे घनी धर्मध्यान करवु जोइए, ते न करे, ते अनवस्थादोष अतिचार. पांचमो सामायिक में
 कीधुं के नशी कीधु ? एवी प्रांति थाय, ते स्मृतिविहीन अतिचार. हवे दशमा देशवका-
 शिक वतना पांच अतिचार कहे ठे :- एक जेटली जूमि नियममां राखी होय तेथी उप-
 रांत वाहिरली वस्तु मगावे, ते आनयन प्रयोगातिचार. वीजो पोतानी पसे कोइ अधिक
 वस्तु होय, ते नियमजूमिथी बाहिरली जूमिए मोकलावी होय. वीजो कोइ कार्यार्थी पर
 प्रत्ये बोलतो देखीने वचमां पोतानुं काम करवा माटे तेने खोंखारो करी बोलावे, ते शब्दा-
 नुपात अतिचार. चोथो कोइ कार्यार्थी पर प्रत्ये पोतानुं रूप देखे, बोलावे, ते रूपानुपात
 अतिचार. कोइने कांकरो नाखी सान करी बोलावे, ते पुजलप्रक्षेपातिचार. हवे अगीयारमा
 पौषध वतना पांच अतिचार कहे ठे :- एक अप्रतिलेपित दुप्रतिलेपित सज्जा संथाराने सेव-
 वो. वीजो अप्रमार्जित दुःप्रमार्जित शय्या संथारो पाथरवो वीजो अप्रतिलेपित दुप्रतिले-
 पित जूमि उपर मानुं परववु. चोथो अप्रमार्जित दुःप्रमार्जित जूमिए मानुं परववु. पां-

चमो पोसह लीधा पढी भोजननी चिंतवना करवी, जे पोसह बधारे पूरो थाय, अने बधारे भोजन करीश? एतुं चिंतवतुं. हवे बारमा अतिशिसं विभाग व्रतना पांच अतिचार कहे ठे:- प्रथम साधुने अणदेवानी बुद्धि देवा योग्य वस्तुने सचित्त वस्तुनी उपर मूके. वीजो तो देवा योग्य आहारनी उपर सचित्त फलादिक ढांके. त्रीजो लाडवा प्रमुख पोताना होय तो पण अणदेवानी बुद्धि पारका कहे. चौथो अमुके फलाणाए दान आप्णुं, तेतुं हुंकां न आपुं ते मात्सर्य अतिचार. पांचमो बहोरवानी वेला टली गया पढी साधुने आहार आपन्नाने अर्थ बोलावे, ते कालातिक्रम अतिचार. ए प्रमाणे एक सो चोवीश अतिचार मां हेलो कोइ पण अतिचार, जाणतां अजाणतां प्रमाद दोषशी बालपणे भूलशी लाग्यो होय, ते सर्व दोषनुं चोमासीने दिवसे मन, वचन, कायाए करी मित्राभि दुष्कर देतुं ए अतिचार जला श्रावके जाणवा, पण आदरवा नहीं. ए रीते चोमासाने दिवसे धर्मेने विषे आदर करवाशी उत्तरोत्तर मांगलिकनी माला थाय. इति चातुर्मासिक व्याख्यान संपूर्ण ॥

શ્રીસજ્જુરુચ્યો નમઃ ॥ અથ શ્રીપર્યુષણાચિતામણિપ્રકરણપ્રારંભઃ ॥ ચિદાનંદસ્વરૂપાય,
 રૂપાતીતાય તાયિને ॥ નમઃ શ્રીજ્યોતિપે તસ્મૈ, નમઃ શ્રીપરમાત્મને ॥૧॥ પ્રણમ્ય પ્રણતાશેપં,
 વીરં વીરજિનેશ્વરમ્ ॥ પર્યુષણાવિધેરત્ર, ગ્રથઃ પ્રારબ્ધતે મયા ॥ ૨ ॥ આદિમાં ગ્રંથકર્તા
 ચરમ તીર્થંકર શ્રીવીર જિનને અતિશયે કરી શુરુ જાવ સહિત મન, વચન, કાયાએ કરી
 નમસ્કાર કરીને શ્રીમદુપદેશરત્નકોષ નામે ગ્રથને અનુસારે વલી શ્રીસિદ્ધાંતના સાંજ-
 લવા થકી તથા શુરુપરંપરાદિકથી સાંજલીને પજોસણ પર્વના વિધિનો અનુક્રમ કહેવા
 માટે ગ્રંથની રચના કરે છે. તિહાં પ્રથમ એ શ્રીપર્યુષણપર્વ માહાત્મ્યવિધિ સામાચારી
 કેળે કહી, કેળે પૂઠી, કેળે સાંજલી ? તે કહે છે. આ જંબૂદ્વીપના ચરત ક્ષેત્રમાં મગધ નામે
 દેશ છે, તેને વિષે જેમા નિરંતર મહોત્સવ થઈ રહ્યા છે, એવાં ઘણાં જિનાલય છે. જેમાં
 વીતરાગ જાપિત ધર્મના સેવનાર શ્રાવક જનો મહોત્સવ કરતાં વસે છે, જિહાં સંકીર્ણ
 નીલા દુદ્ધના સમૂહ કરી સુશોજિત હપવન છે એવી જોગાવતી નગરીની પેરે રાજગૃહી
 નામે નગરી છે. જિહાં સમસ્ત રાજપર્વદાએ કરીને સુશોજિત એંધું રાજાનું સિંહાસન છે
 તિહાં વહોતેર કલાનો જાણ સમસ્ત રાજનીતિએ કરી સહિત એવો શ્રેણિક નામે રાજા
 રાજ્ય કરે છે. તેની સત્વશીલે ગુણથી ચરેલી અને જૈનધર્મને શોભાવનારી એવી ચેલણા

नामे राणी ठे. तिहां राजसन्नाए देवोमां जेम इन्द्र शोभे तेम श्रेणिक राजा इन्द्रनी पेरे शोभे ठे, अने सन्नाजनो देवतानी पेरे शोभे ठे. तिहां कोइक समये वन मांहे मांहोमांहे स्वप्नावेज जेने वैर ठे, एवा अश्व अने पामा, उंदर अने बिलामी, सर्प अने नोलीया इत्यादिक जानवरो सर्व पोतपोतामां वैरजाव ठांकीने मांहोमांहे स्नेह धरतां थकां एकठां बेठेलां वनना रक्षक पुरुषे दीठां. एवी अचरिजनी वात देखीने वनपालक विचारवा लाग्यो के अहो ! एनुं कारण ते शुभ हशे के अशुभ हशे ? एम विमासण करतां फरतां फरतां तेणे वैजार पर्वतनी उपर अनेक देवताए सहित चोसठ इन्द्रो जयजयारव करी रह्या ठे तथा देवदुंहुचिना नादे करी संपूर्ण दिशिउपूराणी ठे, एवी शोभाना धारक अष्ट महाप्रातिहार्य सहित एवा श्रीवीर जिन समोसखा दीठा. ते जोइवनपालक आनंद पाम्यो थको पोताना मनमां विचारवा लाग्यो जे आ मांहोमांहे जाति वैरजाव त्यागीने एकठां मली बेठेलां जे अश्वादिकमें दीठां, ते सर्व ए श्रीवर्द्धमान स्वामीनुं माहात्म्यज ठे. एनुं जाणी केटलांएक अकालिक वनफल ग्रही राज्य योग्य जेतणुं लइने श्रेणिक राजा पासे आवी हाथने विषे फल दइने कहेवा लाग्यो के हे महाराज ! तमारां पुण्यना उदयथी वैजार पर्वतनी उपर श्रीवीर जगवान् देवरचित समवसरणे विराज्या ठे, एनुं

સાંજલ્લી આસન થકી ગઈ જે દિશિય પ્રચુ સમોસચ્છા ઠે, તે દિશિય સાત આઠ પગલાં
 સામો જઇ પંચાંગ નમસ્કાર કરી પોતાને અંગે પહેરેલાં વહાજરણ માંહેલા એક મુકુટને
 વર્જીને શેષ સર્વનું વનપાલકને પ્રતિદાન દહને પાઠો વાલ્યો. પઠી આનંદ નામે જેરી વજ-
 માવી. તેના શબ્દે કરી સમગ્ર દિશાલ પૂરાણી. તે શબ્દ નગરનિવાસી સર્વ લોકોએ સાંજ-
 લ્યો. પઠી પોતાનો પરિવાર લઈ નાગરિક લોક સહિત શ્રીવીર જગવાનને વાંદવા માટે
 શ્રેણિક રાજા સમોસરણ જણી જતા હવા તિહાં સમોસરણ દેખતાં જ ઠત્ર, ચામર, વા-
 હન, શસ્ત્ર અને પતાકા એ પાંચ રાજચિહ્ન મૂકી પાંચ અગ્નિગમ સાચવી જગવાનને જમ-
 ણા પાસા થકી ગ્રાણ પ્રદક્ષિણા દેઈ વાંદીને સ્તુતિ કરતા હવા ॥ યતઃ ॥ અથાઽજવત્ સ-
 ફલતા નયનદ્યસ્ય, દેવ ત્વદીયચરણાંબુજવીક્ષણેન ॥ અથ ત્રિલોકતિલક પ્રતિન્નાસિ તે
 મે, સંસારવારિધિરયં તુલુકપ્રમાણઃ ॥ ૧ ॥ અર્થ.-હે પ્રજો! આજનો દિવસ મારો ધન્ય
 ઠે. હે દેવ! તમારા ચરણ કમલ સમાન જોવે કરીને મારી વેહુ આંખો સફલ થઈ. આજ
 ગ્રાણ લોક માંહે તિલક સમાન એવા તમોને મેં દીઠા, માટે મેં સંસારરૂપ સમુદ્રને અંજ-
 લિજલ પ્રમાણ કહ્યો ॥ ૧ ॥ ઇત્યાદિક સ્તુતિનાં એક હજાર કાવ્ય કરીને શ્રીવીરની
 સ્તવના કરી, પઠી સર્વ મુનિલ માંહે અગ્રેસર શ્રીગૌતમ ગુરુને સ્તવીને જગવાનથી સાક્ષા

त्रण हाथ दूर यथायोग्य स्थानके बेठा. जगवान् पण बार पर्षदानी आगल एवी देशना देता हवा के, जो जठ्याः ! जो इति आत्मंत्रणे एटले हे जठ्य जीवो ! जेनो पार नथी एवी संसाररूप अटवीने विषे मनुष्यजन्म पामवो दुर्लभ ठे, ते तमे पाम्या ठो. तो तमे धर्मेने विषे लक्ष्यस करो. जे माटे जे जवनी कोनीए पण न पामीए एवी जे मनुष्यजन्मादिक सामग्री तेने पामी करीने संसाररूप समुद्रमां वहाण समान जे धर्म, तेने विषे सर्वदा यत्न करवा थकी सुख पामीए. जेने धर्म करवामां व्याकुल मन होय तेथी जो निरंतर धर्म न थाय, तोपण तेने दृढ मन करीने धर्मनां कार्य आंतरे आंतरे करवां. जेम गायेने गले मेंहरो बांध्यो होय, तोपण जमती जमती खडना कवलने आहारती फरे तोपण जूख जांगे. तेम गृहस्थने दिवसना चार प्रहर धर्म विना घरना धंधामां जाय ठे, माटे तेमां एक प्रहर अथवा अर्ध प्रहर सुधी पण धर्मनो संग्रह करवो. एवी रीते जो सर्व दिवसोने विषे धर्म संबंधी क्रिया पालवामां प्रवृत्त थाउ, तो ए मनुष्यजन्म पाम्यानु फल कहेवाय, अने जो सर्व दिवसोमां न करी शको तो पर्व दिवसे विधिए करी पौषधादि व्रत करवां, ब्रह्मचर्य पालवुं, विशेषे करी आरंज तो करवोज नहीं, अने कराववो पण नहीं. तेम वढी आसो तथा चैत्र मासनी अष्टादशना दिवसोने विषे अने पजोसणनां

પર્વોમાં તો વિશેષે કરી ધર્મારાધનજ કરવું એવો ઉપદેશ જગવાને કહ્યો, તે વારે અવ-
 સર પામી શ્રેણિકરાજા કહેતા હવા કે હે જગવન્ ! પ્રથમ શ્રીપર્યુપણા પર્વને વિષે શી શી
 કરણી કરવી ? અને તે કરવા થકી શું ફલ મળે ? તે મુજને કહો, તે વારે જગવાન્ વો-
 હ્યા કે હે મગધેશ ! સાંજલ. શ્રીપર્યુપણ પર્વ આવે થકે ચતુર્વિધ શ્રીસંઘ મલીને શ્રીવી-
 તરાગનાં દેરાં જૂરે, ૧ સાધુની જાતિ કરે, ૩ કલ્પસૂત્ર સાંજલે, ૪ શ્રીવીતરાગની પૂજા
 કરે, અર્ચા આંગીરચના નિત્ય કરે, ૫ ચતુર્વિધ સંઘમાં પ્રજાવના કરે, ૬ સાધર્મીવાત્સલ્ય
 કરે, ૭ જીવોને અજ્ઞયદાન આપવા માટે અમારીપરુહ વજલાવે, ૮ અષ્ટમ તપ કરે, ૯
 જ્ઞાનની પૂજા કરે, ૧૦ માંહોમાંહે શ્રીસંઘને સ્વામવે, ૧૧ સંવત્સરી પશ્ચિમણ કરે, ૧૨
 અગ્નીયાર કૃત્ય કરે ૧૩ કરણી કરવાનાં અગ્નીયાર દ્વાર કહ્યાં, તે આગલ વિવેરીને કહે-
 જો. વલી જગવાન્ કહે છે કે પજોસણ આવે થકે સામાયિક, પશ્ચિમણું, પોસહુ વ્રત
 કરવાં, શ્રીવીતરાગની લ્હાત્રપૂજા, ચૂઆ, ચદન, વિલેપન કરવાં, વ્રહ્મચર્ય પાલવું, દાન દેવું,
 તેમાં દયા મુખ્ય પાલવી, ઇત્યાદિક કૃત્ય શ્રીપજોસણનાં મંરુન છે, એટલે અલંકારૂપ છે.
 તેમ વલી ઘરના આરત્ર સર્વે વર્જીવા, તથા સ્વાંમુ, દલવું તથા નાટક પ્રેક્ષણ કરવાનું
 વર્જીન કરવું વ્રહ્મચર્ય પાલવું, ધૂમિષ્ટ સૂવું, સચિત્ત વસ્તુનો ત્યાગ કરવો, સાવધ વ્યા-

पार वर्ज्यो, कल्पसूत्रना वांचनारा साधुर्जने खान पाननुं साहाय्य आपवुं. रात्रिए जा-
गरण करवुं, आठ दिवस उन्नय टंकनां पडिक्कमण करवां, गुरुनी वस्त्रादिके करी पूजा
करवी, सावध्य एटले पापनां वचन मुख थकी बोलवां नहीं, पारणाने दिवसे सांवत्सरिक
दान देवुं, देवद्रव्य तथा साधारण द्रव्यना चंकार वधारवा, ज्ञानद्रव्यनी वृद्धि करवी,
गीत गान करवां, धवल मांगलिकनुं गान करवुं, अनेक प्रकारनां वाजित्र वज्रमाववां,
उत्तम वस्त्र पहरेवां. हेक्केश, शोक, संताप सर्वनुं निवारण करवुं. कुंकुमे करी पांच आंगु-
लीना थापा देवा, श्रीनगवाननी माताए चौद स्वप्न रात्रिए दीठां, तेनो महोत्सव क-
रवो. चंदने ज्ञाया कलशनी स्थापना करवी, श्रीजिनना देरासरे रथयात्रा प्रमुखना
महोत्सवादिक करवा. इत्यादिक करणी आवके करवी. बली साधुनी करणी कहे ठे:-
संवत्सरीमां पडिक्कमण बेहु टंकनां करवां, मांहोमांहे खमाववुं, कल्पसूत्र वांचवुं,
मस्तके लोच करवो, अष्टम तप करवुं, ए पांच करणी करवी. बली मुनिने विगय-
त्यागादि तप करवुं, ज्ञाननुं आराधन प्रमुख करवुं. हवे पूर्वे जे अगीधार द्वार कहां
ठे, ते विस्तारे कहे ठे:-तिहां प्रथम द्वारे चैत्यपरिपाटी वंदनविधि कहे ठे. साधु,
साध्वी, आवक, आविका, ए जला चतुर्विध श्रीसंघ युक्त गीत वाजित्रना नाद त-

था देवहुंडु जिना जे शब्द, तेणे करी सहित तथा ध्वजाए अने धूपे घमघमायमान करी
 श्रीवीतरागनी चैत्यपरिपाटी करवी, त्वार पठी पोषधशालाए आवीने मुनिजन सर्व साधुने
 वंदन करवु पठी जिनशासननी प्रभावना करवी ए करणी समकितदृष्टि जीवने साचव-
 वी ए रीते पर्युपणपर्वने दिवसे जे विधिवादे करी श्रीवीतरागनी चैत्यपरिपाटी करे, ते
 देवलोकमां इंद्रपणानां सुख तथा मनुष्यलोक मांहे श्रेष्ठ पदवीने पामे. ए फल जाणवुं
 एम प्रथम द्वार कछुं ॥१॥ हवे साधुभक्तिना विधितुं वीजुं द्वार कहे ठे. एक मस्तक, वे
 हाथ अने बे डोंचण, ए पांच अंगने पृथ्वीतल प्रत्ये विधिए करी सम्यक् प्रकारे फरसा-
 ने, एवा पंचांग प्रणिपाते करीने वडेर गुरु अथवा साधु अथवा अन्य कोइ मुनिजनो
 होय, तेमने गुरुनी तेत्रीश आशातना टाळी नमस्कार करवो पठी अन्न, पाणी, उपा-
 श्रय, पथ्य प्रमुख तथा वस्त्र पात्रादिकनुं दान साधुने आपवुं इत्यादिक अनेक प्रकारे
 करीने अवष्टंज आपवा. एवी रीते साधुनी भक्ति श्रीपर्युपणपर्वने विपे करवी तथा
 साधुनी वस्त्र, पात्र, औषध, राख, रुगला, कांवली, कांवलो, पुस्तक, सज्जा, संथारा प्रमुख
 तथा उपधिसहित चेलो, अन्न, पाणी, सुखनी प्रमुख खादिम, तथा मुखवास प्रमुख
 स्वादिम, ए चार प्रकारना आहारने दाने करी भक्ति करवी, तथा स्तुति करवी, सेवन

पण दय थाय ठे. श्रीजिनशासनमां पूजा प्रजावना करवामां तत्पर रहेला एवा जेलोक एकाग्रचित्ते करीने शासनप्रजावना करे, पूजा करे, कदपसूत्रने एकवीश वखत श्रवण करे, ते प्राणी संसाररूप समुद्रने तरी पार पामे ठे ॥ इति तृतीय द्वारं ॥ ३ ॥ हवे चो-
शा द्वारमां श्रीजिनेश्वरनी पूजानो विधि कहे ठे:-जे विधिना जाण आवक, पजोसण आवे थके, श्रीअरिहंतनी प्रतिमाने मोठी रुद्धि सहित रथने विषे स्थापीने स्नात्र पूजनादिक करणी करे, तेम वली चंदन, कस्तूरी, केशर प्रमुख सुगंधी वस्तुए करी श्री-
अरिहंतनी प्रतिमाने विलेपन करे, वली अष्ट प्रकारे तथा सत्तर प्रकारे श्रीवीतरागनी प्रतिमानी पूजा विस्तारपूर्वक विशेषपणे करे. जे माटे कळुं ठे के संवत्सरीने विषे, चउ-
मासीने विषे, तेमज अष्टादशने विषे ए त्रण पर्वमां सर्व कोइ आवके घणा आदर सहित श्रीजिनवरनी पूजा करी गुणोत्कीर्त्तन करवां. जेम पर्युषणपर्वना आठ दिवस पर्यंत श्री-
नंदीश्वर द्वीपने विषे वैमानिकादिक चार निकायना देवता मलीने अष्टादशनो महोत्सव करी श्रीजिनराजनी पूजा करे ठे, तेम त्रणे चोमासीनी अष्टाद तथा चैत्रनी अष्टाद अने आसोनी अष्टाद, ए सर्व मली पजोसण सहित ठे. ए अष्टादमां तथा श्रीजिनेश्वरना जन्म, दीक्षा अने केवलज्ञान कल्याणिकने दिवसे चारे निकायना देवो तथा विद्याधरो नंदीश्व-

રાદિકને વિષે યાત્રા કરે છે અને મહોત્સવ કરે છે. તેમજ મનુષ્યો પણ પોતપોતાને સ્થાનકે
 કરે છે. હવે હહા એ શ્રીજિનની પૂજાનું ફલ ગ્રંથકર્તા કહે છે કે જો હું, સાગરોપમાદિકનું
 મોટું આયુ પામું, તે મોટા આયુમાં પણ વલ્લી આધિવ્યાધિ રહિત થાઉં, રોગ રહિત થાઉં,
 પંક્તિપણ, સર્વ વસ્તુનું જાણપણું, પ્રવીણતા, ચતુરાશ્વલ્યાદિ શુભ પદને પામેલો હોઉં, તથા
 મારી એક જીવ છે, તે કોટિ જિહ્વા જેટલું કાર્ય કરી શકે એવી ઘોલવામાં પાટવ
 ગુણ શુક્ત ચતુરાશ્વલી યશ્ પૃથ્વીતલમાં સન્માન પામે, તોપણ સર્વ પર્વોમાં શ્રેષ્ઠ એવા
 પજોસણપર્વની પૂજાનું જે ફલ, તેનું પરિપૂર્ણ વર્ણન કરવાને સમર્થ ન થાઉં એ પર્વ-
 દિવસોને વિષે પૂજા કરવાનું ફલ જાણવું. એમ પજોસણપર્વમાં દોષ રહિતપણે શ્રીજિ-
 નરાજની પૂજા કરે, તે ગ્રાણી ત્રીજે યવે અથવા સાતમે, આઠમે યવે મોક્ષને પામે.
 તેનાં આકરાં પાપ હોય, તે દૂર જાય. રુઢી ક્ષિત્રી સંપદાના પદ પ્રત્યે પામે, તેનો
 આત્મા ત્રણે શુભનમાં યશ્ કીર્તિ એ કરી દેદીપ્યમાન થાય. ઇતિ ચતુર્થ દ્વારં ॥ ૪ ॥ હવે સંઘ-
 પ્રજાવનાનું સ્વામીવાત્સલ્ય કરવાના વિધિનું પાંચમું અને ઠું દ્વાર કહે છે:-સાધર્મિક
 વાત્સલ્ય તે એક શ્રીસંઘની પૂજા, વીજી પ્રજાવના અને ત્રીજું વાત્સલ્ય, એ ત્રણ પ્રકારે છે,
 તથા શ્રીજિનરાજની પૂજા પજોસણ આવે થકે કરવી. તે પૂજાનો અધિકાર તો પ્રથમ

કહી આવ્યા હીં. હવે સ્વામીવાત્સલ્ય તથા પ્રજાવના જે છે, તે પણ જઘન્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ એવા ત્રણ શ્રેણી છે. તિહાં પ્રત્યેક સાધર્મીં દીઠ એકેક નોકરવાલી આપે, તે જઘન્ય સ્વામીવાત્સલ્ય જાણવું, અને સાધર્મીને અશન, પાન, સ્વાદિમ, એ ચાર પ્રકારના આહારે કરી જમાડે, તે મધ્યમ સ્વામીવાત્સલ્ય જાણવું, તથા જમામીને પહી વસ્ત્રાચરણ પહેરામણી કરે, તે ઉત્કૃષ્ટ સ્વામીવાત્સલ્ય જાણવું. એમ સિદ્ધાંતમાં કહ્યું છે. માટે શક્તિને અનુસારે સાધર્મીને નોતરી જાવ સહિત ઉત્તમ જોજન જમામી અને તાંબુલ પ્રમુખ આપી વસ્ત્રાચરણની પહેરામણી કરવી. હવે તે શ્રીસંઘના વાત્સલ્યનું અને પ્રજાવનાનું ફલ શું થાય? તેનો મહિમા કહે છે:—જેના ઘરના આંગણને ગુણ યુક્ત એવો જે શ્રીસંઘ તે પોતાને પગે કરી ફરસે છે, તે પ્રાણીના આંગણને વિષે કટપવૃદ્ધ નિરંતર ફલે છે, તથા તે પ્રાણીને હાથ વિષે ચિંતામણિ રત્ન રહેલું છે તથા શ્લાઘ્ય ગુણ યુક્ત અને પાપ રહિત એવી જે કામદુધા ધેનુ તે તેના ઘરને વિષે અવતરેલી છે. વલી ત્રણ લોકના અધિપતિપણના સાધનને સહાય કરનાર એવી લક્ષ્મી જે છે, તે તેના મુખની સામું જૂંવે છે. અર્થાત્ લક્ષ્મી પણ એમ દ્રષ્ટે છે જે એ પ્રાણી મને ક્યારે અંગીકાર કરે. માટે સર્વોત્તમ એવો જે શ્રીસંઘ, તેનું સેવન કરવું. વલી સર્વ પદા-

થર્મમાં શ્રીસંઘ જે છે તે ઉત્તમ પદાર્થ છે. માટે જે તત્ત્વના કહેનારા શ્રીઅરિહંત દેવ તે
 પણ શ્રીસંઘને ઉત્તમ કહે છે. તત્ત્વાર્થના પ્રરૂપક પંક્તિજન તે શ્રીસંઘના દર્શન પ્રત્યે
 વાંઠે છે. ઇટલે શ્રી અરિહંતના દર્શનનું ફલ અને શ્રીસંઘના દર્શનનું ફલ તે સરખુંજ
 જાણવું. એમ શ્રીતીર્થકરે પોતે પ્રવચન માંહે જાણ્યું છે. જેમ રત્નોના સ્વામીમાં રોહણાચલ
 ઉત્તમ છે તેમ સર્વ ગુણનો ઉત્તમ સ્વામી તે શ્રીસંઘ છે. વહી શ્રીમંત એવો શ્રમણસંઘ જે
 છે, તે પૃથ્વીને વિષે ઉત્કૃષ્ટો આધારભૂત છે જે શ્રીઅરિહંત પણ પોતે કેવલજ્ઞાને કરી
 સહિત છે, તોપણ ઉચ્ચ સ્તરે કરીને તે સર્વ શ્રીસંઘને જાવ ઋક્તિપૂર્વક સાચવે છે માટે શ્રી-
 સંઘ જે વિશ્વ માંહે છે, તેને નમસ્કાર હો. વહી એક તરફ સર્વ તપ જપાદિક સંબંધી કરણીનું
 ફલ અને વીજી તરફ શ્રીસંઘની વત્સલતા કરવી તેનું ફલ, એ વે માંહે શ્રીસંઘના
 વાત્સલ્યનું ફલ મોટું છે. તથા એક તરફ સમસ્ત તીર્થ પરસ્થાનું ફલ અધિક છે,
 તે થકી પણ જોણે કરી આત્મા સર્વ પ્રકારે શુદ્ધ થાય છે, એવો જે શ્રીસંઘ તેનું વહુ-
 માન તથા ગૌરવ જે કરે છે, આદરે છે, તે પ્રાણીનું સમક્તિ નિર્મલ થયું કહેવાય.
 તેને અરિહતપદ પ્રાપ્ત થાય છે, જે માટે ત્રીજા જે શ્રીસંઘ જિન તીર્થકર તેના પ્રાકૃત
 ચરિત્રને વિષે કહ્યું છે કે શ્રીસંઘ જિને પાઠલા ત્રીજે જવે યજ્ઞોસણના દિવસોમાં શ્રી-

જિનવચને કરી દૃઢ પ્રકિરાગે શ્રીસંઘનું વાત્સલ્ય કહ્યું, તેથી તીર્થકરની લક્ષ્મી પામ્યા. શ્રી-
સંન્રવ જિન તીર્થનાથ થયા. હવે તેની કથા કહે છે. શ્રીસંન્રવ જિનેશ્વર તે પાઠલા ત્રીજા
ન્રવને વિષે ધાતકી ધ્વંસે એરવત દ્વંત્રે કેમાપુરી નગરીએ વિમલવાહન નામે રાજા હતા. તિહાં
એક વર્ષ મોટો દુર્ગ્ગિદ્ગથ્યો. તે વર્ષમાં પજોસણપર્વ આવે થકે સઘલા સાધર્મિક શ્રા-
વકોને તેણે પ્રક્રિએ કરી ષોજનાદિકનું દાન દીધું, તેથી તીર્થકર નામકર્મે ઉપાર્જન
કહ્યું. એમ શ્રીસંન્રવચરિત્રમાં કહ્યું છે. જે માટે વૈતાલીશ દોષરહિત કલ્પનીય શુરુમાન
ઉપન્યો જે આહાર, તેનું દાન પોતેજ મોટા મુનિઝને આપે છે. એવો શ્રીવિમલવાહન ના-
મે રાજા મોટા નિર્મલ મનનો ધણી છે. એકદા સર્વ દેશમાં દુર્ગ્ગિદ્ગ પહ્યો તે વારે રાજા
પોતે સર્વ સંઘને અર્થે યથાવિધિ ષોજનાદિ કરાવીને જમામતો હવો. એમ સર્વ સંઘનું
વેયાવચ્ચ કહ્યું, તેણે કરીને તીર્થકર નામકર્મે ઉપાર્જન કહ્યું. પઠી શ્રીસ્વયંપ્રજ નામે
આચાર્ય પાસેશ્રી વિમલવાહન રાજાએ દીઢા લીધી. તે રાજ્યલક્ષ્મીની પેરે દીઢા પાલે
હે. વલી જે અંતરંગ ષટ્તૈરી છે તેના જયને અર્થે તે રાજર્ષિ સંયમરૂપ રથમાં બેસીને
વિધિ સહિત સંયમપર્યાય પાલતા થકા વિચરે છે, ઉપસર્ગ સહન કરવાથી ઉદ્દગ
પામતા નથી, પરિસહ સહેવાને હર્ષવંત મન છે જેનું એવા તે રાજર્ષિ જેમ પોલી-

યો પોતાનો પહેરો પૂરો કરે, તેમ આયુષ્ય પૂર્ણ કરી ઠેકે વિધિ સહિત અનશન કરી મરણ પામી નવમા આમત નામે દેવલોકે પહોંતા. દીક્ષા જે ઠે તે મોક્ષફલની દેવાવાલીઠે જો થોન્દી પાલી હોય, તોપણ સુખને આપે ઠે. પઠી તિહાંથી ચવીને જંબૂઠીપના ઋતાર્દની ઋપ્પણરૂપ સાવઢી નગરીએ શ્દવાકુવંશમાં ઉત્તમ કુલરૂપ ક્ષીરોદધિ વધારવાને ચંદ્રમા સમાન શશુને જીતવાથી જેમનું જિતારિ નામ સાર્યકઠે, તે રાજાની સેનાદેવી નામે પટ્ટરાણીની કુલને વિપે આવી ઉપન્યા તે વારે ત્રણ લોકમાં ઉદ્યોત થયો. રાત્રિ શેષ રહે થકે રાણીએ પોતાના મુખકમલમાં પ્રવેશ થતાં ચૌદ સુપન દીઠાં પઠી જાગીને હર્પેવં- ત થઈ થકી રાજા આગલ જડ વાત કરી રાજાએ કહ્યું ત્રણ લોકને વાંદવા યોગ્ય એવું નિશ્ચે તમારે પુત્રરત્ન થશે. પઠી ગંગાના પાણીએ કરીને જેમ સમુદ્ર વૃદ્ધિ પામે, તેમ ગુસ્ત- પણે ગર્જ વધવા માંડ્યો, પણ કોઈને દીઠામાં ન આવે. સવા નવ માસ પૂર્ણ થયે માર્ગેશિર શુદિ ચૌદશની રાત્રિએ મૃગશિર નક્ષત્રે ચંદ્રમાનો યોગ આવે થકે જરાયુ રોગાદિ રહિતપણે જેને સુંદર અશ્વનું લાંઠન ઠે, જેમ પૂર્વ દિશિએ સૂર્ય ઉદય થાય, એવે સોના સરખે શરીરને વર્ણે સર્વ સુખનું ઞાજનરૂપ એવો પુત્ર, સેના રાણીએ સુખસમાધે પ્રસવ્યો. તેનો ઠપન્ન દિક્- કુમારિકા તથા ચોસઠ ઇંદ્રો મહોત્સવ કરી પોતાને સ્થાનકે ગયા. પ્રજાતે જિતારિ રા-

જાણે પુત્રજન્મની વધામણી સાંજલી પુત્રજન્મ મહોત્સવ કહ્યો. જે સમયે ગર્ભને વિષે પુત્ર-
પણે સંજવનાથ ઉપન્યા, તેજ સમયે હુર્જિક્ષને વિષે ધાન્યનો સંજવ થયો માટે તેમનું સંજવ-
નાથ એવું નામ સ્થાપન કહ્યું. પઠી પાંચ ધાવે પાલતાં મોટા થતાં સંજવ કુમાર ચૌવનાવસ્થા
પામ્યા. સુવર્ણ વર્ણે ચારસેં ધનુષ્યની જેની ડુંચી કાયા શોજતી હે, વલી જે રૂપનું નિધાન હે,
તથા જાણે કૌતુકે કરી મેરુ પર્વતજ પુરુષરૂપ ધારણ કરી આવ્યો હોય નહીં ! એવા કુમરને
માતાપિતાએ જોગ સમર્થ જાણીને રાજકન્યા પરણાવી. તેની સાથે વિવિધ પ્રકારનાં સાંસા-
રિક સુખ જોગવતાં પદ્મર લાખ પૂર્વ વ્યતિક્રમ્યાં, તે વારે જિતારિ રાજા સંસાર થકી ઉદ્ધિગ્ન
થયા. ઘણા આગ્રહે કરીને સંજવસ્વામી પ્રત્યે રાજપાટે સ્થાપતા હવા, તે સુવર્ણની અંગુલીએ
રત્ન સ્થાપ્યું શોભે, તેમ શોજતા હવા. પઠી જિતારિ રાજા પોતાના આત્માનો અર્થ સાધ-
વા માટે ગુરુ પાસે જઈ તેમનાં ચરણકમલને નમીને હાથે દીક્ષા ગ્રહણ કરતા હવા.
હવે જગવાન્ હુમ્માલીશ લાખ પૂર્વ પર્યંત રાજ્ય કરતા થકા જોગાવલિ કર્મ ક્ષય
કહ્યાં, તે વારે પોતે પણ ત્રણ જ્ઞાને સહિત હે, સ્વયંબુદ્ધ હે, તેથી મનમાં સંસારની સ્થિતિ
અસાર હે, અનિત્ય હે, એમ ચિંતવવા લાગ્યા. તે અવસરે લોકાંતિક દેવતાની એકરણી હે
માટે તિહાં આવી પ્રજુને નમસ્કાર કરીને કહેવા લાગ્યા કે હે પ્રજો ! ધર્મરૂપ તીર્થ

प्रवर्त्तवो. एम कही देवता स्वस्थानके गया. दीक्षा लेवानो अवसर जाणी जगवाननो
उत्साह वध्यो, ते वारे संवत्सरी एटले एक वर्ष सुधी जगवाने दान दीधुं दानने ठेके
चोसठ इंद्रोनां आसन कंष्यां, ते वारे ते पोतानी इंद्राणीउ सहित प्रभुने घेर आवी अनु-
क्रमे दीक्षामहोत्सव करता हवा. पठी जगवान् सिद्धार्थ नामक शिविकामां वेसी नग-
रीना मध्यमांथी चंपकवनमां गया. तिहां एक हजार राजानी साथे दीक्षा लीधी. ते
वखत प्रभुने मनःपर्यवज्ञान उपन्युं शकेंद्र तथा बीजा पण अच्युतादिक इंद्रो सर्व जगवा-
नने नमस्कार करी पोताने स्थानके गया. पठी पृथ्वीतलने बिये विचरता बीजे दिव-
से तेज पुरने बिपे सुरेंद्रदत्तने घेर जगवाने परमाज्ञे करी पारण कछुं. एवी रीते त्रण
गुप्तिए गुप्ता पांच समितिए समिता एवा जगवाने मौनपणे, निर्भयपणे, स्थिर जावे,
एकदृष्टिए चौद वर्ष लगण विहार कखो पठी सहस्राश्रवने सालदृदानी तले प्रभु केवल
ज्ञान पाम्या. तदनंतर चतुर्विध संघनी स्थापना करी पोतानुं तीर्थ प्रवर्त्तव्युं. पठी जठ्य
जीवोनां पापना नाश करवाने अर्थे चौद वर्ष उणा एक लाख पूर्व वर्ष लगण केवल
पर्याय पालता जगवान् विचख्या. सर्व मली साठ लाख पूर्व आयु पूर्ण करी चैत्र शुक्ल पं-
चमीए आर्द्रा नक्षत्रे चद्रमा शुभ आवे थके समेतशिखर पर्वतनी उपर निर्वाण पाम्या.

ए श्रीसंजवनाथनुं चरित्र सांजलीने श्रीसंघनी प्रजावना करवी. स्वामिवात्सल्य करवुं ॥
 इति पंचम तथा षष्ठ द्वार ॥५॥६॥ हवे अमारिनी उद्घोषणा करवाना विधिनुं सातमुं द्वार
 कहे ठे:-पजोसणपर्वना दिवसो आवे थके सर्व जीवने अजयदान देवुं तथा देशने
 विषे, नगरने विषे, पुरने विषे, नव नारु अने नव कारु मली अढारे वर्णने विषे आरंज
 निवर्त्तावो, अजयदाननो परुह वजनावो, जे सावद्य आरंजना करनार होय, तेने ते साव-
 द्यथी निवारवा. एम जे अमारि पलावे, तेनुं आयु दीर्घतर आय, शरीर प्रधान तथा शोभाय-
 मान आय, उच्च गोत्रनो बंध करे, लक्ष्मी संपदा घणी वधे, वल पराक्रम वधे, सर्वमां स्वामी-
 पाणुं तथा मोटाइ पामे, निरंतर आरोग्यता रहे, त्रण शुवनमां जिहां जाय, तिहां पूजा
 पामे, मनोवांठित पामे, तेने संसाररूप समुद्रनो पार उतरवो सुलज आय. एवां फल
 पामे. एटले सर्व प्राणी मांत्रं सुखने विषे रक्त रहे ठे, अने दुःखमां उद्देग पामे ठे माटे
 सुखना अर्थी प्राणी ठे तेने जे सुख आपे, ते सुखनो देनारो जीव, निश्चे पोते पण सुख
 पामे, माटे पर्युषणपर्व आवे थके अमारिनी उद्घोषणा करे, ते ज्ञद्य जीव त्रीजे ज-
 वे मुक्तिरूपिणी स्त्रीने वरे ॥ इति सप्तम द्वार ॥७॥ हवे पजोसणमां अष्टम तप करवानुं
 आवमुं द्वार कहे ठे-पजोसणपर्वमां अष्टम तप करनारो पुरुष त्रण रत्ननी शोभाने

પામે, અથવા માયાદિ ત્રણ શબ્દનું ઉન્મૂલન કરે, અથવા મન, વચન અને કાયાનાં પાપને
 ધોઈ નાશવાનું કરે, તેના સર્વે જન્મ અથવા ત્રણ ત્રવ પવિત્ર થાય, અથવા તે પુરુષ ત્રણ
 વિશ્વની ઉપર જે મોક્ષપદ, તેને પામે છે માટે જે શ્રાવક કલિયુગ માંહે પજોસણપર્વ આવે
 થકે ત્રણ ઉપવાસ કરે, તેને ધન્ય છે. જે મુનિ ઠમાસી અથવા વરસી પ્રમુલ મહા તીવ્ર તપ-
 ને કોહી વર્ષ પર્યંત કરે, તે મુનિ તેણે કરીને ઘણા કાલનાં સંચેલાં પાપોની નિર્જારા કરે,
 તેમ શ્રી પજોસણમાં અઠમ તપ કરવાથી ઇટલાં પાપોનો ક્ષય થાય. તેની ઉપર નાગકે-
 તુની કથા કલ્પસૂત્રની વાંચના થકી જાણવી એ આઠમું દ્વાર કહ્યું ॥ ૬ ॥ હવે પ-
 જોસણ આવે થકે જ્ઞાનની પૂજા કરવાના વિધિનું નવમું દ્વાર કહે છે. પજોસણમાં પુ-
 સ્તકની આગલ કસ્તૂરી, કર્પૂરાદિ ચંદન, અગર, તેના ધૂપ કરવા, ઘૃતનો દીપક કરવો,
 કારણકે પુસ્તકમાં વિચિત્ર પ્રકારના અક્ષર છે, શ્રીકલ્પસૂત્રને આગમમાંથી આચાર્યે ઉ-
 ઝાર કરેલુ છે, તેની પૂજા શુભ વસ્તુ એ કરવાથી વહુ પુણ્ય વંધાય. એને પણ દ્રવ્યારાધન ક-
 હીએ. ઉપર કહ્યા પ્રમાણે જો શ્રીકલ્પસૂત્રના પુસ્તકની પૂજા કરી હોય, તો તેથી સંસાર-જ-
 ન્ય જાહ્ય નાશ પામે છે, તથા ક્રમે કરી જન્ય જીવને કેવલજ્ઞાન ઉપજે છે ॥ ઇતિ નવમ
 દ્વારં ॥ ૬ ॥ હવે સંવત્સરી પ્રતિક્રમણના વિધિનું દશમું દ્વાર કહે છે:-પજોસણપર્વમાં જે પ્ર-

પર્યુષણા.

॥ ૨૩૯ ॥

માણે આવશ્યકવિધિ કહ્યો છે, તે પ્રમાણે મન, વચન, કાયાની શુદ્ધિને અર્થે ગુરુના માં-
મલા માંહે પ્રતિક્રમણ કરવું. જે વરસ દિવસે સંવત્સરીનું પ્રતિક્રમણ કરવું, તે રાગ દ્રવ્ય
વર્જીને કરવું. વીજું પદ્મ દિવસની વિશુદ્ધિને અર્થે પદ્મનું પન્નિક્રમણું કરવું, તે વિસ્તારે
કરવું. એ બે પ્રકારે શ્રાવક પોતાને અર્થે પન્નિક્રમણમાં કરે. એ પન્નિક્રમણું જે છે, તે પંચવિ-
ધ આચારની વિશુદ્ધિના હેતુ છે. સાધુ તથા શ્રાવકે પણ ગુરુની સાથે પ્રતિક્રમણ કરવું,
અને ગુરુના વિરહે એકલાએ પણ પન્નિક્રમણું કરવું, તેનું ફલ કહે છે:—જે સાધુ સંવ-
ત્સરીને દિવસે જેવા અનુક્રમે કહ્યું છે, તેમ સૂત્રયુક્તિએ કરીને પન્નિક્રમણું કરે, તો તે સા-
ધુ તત્કાલ પોતાનાં કર્મની જાલને ઝેદી અનુક્રમે કેવલજ્ઞાન પામીને મુક્તિ પ્રત્યે ઝલે.
અદ્ય સુખની લક્ષ્મીનો વિલાસ પામે ॥ ૩૦ ॥ હવે સંવત્સરીમાં દ્વા-
મણાં કરવા સંબંધી વિધિનું અગીયારમું દ્વાર કહે છે:—જે પૂર્વે પાપોપાર્જન કહ્યાં હોય
પૃથ્વે સર્પની ગરલની ધેરેફેશ થકી દોષે કરીને જે પાપ બાંધ્યાં હોય, તે પજોસણે સૂક્ષ્મ
અને બાદર એવા સર્વ જીવોની સાથે હમાવવા થકી નાશ પામે છે. જે માટે પજોસણથી
અધિક કોઈ શ્રેષ્ઠ નથી. તે માટે સંઘની માંહે કલહ રાખવો, તે યુક્ત નથી. કલહ જે
હે તે જીવને દોષનો હેતુ છે. જે માટે દેશે જાણી પૂર્વકોની પર્યંત ચારિત્ર પાલનારો પણ

एक मुहुર્ત માત્ર કપાયને કરવે કરીને તેના ફલને હારી જાય છે. માટે કોઈની સાથે કલહ
 ન રાખતાં સર્વ જીવોની સાથે સ્વામણાં કરવાં. હવે મૈત્રી જાત રાખવાનું ફલ કહે છે:—જે
 પ્રાણી પૂર્વજ્ઞા વૈરજ્ઞાવને મૈત્રી જાતે કરીને પજોસણમાં સર્વ જીવોની સાથે સ્વમાત્રે, તે પ્રાણી
 દોષ રહિત થઈ મોક્ષનાં સુખને પામે. इति एकादश द्वारं ॥ ૧૧ ॥ હવે પર્યુષણમાં દેવદ્રવ્ય,
 જ્ઞાનદ્રવ્ય તથા સાધારણદ્રવ્યની વૃદ્ધિ કરવાથી જે ફલ થાય, તે કહે છે:—શ્રીજિનશાસ-
 નની વૃદ્ધિનો કરનાર જે પ્રાજ્ઞાવિક હોય, તે જ્ઞાન તથા દર્શનના ગુણની તથા દ્રવ્યની વૃદ્ધિ
 કરે, તેથી તે પ્રાણી તીર્થંકરપદવીની ઉપાર્જના કરે, અને વલી જે પ્રાણી દેવદ્રવ્યની
 ઉપેક્ષણા ઇટલે ઉવેલ્લુ કરે, તથા ત્રદ્વણ કરે તથા કોઈ આપતો હોય તેને ન આપવા
 પ્રેરણા કરે, રંધન કરે, તે પ્રાણી બુદ્ધિહીન થાય. વલી ઘણાંક પાપકર્મ કરી લોંપાય,
 પરજીવે ધર્મ ન પામે, અથવા નરકનું આયુ વાંધે. વલી જે પુરુષ દેવદ્રવ્યે કરી ધનની
 વૃદ્ધિ પામે, તે ધન નિશ્ચે કુલનો નાશ કરે અને તે પુરુષ મરીને નરકગતિમાં જાય,
 માટે શ્રાવકજનને વ્યાપાર કરતા થકા દેવદ્રવ્યાદિકની ચત્તા કરવી. इत्यादि विधि प्रथम
 सक्षेपे कक्षो હતો, તે ફરી વિસ્તારે પણ કહ્યો. વલી વીજો પણ વિધિ જે સંપ્રદાય થકી
 ચાલતો આવેલો હોય, તે સર્વ કરવો ॥ એવી રીતે પજોસણર્થની કરણીનું

फलप्रयुना मुखधरी सांचलीने वढी श्रेणिक राजा पृठता हवा के हे जगवन् ! हे श्रमणना इन्द्र ! ए सर्वधरी मोटा वार्षिक पजोसणपर्वनो महिमा केवो वत्तं ठे ? ते वारे जगवान् कहे ठे के हे पृथ्वीनाथ ! पजोसणपर्वनो महिमा कहेवाने हुं पण असमर्थ हुं. जेम कोइ मेघनी धारानी संख्या करी शके नहीं, वढी आकाश मांहेला तारानी संख्या कोइ करी शके नहीं तथा गंगा नदीना कांठानी रेतीना कणीयानी संख्या कोइ करी शके नहीं, जेम समुद्र मांहेला पाणीनां बिंदुनी संख्या कोइ करी शके नहीं, तथा माताना खेहनी संख्या कोइ करी शके नहीं, तेम वढी गुरुना हितोपदेशनी संख्या करी शके नहीं, तथापि कदाचित् कोइ धीर पुरुष पूर्वोक्त सर्व पदार्थोनी संख्या करी शके, परंतु आ पजोसणपर्वना माहात्म्यनी संख्या कोइथी कहेवाय नहीं. जे माटे सर्व पर्व मांहे अधिक मोटुं ए पर्व ठे. जेम गुण मांहे विनयगुण मोटो ठे, व्रत मांहे जेम ब्रह्मचर्य व्रत मोटुं ठे, नियम मांहे जेम संतोष मोटो ठे, तपने विषे जेम समता राखवी, ते मोटी ठे, सर्व तत्त्व मांहे जेम समकित मोटुं ठे, तेम सर्व पर्व मांहे उत्कृष्ट पजोसणपर्व मोटुं ठे, एम सर्वज्ञे कछुं ठे. वढी मंत्र मांहे जेम पंच परमेष्ठी मंत्र मोटो ठे, महिमावंत तीर्थ मांहे जेम शत्रुंजय मोटो ठे, दान मांहे जेम अन्नय-दान मोटुं ठे तथा रत्न मांहे जेम चिंतामणि रत्न श्रेष्ठ ठे, राजा मांहे जेम चक्रवर्ती

શ્રેષ્ઠ છે, કેવલીમાં જેમ તીર્થંકર શ્રેષ્ઠ છે, સમ્યક્સ્વદર્શન માંહે જેમ ક્ષાધિક સમ્યક્ત્વ શ્રેષ્ઠ છે, ધર્મને વિપે જેમ વીતરાગનો જાણ્યો શ્રીજિનધર્મ શ્રેષ્ઠ છે, ચારિત્રને વિપે જેમ યથાલ્યાત-ચારિત્ર શ્રેષ્ઠ છે, જ્ઞાન માંહે જેમ કેવલજ્ઞાન શ્રેષ્ઠ છે, ધ્યાન માંહે જેમ શુક્લધ્યાન શ્રેષ્ઠ છે, રસાય-ણ માંહે જેમ અમૃત શ્રેષ્ઠ છે, શંખ માંહે જેમ દક્ષિણવર્ત શંખ ઉત્તમ છે, જ્યોતિષ્ય મંચલ માંહે જેમ સૂર્ય શ્રેષ્ઠ છે, મંડનને વિપે જેમ તિલક શ્રેષ્ઠ છે, આજૂષણ માંહે જેમ મુકુટ, દેવતા માંહે ઇંદ્ર, ફૂલ માંહે કમલ, પંખી માંહે ગરુડ, પર્વત માંહે જેમ સુદર્શન નામે મેરુ શ્રેષ્ઠ છે, ગણધર માંહે પુન્નરિક ગણધર, નદી માંહે ગંગા, સરોવર માંહે માન સરોવર, દ્વીપને વિપે જંબૂદ્વીપ, ક્ષેત્ર માંહે ઞરત ક્ષેત્ર, સર્વ દેશ માંહે સોરઠ દેશ, જિન માંહે શ્રીકૃષ્ણદેવ, દિવસ માંહે દીવાલીનો દિવસ, માસ માંહે જેમ જાદ્રપદ માસ શ્રેષ્ઠ છે, તેમ સર્વ પર્વ માંહે પર્વોત્સવ પર્વ શ્રેષ્ઠ છે. માટે હે જીવ્ય જીવો ! એ પર્વ આવે થકે તેને રુડી રીતે આરાધ્યો. જેમ સર્પનો સાર મણિ, મૃગનો સાર કસ્તૂરી, પંકનો સાર કમલ, ક્ષીર સમુદ્રનો સાર ચંદ્રમા, મ્યાનનો સાર સ્વપ્ન, દેહનો સાર તપ છે, તેમ સર્વ પર્વનું સાર ચૂત પર્વોત્સવ પર્વ છે. માટે એ પર્વ આવે થકે ઉત્તમ પ્રાણી તો ધર્મકાર્ય પ્રત્યે આચરે, પરંતુ મૂર્ખ નર હોય તે ન આચરે, તે પોતાનો જન્મ નિષ્ફલ કરે. જેમ ઝલાર ક્ષેત્રની ઝૂમિ માંહે વીજ વાળું નિષ્ફલ થાય, તથા જેમ તુપનું

खांरुं निरर्थक थाय, जेम अटवीने विषे रुदन करुं निष्फल, स्थल ते ग्रामादिकनी वरु
 नृसिद्धा तेने विषे जेम वृष्टि निष्फल, लवणसमुद्रने कांठे जेम वीजनुं रोषुं निष्फल, जेम ध-
 र्मे विना मनुष्यनो जन्म निष्फल, तेम वार्षिक पजोसणपर्व आराध्या विना श्रावकनो
 जन्म पण निष्फल जाणवो. वढी मुनिनुं कुल पण पजोसण आराध्या विना न शोभे. जे
 माटे कछुं ठे के शस्त्र विना वीर पुरुष न शोभे, बुद्धि विना मंत्री न शोभे, गढ विना नगर
 न शोभे, दंतोशल विना हाथी न शोभे, वहोंतेर कला विना पुरुष न शोभे, तप विना
 ऋषि न शोभे, शीयल विना सती न शोभे, दान विना धनवंत न शोभे, वेद विना विप्र न
 शोभे, सुगंध विना फूल न शोभे, हंस विना मान सरोवर न शोभे, दया विना धर्म न शोभे,
 तेम श्रावकनुं अने मुनिनुं कुल ते पण पजोसणपर्व आराध्या विना न शोभे. तथा जे ए प-
 र्वने सम्यक् प्रकारे आराधे ते जेम चंद्र करी रात्रि शोभे, सूर्य करी जेम आकाश शोभे,
 प्रतिमाए करी जेम देहं शोभे, नासिकाए करी जेम मुख शोभे, वढी जेम कुसुमे करी
 शोभे, सत्पुत्रे जेम कुल शोभे, कुलवधू जेम शीयले करी शोभे, जोनुं जेम गीत गाने करी
 शोभे, आचार्य जेम ज्ञाने करी शोभे, तेम पजोसणपर्वना आराधवे करीने श्रावकनुं कुल
 अने मुनिनुं कुल शोभे. एहुं ए श्रीजैनशासन मांहे प्राज्ञाविक पर्व ठे. ए प्रथम विधि क-

હ્યો. પણ વિધિ કરીને જે જીવ્ય પ્રાણી મોટા પજોસણપર્વને ત્રિકરણ શુરૂ કરી આ-
 રાધે છે, તે પ્રાણી હજારોકને વિષે ક્રુદ્ધિ, દુઃખ, સૌનાગ્ય, વાહ્ય સંપદા, અચ્યંતર સંપ-
 દા નિશ્ચેષ્ટી પામે એ પામ્યાનો સાર જાણવો, અને પરલોકે તો ઇંદ્રપાણું પામે, અનુક્રમે
 વલ્લી તીર્થંકરપદને જોગવી મુક્તિવધૂ પ્રત્યે પામે. એ પર્વનું માહાત્મ્ય સાંજલીને ફરી શ્રે-
 ણિક રાજા પૂઠતા હવા કે હે જિનેંદ્ર ! પૂર્વે એ પજોસણપર્વ કોણે સમ્યક્ પ્રકારે આ-
 રાધ્યું છે ? અને તે થકી તે કેવાં ફલ પામ્યો ? તે મુજ પ્રત્યે કહો તે વારે શ્રીવર્દમાન
 સ્વામી કહે છે કે હે નરેંદ્ર ! એ વિષે ગજસિંહ રાજાનો સંવંધ જેમ સૂત્ર માંહે કહ્યો છે,
 તે પ્રમાણે કહું તું તે સાંજલ. શુભ્ર મતિએ કરી વિધિ સહિત પજોસણપર્વના આરાધવાથી
 અતિ મોટું ફલ પ્રાપ્ત થયું. જે ફલે કરીને ગજસિંહ રાજા તીર્થંકરપદની પામ્યો છે,
 તે કહે છે. આ જંબૂદ્વીપમાં ઝરત કેત્રના દક્ષિણ ઝાંગે મધ્ય ખંડને વિષે અયવંતી નામે
 દેશમાં અયવંતી નગરી ઇંદ્રપુરીની પેરે શોષે છે. તિહાં જયસિંહ નામે રાજા રાજ્ય કરે
 છે. તે રાજા નીતિશાલનો જાણ માટે ન્યાયે કરી પ્રજા પત્યે પાલતો વિચરે છે. તેને એક
 લક્ષ્મી જેવી કમલા એવે નામે પહરાણી છે. તે રાણી શીલરૂપ લાવણ્યાદિક ગુણોપેત થકી
 સીતા જેવી શોષે છે. તે રાજાનો સર્વ ગુણની સમૃદ્ધિ સહિત હલકુદો અરિહંત

धर्मनो पालनार एवो सुमति नामे प्रधान ठे, ते मंत्रीश्वर स्वामीना कार्यने विषे रक्त ठे. एक समये राणीए रात्रिने विषे सुख निद्राए सूते थके उज्ज्वल ऐरावत हाथी तथा के-सरीसिंह, ए बे स्वप्नमां पोताना मुखमां प्रवेश थता दीठा. ते जाग्या पढी स्वप्ननी वात राजा आगल कही, ते वारे राजा बोळ्यो के हे प्रिये ! तमारै राज्य धुरंधर गुणवंत एवो पुत्र थशे. एवुं राजाना मुखथी स्वप्नानुं फल सांचळीने राणी राजी थइ थकी गर्जननी प्रति-पालना करती रही. ते राणी अनुक्रमे सवा नव मास पूर्ण थये शुभ मुहूर्त्ते शुभ लक्ष्मे पुत्ररत्न प्रत्ये प्रसवती हवी. राजाए पण पुत्र जन्ममहोत्सव विस्तारपणे करीने स्वप्नना अन्निप्राय मुजब यथार्थ गुण सहित गजसिंहकुमार एवुं नाम दीधुं. पढी पांच धाव-माताए लालतो पालतो शुक्लपद्मना चंद्रमानी कलानी परे वधतो ते कुमर आठ वर्षनो थयो. ते वारे पिताए अध्यापक गुरु पासे ज्ञाणवा बेसाढ्यो. कुमर पण थोदा कालमां बहोतेर कलाने विषे कुशल थयो. शस्त्र अने शास्त्रनी कलानो जाण, तथा धर्म, अर्थ अने काम, ए त्रणे वर्गनो जाण थयो. ते जे वारे यौवन सन्मुख थयो, ते वारे रूपे करी कंदर्प सरखो अने कामकलाने विषे कोक सरखो, बलकलाने विषे जीम सरखो, बाण-कलाने विषे अर्जुन सरखो, विद्याने विषे विद्याधर सरखो, शुरुने विषे वसुदेव सरखो, दा-

नने विषे कर्ण सरखो, प्रतापने विषे सूर्य सरखो एवो थयो थको सुखे करी कुमरपद
जोगवतो हवो. एवा अवसरे कलामां कुशल एवो कोइक सुतार विदेश थकी राजानी
सत्तामां आवीने एक मनोहर अनुपम काष्ठमय मोर लावीने राजानी आगल भेटणुं
मूकतो हवो ते मोरने देखी राजा आनंद पामीने कहेतो हवो के जो ए मोर सजीव-
न होय तो घणुंजश्रेष्ठ ! एवु राजानु वचन सांजली सुतार जोख्यो के हे राजन् ! धारापुर
नगरमां एक ब्राह्मण ठे, ते संजीविनी अने गगनगामिनी एवी वे विद्यामां सिद्ध वने एवो
ठे. ते सांजली राजाए दूत मोकली विप्रने तेराव्यो, दूतनी साथे विप्र अवंती नगरीए
आव्यो, ते वारे राजा तेने बहुमान आपीने कहेतो हवो के हे द्विजराज ! हे विद्याशालिन् !
आ काष्ठना मोरने सजीवन करो. एवु राजाए कहे ठे द्विजराजे हाकारो कखो, अने
मोटा आडंबर करी एक यंत्र लखीने ते काष्ठना मोरना कंठने विषे बांध्यो. त्यां यंत्र-
ने प्रभाव करीने ते मोर आकाशचारी थतो हवो. वली ते मोर सर्पनी साथे थुरु
करवा लाग्यो. जे वारे कंठ थकी यंत्र ठोडी नाखे, ते वारे काष्ठनी पेठे स्थिर थइ जाय. एवो
द्विजे यंत्र करी दीधो, ते वारे राजाए पण ते विप्रमां विद्यातत्त्व जाणीने द्रव्य आपी घणे
दाने करी सन्मानीने रजा दीधी, अने काष्ठनो मोर गजसिंहकुमारने क्रीडा करवाने

અર્થે રાજાએ દીધો. કુમર પણ મોર ઉપર બેસીને વનને વિષે નવા પુરને વિષે વિવિધ પ્રકારની ક્રીડા કરતો સુએ રહે છે. એવામાં એક સમયે રાત્રિને વિષે શય્યાએ ધવલ ઘરમાં કુમાર સૂતો છે. તિહાં મધ્ય રાત્રિએ રુદન કરતી એક સ્ત્રીનો શબ્દ સાંઝલી મનમાં વિચારતો હવો કે જો એ સ્ત્રીનું ડુઃખ ન ઝાંગું તો એ મારું પરાક્રમ સર્વ નિર્ણયક છે. એવું મનમાં ધારી કુમર સન્નરૂબરૂ થઈ હાથમાં તરવાર લઈ તે શબ્દને અનુસારે નગર થકી બહાર સ્પશનને વિષે ગયો. તિહાં એક સ્ત્રીને રુદન કરતી દેખીને ગજસિંહકુમાર પૂઠતો હવો કે હે ઝડે! કયા ડુઃખે કરી તમે આમ વિલાપ કરતાં ઠતાં રુદન કરો છો. માટે જે કાંઈ તમારા ડુઃખનું કારણ હોય તે મુજને કહો કે જેમ હું તમારું ડુઃખ નિવારણ કરું. તે વારે તે સ્ત્રી બોલી કે હે વીર પુરુષ ! હે સત્ત્વના ઈશ ! તું સાંઝલ. મારો ઝરતાર શૂલી ઉપર છે, તે ઘણો ઝૂંચ્યો છે; પણ શૂલી ઘણી ઊંચી છે, તે થકી હું તેને આહાર દેવાને અસમર્થ થઈ હું, એ ડુઃખે કરી રુદન કરું હું. તે વારે કુમર બોલ્યો કે હે ઝડે ! મારા સ્કંધ ઉપર ચઢીને તારા પતિને ઝોજને કરી સંતુષ્ટ કર. એવું કુમારનું વચન સાંઝલીને સ્ત્રીએ પણ તેમજ કહ્યું. કુમરના સ્કંધ ઉપર બેઠી, તિહાં શૂલીને અગ્રઝાગે રહ્યું જે શવ તેના ળંહે ળંચ કરીને ઝડાણ કરતી હતી. વલી મૂંચે કરી કલકલ શબ્દ અને વચવચ

शब्द करती पोकार करे ठे. ते वारे कुमारे ते चरित्र जोइने व्यंतरीनुं स्वरूप जाणी मनने
 विषे धैर्य धरी व्यंतरीना पगने हाथमां ग्रहीने चूमिने विषे पठाकी. पढी बली खड्डे क-
 रीने ते व्यंतरीनुं नाक ठेदन कछुं. ते वारे व्यंतरी पण तरत नावी. ते व्यंतरीदेवीनु नाक
 ठेदवा थकी घणा क्रोधे करी आकुल थडने ते व्यंतरी मनमां विचारती हवी के अहो ! ए
 कुमारे मारु नाक ठेदीने मुने नाक थकी रहित करी ! ! तोहुं पण ए कुमारने दुःखने विषे
 पाहुं. एवुं मनमां धारीने ते व्यंतरी कुमारनुं रूप करी नगरमां जइ राजाना दरवारमां
 पेढी. पढी अंतेउरमां जइने राणी साथे विषय संवंधी कामक्रीना प्रत्ये करती हवी
 रात्रिने अंते राजा जागते थके अंतेउरमां राणी साथे कुमरने विषयक्रीडा करतो देखीने
 राजा क्रोध सहित थइ हाथमां खड्ग ग्रहण करीने कुमार प्रत्ये हणवाने अर्थे दाडतो ह-
 वो. ते व्यंतरीदेवी पण तेवाज कुमारना रूपे करी तिहांशी नासी गइ. राजा पण ते
 व्यंतरीदेवीए जे ठलभेद कख्यो, तेने न जाणतो एवो थको कुमारनी उपर क्रोध करीने
 मंत्रीश्वरने तेडावी कुमारनुं वृत्तांत सर्व कही संजलाव्युं, अने तेने हणवानो आदेश
 दीधो. ते वारे मंत्रीश्वरे राजानेघणे प्रकारे कछुं तेठतां पण राजानो कोप शम्यो नहीं,
 ते वारे मंत्रीश्वर पोताना स्वामीनी आज्ञा अंगीकार करीने उल्यो. एवा अवसरमां

कुमर पण प्रजात थये थके स्मशानथी वली चाढ्यो आवे ठे, पण देवीए करेल कपट प्रत्ये न जाणतो ते कुमर चित्तमां हर्ष आनंद धरतो थको पोताने घेर आवतो हतो, वचमां तेने मंत्रीश्वर मढ्यो, ते एहुं कहेवा लाग्यो के तमने राजाए अत्यंत आकरी हणवानी आझा दीधी ठे, पण ते शा कारणे दीधी ठे ? ते हुं जाणतो नथी. एवां मंत्रीनां वचन सांजलीने कुमर बोढ्यो के हे मंत्रीश्वर ! राजानी आझा जो एवी ठे, तो तुं मारो वध उतावलथी कर. ते सांजली मंत्रीश्वर बोढ्यो के हे कुमर ! ए सर्व दुर्जन विलासित जणाय ठे. ते माटे हाल प्रहन्न रीतिए तमे देशांतरे जाउ. ते वारे कुमर पण मंत्रीश्वरनी आझाए करी काष्टना मयूर उपर आरूढ थइने आकाशपंथने विषे चालतो हवो. एवामां कोशक वनने विषे जे विद्याने विषे सिद्ध ठे, तेने सिद्धपुरुष कहीए, ते सिद्धपुरुष सुवर्णसिद्धि करे ठे, तेने दीगो. ते वारे आकाश थकी उतरीने कुमरे सिद्धपुरुषने नमस्कार करी पूछुं, जे तमे रससिद्धि करो ठो ? ते वारे सिद्धपुरुष बोढ्यो के हे सत्पुरुष ! मारी पासे गुरुदत्त रससिद्धि विद्यमान ठे, पण गुरुए दीधो जे आम्नाय ते आम्नाये करी रससिद्धि करवाने इहुं बुं, तोपण थती नथी. ते वारे कुमरे कछुं के हे सिद्धपुरुष ! तमे मारी दृष्टिए रससिद्धि करो, ते सांजली सिद्धपुरुषे तेमज कछुं.

एटले तरत कुमरनी दृष्टिना प्रज्ञाव थकी रससिद्धि थइ. ते जोइ ते सिद्धपुरुष हर्ष पामतो
 हवो. तेणे कुमर प्रत्ये सुवर्ण देवाने अर्थे आग्रह कल्यो. कुमरे कल्युं के हे पुरुष ! मारे
 सुवर्णनुं प्रयोजन नथी कुमर जे वारे सुवर्ण प्रत्ये नथी इछतो, ते वारे अति घणो आग्रह
 करीने ते सिद्धपुरुष वे विद्या देतो हवो तेमां एक विद्या थकी जलनो निस्तार पामीए,
 अने वीजी विद्या थकी कोइ पण शस्त्र अंगे लागे नहीं एवी वे विद्याउं ग्रहण करीने कुमार
 आकाशमार्गे चाल्यो आगल चालतां चालतां उत्तंग गढ कांगरा सहित धवल प्रासाद मं-
 दिर, तेणे करी शोजतु एवु एक शून्य नगर देखतो हवो तिहां कौतुके प्रेत्यो थको
 आकाश थकी उतरीने कुमरे ते नगरमां प्रवेश कल्यो. तिहां पुर संबंधी सर्व कृद्धि दे-
 खीने आगल राजचवनने विपे सप्त भूमिना आवासमां प्रवेश कल्यो. तिहां देवांगना
 जेवी, रूप गुणे सहित, एवी चार कन्याउने देखीने आश्चर्य सहित ते चारे कन्या प्रत्ये
 पृथतो हवो के हे नद्राउ ! केम तमे शून्य नगरमां रहेल ठो ? अने आ कोनुं नगर ठे ?
 एम पृथ्याथी कन्याउं बोली के हे बुद्धिमान् ! आ आनंदपुर नामे पाटण ठे, तेनो नरसिंह
 नामे राजा ठे, तेना एक देवरथ, वीजो दानव एवा वे पुत्री ठे, अने एक देवसुंदरी, वीजी
 सुरसुंदरी, वीजी रत्नसुंदरी, चोथी रत्नवती एवे नामे चार पुत्रीउं ठे. एम वे पुत्र अने

ચાર પુત્રીના સ્નેહે કરી સુখে રાજ્ય પાલે છે. એકદા રાજા રથવાનીએ ગયા, તિહાં બ-
 પવનને વિષે રાજાએ એક તાપસને દીધો. તેને ઝોજન કરાવવાને અર્થે ઘેર તેહ્યો, તે
 પણ આવીને ઝોજન કરવા વેળો છે. તિહાં તે ચારે કુમરીઝ પણ તે તાપસને જોવાને
 અર્થે આવી. તે કન્યાઝનું રૂપ દેહીને તાપસ કામે કરી વ્યાકુલિત થયો. તેના અંગના આ-
 કારને અનુસારે રાજાએ કામ સહિત તાપસને દેહીને સેવકોને કહી પુર થકી વહાર
 કઢાવ્યો, તોપણ તે તાપસ હુષ્ટ મને કરીને અંતેરને વિષે રાત્રિએ આવ્યો. તેને દેહી રાજાએ
 કોપાટોપે કરી સ્વદ્ગ લઈ તાપસને હણ્યો. તે તાપસ તપને પ્રજાવે કરી પોતાનાં માઠાં કર્મ-
 ની નિંદાને કરવે કરી શ્મશાનને વિષે રાક્ષસ થયો. તે વિઝંગદ્વાને કરી પૂર્વેલું વૈર સંઝારી-
 ને ઇહાં આવી ઘણા પ્રકારના ઉત્પાત કરી નગરના જન પ્રત્યે વ્યાકુલ કરી વલી રાજાને
 હણીને પોતે રાજઝવનને વિષે રહ્યો છે. એનાથી ઉપદ્રવ પામેલા નગરના લોક તે પોતાનાં
 ઘરોને, ક્રુધિ સહિત પક્ષાં મૂકીને વીજા નગરને વિષે નાસી ગયા છે, માત્ર અમે ચાર વ-
 હેનો પ્રત્યે પૂર્વેલા અઝ્યાસ થકી, આ અંતઃપુરને વિષે રાક્ષસે રાખેલી છે. તે અમે ચારે
 કન્યાઝ ઠીએ. એ અમારું તથા નગરનું સ્વરૂપ જે હતું, તે તમારી પાસે કહ્યું; પરંતુ હે કુમર!
 તે રાક્ષસ હમણાં બહાર ઝદ્યને અર્થે ગયેલો છે, તેને આવવાની વેલા થઈ છે, તોપણ

हे सत्पुरुष ! अमे चारे अवला कन्याउने तमारुं शरण ठे. अथवा अमारा आ जवने
 विपे स्वामी पण तमेज ठो, बीजो कोइ नथी; पण हमणां नगर अधिष्ठित राक्षसना जय-
 श्री केवी रीते तमने इहां राखी शकीए? तथापि अमे राक्षसना जये करी तमने प्रछन्न
 रक्षाने अर्थे राखवा समर्थ ठीए. ते पण जो ते राक्षस प्रत्ये वश करवानी कलामां तमे
 जो समर्थ हो तो तमने ठाना राखीए कुमरे कलुं के हे कन्याउ ! राक्षसनो जय मारी
 आगल रहेवा पामेज नहीं, केमके मारी पासे सिद्ध विद्या ठे, तेना महिमाथी हुं निर्जय
 हुं, तोपण प्रछन्न घरने विपे हुं रहीश, अने जे वारे राक्षस इहां आवे, ते वारे तमे स्नान
 मज्जनना जे उद्यम, प्रपंच, तेणे करी तेनां लोचनने खेले करी तथा स्नेहे करी लित करजो,
 ते वारे हुं राक्षसनो जय करीश. तेमणे तेम कबूल करी प्रछन्नपणे उरमाने विपे कुम-
 रने राख्यो, एवामां राक्षस आव्यो ते वारे हसतां ठे मुख जेनां एवी चारे कन्याउ पो-
 तानुं चरित्र देखाडती स्नान अर्थे राक्षसने वेसाडती हवी पठी खेले करीने तेनां नेत्र
 जख्यां तिहां प्रथमना संकेतथी तेज समयने विपे अवसर पामी कुमार पण पावलथी आ-
 वी मथुरवंधे करी राक्षसने बांधी तेनी पुठ जपर चढी वेगो, ते वारे राक्षस वोल्या के हे धी-
 र पुरुष ! मूक, मूक. तारुं साहस, धैर्य जोइने हुं संतुष्ट थयो हुं. माटे तु जे वर माग

ते हुं आपुं. ते वारे कुमार बोढ्यो के जो तुं ए नगर मूकीने वनने विषे रहे, तो तुने हाल मूकी दउं, नहीं तो हुं मूकीश नहीं. पढी राक्षस पण कुमरनुं वचन अंगीकार करीने वनने विषे नासी गयो. कुमरे पण चार कन्यानुं पाणिग्रहण करी देवरथ अने दानव ए बे पोताना सालाने श्रीपुरनगर थकी तेरावीने ते राज्यने विषे स्थाप्या. तथा नगरना लोकोने तेरावीने प्रथमनी चेठे नगरमां वास्या. ससराना कुलने विषे कुमार पण केटलाएक दिवस रह्यो. पढी उत्तम पुरुषे ससराना पक्षमां घणुं न रहेदुं, एहुं एकदा मनमां धारीने देवरथ राजानी आजा लइ पोतानी चार स्त्रीउं तथा पांचमो पोते, एस पांचे जण मढी पांच घोरांनी उपर असवार थइ आनंदपुर थकी चाढ्यां. एकदा मार्गने विषे बार योजननी अटवी आवी, तेमां ते पेठां. तिहां चाखतां संध्यासमये एक वृद्धनी नीचे रात्रिने विषे सुखआश्रम करीने रहां. ते स्थानके चार स्त्रीउं सूती, अने कुमर तो हाथमां खड्ग लइने जागतो रह्यो. एवा अवसरमां बे विद्याधरीउं विमानमां बेसी आकाशमार्गे जती हती. जतां जतां तेमणे कुमरने दीगो. पढी तेना रूप उपर व्यामोह पामी थकी विषयना अजिलाषे करी कुमरने अवखापिनी निद्रा देइ अपहरीने वैताढ्य पर्वतने विषे लइ गइ. हवे पावल तिहां अटवीमां चारे स्त्रीउं जागी, ते वारे तेणे पोताना स्वामीने दीगो नहीं. पढी ते

वनमां घणे ठेकाणे कुमारने शोध्यो, परंतु क्यांही पण दीवो नहों. ते वारे चारे स्त्रीउह-
दयने विपे धैर्य धरीने घोमा उपर चढी कुमरनो घोमो साथे लइ अटवी उद्वघन करी दश-
रथपुरने विपे गइ ते नगरमां धर्म अने नीतिथी रहित एवो संझक नामे अन्यायी
राजा राज्य करे ठे ते राजा परस्त्रीना अजिलापरूप व्यसनमां रक्त ठे, पापबुद्धि ठे; तेना
मनना परिणाम घणा दुष्ट ठे, एवाज अशुच अध्यवसायने ध्यावतो थको गोखने विपे
वेवो थको नगर प्रत्ये जूए ठे, एवामां चौटाने विपे देवांगना सरखी चारे स्त्रीउने घोमा स-
हित देखी, तेमनां रूप जोइ व्यामोहने पाग्यो पढी ते स्त्रीउने पोताने वश करवा
इछता एवा ते दुष्ट राजाए पोताना सेवको मोकळी ते चारे स्त्रीउने तेमावीने अंतेउरने
विपे राखी. ते वारे मंत्रीश्वर महा मंत्रीश्वरादिक श्रेष्ठ पुरुषो तथा नगरवासी उत्तम
जन ए सर्वेए मलीने राजाने घणे प्रकारे वाख्यो, तोपण अत्यंत कामवश होवाथी तेणे
कोइतुं पण कछुं मान्युं नहों. एवा अवसरें चारे स्त्रीउ शीयलरूप पोताना धर्मनी रक्षा
करवाने अर्थे पंचपरमेष्ठीनु ध्यान करी शासनदेवीनु स्मरण करती हवी ते वारे ते कु-
मरीनां पुण्य अने इष्ट शीयलना प्रभाव थकी तिहां शासनदेवी प्रत्यक्ष थइने चारे स्त्रीउ
प्रत्ये कहेती हवी के हे वत्से ! हे पुत्रीउ ! तमे विषाद म करो. तमारा स्वामीने केम

કલ્યાણ છે, તેને વિદ્યાધરીએ અપહર્યો છે. તે હમણાં વૈતાલ્ય પર્વતે રત્નચૂડ નગરને વિષે છે, અને આજથી ત્રીશમે દિવસે પ્રવલ સૈન્ય રાજ્યલક્ષ્મીએ શુક્ત તમારી સારસંજાલ કરવાને અર્થે इहां આવશે. એમ કહી તે ચારે સ્ત્રીઓના કંઠને વિષે પ્રાજ્ઞાવિક હાર નાલીને શાસન-દેવી પોતાને સ્થાનકે ગઈ. ચારે સ્ત્રીઓ પણ આપણો પતિ ત્રીશ દિવસે મલશે એમ ધારી તથા શીયલયલને માટે હારની પ્રાપ્તિ થવે કરીને સંતોષ પામી હર્ષવંત થઈ તે હાર પોતપોતાના કંઠમાં પહેરી ધર્મધ્યાનને અવલંબીને રહેતી હવી. એવા અવસરમાં તે અન્યાયી રાજા પરસ્ત્રીસેવનરૂપ દુર્બુદ્ધિએ ગ્રહ્યો થકો કામાર્થે તિહાં આવીને મીઠાં, સરાગ અને લલિ-ત એવાં કામક્રીંદાનાં વચનોને બોલતો બોલતો જેવામાં તે સ્ત્રીઓ પાસે આવ્યો, તેવામાં હાર-ના પ્રજાવથી આંધલો થતો હવો, તે વારે ત્યાંથી પાઠો વઢી કાળેક રહીને પાઠો તિહાં સ્ત્રીઓ પાસે આવે ઠતે પ્રથમની પેરે આંધલો થયો. એમ ત્રણ વાર ઉચમ કહ્યો, પણ તે નિષ્ફલ થયો. તેણે કરી અન્યાયી રાજા પોતાના ઘરને વિષે નિરાશની પેઠે રહ્યો છે. એવામાં ગજ-સિંહકુમારને જે વૈતાલ્ય પર્વતની ઉપર વિદ્યાધરીઓ લઈ ગઈ હતી તેણે પોતાના જીવનને વિષે પ્રહરણપણે ઊંડામાં ઊંડો રાખ્યો. પઠી સોલ શણગાર કરીને કામસેનની પેરે સન્નિવરૂ થઈને પોતે આપેલી અવસ્થાપિની નિદ્રા પરિહરીને કુમર પ્રત્યે હાથ, ઝાવ,

प्रेम, प्रीतिरसे करी युक्त मीठे वचने कामकटाक्ष नेत्रे करी जोती थकी जगामती हवी
 तेवामां गइ ठे निद्रा जेनी एवा कुमरे जागता थका आगल स्त्रीनुं जोरुनुं ते कामव-
 ला सहित अंगनी चेष्टापूर्वक स्त्रीचरित्रने करतु देखीने कुमर मनमां विचारे ठे के अरे !
 शा कारणे एणे अटवीमांथी मुजने अपहस्यो ! वली कोनुं ए नगर ठे ! ! कोनी ए वे स्त्रीउं
 ठे ! ! ! ए स्त्रीउंनी, आगल मारु शील केम रहेशे ! अथवा जेम जावि वननार हशे
 तेम वनशे, परंतु माहं ब्रह्मव्रत निश्चल रहो एम धारीने मौन करी रह्यो हवे ते विद्याध-
 रीउं पोते कामचरित्रमां निपुण ठे, माटे तेउं विविध प्रकारनी कंदर्प संबंधी चेष्टा करती
 कामने मदे करीने कुमरना देह प्रत्ये आलिगन देती खेद पमामती थकी कहेवा लागी
 के हे कुमर ! अमे बेहु जणी तमारी स्त्रीउं ठीए, तमारा दर्शने करीने अमोने काम-
 रूप समुद्र उठळ्यो ठे ते पाणीना प्रवाहे करीने समुद्र जेम उपशमे ठे, तेम तमारा शरीरना
 संगमे करीने अमारो काम उपशम पामशे ते कारण माटे हे कुमर ! तमे अमारी बेहुनी
 कामलीलानी इष्टा पूर्ण करो, एटले तमने अमे गगनगामिनी आदिक घणी विद्या आपशु-
 इत्यादिक कामकेलिनं वचने करीने विद्याधरीउं प्रार्थना करती हवी. ते वारे निर्विषय
 ठे चित्त जेनुं एवो ते कुमर कांइ पण वोढ्यो नहीं. एवा अवसरमां ते बेहु स्त्रीउंनो

स्वामी जे विद्याधर ते पण तिहां आव्यो, अने विद्याधरीने बोलती जोडने घरनी व-
हार प्रहन्नपणे बेसी रह्यो. तिहां पोतानी स्त्रीने कामविह्वल देखीने विद्याधरनो स्वामी
मनमां विचारतो हवो के अहो ! ए कोइ पण साहसिक धैर्यवंत पुरुष ठे ! ते उत्तम पुरुष
पोतानुं शील मूकतो नथी माटे धन्य ठे ए पुरुषने, के स्त्रीना संकटने विपे पड्यो अको
पण पोताना व्रतनी रक्षा करे ठे ! ! तेम अधन्य ठे ए बे कंदर्प पीडित स्त्रीने ! ! परंतु
स्त्रीनी जाति स्वप्नावेज विषय सहित होय, एवी एनी जातिनी प्रतीतज ठे. वली पण हुं
ए वेहु स्त्रीनां चरित्र प्रत्ये तो जोडं ! एम मनमां आणीने ठानो रह्यो. स्त्रीउए कामललित
चेष्टानां वचने करीने कुमरने चलाववा मांड्यो, पण कुमर कामसेवा प्रत्ये न श्यतो हतो,
तेथी चढ्यो नहीं. ते वारे वेहु स्त्रीउं कडवां वचने करीने कहेती हवी के हे पुरुष ! अमे
वेहु जणीए अनेक प्रकारे तमने कामनी विनंति करी, पण तमे अमारुं वचन अंगीकार
न कछुं, तो हवे तमारा प्राणनो संदेह थरो. एवुं कहे ठते कुमर कहेतो हवो के हे माता-
उं ! हुं पुरुषार्थ रहित हुं, दग्धवीज हुं, माटे स्त्रीसेवा शी रीते करुं ? एवुं कुमरनुं वचन
सांजलीने वेहु विद्याधरीउं काम रहित थइ थकी मनमां विचारवा लागी जे आपण
वेहुनुं वचन एणे न मान्युं, तो एने कष्टमां आपणे पार्युं. एवुं धारीने कोलाहल

શબ્દને કરતી થકી કહેવા લાગી કે જો આ ચોર અમારા ઘરને વિપે વેઠો
ઠે, તેને પકડો એવે મોટા સ્વે પોકાર કરતી સાંજલીને ગામનો રક્ષક જે કોટવાલ
તે પોતાના સેવકો સહિત દોઢીને શબ્દને અનુસારે તિહાં વિદ્યાધરના ઘરને વિપે પ્રવેશ
કરી કુમરને મજબૂત બંધને વાંધી વધ કરવાને સ્થાનકે લઇ ચાલ્યો. તે વારે પોતાની સ્ત્રી-
ઝનુ ચરિત્ર જેણે દીધું ઠે એવા તે વિદ્યાધરે કુમરને નિર્વિપયી જાણીને તેને તેમવા મા-
ટે પોતાના સેવકો મોકલ્યા. તે સેવકો જડને કુમરને તથા કોટવાલને તેમ્ની લાઘ્યા-
તે વારે વિદ્યાધરબોદ્યો કે હે દુર્ગપાલ ! એ સત્પુરુષ ઠે, મહાનુરુષ ઠે, સ્ત્રીઝનું ચરિત્ર મેં
દીધુ ઠે, એ કુમર નિર્વિપયી ઠે. એમ કહેતો કુમર પ્રત્યે નમસ્કાર કરીને પોતાની પાસે
વેસાન્તો હવો એટલે કોટવાલાદિક નગરના લોક સર્વ કુમરની સ્તુતિ કરી પોતપોતાને
ઘેર ગયા. હવે એવા અવસરને વિષે વૈતાલ્યગિરિનો સ્વામી શ્રીધર એવે નામે રાજા વિદ્યાધરો-
નો શુદ્ધ ઠે તેણે એ સર્વ ઘટાંત સેવકના મુલ્યથી સાંજલ્યો. તે કુમરનો મહિમા જાણીને કુમ-
રને તેડાવી સ્ત્રીઝનું ચરિત્ર પૂઠવા લાગ્યો તે વારે કુમર કહેતો હવો કે હે સ્વેચરેન્દ્ર ! કરે-
લાં કર્મને જોગવ્યા વિના ક્ય ન થાય, જીવને કર્મની ગતિ વિપમ ઠે, મોહચિલસિત જે
કર્મ, તે કર્મના દોષ થકી મહાન પુરુષ પણ મુંજાય ઠે, તેથી તે પુરુષ પણ અનાર્ય કાર્ય

करतां शंका पामता नहीं, तो अन्य जनोनी तो शीज कथा करवी ? माटे ए सर्व मारां कर्मनुं रचेहुं जाणहुं, पण इहां बीजा कोइनो दोष नहीं. एवां संवेगमय अमृत समान वचने करीने विद्याधरोनो इंद्र आनंद पामीने कहेवा लाग्यो के हे कुमर ! धन्य ठे तमने ! मारा चाग्ये करी तथा में पूर्व चवे करेलां पुण्यना योग थकी तमे इहां आव्या ठो, तो मारी प्रार्थना सफल करो, ते शुं ? तो के तमे मदनवती अने मदनमंजरी एवे नामे वे मारी पुत्री-उठे, तेनुं पाणिग्रहण करो. ते सांजली कुमर बोढ्यो के हे विद्याधराधीश ! पोताथी अजा-एयां ठे कुल वंश जेनां एवाने कन्या न देवी, एवी शास्त्रनी नीति ठे, माटे शी रीते अजा-एने देवाय ? ते वारे खेचरेंद्र बोढ्यो के हे सत्पुरुष ! तमारुं रूप अने लक्षण तेणे करीने तमा-रां कुल वंश पण में जाणी लीधां, जे माटे वैरागर पर्वत विना हीरो नीपजे नहीं. एम कहीने विद्याधरेंद्र मोटे महोत्सवे करी तेने पोतानी वे पुत्रीलनुं पाणिग्रहण कराव्युं. ते कराव्या अनंतर वली खेचरेंद्र कछुं के हे कुमर ! राज्यमुखनी लीलाए युक्त एवा अमारा घरने विषे तमारे रहेहुं. ते सांजली कुमर बोढ्यो के मारी परणेली चार स्त्रीं अटवी-मां मूकी ठे, तेनी शोधने अर्थे हुं प्रथम जइश, तिहां लगे तमारा घरने विषे तमारी पुत्रीने राखवी. हुं ते चार स्त्रीलनी खबर लइ त्रण .मास ने सात दिवसे इहां आवीश. ए-

म कही खेचरेंद्रने नमस्कार करी रजा मागी. ते वारे विद्याधरेंद्र तेने अटश्यांजनी तथा
 गगनगामिनी एवी वे विद्याल दीधी, अने जवानी आझा आपी. हवे कुमर त्रण मास ने
 सात दिवसनी प्रतिज्ञा करी आकाशपथे, तिहांथी चाल्यो. ते प्रथमना वनने विपे आवीने
 दिवसना चार प्रहर लगे ते चार खीर्तने जोश, पण क्यांहि दीठी नहीं. एवामां रात्रि-
 ने विपे वनमां जमतां कोश एक खीने आक्रंद करती मोटे खरे रुदन करती अहंत
 अहंत एहुं नाम मुखथी पोकारती सांजली. तेना शब्दानुसारे धैर्य धरीने खड्ग हाथ-
 मां लश सावधानपणे कुमार चाल्यो. आगल जतां अटवी मांहे हाथीना मुखने
 विपे कन्यारत्न प्रत्ये देखतो हवो. ते वारे ते कुमार परोपकारबुद्धि ए खड्ग करी हाथी-
 ने दृष्टीने कन्या मूकावीने पूठतो हवो के हे जेद्रे ! श्या अर्थे तमे आ वनने विपे
 हाथीना मुखमां आवी पड्यां ? एम पूठवाथी कन्या कहेवा लागी के हे धीर ! सांजलो,
 मारी कथा जेम ठे, तेम हुं तमारी आगल कहुं हुं. श्रीपुरनगरने विपे श्रीचंद्र नामे राजा
 ठे. तेवी शीलवती नामे राणी ठे. तेना अंगनी नीपनी मदनमंजरी नामे पुत्री ठे. एकदा
 समये ते मदनमंजरीनी माता पूर्व कर्मना योगथी वाढ्यावस्थाने विपे अकस्मात् मरण
 पामी, ते वारे ते मदनमंजरी बीजो विमाताने वश पमी. ते विमाता तेनी उपर नित्य

દ્રેષ વહેતી થકી રાજાની આગલ પુત્રીના કૂદા દોષ પ્રત્યે બોલતી હવી. મદનમંજરી
પણ કષ્ટે કરી કાલ નિર્ગમન કરતી હવી. એકદા વિમાતાએ તે કુમરીની ઉપર અપવાદ
મૂકી યોડું આલ ચઢાવ્યું. તે સાંઝલી કુમરી પોતાના કડવાં કર્મના વિપાક ચિંતવવા
લાગી. કહ્યું તે કે ॥ યદ્વજ્રમયદેહાસ્તે, શલાકાપુરુષા અપિ ॥ ન મુચ્યંતે વિદ્મોગેન, સ્વનિ-
કાચિતકર્મણઃ ॥ ૧ ॥ કિંકરોતિ નરઃ પ્રાજ્ઞઃ, પ્રેર્યમાણઃ સ્વકર્મણા ॥ પ્રાયેણ હિ મનુષ્યાણાં,
બુદ્ધિઃ કર્માનુસારિણી ॥ ૨ ॥ તે થકી ડુઃસ્વેચ્છરાણી મરણનું શરણ અંગીકાર કરીને વનને વિષે
ગઈ. તિહાં મરણને ઉત્સુક થઈ થકી કોઈક સરોવરમાં જઈ પડી. તે અવસરે તિહાં અકસ્માત્
જલ પીવાને અર્થે એક હાથી આવ્યો. તેણે તે વાલિકાને પડતાં જ શું ઢાંઢે કરી ગ્રહણ કરી.
પટલામાં તે હાથીએ વલી બીજા હાથીને આવતો દીવો. તે વારે તે હાથી તિહાંથી કન્યા સ-
હિત નાસી ગયો. માટે હે ધીર પુરુષ ! તે મદનમંજરી હું હું, જેને તમે હાથીના મુલમાંથી
મૂકાવીને પોતાની કરી. તેથી હે નરોત્તમ ! આ જવને વિષે પ્રાણના દેનારા તમે જ થયા,
માટે મારા પતિ પણ તમે જ ઠો, બીજા પુરુષો મારે બાંધવ તુલ્ય છે. આ જવમાં મારે
એક જ તમારું શરણું હો. આજથી શ્રીજિનધર્મરૂપી કલ્પતરુ તે મુજને ફલ્યું, કે જેથી
તમારો સંગમ થયો. આજ મારો જન્મ સફલ થયો. જે માટે હું કેરમાના વૃક્ષના અર્થે

नीकली हूती, पण मने तमारा सरखुं कल्पवृक्ष मळ्युं माटे जेम तमे मारो उपकार कीधो,
तेमज मारुं पाणिग्रहण करीने मने सनाथ करो. एवुं सांजलीने कुमर तेनुं पाणिग्रहण क-
री त्यां वनने विपेज रह्यो. एवामां श्रीपुरनगरना राजाने विमाता एम कहेवा लागी जे तमा-
री पुत्री कोइ विटल पुरुषने ग्रहण करी नासी गइ ठे. ते वातने साची मानीने राजा क्रोधवंत
ययो थको कुमरीनी शोधने अर्थे सेना सहित तेज वनने विपे आव्यो. प्रजाते वनने विपे
जमतां जमतां कुमार सहित कुमरीने देखीने राजा कुमरने हणवाने अर्थे दोळ्यो. कुमर
पण हाथमां खड्ग लइने राजानी सन्मुख आव्यो राजाए हाकोळ्यो थको कुमर गुरू प्रत्ये
याचतो हवो. राजाए सैन्यने प्रेखुं, ते वारे कुमर गुरू करवा सन्नख्ख थयो. तिहां खड्गे
खड्ग, मुष्टिए मुष्टि, एम गुरू करतां विद्याजमीना प्रजावशी कुमरे राजाना सैन्यने जीत्यु.
सैनिकोए नासबा मांळ्युं. हवे एवुं कुमरनुं प्रवल गुजानुं पराक्रम देखीने श्रीचंद्र राजा कुमर
प्रत्ये नमीने इष्ट वद्वज हितनां वचने करी कहेतो हवो के हे सत्त्वांगी पुरुषातमारा पराक्र-
मे करीने तमे उत्तम कुलना ठो, एवुं अमे जाण्युं; परंतु हे जामाता ! तमे अमारा जमाइ
जे थया तेनुं कारण मने कहो. एवां राजानां वचन सांजली कुमार बोळ्यो के हे रा-
जन् ! एवात तमारी पुत्रीज तमने कहेसो. पवी कुमरना संकेते करी कुमरी प्रथम थ-

की विमातानो प्रबंध निर्विशेषे करी कहेती हवी. राजा पोतानी बालिकाना मुख थकी सर्व वृत्तांत सांगलीने हर्षवंत थयो. ते वारे सर्व सैन्य एकठुं करी कुंमरने साथे लड राजा पोताना नगर जणी चाल्यो. एवामां वर्षाद थयो तेथी पाणीनी धाराउं पडवाथी पर्वतनी पासे पाणीना प्रवाहे करीने नदी पूर आवी ठे. तेने कांठे राजा पण सेना सहित आढ्यो. तेवा अवसरे नदीपूरना प्रवाहने विषे रथे वलगेली, मुखे पोकार करती, पाणीना प्रवाहमां बुबारव करीने हे धीर ! वीर ! आमारी बेहुनो उद्धार करो ! उद्धार करो ! अमारी सार करो ! सार करो !! एम बोलती एवी बेकन्याउने पाणीना पूरमां तणाती लोकोए दीठी. ते जोड सर्व सैनिक लोको हाहाकार करवा लाग्या. तेवामां कुमरनी दृष्टि ते कन्याउं पडी. ते वारे परोपकार बुद्धि करीने कुमर नदीना पूरने विषे पकी, जमीने प्रज्ञावे करी स्त्रीशुगलने पाणीना पूरमां श्री बहार काढीने कांठाने विषे आण्युं. आवो कुमरनो महिमा देखी चित्तमां चमत्कार पामी राजा मनमां विचारवा लाग्यो के अहो ! आ कोडक पण मोटो पुरुष ठे. पढी चंद्र राजा ते बे कन्याउं प्रत्ये पूठवा लाग्यो के हे पुत्रीउं ! तमे केम पाणीना पूरने विषे पडी ? ते वारे ते कन्याउं कहेवा लागी के हे राजन् ! सांगलो. दशरथपुरने विषे शिवदास नामे व्यवहारीनी अमे बे पुत्रीउं ठीए. हवे ते पुरमां पापबुद्धि नामे राजा राज्य करे ठे, तेणे कोड-

ક પણ પરદેશી ચાર સ્ત્રીઁ પાંચ ધોઆણે ચુક નગરમાં પ્રવેશ કરી ચૌટાને વિપે આવતી
દીઠી તે સ્ત્રીઁને પોતાના અંતેઁરમાં પોતાની સ્ત્રીઁને રાખી તે જોડ નગરનિવાસી
લોકો તથા રાજ્યના અધિષ્ઠિત પુરુષ જે મંત્રીશ્વર પ્રમુખ હતા, તેઁણે તે રાજાને ઘણું કહ્યું
કે તમે આ રાજ્યના અધિષ્ઠિત પુરુષ જે મંત્રીશ્વર પ્રમુખ હતા, તેઁણે તે રાજાને ઘણું કહ્યું
કે તમે આ રાજ્યના અધિષ્ઠિત પુરુષ જે મંત્રીશ્વર પ્રમુખ હતા, તેઁણે તે રાજાને ઘણું કહ્યું
કહ્યું માન્યું નહીં તે વારે લોકે જાણ્યું જે પારકી સ્ત્રીઁને રાજા ગ્રહણ કરે છે, તેને પાપે કરી
નગરને ઉપદ્રવ થશે, પુરનો ઝંગ થશે એવું વિચારી લોકો ધીમે ધીમે પોતાની દ્રવ્ય પ્રમુખ
સાર સાર વસ્તુઁ લઈને અન્ય કોઈક પોતાના સંવંધીઁને જિહાં રહે છે, તિહાં જવા
લાગ્યા. તિહાં અમારા જાડ સહિત અમને વે જણીને પણ અમારા પિતાએ અન્ય ગ્રામ
જવા માટે રથમાં વેસાડી મોકલી. પંથે ચાલતાં જે વારે જિહાં આવ્યાં તે વારે નદીને કાંઠે
રથ સહિત અમને વે જણીઁને મૂકીને અમારો જાડ સવલને અર્થે ગામમાં ગયો. પાઠલશ્રી
મેઘવૃષ્ટિ થઈ, તેણે કરી અકસ્માત નદીએ પૂર આવ્યું, તેમાં અમે વે જણીઁને રથ સહિત તણા-
ણી, પણ અમારા શુભ પુણ્યના ઉદય થકી આ ઉત્તમ પુરુષે અમોને પાણી થકી ઊગારીને
મરણશ્રી વચાવી રાખી છે, માટે અમો વેહુનો આ જવને વિપે પણ જરતાર હો. એટલું
કહીને ઊતરી રહી એવું કન્યાઁના મુખ થકી વૃત્તાંત સાંજલીને રાજા મનમાં વિચારતો

हवो, जे हुं जमाइ तो श्रेष्ठ पाम्यो. एवामां नदीनुं पूर उपशम पाम्युं, ते वारे सेनाए सहित राजा नदीने उतरीने श्रीपुरनगरमां आव्यो. तिहां ते बेहु कन्याउनो जाइ पण मळ्यो. त्यारे ते बे कुमरीए तेने कुमरे करेलो उपकारनो संबघ कह्यो. ते सांजद्वी व्यवहारीआना पुत्रे ते सुरसुंदरी तथा जयसुंदरी एवे नामे पोतानी बे बेहेनोनुं पाणिग्रहण मोटे महोत्सवे करी ते कुमर साथे कराव्युं. पढी कुमरे राजानी आगल चार स्त्रीनुं वृत्तांत कहीने दश-रथपुरने विषे सैन्य मोकलवानी आझा मागी, अने बली आनंदपुरने विषे पोताना सालाने तेन्ना माटे दूत मोकळ्यो. ते पण पोतानी बेहेनोनी सार करवा सारु पोतानुं सैन्य लइ तिहां आव्यो. पढी पोताना ससरा श्रीचंद्र राजानुं सैन्य मली चार अक्षो-हिणी सेना मेलवीने समुद्रना कळोवनी घेरे भूमि कंपावतो शत्रुने आछादतो थको पर्वतनी ठुंकने चलायमान करतो, पंथमां जे जे देश आवे ठे, ते सर्व दिशिमंरुलने साधतो ते गजसिंहकुमार चावतो हवो. केटलेक दिवसे दशरथपुर प्रत्ये आवीने तेना गढने रूंथी फरतो आंठो देइ र्ह्यो. ते वारे पापबुद्धि राजा पण प्रबल सामंत, सुजट, हाथी, घोडा, रथ, एवी चतुरंगिणी सेना लइने अपशकुने वाख्यो थको पण नगरनी बहार नीकलीने कुमरना सैन्य साथे गर्व देखावतो हवो. तिहां बेहु सैन्यने मांहेमांहे

युद्ध थयुं. युद्धमां हाथीए हाथी, घोड़े घोडा, पाखे पाखा, एम नीतियुद्ध करते पापबुद्धि
राजा पारकी स्त्रीउं अचिलापी, व्यसनमां बुब्ध अन्यायी थे. तेथी पोतानां पापने जारे
हाखो ॥ उक्तं च ॥ अरुणे देवदवस्स, परह्नीगमणेण य ॥ सत्तमे नरयं जंती, सत्तवाराले
गोयमा ॥ २॥ अस्तु ॥ तेतुं सैन्य जागी गयुं, ते वारे कुमरना सुजटे पापबुद्धि राजाने जीवतो
वांधीने कुमरनी आगल आण्यो. तेने कुमरे कछुं के हे पापबुद्धि राजा ! तें मोटो अन्याय
कह्यो, तेणे करीने तें आ जवने विये राज्य गमाव्युं, अने परजवमां पण नरकादिकनां दुःख
पामीश. एम वचने करी निर्घोटन करीने तेने हाकोटी मूकी दीधो. ते वारे ते शीयालीयानी
पेठे नासी गयो, अने कुमर नगरना लोके वधावते, मंत्रीश्चर प्रमुखे प्रणाम करते दशरथ-
पुरने विपे प्रवेश करी राज्यसजाने विपे आवी सिंहासने चेसी पोतानी आझा पुरने विपे
प्रवर्त्तावीने निष्कटक राज्य करवा लाग्यो, प्रजालोक आनंदने पास्यो. पोतानी चार
स्त्रीउं आवी नमस्कार करती हवी. शीलयलने माटे शासनदेवीए दीधेला हारनो
प्रभाव कही देखाड्यो. पठी कुमर जे ठे तेणे प्रजाने निःशंक करी, तेथी प्रजा पण आनंद
पामी. हवे कुमर पूर्वकृत पुण्यना प्रजावथी प्राप्त थयेला राज्यने पोतानी सुंदर सात
स्त्रीउंए युक्त थको पालतो हवो. केटलाएक दिवस पठी सालाने तथा ससराने रजा

दीधी, तेथी ते पण पोताने स्थानके गया. हवे एकदा ते कुंमरे एक महिनो अवधि करी मंत्रीश्रने राज्य सोंपी निश्चित थइ आकाशपथे वैताढ्य पर्वतने विषे चालवामांड्युं. मार्ग-मां वैताढ्यनी पासे एक वन ठे, तेमां श्रेष्ठ प्रासादने देखी विस्मित थको हेठे उतरीने तेणे प्रासादमां प्रवेश कस्यो. तेमां यक्षनी मूर्ति देखी तेने प्रणमीने विनयपूर्वक स्तवना करी. ते अबसरे ते यक्षना देराने विषे चार धूर्त पुरुषो ठे, तेणे कुमरने मीठे वचने करी बोलाव्यो, अने कळुं के हे जाइ! आवो, आवो. इहां तमारो अमने घणे दिवसे समागम थयो. एम कही बेसवा माटे आसन दीधुं. तेना उपर कुमर वेसीने मनमां विचारें ठे जे अहो! उतावला थका ए मुजनै एटलो आदर करे ठे, माटे इहां कांश्क कौतुक ठे. एम चिंतवी धूर्तो प्रत्ये पृठतो हवो के हे पुरुषो! तमे शा कार्यने माटे इहां चारे जण एकठा मढ्या ठो? वली तमे कोण ठो? अने किहां थकी आव्या ठो? एम पृठे थके धूतारा बोढ्या के हे धीर पुरुष! अमे परदेशी मनुष्य ठीए, ते कौतुक जोवाने अर्थे पृथ्वीत-लमां जमता जमता आ देरासरमां आव्या, ते वारे एक अपूर्व आश्चर्य दीधुं ते कहीए ठीए, ते तमे सांचलो. आ वनमां एक पर्वत तेनी गुफामां कोश्क विद्याधर रहे ठे. तेनी चार पुत्रीं ठे, ते यौवनावस्था पामी ठे. तेमणे इहां यक्षने देरासरे आवी करीने

वरनी प्रार्थना करी तेवारे यक्ष प्रत्यक्ष यक्षने वालिकार्जुने कछु के हे पुत्रीले । हुं
 एक मासने अंते तमारा चरतारने इहां आणीश- ते सांजली चारे कन्याले हर्षे पामी
 अने अमे चारे जण ते कौतुक जोवाने अर्थे इहां रह्या ठीए- ते एक मासनी अवधि अजले
 पूर्ण थइ ठे, पण यक्ष कह्यो जे वर, ते तो हजी आव्यो नहीं. तेथी चारे कन्याले
 आ यक्षनी उपर कोप करीने काष्ठनी चयने विपे अग्निमां प्रवेश करशे- ते कन्याले हम-
 णांज इहांथी नीकली गुफा मांहे गइ, अने हे उत्तम नर ! तमे पण हमणां इहां आव्या
 ठो, मांटे तमे तिहां जाउ, अने ते कन्याले जीवती रहे तो यक्षनुं कहेवुं सत्य थाय
 एवुं धूतारानुं वचन सांजलीने उपकारनी बुझिए कुमर ते धूतारालनी साथे कुमरीउने
 सहाय्य करवाने अर्थे चालतो थको पर्वतनी गुफाने द्वारे आव्यो. तिहां आगल गुफा-
 मां जोतां शोचनीय मुखवाली चार कुमारिकार्जुने मस्तक धूणावती देखी कुमर विचा-
 रवा लाग्यो के हा हा ॥ आ तो कांश्क कूरु कपटनी रचना देखाय ठे . जे मांटे इहां
 अग्निनो कुंभ शा कारणे एणे कीधो ठे ? वली यव प्रमुख बलिवाकुल एकठा कख्या
 ठे, तेनुं शुं कारण हशे ? वली इहां मृतक पुरुषनुं शव पड्युं ठे, तेने रतांजलीनुं विलेपन
 करीने कणेरनां फूले करी तेनी पूजा करी ठे, वली मदिरानो घडो जख्यो ठे, तेनुं शुं

કારણ હશે? તેમજ સ્ત્રી અને પૂરુષાદિક નૈવેદ્યની સર્વ સામગ્રી છે. વલી એ ચાર પુરુષ પણ છે એ સર્વનું કારણ શું હશે? એવી રીતે કુમર મનમાં વિચાર કરે છે, એવામાં એક યોગી જટિલ ઊઠીને કુમર પાસે આવી કહેતો હવો કે ધન્ય છે મુજને! આજ મારો દિવસ સફળ થયો, જે માટે મારી આશા પૂર્ણ થઈ. હે કુમર! એ ચાર કન્યાઓને તમે પરણો. એને તમને પરણવાની અજિલાષા છે, માટે એનું પાણિગ્રહણ કરીને મારા ઘરજમાઈ થઈને इहां મારી પાસે સુખે સમાધે રહો, પણ હમણાં મારે વિદ્યા સાધવી છે, તેના ઉત્તરસાધક તમે થાઉં. એવું સાંજલીને કુમરે દાક્ષિણ્યપણા માટે તે યોગીનું વચન અંગીકાર કહ્યું. હવે યોગીએ અગ્નિના કુંડની ચારે દિશાએ ચાર ધૂતારા પુરુષને હાથમાં હથિયાર આપીને ઊઝા રાખ્યા તથા ચાર વિદિશિને વિષે ચાર બાલિકાઓને ઊઝી રાખી, અને પોતે ચારે દિશાએ દૃષ્ટિ રાખીને જપ જપતાં હોમ કરવા માંડ્યો, જાપ પૂર્ણ થયા પછી બલિદાન દેવા માંડ્યું. તે વારે મધુ ઘૂતાદિકનો હોમ કરતો દેહીને કુમરે મનમાં વિચાર્યું જે આ કાંઈ ઉત્તમ કાર્ય નથી. જે માટે કહ્યું છે કે ॥ ડુર્જાનાનાં યુજંગાના-મંગનાનાં ચ મૃચુજામ્ ॥ સત્કૃતાનામપિ પ્રાયો, વિશ્રવ્ધવ્યં ન સર્વદા ॥ ૧ ઇતિ ॥ પણ મારી પાસે વિદ્યાધરે દીધેલી એક આકાશગામિની અને બીજી અદૃશ્યઅંજન એ બે વિદ્યાઓ છે

તેનો મહિમા જોઇં એવું મનમાં ચિંતવી નેત્રને વિષે અંજન આંજીને યોગી પાસે જઈ
 ઉજોં છરો, પણ અંજનના પ્રજાવ થકી જટિલ તે કુમર પ્રત્યે ન દેખતો હવો. હવે જે
 વારે તે યોગીના જપ, હોમની પૂર્ણાહુતિ થઈ, તે વારે કુમરે જટિલને વાંધીને અગ્નિના
 કુર્મને વિષે નાહી દીધો તે યોગીને અગ્નિના કુર્મને વિષે પડતો દેખીને તિહાંથી ચાર
 ધૂર્ત પુરુષ નાસી ગયા મરણના જયને લીધે તિહાં રહેવાને સમર્થ ન થયા. હવે તે જટિ-
 લ અગ્નિકુર્મમાં વલતો સુવર્ણપુરુષ થયો. પઠી કુમર તે વારે વાલિકાળને તેમનાં ઠામ
 ઠેકાણાદિક સર્વ પૂઠતો હવો. તે વારે તે કન્યાઈ વોલી કે હે નરદેવ ! તમે અમારું ચરિત્ર
 સાંજલો હરિપુર નગરને વિષે શિવદેવ રાજા તે પરમ ઉત્કૃષ્ટો અરિહંતજન્મ છે. તે પ્રજાને
 યોગ્ય ન્યાય નીતિએ પાલતો રાજ્ય કરે છે. તે નગરમાં ધનદ, કામદેવ, ધનંજય અને
 વિજય એવે નામે ચાર વ્યવહારીઆ વસે છે. તેને માંહોમાંહે મિત્રજ્ઞાવ છે, તેમની પાસે
 અગણિત ધન છે, માટે તે વારે ધનાઢ્ય કહેવાય છે, અને તે વારે ઉત્કૃષ્ટા અરિહંતજન્મ
 છે. તેમના ઉપર રાજાનું પણ ઘણું માન છે. તે ચાર વ્યવહારીઆની લલિતા, સુલલિતા,
 સુલોચના અને પ્રગુણ, એવે ચાર નામે અમે ચાર પુત્રીઈ ઠીએ. અમારે પણ માંહોમાંહે
 લેહ છે. અમે વારે શ્રીવીતરાગની જ્ઞકિંવંત ઠીએ, અને વિનયાદિ ગુણે કરી સહિત ઠીએ.

એકદા શ્રીસમેતશિખરનો મહિમા ગુરુના મુખથી સાંજલીને યાત્રાને અર્થે ચતુર્વિધ
 શ્રીસંઘને એકઠો કરી અમારા પિતાદિક પરિવાર સહિત શ્રીસમેતશિખર ગિરિરાજે
 આવીને મોટા મહોત્સવ સહિત વીશે ટૂંકે ઘણી જાક્તિ કરી જિનેશ્વરને પૂજી સ્વા-
 મીવાત્સલ્ય કરી દીન દુઃખીયાનો ઉદ્ધાર કરી તિહાંથી પાઠા વહ્યા, તે ઠ મહીના
 પંથે વહેતાં થયા, તિહાં માર્ગમાં કોઈ મહાવનને વિષે શ્રીસંઘે ઉતારો કહ્યો. રાત્રિએ
 તંબુમાં અમે ચારે બાલિકાએ એકાંતે નિદ્રાવશ થઈ. તિહાંથી એ ચાર ધૂત પુરુષોએ
 અમોને અપહરીને આ જટિલની આગલ આણી રાખી. એવામાં અમારા જાગ્યના ઉદ-
 ય થકી તમે ફહાં આવીને અમને અન્નયદાન દેડને જેમ પોતાની કરી, તેમજ તમે
 અમો ચારે જણીનું પાણિગ્રહણ કરીને અમને સનાથ કરો. એવાં બાલિકાએનાં વચન
 અંગીકાર કરીને કુમરે તેમનું પાણિગ્રહણ કહ્યું. પઠી સોનાના નરને અશ્વિના કુંરુમાંથી
 કાઢીને વહી તે ચારે સ્ત્રીએને પોતાની સાથે લઈ તે વન પ્રત્યે બહુધીને હરિપુર
 જણી ચાલ્યા. ગ્રામાનુગ્રામ પ્રત્યે ચાલતે ઠતે માર્ગમાં ગંજીરપુર પાટણના બધાને વિષે
 ઘોડા તથા કન્યાએને મૂકીને કુમરે પોતે સથવારો જોવાને માટે નગરમાં પ્રવેશ
 કહ્યો. તિહાં સથવારાની પૂઠા કરે છે, અને નગરને જૂએ છે, એટલામાં નગરના મધ્ય

थकी कोइक तेज नगरनी वेश्या ते वनमां खेलवाने अर्थे आवी. ते कन्या अने घो-
साने सुवर्णपुरुषे युक्त देखीने लोभे करी आंधली थइ थकी कूनी माया करी कन्या-
उ पासे आवी कहेवा लागी के हे मारा जाइनी छीउ ! मारा घरने विषे मारा
वांधवे आवीने मुने तमने तेम्वा माटे मोकली ठे. एवी रीते धूतीने ते वालिकालने
सर्व वस्तुए युक्त पोताने घेर तेम्नी आवी तिहां वेश्यानुं घर देखीने बीती थकी ते
चारे छीउं पोताना शीलरक्षणने अर्थे एकउरनामां पेसी हठ कमाड दइ करी रहेती
हवी. जेस कोइ रीते ते कमाड लघडे नहीं एवी रीते बंध करी मूक्यां एवा अवसरे कु-
मर पण वनने विषे फरी आव्यो, अने ज्यां जोवे तिहां घोडो, छीउ अने सुवर्णपुरुष
एमांथी कोइ पण दीतुं नहीं, ते वारे कुमरे विचारुं जे अहो इति आश्चर्ये ! मारी छीउ
आदिकने कोइक धूर्त अपहरी गयो ठे. एतुं मनमां चिंतवी तेना पगने अनुसारे नाय-
काने घेर आवीने अंजनना प्रजावथी अहश्य थइ तेना घरने विषे प्रवेश करी अश्वादिक
दीठा, ते सर्व पोताना ठे एवो निश्चय करीने पाठो वढ्यो पठी ते वेश्याने शिदा देवा-
ने अर्थे ब्राह्मणनुं रूप करी निमित्तिउ थइने वेश्याने घेर आव्यो वेश्या पण ते छिजने
हर थकी आवतो देखी उतावली उठीने सन्मुख उनी आदर थकी आसन देइ वे-

साडी नमस्कार करीने पूठती हवी के हे छिजश्रेष्ठ ! मारा घरने विषे चार खीरल पोतानी मेलैज लीलामात्रे आवी रहेल ठे, परंतु कोइक भूतादिक दोषे करी ठलाणां ठे, तेथी उरमाने विषे कमार्क बंध करीने मांहे वेठेल ठे, माटे एना दोष प्रत्ये निवारो तो तमोने वांढित आपीश. एम वेश्याए कहे ठंते कुमर कहेवा लाग्यो के हे नायका ! ए खीउतो कोइक विषम आकरा दोषे करी ठलाणी ठे, तेहुं तेमनी पासे जइने तेना शाकिनी भूतादिकना दोषने बोलावीश, तिहां लगे तमारे दूर रहेहुं पडशे. एहुं छिजनुं वचन सांजलीने ते वचन वेश्याए अंगीकार कखुं, ते वारे कुमर उरडानी पासे जइबहार उन्नो रही कहेवा लाग्यो के हे जेद्रे ! प्रिये ! तमे कांइ चिंता करशो नहीं, मनने विषे समाधि राखीने रहेजो. एवो पोताना पतिनो शब्द सांजलीने ते खीउए उरमानुं वारणुं उघाड्युं, अने पोताना स्वामीने नमस्कार कख्यो. कुमरे तेमने कखुं के हुं ज्यांसुधी वेश्याने शिक्का करुं, त्यांसुधी तमारे इहां रहेहुं. एम कही फरीशी उरडानां वारणां बंध करावी कुटणी पासे आवीने कहेवा लाग्यो के ए खीउना दुःखने में सारी पेठे जाण्युं, माटे हवे मारे तमारा घरने विषे रहीने एनो उपचार करवो, ते वारे वली पण वेश्याए पूछ्युं के हे दे-वइ ! तमे बीजी पण कोइ सिद्धविद्या जाणो ठो ? ते वारे ब्राह्मण बोढ्यो के हुं तो सर्व

कांइ जाणुं दु, तेथी हुं सर्वइ हुं मारण, मोहन, स्तंजन, वशीकरण आदिक सर्व विद्या
 जाणुं हुं वली वालनुं तथा वृद्धु वय परावर्त्तन करवानी विद्या पण मारी पासे ठे. ते सां-
 जली वेश्या आनंद पामीने बोली के हे छिजराज ! हुं वृद्धुं, माटे मने यौवनवती करो.
 ते वारे छिजे कहुं के जो तमे सयौवन थाल, तो मुजने शुं आपो ? त्यारे वेश्या बोली के लाख
 सौनेया आपीश त्यारे ते देवइ पण हाकारो कखो, अने वली बोळो के हे नगरनायका !
 फरीथी नव यौवन अवावानी जे विद्या, ते साधवाने अर्थे प्रथम मस्तक मुंरुन करावी नम
 यइने पठी मारा दीधेला अदृश्य अंजनने आंखमां आंजी अदृश्य यइने बलतानीं जाका-
 मांथी अग्नि आणी आपो, तो पठी ते अग्नि करीने हुं विद्यानुं आह्वान करीश. ते आह्वाने
 करीने तमे सुरूपवान् तथा यौवन सहित थशो. एवुं नैमित्तिकनुं वचन सांजलीने ते वेश्या
 माथु मुंरावी नम थइ अंजन करी नीचाडामांथी अग्नि लेवा गइ. तिहां नीचाडाने
 धूमाडे करीने व्याकुल थयेलां नेत्र थकी अदृश्य अंजन गदित थयुं, ते वारे विरूप,
 नम्र अने मस्तके मुंरुन थयेली एवी स्त्रीपणे प्रगट देखाणी. तेने देखी घणा लोक
 एकठा थइ कहेवा लाग्या के आ शाकिनी लोकोने ठलवाने अर्थे इहां आवी ठे, तेने
 जूड, जूड. आ केवु आश्चर्य ठे !! एवामां राजपुरुषो आवीने ते शाकिनीनी करणी

जोइतेने बांधीने राजचवनने लइ गया- तिहां कौतुक जोवाने राजचवनमां घणा लोको एकठा थया, अने कोटवाले राजानी आगल कहुं के हे राजन् ! ए शाकिनी नम्र थइ- ने लोकोने ठलवाने अर्थ नीचानामां जइ मंत्रनुं आह्वान करती अमे पकदी आणी ठे- हवे जेम आपनी आइा होय, तेम करीए. राजाए कहुं के हे दुर्गपाल ! एने प्रथम- श्री चोरनी पेरे विटंबना करीने पढी जले जरेला जूना कूवामां नाखीने एनुं माथुं नीनुं अने पग उंचा राखजो. एवो राजानो आदेश पामीने ए राजपुरुषो ते कूटणीने ला- कडीउ अने मुष्टिलेना प्रहारे करी मारतां खर उपर बेसानी घणे प्रकारे विटंबना क- रता मार्गने विषे लोक देखते जेवामां चौटाने विषे आठ्या, तेवामां बीजी वेश्याउए ते वेश्याने विटंबना पामती सांचली. ते वारे सर्व वेश्याउ एकठी थइने राजचवनने जइ रा- जा प्रत्ये कहेवा लागी के हे नाथ ! आ अनाथने कारण पूठ्या विनाज फोकट शाकिनीनुं कलंक आपीने कदर्थना करवी, ते तमने योग्य नहीं, माटे अमारें विषे शाकिनी प्रमुख दोषे करी दुष्ट चेष्टावंत एवी वेश्या न होय. तेथी तमे एने पाढी ते- डीने तेनुं कारण पूठो के ए केम वन्थुं ठे ? ते वार पढी यथायोग्य करनुं तमने शुक्त ठे. एवुं सांचली राजाए वेश्याने पाढी तेमावीने पूठुं के ए वात केम बनी ?

एवु राजाए कहे ठते तेज अवसरे कुमार पण चारे स्त्रीए युक्त तिहां आवीने राजानी आग-
 ल प्रथम वेश्याए करेली करणी सर्व कहू देखानी, अने पठी पोते करेली करणी पण सर्व क-
 ही देखानी ते व्यतिकर सजाना लोक सांजलता ठता सर्व नायकाउनां मुख श्याम थयां
 राजाए वेश्यानी माठी चेष्टा जाणीने वध करवानो आदेश दीधो. तेने कुमरे जेमतेम मुका-
 वी, ल्यारे नायका पण नगरना लोके निंदा करी ठती पोताने घेर गइ. हवे राजाए कुमरनुं ए
 रीतनुं स्वरूप जाणीने तेनी प्रशंसा करी पोतानी चारे कन्यानुं पाणिग्रहण कराव्युं पठी
 मोटे आडंबर करीने कुमर तिहांथी हरिपुर जणी चाल्यो केटलाएक दिवसे हरिपुरे आ-
 ब्यो. तिहा चार बालिकाउं पण पोतानां मातापिताने मलती हवी, अने पोतानुं चरित्र पण
 कहेती हवी ते वारे ते व्यवहारीआ पण उत्तम जमाइने देखीने घणो उत्कृष्ट आनंद पास्या.
 कुमर पण स्वजन, नगरना लोक, तेणे वधावातो सुखे करी ससराना आपेला आवास-
 ने विपे रहेतो हवो. एकदा कुमर पोताना करेला अवधिने संजारीने ससरानी आज्ञा
 लइ वेताछ्ये गयो तिहां खेचरेइने नमस्कार करी पोतानुं चरित्र कहेतो हवो खेचर
 पण कुमरनु चरित्र सांजली हर्षवंत थया. एकदा कुमरे विद्याधरना स्वामी प्रत्ये कल्युं के
 हे नरेइ ! तमारी आज्ञा होय, तो हुं मारे नगरे जाउं. एवां कुमरनां वचन सांजलीने

खेचरेंद्र विमान, धन, रत्न, मणि, मुक्ताफल आदिक अनेक प्रकारनी कृद्धि तथा प्रकृति आदिक विद्याउ अपीने खेह सहित पोतानी पुत्रीने शीखामण आपी. कुमरने पोतानी पुत्री सहित पोताने गामे जवानी राजा दीधी कुमर पण विमानमां बेसी हरिपुरे आवीने पोतानी स्त्रीउ तथा कृद्धि अने सुवर्ण पुरुषने साथे लक्ष्मणपुर प्रत्ये आव्यो. तिहां मंत्री श्वर अने नगरना लोक तथा महाजने करेला महोत्सव सहित नगरमां प्रवेश करतो हवो. हवे कुमर तिहां सर्व कृद्धि मेलवीने सुखे राज्य प्रत्ये पालतो हवो. एकदा कुमर पोताना पिताने मलवा मांटे उत्कंठित थको उज्जैणीपुर चणी पोताना सैन्य तथा कृद्धि युक्त चालतो हवो. मार्गनी वचमां जे जे देश आव्या, तेने साधतो मालव देशे अवंती नगरीए आवीने पोताना पिताना चरणेने नमस्कार करी पढी माताना चरणे मस्तक स्थापी नमस्कार कख्यो. पढी जयसिंह राजाए पुत्रनी कृद्धि देखीने विस्मय पामी आनंद सहित तेनो मोटे महोत्सवे करी नगरमां प्रवेश कराव्यो, अने तिहां सुखे रह्या ठे. एकदा राजाए प्रथमनो संबंध पूठे थके कुमरे पण आम्लचूल समस्त संबंध कख्यो. ते वारे राजा प्रमोद पाम्यो थको मंत्री श्वर प्रत्ये तेरावीने आदर सहित सुवर्णपट बंधावीने तिमिरहर एवुं बिरुद प्रत्ये देता हवा. हवे गजसिंहकुमार सुवर्ण

पुरुषने पसाये करी पृथ्वीतलने विपे लोकोने दरिद्रताथी रहित करता याचकजनोने
निर्याचकपणुं करे एवा दान पुण्ये करी सुखने जोगवतां काल निर्गमन करता हवा
एकदा राजा कुमर सहित राजलक्ष्मीए सहित राजसच्चाए वेठा ठे. तिहां वनपालके आ-
वी राजानी आगल फलनुं जेटणुं मूकी फूले वधावीने कछुं के हे नरेंद्र ! हमणां युगंध-
राचार्य शम, दस गुणे करी सहित, चार ज्ञानना धरनार, पांचसे साधुए परवस्था थका
उज्जैणी नगरीना उपवनने विपे समोसस्था ठे एवा घणा गुणना समूहना धारक आ-
चार्यनु आगमन वनपालकना मुखथी सांजलीने राजा आनंद पामतो कुमर तथा आ-
न्य परिवार सहित आचार्यने बांदवा माटे उपवनने विपे आव्यो. विनयप्रक्तिजरे गुरुने
नमस्कार करीने राजा गुरुना मुख आंगल बेसी धर्म सांजलवा लाग्यो. आचार्य पण
योग्य उपदेश कहेता हवा के हे ज्ञव्यो ! जीवनी रक्षा करवी, वीतरागनी पूजा कर-
वी, जक्तिए करी सिद्धांतनुं सांजलवुं, साधुने नमवुं, अहंकारनुं टालवुं, सम्यक्त्वी गुरुने मान-
वुं, माया कपटनुं हणवुं, क्रोधनुं उपशमाववुं, लोजरूप वृद्धनुं उन्मूलन करवुं, मननुं शो-
धवुं, इंद्रियनुं दमवुं, ए अगीयार वानां जेने ठे, तेज मुक्ति जवाना उपायवाला जाणवा.
वली गुरुए पूर्वोक्त रीते पर्वोनुं माहात्म्य पण कही देखाड्युं. इत्यादिक धर्मकरणी

સાંજલીને રાજા પૂછે છે કે હે સ્વામિન્ ! સર્વ પર્વને વિષે મોટું શાશ્વત વિશિષ્ટ પર્વ તે કયું છે ? તે વારે આચાર્ય બોલ્યા કે હે રાજન્ ! સર્વ પર્વમાં શાશ્વતું પર્વોસણપર્વ મોટું છે. વલી રાજાએ પૂછ્યું, એ પર્વ કેણે આરાધ્યું ? અને કેટલું ફલ ઉપાજ્યું ? એમ પૂછવાથી ગુરુ કહે, સાંજલો. આ જંબૂદ્વીપના ઝરતક્ષેત્રને વિષે ભગધ દેશે રાજગૃહી નગરીએ સુમિત્ર નામે ક્ષત્રીનો પુત્ર છે, તે ષડ્રક છે, પરંતુ મિથ્યાદૃષ્ટિ કૌલધર્મી આદેશને વિષે રક્ત છે. તે એકદા મૃગવા-મિષે વનને વિષે ગયો છે. તિહાં ચૌવનચવાલું એવું મૃગમૃગલીનું જોશું કામરક્ત દેલી-ને તે જોડલાને બાળે કરી હણ્યું. તે મૃગ સ્ત્રી ઝરતાર વે જાણ મરણ પામીને આકામનિ-જિરાએ મનુષ્યનું આયુ વાંધીને કાંઈક પણ શુદ્ધ કર્મપરિણતિરૂપ મનનો જે જાવ, તેના યોગ થકી મૃગનો જીવ તે તમે થયા, અને મૃગલીનો જીવ તે હુદ્દ વ્યંતરી થઈ, અને તે સુમિત્ર ક્ષત્રી વલના ગુહમાં મૃગ જોવાને પેસતાં થકા તિહાં મુનિ પ્રત્યે દેલીને લજ્જાને પામ્યો, તે વારે ષડ્રક પરિણામે મુનિને નમસ્કાર કરી પાસે વેગો. મુનિ પણ તેને ધર્મ કહેતા હતા કે હે મહાનુભાવ ! સદા નિરંતર જીવદયા પાલવામાં રમું, ઇન્દ્રિયવર્ગનું દમનું. સત્ય બોલું, એ ધર્મનું રહસ્ય જાણું, અને જેને પ્રાણીવધ કરવાની કીકા છે, જે મરમનાં હલ્કદા જે છોટાં વચન તે પણ બોલે, વલી જે કાર્ય કરે તે પણ પરને તાપ ઉપજાવે, એમ

करनारा जीव अणमूवे पण मूवा जेवाज कहीए. अर्थात् मर्या विना पण मर्याज जा-
 एवा जे प्राणते तृण मुखमां जो घाले तो तेवा वैरीने पण मूकी दीए, एवो कृत्रीनो धर्म ठे.
 तेम उतां जे सदाय तृणनोज आहार करे ठे एवा पशुने केम हणीए ? जे पोते एकलो एकला
 पोताना जीवने काजे करी घणा जीवोनी कोनीने दु.खने विपे स्थापे ठे, तो तेनुं शुं शाश्वतुं
 आयु ठे ? ते माटे हिंसानो परिहार करवो एवो उपदेश सांजलीने पापे करी घणो प्रकंपतो
 थको सुमित्र कृत्री बोड्यो के हे स्वामी । में घणे प्रकारे पाप कखां ठे, माटे हुं इया प्रकारे
 करीने पापरहित थां ? एं पुं पृं थके मुनि बोड्या के हे नव्य । तमे पापनीरुपणा माटे श्री-
 पर्युपणपर्वमां अष्टम अक्षयनिधि ठठजक्त पंचशिखरणी अष्टाष्ट प्रमुख तपे करी सहित वि-
 धिपूर्वक सम्यक् प्रकारे पर्व आराधते ठते पाप रहित थशो. वली तमे आर्हेनाना व्यसनने
 विपे हमणां मृगनुं युगल हण्युं, तेथी निश्चे मोडुं उत्कृष्ट वैर कखुं, पण पर्युपणप-
 र्वाराधन थकी आगामिक काळे हलुआकर्मी थशो. तेम वली ए पर्व आराधे ठते तमे
 उत्तरोत्तर शुभ सुख प्रत्ये जोगवीने मुक्तिपद प्रत्ये पामशो एवां मुनिनां वचन सांज-
 लीने सुमित्र कृत्री, जीवदयारूप व्रत सहित पर्युपणपर्व आराधवा अत्रिग्रह ग्रहण
 करी मुनि प्रत्ये नमीने पोताने घेर आवीने, ते द्विसथी मांकीने अखंन व्रतने पालतो रखो

ठे. ते कृत्रीए सम्यक् प्रकारे आराध्युं जे सुपर्व, तेना योगे शुचानुबंधे करी समाधि सहित मरण पामीने तमारो पुत्र थयो. पूर्व जवना वैरानुजावे करी तमारा पुत्र उपर तमोने कोप उपन्यो, तेथी तमे वध करवानो आदेश दीधो. व्यंतरीए पण पूर्व जवना वैरना वश थकी इहां कुमर प्रत्ये देखीने वध करवाने अर्थे देवदंजनी करणी तमने देखाकी ए सर्व कर्मने नीपन्नुं ते अन्यथा न थाय. वली देशाटनमां संपत्तिनुं पामबुं थयुं, ते पर्वाराधननुं फल जाणबुं. एम ते गुरुना मुखशी पूर्व जन्म सांजलीने कुमार जातिस्मरण प्रत्ये पामता हवा, ते वारे जयसिंह राजा गुरुनो उपदेश सांजलीने संसार थकी विरक्त थया थका गजसिंहकुमरने राज्यपाटे स्थापीने पोते दीक्षा ग्रहण करता हवा. ते राजर्षि घणां वर्षनुं चारित्र पालीने रूढी गतिना नजनार थया, अने गजसिंहकुमार पण गुरुना मुख थकी श्रीसम्यक्त्व मूल वार व्रत सहित ते श्रीपथुषणापर्वनुं आराधबुं तेने अग्निग्रहे करी युक्त ग्रहण करता हवा. वली सुखे करी राज्य प्रत्ये विलसता हवा. श्रीपथुषणापर्वने आराध्युं, तेने पुण्ये करी सुवर्ण पुरुष पाम्या, वली विद्या पाम्या, अने वासुदेवनी पेठे नरतार्द्धने वश कर सोल हजार राजानां मस्तक उपर आझा स्थापीने पोताना राज्यशासन प्रत्ये पालता हवा. वली श्रीजिनशासनना प्राप्ताविक थया. ते केवी रीते थया ? तो के ज्ञा-

रतारुने विपे सात व्यसन निपेधीने परजोह, हिसा करवी, अखीक चोखबु, पिशुनपणुं,
 मतसरपणुं, जीवने हणवा, वढी चोरी आदिक जे पाप ते सर्वने निवारीने पापना नाम
 पण निपेध्यां, तथा गाम गाम प्रत्ये श्रीअरिहंतनां देरासर कराव्यां. श्रीगुरुने सर्वत्र
 स्थानके पूजता हवा. अमारिना पफह वर्ष वर्ष प्रत्ये महोत्सवे करीने श्रीपर्युषणपर्वने
 विपे प्रवर्त्ताविता हवा. जेम जेम पृथ्वीने विपे धर्मनी वृद्धि थइ, तेम तेम पृथ्वीने विपे
 काले मेघवृष्टि थवा मांकी, एटले चोमासाना दिवसोमां जोती वखतेज मेघवृष्टि थवा
 मांडी, पण अकाले न जोइए ते वखत नहीं. वढी धान्यवंत पृथ्वी थइ, गायो दूध
 आपवा लागी वृद्धो बहु पुष्प फल सहित थयां, तेमज रत्नोने प्रसवनारी भूमि थइ, म-
 ननी चिताए रहित, रोग रहित एवा लोक थता हवा, पुत्रना पुत्र, तेना पुत्र एवी कुलवृ-
 द्धि थइ, धणा दीर्घायुवंत मनुष्य थया, मनोवांछित पामनारा लोक थया, एवा लोक सुखी
 थया जे मने करी पण मिथ्यात्व पाप प्रत्ये बोले, तेने शासन अधिष्ठाधिक देव देवीले
 शिक्षा आयें, एतुं राज्य प्रवर्त्त्युं. हवे गजसिंह राजानी कृद्धि कहे ठेः—सोल हजार देशना
 स्वामी थया, तेटलाज सोल हजार राजा सेवा करता हवा. पांचसे राणीले थइ, चो-
 त्रीश लाख हाथी, चोत्रीश लाख घोडा, चोत्रीश लाख रथनी संपदा थइ. अमृता-

लीश क्रोरु अरिहंतनां चैत्य कराव्यां, पाचसें पुत्र थया. ए रीते निष्कंटक अखंरु राज्य घणा काल पर्यंत जोगवीने अंते महेंद्रदत्त कुमरने राज्यपाटे स्थापी, पोते श्रीजयचंद्राचार्य पासे श्री दीक्षा लक्ष्मी रीते तप, चारित्र करी पर्युषणापर्व प्रत्ये आराधीने निश्चे मोटा उदयनुं करनार एवुं जिननामकर्म उपार्जने शुभानुभावे प्रांते अनशन करी चवीने बारमे देवलोके देवता थया. तिहां श्री चवी पूर्वमहाविदेहने विषे तीर्थंकरपद पामी अरिहंतपद जोगवी मुक्तिपद प्रत्ये पामशे. ए श्रीगजसिंह राजानी कथा सांजलीने ए पर्वना विधिने विषे उद्यम करवो. रुमी बुद्धिनो धणी ठते शुभ ध्याने देव गुरुने प्रणमे, दान आपे, जेणे करी राजना सुखनी संपदानुं विस्तारपणुं गजसिंह राजानी पेठे थाय. एम श्रीमहावीरस्वामीना मुख थकी श्रीपजोसणपर्वना फलनुं सूचन करनारं एवुं गजसिंह राजानुं चरित्र सांजलीने श्रेणिकादिक सर्व लोक अष्टाहियादिक महोत्सव सहित पजोसणपर्वनुं आराधन करवासां उद्यमवंत थया. आनंद सहित श्रीवर्धमान जिनने वांढीने, सर्व पर्षदा पोतपोताने स्थानके जती हवी. जगवान् पण पृथ्वीतलने विषे विचरता हवा. एम रुमा पर्वनो विधि कह्यो. ए रुमा आचारना प्रचारने जे उत्तम पुरुष करे, तेणे करी हितनुं जरबुं थाय, अने आश्रवरूप पापवर्गनो मार्ग ठंकाय. जठ्य

પ્રાણીને ઘણા પ્રકારની સમૃદ્ધિ વધે, હજ્જવલ બુદ્ધિ થાય એવા રુઢા પર્વને આરાધવા થકી
 હજી રહે સુખ જોગવી પરજવે દેવતાનાં સુખ અને મુક્તિસુખ પ્રત્યે પામે. શ્રીવીરસ્વામીની પદ-
 પરંપરાએ ઢાસઠમે પાટે શ્રીવિજયધર્મસૂરિ થયા, તેમને પાટે શ્રીવિજયજિનેંદ્રસૂરિ થયા, તે-
 ના નિર્મલ ગછને વિપે પંક્તિ શ્રીરામકુશલ, તેમના શિષ્ય શ્રી અમૃતકુશલ પંક્તિ શ્રીપજોસ-
 ણપર્વતુ માહાત્મ્ય જીણગઢ નગરે (૧૭૫૬)ના શ્રાવણ સુદિ તેરશને શુક્રવારે રચ્યું. એ પજોસ-
 ણચિતામણિગ્રંથ શ્રેયમાંગલિકનો કરનાર છે, જે સાંજલે, વાંચે, તે આ રહે સુખનો જાજક
 હોય, અને પરજવે દેવતાની પદવી પામી અનુક્રમે મોક્ષનગરે જઈ શાશ્વતા સુખ પ્રત્યે પામે.
 જિહાં લગે પૃથ્વીની ઉપર મેરુ પર્વત છે, જિહાં લગે ચંદ્ર ને સૂર્ય છે, જિહાં લગે આકાશ
 છે, તિહાં લગે આ ગ્રંથ મનુષ્ય વાંચે અને તિહાં લગે એ ગ્રંથ પણ શોજાને પામે. એવો ગ્રંથક-
 ત્તાનો આશીર્વાદ છે ॥ ઇતિ પર્યુપણચિતામણિગ્રંથસ્ય વાલ્લભોધ સમાપ્તઃ ॥

આ પુસ્તકની પંચમાવૃત્તિને પર્વદિવસોમાં ચતુર્વિધ શ્રીસંઘને જાણવા તથા

વાંચવાને અર્થે પ્રથમ કરતાં ગદ્યામતિ વધારે સંશોધન કરીને

શ્રીમુંવદ્ધ મધ્યે નિર્ણયસાગર પ્રેસમાં શ્રાવક જીમસિંહ માણકે

ઠપાવી છે ફાગણ વદિ ૮ સંવત્ ૧૯૬૯ સને ૧૯૨૩.

અથાનુક્રમણિકા.

૧	મેરુત્રયોદશીવ્રત આશ્રયી પિંગલ રાજાની કથા.	૧
૨	મૌનૈકાદશીના વ્રતની હપર સુવ્રત શેઠની કથા.	૨
૩	ત્રૈત્રીપૂનમ આશ્રયી પુંકરિક ગણધરાદિકની કથાહ.	૩
૪	અક્ષયતૃતીયા આશ્રયી શ્રીકૃષ્ણદેવજી તથા શ્રેયાંસકુમરની કથા.	૪
૫	સૌનાગ્યપંચમી અપર નામ જ્ઞાનપંચમી આશ્રયી વરદત્ત અને ગુણમંજરીની કથા.	૫
૬	પૌષદશમીના વ્રત આશ્રયી સુરદત્ત શેઠની કથા.	૬
૭	હોલિકાપર્વ આશ્રયી હોલિકાની તથા કોશીની કથા.	૭
૮	દીવાલીપર્વ આશ્રયી કલંક્યાદિક અનેક પુરુષોની કથાહ.	૮
૯	રોહિણી તપ આશ્રયી રોહિણી રાણી અને અશોકકુમરની કથા.	૯
૧૦	આષાઢ ચોમાસી પર્વ આશ્રયી પ્રતિક્રમણ પ્રસુલ અનેક વ્રત નિયમ સંબંધી અનેક પુરુષોની મોટી મોટી ધર્મમાં સ્થિર કરનારી કથાહ આવેલી છે.	૧૦
૧૧	પજોસણપર્વ આશ્રયી ગજસિંહકુમરની મોટી ચમત્કારિક કથા.	૧૧
૧૨	ગ્રંથ સમાપ્ત કહ્યો છે.	૧૨

॥पर्युषणादिक पर्वोनी कथाच समाप्तः॥

Printed by R. Y. Shedge at the N. S. Press, 23, Kolbhat Lane, Bombay.
Published by Bhanji Maya, for Shrivak Bhinsi Manek, Mandvi, Saka Lane, No. 225-231, Bombay.